BARTHA László fest

Akadémia kontra Művészeti Akadémia

Nyilatkozik a sajtótitkár

Lapunk szombati számában hírt adtunk a *Magyar Művészeti Akadémia* megalakulásáról. A *Magyar Tudományos Akadémia* sajtótitkára, *Odze* György a következő nyilatkozat közzétételét kérte e tudósítással kapcsolatban:

„Mint emlékezetes, a *Magyar Tudományos Akadémia* decemberi közgyűlésén határozott egy *Művészeti Akadémia* létrehozásáról, aminek kinyilvánított célja – alapítója, Széchenyi István szellemében – a magyar tudományos és művészeti élet összefogása volt. Éppen ezért meglepetéssel értesültünk arról, hogy 1992. január 31-én megalakult egy másik szervezet, a *Magyar Művészeti Akadémia* is, amely *Makovecz* Imrét választotta elnökéül. Ez a művészeti társulás semmiféle kapcsolatban nincs a *Magyar Tudományos Akadémiával*, ezért hangoztatni szeretnénk, hogy a *Magyar Nemzet* szombati számában mindenféle erre utaló megjegyzés valótlan."

*

Az Akadémia sajtótitkárának nyilatkozatához a tudósító csupán annyit kíván hozzáfűzni, hogy a dokumentumok szerint az elmúlt év decemberében akadémiai közgyűlésen kinyilvánított szándék, a Művészeti Akadémia megalapítása nem a magyar tudományos és művészeti élet összefogását célozta. A újonnan megalakult *Magyar Művészeti Akadémia* és a *Magyar Tudományos Akadémia* lehetséges kapcsolatainak ismertetésére a tudósítás nem vállalkozott, tehát valótlant sem állíthatott.

(l. g.)

***

Két olyan alkotója volt a magyar szellemi életnek, mint *Bartók* és *Kodály*. A két ember tehetsége ugyanabban a magasságban indult. Hogy mi lett az életmű végeredménye, nagyjából azt is tudjuk. A

[illegible] volna az autonómiája, nem kellett volna összekeverni a politikával. De nem volt autonóm sem az irodalom, sem a politika.

Most viszont el kellett döntenem magamban is, hogy melyiket vállalom. Megkínáltak mindenféle ranggal, politikusi címmel, s én mindegyiket visszautasítottam,

[illegible] Gondoljuk csak meg, mennyire nem mondtuk el erről a harminc esztendőről az igazat. Nem azért, mert nem akartuk elmondani. Vannak olyan korszakok, amikor nem lehet igazat mondani, mert az igazságot nem lehet igazából megfogalmazni. Mert az igazság kimondásához nem csak bátorság kell. In-

Megalakult a Magyar Művészeti Akadémia

Elnök Makovecz Imre

Mint arról lapunkban hírt adtunk, 1991. december 2-án *Kosáry* Domokos, a *Magyar Tudományos Akadémia* elnöke indítványozta, alakuljon *Művészeti Akadémia* Magyarországon is, amely nem az *Akadémia* része, de szoros kapcsolatot tart fenn az MTA-val. A rendkívüli közgyűlésen, ahol ez az indítvány elhangzott, a kezdeményezésben részt vett írókból szervezőbizottság alakult, amelynek az volt a feladata, hogy a *Művészeti Akadémia* létrejöttét és annak a Magyar Tudományos Akadémiával való kapcsolatát elősegítse.

Tegnap a *Balassa* Sándor zeneszerző, *Makovecz* Imre építész és *Somogyi* József szobrász nevével jegyzett előkészítő bizottság baráti beszélgetésre hívta meg a magyar művészeti élet számos jeles személyiségét, hogy beszélgessenek a Művészeti Akadémia sorsáról.

Mivel az elmúlt negyvenöt év „művelődéspolitikája" nem csupán egyes művészek rangjának meghatározásába szólt bele, illetve döntött mellőzésekről, hanem igyekezett a különböző művészeti ágakat is (előnyökkel, hátrányokkal) egymás ellen kijátszani – s ezzel a magyar szellemi élet összhangját veszélyeztető megosztottságot idézett elő –, a magyar szellemi és művészi élet számos képviselője úgy látja, létre kell hozni a Magyar Művészeti Akadémiát. Az egybegyűltek megtárgyalták a társadalmi szervezetként működő Magyar Művészeti Akadémia célját és feladatait.

A *Magyar Művészeti Akadémia* fórumot biztosít a legkiválóbb magyar alkotóművészeknek – íróknak, zeneszerzőknek, képző- és iparművészeknek, építészeknek, valamint más művészeti ágaknak is –, *függetlenül attól, hogy mely országban élnek*. Fórumot az eszmék, gondolatok, vélemények, gondok megvitatására. Fórumot a magyar szellemi élet legjelentősebb értékeinek védelmére, értékrendjének helyreállítására, társadalmi és nemzetközi tekintélyének emelésére. Fórumot, amelynek erkölcsi súlya hozzájárulhat ahhoz a szerephez, amit a művészeteknek a nemzeti tudat formálásában be kell tölteniük.

Különösen fontosnak tartják ezt a demokratikus átalakulás időszakában, amikor a politikai és jogi lehetőségek szélesre tárták az önmegvalósítás lehetőségeit, a közvéleményre azonban elsősorban a tömegtájékoztatás gyakorol befolyást. Az alkotó szellem képviselője kíván lenni – függetlenül irányzatoktól, politikai nézetektől, egyéni vagy csoportos törekvésektől – a magyarság és emberi egyetemesség eszemi hagyományának megfelelően.

..Azokat fogadja tagjai közé, akik a maguk irodalmi vagy művészi életművében általánosan elismert értékeket hoztak létre. Az alakulás évében kívánja meghatározni azokat az alapelveket, szervezeti kereteket, amelyek eredményes működését biztosíthatják. Alapítói döntenek tagjaik számáról, és céljuknak tekintik, hogy később a magyar szellemi élet további kiemelkedő személyiségeit is meghívják maguk közé.

Ezután az egybegyűltek a továbblépés miként jét tanácskozták meg. Elnöknek egybehangzóan *Makovecz* Imrét választották meg. Az elnökség tagjai: *Gyurkovics* Tibor, *Páskándi* Géza, *Somogyi* József, *Schrammer* Imre, *Bak* Imre, *Balassa* Sándor, *Soproni* József és *Godonyi* Csaba. A *Magyar Művészeti Akadémia* felügyelő bizottsága: *Gerzson* Pál, *Petrovits* Emil és *Berta* Bulcsu. A társadalmi szervezetet február 3-án, hétfőn bírósági bejegyzéssel teszik hivatalossá.

A Magyar Művészeti Akadémia megalakulásának alkalmából a következő művészek kérték belépésüket e társadalmi szervezetbe:

Bak Imre, *Balassa* Sándor, *Bartha* László, *Bencsik* István, *Berta* Bulcsu, *Bodonyi* Csaba, *Bozay* Attila, *Csaba* László, *Deim* Pál, *Eigel* István, *Finta* József, *Gerzson* Pál, *Görgey* Gábor, *Gyarmathy* Tiharmér, *Gyurkovics* Tibor, *Hernádi* Gyula, *Kerényi* József, *Keserű* Ilona, *Kokas* Ignác, *Makovecz* Imre, *Melocco* Miklós, *Páskándi* Géza, *Petrovics* Emil, *Somogyi* József, *Soproni* József, *Schéner* Mihály, *Schrammel* Imre, *Sváby* Lajos, *Szalay* Lajos, *Szakonyi* Károly, *Szokolay* Sándor, *Szőllősy* András, *Tornai* József, *Vigh* Tamás.

(l. g.)

alapítója, Széchenyi István szellemében – a magyar tudományos és művészeti élet összefogása volt. Éppen ezért meglepetéssel értesültünk arról, hogy 1992. január 31-én megalakult egy másik szervezet, a *Magyar Művészeti Akadémia* is, amely *Makovecz* Imrét választotta elnökül. Ez a művészeti társulás semmiféle kapcsolatban [illegible] életet összefogását célozta. A újonnan megalakult *Magyar Művészeti Akadémia* és a *Magyar Tudományos Akadémia* lehetséges kapcsolatainak ismeretésére a tudósítás n vállalkozott, tehát valótlant sem állíthatott.

(l. g

BARTHA Sándor

1.NGB

SÁNDOR BARTHA

B. DUL. Revolutiei 49/53 Sc. C. ET. III. AD.10., 2900 ARAD ROMANIA

Born in Székelyudvarhely, 1962. Attended the Academy of Fine Arts named after N. Grigorescu in Bucuresti, at the painting course.

One-man shows:

1990 Galéria, ..Orizont'' Bucuresti

Selected group shows:

1987, 1988 SIBIU
1988 Nagybánya, ORADEA
1989, 1991 Arad

International exhibitions:

1987 „Art of Today'', Budapest
1988, 1989 Miniature Arts Exhibition, Toronto
1990 Small graphic, Fredrickstad
Young Artists from Romania, Szombathely
1991 Young Artists from Romania, Budapest
Artists from România, Bruxelles

Prize:

1990 The graphic prize of the Ministry for Cultural Affairs

Exhibited works:

A flashed thou ght I. xerox, ink 210x295 mm
Egy kipattanó gondolat I. xerox, tus 210x295 mm
A flashed thought II. xerox, ink 210x295 mm
Egy kipattanó gondolat II. xerox, tus 210x295 mm

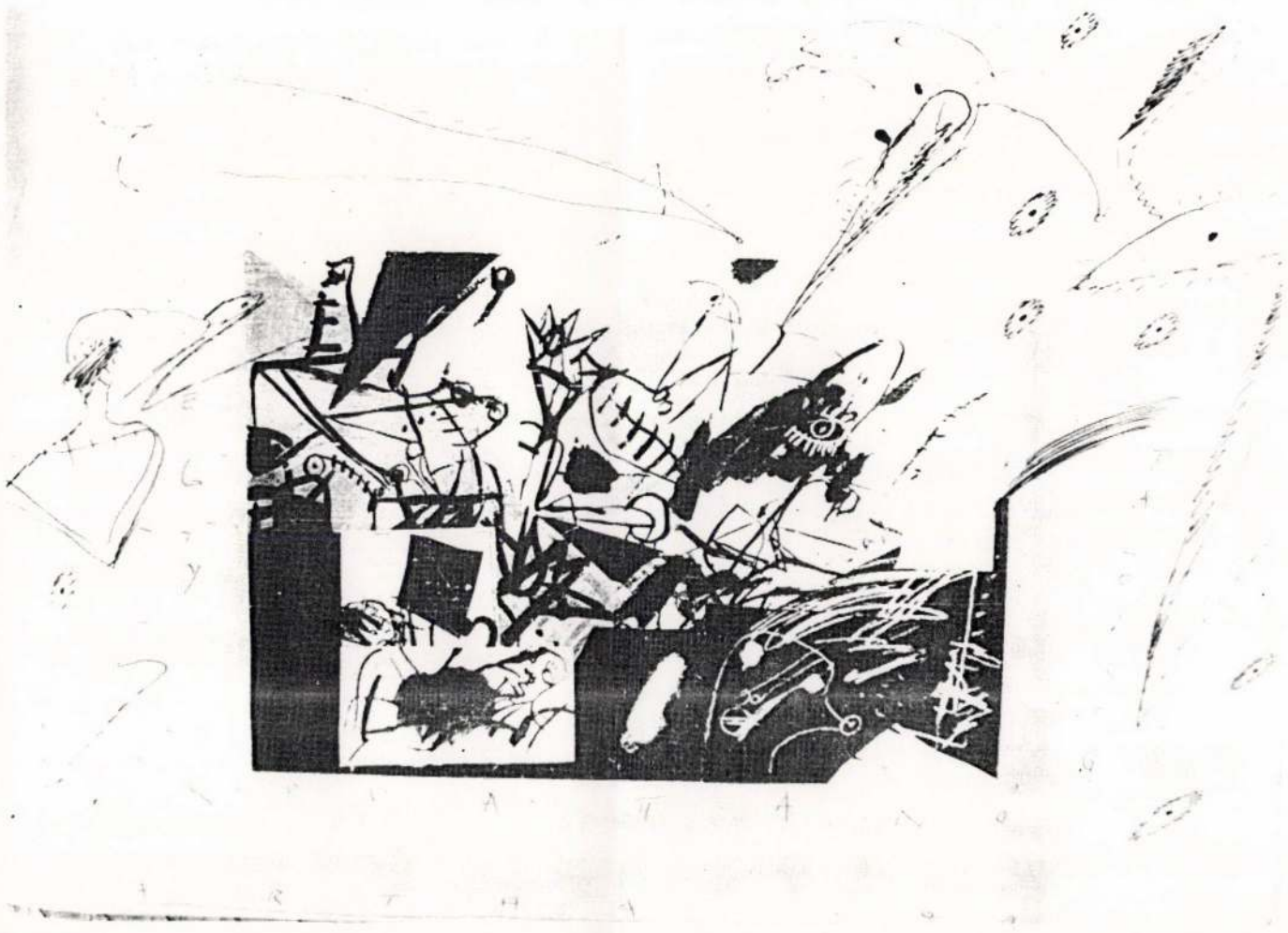

BARTHA László

Heller Ágnes

Kultúrfilozófiai elmélkedések

Érdemes mai szemmel újraolvasni a Medvetánc 1987-es összeállítását a posztmodernről, mert meglepően jó körképet nyújt a magyar filozófiában akkoriban kialakuló gondolkodás kereteiről.

A lap azzal a kérdéssel fordult különböző értelmiségiekhez, hogy értelmezzék saját szakterületükön belül a „posztmodern" fogalmát, s amennyiben pusztán divatjelenségnek tekintenék azt, magyarázzák meg magát a divatot. Mindenekelőtt érdekes tény, hogy a kérdés sugalmazása ellenére a válaszolók közül senki sem értelmezte a posztmodernt puszta divatjelenségként. Egyesek művészeti irányzatnak írták le; róluk most nem tudok beszélni. Mások, főként, de nem kizárólag a filozófusok, a történelmi látásmód változásáról beszéltek. A következőkben ezekből a rövid, de igen jellegzetes írásokból fogok kiindulni.

Ha egy fiktív dialógust írnék a körkérdésekre adott válaszokból, akkor Bacsó Béla indító mondataival kezdeném. Bacsó így kezdi eszmefuttatásait: „Már maga a tény is, hogy egy, a modernizációt soha végig nem vivő országban vitatkoznak a posztmodernről: posztmodern jelenség." Majd így folytatja: „A posztmodern tehát arra jó, hogy ami nálunk még nem is volt, már meghaladottnak tűnjék, vagyis vélhetjük, már mindezek után vagyunk, s ily módon együttlétezésünknek, együttgondolkodásunknak a nyugati poszt-modernekkel semmi akadálya nincs." A tömör idézet egyszerre vet fel három különböző problémát, minthogy egy lélegzetre állítja szembe a posztmodernt a modernizációval, a modernséggel és a modernizmussal. Ennek az árukapcsolásnak van jogosultsága. Utóvégre a posztmodern látásmód vagy magatartásforma a világ azon pontjain jelent meg először, ahol mindhárom jelentésárnyalat (modern, modernizáció, modernizmus) elé bízvást oda lehetett illeszteni a „poszt" előtagot; míg Magyarországról ezt nem lehetett elmondani. Amennyiben a modernizációt, vonatkozzon az a technológiára, a gazdaságra, a közigazgatási vagy egyéb [illegible] elsősorban a „racio-újítás pedig megkívánja, hogy a tabukat ledöntsék, a normákat megsértsék. A zseninek mindig abszolút újat kell teremtenie. De ha egyszer már minden tabut ledöntöttek, akkor nem marad mit ledönteni. Többek között ezt a tendnciát nevezte Nietzsche nihilizmusnak. A modern univerzalista úgy akar mindent, hogy a semmit akarja. Ezen a vonalon tehát a „féjlődés" című univerzália a modernizmus kimerüléséhez vezet. Nincs tovább, hacsak fel nem mondjuk az egyetemesség egyik igényét. Nincs tovább, hacsak fel nem vetjük a kérdést, hogy mit értünk „fejlődésen" a művészetben, hogy érték-e egyáltalában „a fejlődés".

Ezért mondja a Medvetánc körkérdésének majdnem minden résztvevője szinte uniszono, hogy a posztmodern nem valami új művészi irányzat. Ahogy Almási szellemesen írja, a „posztmodern" önreferenciális terminus. „E fogalom referenciája nem a jelenségek köre, hanem a fogalom kollektív használata: mennél többet alkalmazzák, annál legitimebb." Arra a kérdésre, hogy X. vagy Y. mű „posztmodern"-e vagy sem, egyszerűen nem lehet válaszolni (kivéve talán az építészet esetében), mert a kérdés rosszul van feltéve. „A posztmodern nem lehet irányzat" — mondja Balassa, és igaza van. A posztmodern nem egy stílus — mondja Radnóti, és ugyancsak igaza kell, hogy legyen. Hiszen ezekkel a „nem"-ekkel (nem ez, sem nem az) határoljuk be azt, amit posztmodernnek élünk meg, mégha nem is feltétlenül annak nevezzük. Hadd folytassam hát a „nem"-ek sorát: nincsenek „posztmodern" művek, csak a művekről, a művészetekről, a történelemről, a jelenről és a jövőről való gondolkodásunk és felfogásunk lehet posztmodern. Hogy megint Almásira hivatkozzak, ezt a fogalmat sem definiálni, sem meghatározni vagy leírni nem lehet, hiszen ezért önmeghatározó. Hozzáteszem, maga az önmeghatározás is meglehetősen pluralista, és tág keretek között történik. A-nak és B-nek teljesen különböző lehet a filozófiája, és mégis joggal mondhatjuk mindkettőről, hogy a posztmodern [illegible] tozott hangulatára, és nevén neveztek sokmindent, amit ez az új hangulat kifejezett.

Nos, a Medvetánc körkérdésében megkérdezettek többsége valamilyen formában hasonló élményeken ment keresztül, mint a posztmodern „kondíció" nyugat-európai vagy amerikai meghatározásának első, még mindig elől járó, de ma már nem egyetlen generációja. Mindenki tudja, hogy az „apolitikus", „értékpluralista", a „progresszió" istenében nem hívő, és ma már nem univerzalista gondolati keretek között tapogatózó gondolatláncolatokban egy olyan filozófiát üdvözölhet, mely nem pusztán tartalmánál, hanem szerkezeténél fogva is szembefordult minden totális állam ideológiájával. Amikor azt mondom, hogy nemcsak tartalmánál, hanem szerkezeténél fogva is kínál egy nem totális alternatívát, ezen azt értem, hogy nem állított az egyik, világmegváltónak kinyilvánított, de csődbe ment, ideológia helyébe egy másik, most már igazán világhódítónak ígérkező filozófiát. Nem túlzok, ha azt mondom, hogy 1987-ben, mikor talán sokan láttak a jövőbe, de bizonyára senki a közeljövőbe, egy látszólag ezoterikus témára adott válaszok előrevetítették a magyar értelmiség szellemi reakcióját az 1987-et követő rendszerváltásra. Ez az értelmiség nem modernista, hanem posztmodernista módon reagált a változásra, nem új abszolútumok nevében ágál az utcán, hanem egy pluralista kultúrális mezőben (melyben a politika is szerepet játszik) keres egy igazságot, fejezi ki szkepszisét, kerüli mások univerzalizmusát, vagy kínálja a magáét.

Már a fentiekből is látható, hogy a posztmodern adta gondolkodási keretek között sem szűnünk meg értékelni. Többek között magát a posztmodernet, jobban mondva a posztmodern „kondíciót", azaz létünk és gondolkodásunk történelmi határait és kereteit is újraértékeljük. Ezt nem illúziók nélkül tesszük, minthogy az lehetetlen, de mégis egy bizonyos fajta illúzió, a modernista illúziók nélkül. Nem hisszük többé, hogy a mai történelem csak átmenet a jövő földi [illegible] vagy hogy a mai em[illegible] székei ezzel szemben posztmodernek. Annak idején, 1987-ben, amikor egy modern(ista) világösszeütközés árnyékában (Németh Lajos szerint Csernobil árnyékában) éltünk, érthető volt, hogy a posztmodern élmények leírását-rögzítését a megkönnyebbülés sóhaja kísérte. A megkönnyebbülés sóhajára ma már, mondhatnám, hála Istennek, kevesebb jogunk van. Fel kell tennünk (magunknak) például azt a kérdést, hogy az a bizonyos agonisztikus kultúra, mely olyan szépen működik a filozófiában, ugyanilyen szépen működik-e a politikában is, hogy vajon nem lenne-e ildomos vagy kívánatos itt bizonyos határokat szabni, még bizonyos univerzális normák elfogadásának árán is? Ki szabja meg a határokat, kinek, miben és mikor? A modern ember rosszul alszik, mindig fészkelődik, az egyik oldaláról a másikra fordul, hol a hasára, hol meg a hátára, és sehol sem igazán édes az álom. Nem lesz olyan világ, melyben kényelmesen elhelyezkedünk. Ez is egy posztmodern gondolat. De ebből még nem következik, hogy minden mindegy. Inkább az, hogy minden ami eldöntendő, a kontextusában dől és dönthető el. A felelősségteljes döntés tehát több fejtörést okoz, mint annakelőtte.

A Medvetánc kérdésére írott válaszom végefelé annak idején ezt írtam: „Jó-e vagy rossz-e a posztmodernitás vagy a poszt-modernizmus? Az igazi kérdés persze az, hogy kinek és minek jó vagy rossz. Tehát inkább újrafogalmaznám a kérdést: jó-e vagy rossz a posztmodernitás vagy posztmodernizmus a demokratikus politikának?" Ma is egyetértek: az igazi kérdés valóban az, hogy kinek és minek jó vagy rossz — eddig terjed a kontextualitás gondolatának megfogalmazása általában. De ma már nem folytatnám gondolatmenetemet az ezt követő mondattal, illetve kérdéssel. A posztmodern világban felmerülő döntéseknek a demokratikus politikai kontextusra való hirtelen, egy lépésben történő leszűkítése egyfajta rövidzárlat, és hat évvel ezelőtti kontextusra utal. De az a tény, hogy a kérdésre („Jó-e vagy [illegible] demokratikus politikának

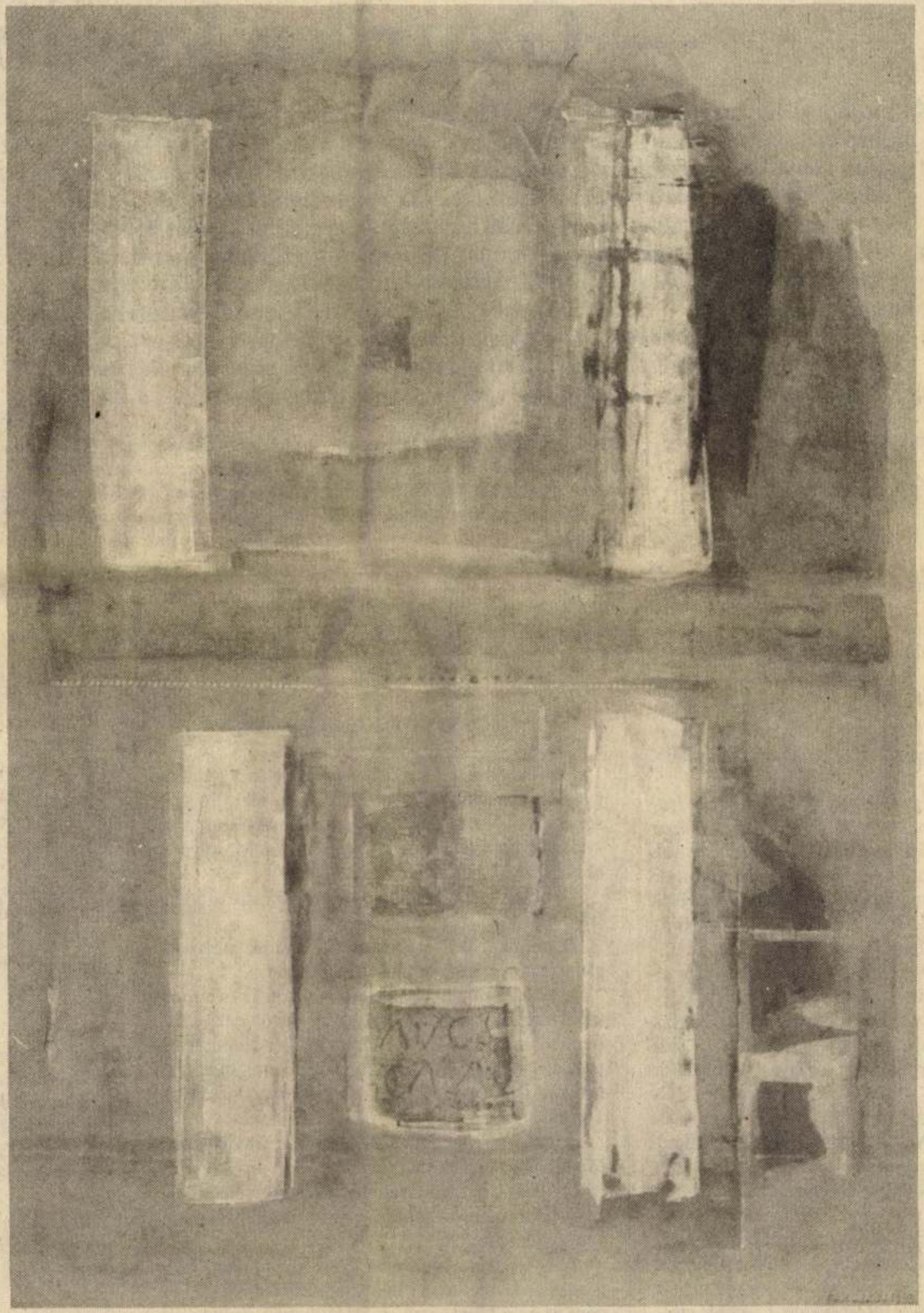

Bartha: Takálkozás és Búcsú, 1992

Soros-dokumentum — Gyurika korából

Aki majd egyszer meg akarja írni Soros György életrajzát, bizonyára jó hasznát veszi az alábbi dokumentumnak, amely Botka Ferencnek, a Petőfi Irodalmi Múzeum most nyugdíjba vonuló főigazgatójának jóvoltából került szerkesztőségünkbe. Mi eddig Soros adakozó hajlandósága mögött jószerével csak érzelmi motivációkról tudtunk — a segítőkész magán-Magyarország mentette meg életét, amikor 1944-ben a „hivatalos" el akarta pusztítani —; most azonban kiderült, hogy altruizmusának már igen korai gyökerei vannak. Alábbiakban egy köszönőlevelet közlünk meg egy újságcikket — 1939. december 23-ai kelettel. Az utóbbit közreadó lap karácsony közeli számában egész oldalas összeállítás foglalkozik az éppen folyó szovjet—finn háborúval, amely, mint ma már tudjuk, a második világháború „főpróbája" volt. Ezen az oldalon szerepel — sajnos aláírás nélkül — a kis riport.

Budapest, 1993. augusztus 14.

Igen tisztelt Soros Úr!

A nyugdíjazás minden ember életében bizonyos határkövet jelent, egy munkakör lezárását, amelyhez több év, esetleg évtized fáradozása fűződik.

Ilyenkor az ember számvetést készít. S nemcsak arról, amit sikerült vagy nem sikerült elvégeznie, hanem arról is, hogy ilyen módon, milyen segítséggel tudta álmait/céljait megvalósítani.

Így teszek most én is, a Petőfi Irodalmi Múzeum vezetésétől elbúcsúzva engedje meg, hogy köszönetet mondjak azért a sokoldalú segítségért, amellyel az anyagilag egyre nehezebbé váló nyolcvanas években támogatta munkánkat.

A xeroxgéppel kezdődött, még az idő tájt, amikor egy kulturális intézmény számára elérhetetlennek látszott az ún. „valutás" beszerzés. Sok más közgyűjteménnyel együtt — Ön adta meg a lehetőséget, hogy ez a vásárlás létrejöjjön.

Nem hagyhatom említés nélkül azt a nagyvonalú, összességében több millió forintban összegezhető támogatást sem, amely a magyar irodalomtörténet több évszázadát bemutató kiállítás-sorozatunkat kísérte; amely a reneszánsz és barokk alkotásainak a szemléjével kezdődött s nemrég eljutott Petőfiig és koráig. Az Ön alapítványa volt az, amely a kiállításokhoz kapcsolódó katalógusokat finanszírozta. Ezek immár öt kötetben — és „Képes bevezető a magyar irodalomba" alcímmel népszerűsítik klasszikusainkat.

Végül nem maradhat említetlenül az a segítség sem, amely szerzeményezésünk vészesen fogyó anyagi hátterét egészítette ki. S amelynek kiemelkedő „akciója" Zsögödi Nagy Imre — az Erdélyi Helikon körének íróit ábrázoló — 31 portréjának a megvétele volt — akkor, amikor az ilyen irányú tematika még egyáltalán nem volt divatban. (S ezt talán nem érdektelen felidéznünk — a művész születése századik évfordulóján.)

Mivel köszönhetném meg e levélben összegezetteken kívül is termékeny jóakaratát?

Engedje meg, hogy muzeológusi/filológusi minőségemben soraimhoz hozzácsatoljak egy „mikrofilológiai adalékot". — Mostanában többen kutatják: miért is támogatja Ön a kultúrát? S nem kevesen vannak, akik megkérdőjelezik a támogatás jó szándékát. Az alábbi kis riportocska, amely bibliográfiai kutatásaink során került napfényre, talán hozzásegíthet a felvetett kérdés megválaszolására.

Az időpont 1939, a nemrég kirobbant szovjet—finn háború esztendeje. A lap, ahol a riportocska megjelent, a „8 órai újság", gyűjtést indított nyelvrokonaink megsegítésére. A szerkesztőséget felkereső kilencéves ifjú — Ön, aki akkor még csak zsebpénzével gazdálkodott. Nincs szükség további kommentárra.

További jó egészséget és jó szerencsét kívánva

Tisztelettel üdvözli
Botka Ferenc

Soros Gyurika adakozik

Vendég érkezik a szerkesztőségbe. Belép a szobába, ügyesen becsukja maga után az ajtót: lábujjhegyre ágaskodva felnyúl és így kényelmesen eléri a magas kilincset. Sapkája nincs, hátán bőrtáska. Mosolygós, napsugaras kis jelenség ez a vendég.

— Soros György vagyok! — csapja össze a bokáját.

Bevalljuk, ritkán fordulnak meg nálunk „negyedik elemi osztályos tanuló" urak. Gyuri pedig az.

— Most isi után felszaladtam — mondja és a markában szorongatott „emeletes" tolltartót szétnyitja. Radír és tolltörlő mellől előkapar két levélbélyeg nagyságú valamit. Két apró kis fiúkéz bontogatja a valamiket: két tízpengős bankjegyet tesz le az asztalra. „Tessék!"

„Gyuri! — mondom szigorúan. Mit jelentsen ez! Mit akarsz itt ezzel a sok pénzzel?

Felvillan a két angyalian hamiskás kék szem.

— A finneknek hoztam! Ott most szabadságharc van. Apuka mondta.

Zord keresztkérdések alá fogom ezt a Gyurit. Szolgálatkészen, türelmesen állja a felnőttek faggatását. A pénz az övé. Nem, nem apukától kapta. Anyukától sem. Az övé. Ő kereste. Hogyan? Hát még a nyáron. Mert ő nyáron lapszerkesztő, kiadó és rikkancs egy személyben. A Luppa-szigeten szoktak nyaralni. És ilyenkor ő lapot alkot, a „Luppai Újságot". Egyetlen újságírója, szerkesztője, riportere, kihordója a lapnak egész nyáron. Hogy kamarai tag-e? Nem, azt nem, de a lapot főleg felnőttek veszik, mert hát a gyerekeknek nincs pénzük. Ő azonban így tud pénzt keresni és mostanáig őrizte a gipszkörte perselyben a karácsonyra félretett két bankót.

Látszik is a sokszorosan összegyűrt pénzen, rátapadt a gipszpor. A perselyt most összetörték, és a pénzt elhozta. A finneknek.

Soros Gyuri, negyedikes elemista, akinek öt kettese volt a legutóbbi bizonyítványában, az almaképű mosolygós kis vendég, a „Luppai Újság" mindenes főszerkesztője, az aranyszívű kis magyar megnyugszik, amikor átvesszük ajándékát. Aztán összecsappantja a tolltartót, bokázik egyet, „kezitcsókolom", felnyúl a kilincshez és hazamegy.

Olyen üres lett egyszerre a szoba. Csak a szívünk volt tele.

Pontosan így történt. Olyan szép volt, hogy nem kellett hozzátenni, színezni semmit. Köszönjük, Gyurka!

Közreadja:

L. A.

Jeges tájak olvadása

Noha piktúrájával sem Szőnyi és Bernáth, sem Kassák zászlaja alá nem csatlakozott, jó érzékkel merített mind a finom impresszionizmusból, mind a mélystruktúrájú absztrakcióból.

Aki a részletekre kíváncsi, annak az Ernst Múzeum teljes pályaképet rajzol. Indulásában a fiatal Bartha, még a harmincas években, Farkas István és Nagy István plebejus indulatait közvetíti egy elborult világról. Szinte kivirul 1945 után: Dufy, Matisse modorában valósággal megszínesedik piktúrája. Kész művészet ez, de még korántsem érett: váltogatja modorát, stílusát. S mivel ezt követően, az ötvenes években Bartha restaurátorként keresi kenyerét, csak a kádári konszolidáció időszaka hozza meg számára a festői kibontakozást. Akkor alakul ki a látványhoz, például a befagyott Balatonhoz kötődően is a faktúra, benne a vonal és a szín játékait megidéző festészete, amely ettől kezdve már csak hangulatilag mutat változásokat.

Bibó reneszánsza, vagy az immár cenzúrázatlan Németh László új keletű népszerűsége azt mutatja: nem a haza ellensége, aki valamiféle harmadik utat jár. Azt is tudnunk kell azonban, hogy a pártcsatározások korát éljük. Ily módon Bartha se nem teljesen absztrakt, se nem egészen figuratív, se nem szentendrei értelemben modern, se nem vásárhelyiesen hagyományos tájképfestészete a senki földjéről valónak mondható. Igaztalanul. Bartha esete azt példázza, hogy az ideológiai kategóriák nem mindig alkalmasak arra, hogy velük a művészet történéseit érdemük szerint minősítsük. Ezt érzem most is. Látvány és absztrakció elegyítése nem eleve vezet kétes értékű kompromisszumhoz. Bizonyság rá olyan elődök, mint Barcsay Jenő vagy Gadányi Jenő éltműve; de akad ennek a felfogásnak az érvényességére fiatalabb bizonyító példa is: Kokas Ignácra gondolok.

Az ünnepi alkalom nem alkalmas arra, hogy Bartha művészetét mérlegre tegyük. Az elemzésnek azonban nincs akadálya, és az értékelés módszere is meghatározható. Örömmel nyugtázható, hogy Bartha László nem öregszik: sok pályatársával ellentétben, nem erőtlenedett el a festészete. Nem vált önmaga fáradt, üres epigonjává. Éppenséggel az az újlíraiság, amely a fiatal posztmodernéket élteti, mintha még őt is megfiatalítaná. Oldottabb-lazább lett, játékosságában önfeledtebb ez a kései piktúra. Nincs okunk tehát arra, hogy eklektikussága miatt kritizáljuk. Más kérdés, hogy milyen helyet foglal el egészében ez a produkció a magyar festészetben.

A válaszadáshoz történelmi távlat szükséges. Így mutatkozik meg, hogy Bartha mindvégig egyenletes teljesítményt nyújtott (nem kurvult el, nem fulladt ki), noha korszakos fordulatot sem jeleznek a művei. Bartha Lászlón, úgy érzem, már nem lesz mit az utókornak felfedezni. Egy jó művész tisztességgel megküzdött képeiben élvezkedhetünk. Ki-ki ízlése szerint válogatva a hozzá leginkább közelálló darabok közül.

VADAS JÓZSEF

(A regény eredeti befejezése — 8.)

Mihail Bulgakov: A fehér gárda

Ez volt azonban a színtiszta igazság. Kora este, miután Leonyid Jurjevics kilépett Jean fodrászüzletéből, amelyen már két hónapja díszelgett a festett vászontábla az ukrán „Fodrászat" felirattal, kissé elmélázott, s nézte, ahogyan a petljurista törzstisztek a vörös sleppjükkel együtt rohannak a gépkocsikhoz a pályaudvaron. Hirtelen egy fekete zubbonyos alakba ütközött. Leonyid Jurjevics jobbra tért, erre az is jobbra, ez is balra, az is balra... Végül kikerülték egymást.

— Képzelheted, micsoda ukrán uraság. Elfoglalja a fél járdát. Még elvinnék az aranyozott sétapálcát a zálogházba...

Az elmélázó és szemfüles Leonyid Jurjevics lehorgasztotta a fejét.

— Na, jó, megfésülködöm.

— Én is erre gondoltam. Nyikolka, kíséri át a szobájába.

Nyikolka szélesre tárta a szoba ajtaját, majd leült a zongorához és játszani kezdte az indulót. Elhaladva mellette az égővörös Servinszkij odasúgta:

— Te gazember...

Amikor visszamentek a nappaliba, Leonyid Jurjevics már nem komancs volt, hanem simára fésült gárdatiszt.

Gyönyörü vá-á-á-ros
Sze-e-rencsés vá-á-áros

A megszégyenített Leonyid Jurjevics lehorgasztotta a fejét.

— Na, jó, megfésülködöm.

— Én is erre gondoltam. Nyikolka, kíséri át a szobájába.

Nyikolka szélesre tárta a szoba ajtaját, majd leült a zongorához és játszani kezdte az indulót. Elhaladva mellette az égővörös Servinszkij odasúgta:

— Te gazember...

Amikor visszamentek a nappaliba, Leonyid Jurjevics már nem komancs volt, hanem simára fésült gárdatiszt.

Gyönyörü vá-á-á-ros
Sze-e-rencsés vá-á-áros

ricsaj, s tovaterjedt. Nyikolka rohangálni kezdett a lakásban, a zsebébe tuszkolta Mislajevszkij pisztolyát.

— Nyikolka, hagyd azt a revolvert. Nyikol, kérlek.

Először az ebédlő ajtaja felől hallatszott ropogás, majd az udvarra néző verandáról. A ricsaj egy pillanatra betört a szobába. Az udvaron, a szomszédban és az egész utcában kongatták a lekvárfőző üstöket. A zaj szétáradt, megremegtetve a fagyos levegőt, amely a nyugtalanító zörejeket ringatta.

— Nyikol, ne menj az udvaron túlra. Leonyid, ne engedje...

Nyikolka jól gondolta. Vaszilisza volt az oka mindennek.

Nincsen bajom a világgal

Beszélgetés dr. Gonda Györggyel

— Látom, rendben sorakoznak a könyvek a polcokon. Mikor rendezte át utoljára?

— Legföljebb csak a gyarapodás észlelhető, de nem rendeztem át.

— Arra gondoltam, hogy néhány kötet vajon nem került-e árnyékosabb, kevésbé szem előtt lévő helyre?

— Értem. Meg kell, hogy mondjam, sem Lenint, sem Marxot nem selejteztem ki. És nem azért, mert minden gondolatukat örökérvényűnek tartom, hanem mert egy korszak történelméhez tartoznak és a könyvégetőket sem szívelem.

— A könyvespolc tehát érintetlen maradt az elmúlt időkben. A saját életére visszatekintve, vannak-e olyan „regények", amelyeket kiselejtezne?

— Az élettel nem lehet úgy bánni, hogy utólag a nekem nem tetsző dolgokat kihajítom. Az viszont kétségtelen tény, hogy az elmúlt néhány esztendő számomra az önvizsgálat időszaka volt. Keserű és nehéz napokat éltem át. Szembe kellett néznem a tévedéseimmel, a rossz döntéseimmel. Mindez komoly belső válsággal járt.

— Katarzissal a végén ?

— Nincs bűntudatom, hiszen mindig az volt bennem, hogy mit tehetnék másokért. Huszonegy évig voltam a megyei tanács elnöke, s csak utána tettem némi kitérőt, mint környezetvédelmi államtitkár, magam sem hihetem tehát azt, hogy ennyi idő alatt nem követtem el hibákat.

— Ha már megemlítette a környezetvédelmi államtitkárként megélt kitérőt, mennyire volt ez önkéntes?

— Semmilyen értelemben nem volt önkéntes, hiszen én Szombathelyről önként soha el nem mentem. Az Országos Környezet és Természetvédelmi Hivatal létrehozását abban az időben nagyon erőltették, és engem szemeltek ki a vezetésére.

— Nem gyanakodott, hogy miért?

— Voltak olyan körülmények, amelyek pestiesen szólva „rájátszottak" arra, hogy ezt az új megbízatást vállaljam.

— Az akkori megyei napilapban — igaz csak a sorok között — tetten érhető, hogy a Képtárépítő Egyesület magalapítását követően miként exponálják túl az ön szerepét, és ez miként vezet ahhoz, hogy a Képtár építéséhez kibocsátott téglajegyek megjelenése már megosztja a közvéleményt. Ezt követi az a pontosan nyomon követhető koreográfia, amely szerint önt egy rendkívüli megyei tanácsülésen fölmentik az elnöki funkciójából, sőt a megyei tanácstagságára is megszűnik. Még aznap a megyei pártbizottság Végrehajtó Bizottságától is búcsút kell vennie és kinevezik környezetvédelmi államtitkárnak. A felfelé buktatás klasszikus esete.

— Én ezen sosem meditáltam.

— Az azért mégiscsak meglepő, hogy ezután jó ideig semmilyen méltatás nem jelenik meg önről, annak ellenére, hogy huszonegy évig volt a megye egyik vezetője. Aztán néhány hét múlva egymás után két írás is foglalkozik önnel a Vas Népében, de csak mint országgyűlési képviselővel. A két cikk, döbbenetes módon szinte szóról szóra ugyanaz. Mindkettőben szerepel az a kurta hír, Borgátán elbúcsúztatta a megyei pártvégrehajtó-bizottság, ám a második írás annyiban tér el az elsőtől, hogy ebben Horváth Miklós, a megyei pártbizottság akkori első titkára, önt a környezetvédelem apostolának nevezi. Szóval egy kicsit kilóg a lóláb.

— Azt hiszem, hogy jól érzékeli a dolgok hátterét, ám én gyorsan napirendre tértem az ügy fölött. Az bizonyos, hogy egyeseknek jól jött, sőt, talán javasolták is az én úgymond felfelé buktatásomat. Tudom, hogy néhány embernek nem tetszett a stílusom. Fehér Lajos mondta egyszer, hogy ha valamit el akarsz érni, akkor úgy kell tenned mintha elleneznéd, és akkor biztosan az ügy mellé állnak.

— Milyen ügyeket „ellenzett" ily módon?

— Azért valójában nem így működtek a dolgok. Az persze kétségtelen, hogy a hagyományok, az értékek felkarolása szívügyem volt, s ez nem tetszett mindenkinek. Hadd említsem Lajtha Lászlót, Békefi Antalt, az Ungarescát, a Szimfonikusokat, a Vasi Szemlét, az Életünket, a Hangversenytermet, a Bartók Szemináriumot, a kőszegi- és sárvári várak helyreállítását, Bartha Lászlót, Weöres Sándort. Szóval nem arattott osztatlan sikert ez az értékmegőrzés és értékgyarapítás. De említhetném a határmenti kapcsolatokat, Burgenlandot és Szlovéniát, vagy Vas megye megjelenését Grazban.

— Konkrétan, kik nehezményezték ezeket a lépéseket?

— Néhány megyei vezető. Soha nem mondták meg nekem, de éreztem, hogy nem tetszik. Ilyenkor mindig aludni szoktam rá egyet és csináltam tovább. Hiszen tudtam, hogy a Képtárépítő Egyesületbe is sokan beléptek a beosztásuk miatt, de nem értettek egyet az ügy fontosságával. Egyszer például csodálkozva hallom Aczél Györgytől, hogy milyen jó ötleteik van a megyeieknek, egy kastélyba akarják bevinni a képtárat.

— Milyen volt a kapcsolata Aczél Györggyel?

— Eléggé felemás. Amikor elvittek a megyétől, ő ebben partner volt. Aztán ez a kapcsolat teljesen közömbössé vált.

— Abban volt partner, hogy önt eltávolítsák, vagy abban, hogy magasabb beosztásba kerüljön?

— Nem akarom őt így utólag bántani, hiszen annyian belerúgnak mostanában. Én azt hittem, hogy egy fontos dolgot akarnak rámbízni. Aztán kiderült, hogy tévedtem.

— Behúzták a csőbe?

— Azt sem tudtam, hogy hol lesz a hivatal és milyenek lesznek a feltételek. Rövidesen pedig kiderült, hogy nem most fontos az, amit csinálnom kellene, hanem majd később, ha lesz rá pénz. Kitértek az érdemi támogatás elől.

— Naiv volt?

— Azt hiszem igen. Amikor például a KGST környezetvédelmi bizottságának lettem a soros elnöke, elhatároztam, hogy megpróbálok néhány embert megnyerni a környezetvédelem ügyének. Elmentem a KGST főtitkárához, aki nagyon helyeselt, nagyon igazat adott, de ezen kívül, az égvilágon semmi nem történt . Eljutottam a Szovjetunió miniszterelnök-helyetteséig, ugyanezzel az eredménnyel. De kerestem a megoldásokat az osztrákokkal, a svédekkel és másokkal is.

— Ez a naivitás már egy kicsit elmúlni látszott Bős-Nagymaros ügyében. Ismereteim szerint önnek különvéleménye volt a beruházásról.

— Környezetvédelmi államtitkárként sem engedtek közel a problémához, mert ez a vízügy felségterülete volt. Csak később kaptam szakembert, akivel ki tudtam alakítani az önálló véleményemet Bősről és nagyon sok információt, segítséget kaptam Szentágothai Jánostól, valamint Straub F. Brúnótól. Ezzel a véleménnyel aztán nem arattam túl nagy sikert. Nem értettem egyet a dunakanyari megoldással, a csúcsrajáratással, s egyáltalán az volt a felfogásom, hogy egy ilyen kis országban nem szabad egy kétszáz kilométeres

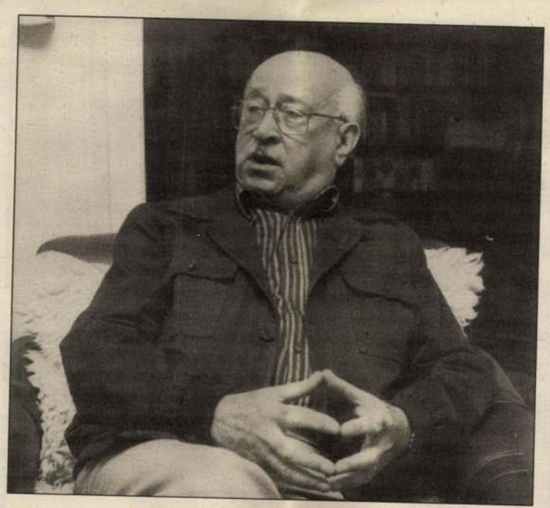

szakaszon beavatkozni a természetbe.

— Milyen fórumokon hangoztatta az észrevételeit?

— Nyolcvannégy tavaszán jelentést írtam az illetékes miniszterelnök-helyettesnek.

— Gondolom, nagy örömmel olvasták.

— Utána nagyon gyorsan nyugdíjba kerültem. Egyesek összefüggést láttak a két dolog között, de én úgy gondolom, hogy aki elmúlt hatvanéves és nyugdíjba küldik, az vegye a kalapját.

— A személyes kapcsolatainak jelentős része még az ötvenes évekre nyúlik vissza? Hiszen akkoriban ön több minisztériumban is dolgozott Budapesten. Egyáltalán, miként élte meg ezeket az éveket?

— A kommunális és lakásügyekkel foglalkoztam, és Nagy Imre miniszterelnöksége alatt sikerült némi pénzhez jutnunk. Százmillió forintot kapott a minisztérium a lakások tatarozására.

— Ötvenkettőben kezdett el a minisztériumban dolgozni. Zúzmarás idők voltak, hideglelős politikai pressziókkal. Mit tapasztalt ebből egy minisztériumi tisztviselő?

— Olyan ügyet bíztak rám, amit szívesen csináltam. Ráadásul sokat jártam vidékre és az egész tevékenység egy kicsit a periférián volt.

— Vagyis nem lehetett akkorát hibázni, hogy megjelenjen a ház előtt a fekete autó?

— Azt hiszem, kár lenne tagadni, hogy engem is megfigyeltek egy időben. Miközben én hittem abban, hogy a szocializmus jó ügy és ezek csak torzítások, a nem rendes emberek akciói, de maga a gondolat az szép, és az emberiség számára eredendően valami nagy eszmény.

— Hogy ezt az eszményt milliók vallották, annak ön szerint az eszme nagyszerűsége az oka, vagy az, hogy ráerőszakolták az emberekre?

— Persze, voltak erőszakos vonások, de a szocialisztikus eszmék Morus Tamás óta — sőt korábban— élnek és nagyon sokan komolyan hittek ebben. Így éltem meg azokat az éveket, mígnem ötvenhétben...

— Azt hiszem átugrott egy évszámot.

— Igen?

— Ezerkilencszázötvenhatot.

— Ötvenhatban én mindenen kívül maradtam. Zavarban voltam, mint sokan mások.

— Bent a minisztériumban mit lehetett érzékelni a kinti eseményekből.

— Annyit, hogy véletlenül belőttek a szobámba ágyúval. Ez akkor történt, amikor az Országház előtt eldördült a sortűz, amit én nagyon sajnálatosnak tartottam.

— Nagy Imre ténykedése mennyire volt jelen az ön munkájában?

— Azokban a napokban nekem semmilyen szerepem nem volt, s a minisztérium sem dolgozott. Ezt követően pedig kitalálták, hogy a kommunális ügyeket vigyem át a Minisztertanács titkárságára. Utána áttették az Építésügyi Minisztériumba, ahol egyszercsak megjelent nálam egy Vas megyei küldöttség, hogy jöjjek haza. S megmondom őszintén, hogy én soha nem tudtam igazán pestivé válni, ezért örömmel tettem eleget a hívásuknak.

— Az ötvenes években szerzett felsőbb kapcsolatok nyilván azt a látszatot is kelthették itt, Vas megyében, hogy az ön mozgástere túlnő a megyei pártvezetésen.

— A kapcsolataimon keresztül viszont a megyének próbáltam segíteni. Ma lobbyzásnak hívják, de akkor nekem volt erre egy teóriám, ami úgy szólt, hogy a jó ügy meghal, ha nem képviselik. Hiába minden jó elképzelés, ha azt bizonyos körökben nem mondják el újra, meg újra, akkor nem tud érvényesülni.

— Milyen körökbe volt bejáratos, mint megyei tanácselnök?

— Ha a legmagasabb pártkörökre gondol, akkor azt kell mondanom, hogy oda nem voltam bejáratos. Szándékosan. De mondok egy példát. A Vérellátót elöntötte az árvíz, és másnap írtam a Fock Jenőnek egy levelet, hogy ellehetetlenül és működésképtelenné válik az intézmény, mire egy hét múlva itt volt a válasz, hogy épülhet az új Vérellátó. De amikor Nardán égett az istálló, akkor éjjel háromkor már ott voltam. Hatvannyolcban felmértük a négy- és többgyerekes családok helyzetét és ezután rendszeresen segítettük a rászorulókat. Néhány iskolában tejakciót szerveztünk, ez sokaknak nem tetszett, de csináltuk. Segítettünk létrehozni a Mozgássérültek Egyesületét, ennek is akadtak ellenzői, de ma is működik.

— Eszerint nem nagyon törődött a szembeszéllel. Ez valamiféle makacsság?

— Meglehet.

— Mert nekünk is azt mondták egyébként akkoriban, hogy az ilyen pozíciókban a jó ügyeket szolgálják.

— Vadászgatni is lehetett volna ezekben a beosztásokban. És most mondok valamit, ami fellengzősen fog hangozni. Én ezt szolgálatnak tekintettem.

— Azért hangzik fellengzősen, mert jó néhányan mondták már olyanok, akik azt hitték, hogy tőlük is hiteles ez a mondat.

— Ezt én nem akarom megítélni.

— A makacs ügyintézés egy pragmatikus és racionális embert sejtet. Ugyanakkor ön sem kerülhette el azokat a politikai megszólalásokat, azokat az ideológiai felhangokat, amelyeket manapság kevésbé vállalnak a visszaemlékezők. Hiszen egy állami ünnep szónokaként óhatatlanul szólni kellett a szocializmus eszmei nagyszerűségéről. Hogy fért ez össze a pragmatizmusával?

— Hozzá kell tennem ehhez, én úgy nőttem föl, hogy hittem abban, hogy a szocializmus az emberiség javát fogja szolgálni. Az elmúlt évek önvizsgálódása aztán segített abban, hogy rájöjjek, az én hitem hol bicsaklott ki.

— Mert kibicsaklott?

— Igen. Mégis el kell mondanom, hogy ez a felismerés, a jövőre vonatkozó remény, nem azonos azzal a valósággal, ami most körülvesz bennünket.

— Milyen kapaszkodó marad ilyenkor?

— Az emberek.

— Tehát nem egy másik ideológia?

— Nem a rendszerváltással van bajom. Ez a történelmi idő azonban néhány rossz bizonyítványt is kiállított, ugyanakkor lehetőségeket is teremtett. Abban azonban hiszek, hogy egyfajta baloldali gondolkodásra, szolidaritásra, a szociális érzékenységre igenis nagy szükség van.

— Ha már az embereket jellemezte meg új kapaszkodóként, kíváncsi volnék, mi a véleménye azoknak az embereknek a torzulásairól, akik hirtelen túl magas polcra kerültek. Kádár Jánoson például megfigyelhető volt, hogy mit tett vele a hatalom?

— Kádár rám, mint ember jó benyomást tett. Amikor itt járt a megyében figyelmes volt, érdeklődő és a maga puritán módján szimpatikus jegyeket viselt. Ugyanakkor tény az is, hogy az ember a barátait akkor ismeri meg igazán, ha hatalmat kapnak. S megmondom őszintén, hogy volt néhány csalódásom ezügyben.

— Önmagán észrevett valamilyen változást abban az időben, amikor a megyei tanács elnöke lett?

— Egy ilyen funkciónak óhatatlanul személyiségtorzító hatása is van. Csak remélem, hogy ez rajtam kevésbé látszott.

— Milyen jelei vannak az ilyen torzulásnak?

— Nem figyel oda az illető az emberekre, okosabbnak képzeli magát mindenkinél, nem elég érzékeny más jelenségekre.

— Jelen van ez a mai közéletben is ?

— Azt hiszem, ebben semmi nem változott.

— Nyilván önnek nagy tapasztalata van az ebbéli torzulások fölismerésében. Miből lehet fölismerni?

— Már abból, ahogy az illető köszön. Vagy, ahogy nem köszön.

— Akik az utóbbit választották, miként fogadták az ön visszatérését Vas megyébe?

— Azt hitték talán, hogy teljesen visszavonulok, mert megsértődtem. Ekkor vállaltam el a TIT megyei elnökségét.

— És erre az időszakra esett a képtár avatása, ami végül a tervezettnél négy évvel később készült el. Mit érzett?

— Sikerélmény volt, amibe némi keserűség keveredett. Azt hiszem mégis az a legfontosabb, hogy ez a képtár létezik. Most is mondják, hogy milyen jó lenne például autószalonnak, de ez képtár lesz remélem továbbra is, ahová a Thyssen-Bornemissza mindig el tudja hozni a képeit. Én arra gondoltam, hogy ez legyen több mint egy szombathelyi intézmény. Egy olyan művészeti-szellemi központban gondolkodtam, amiben Graz és Szlovénia is partner. Pannóniában. És ez el fog következni, hiszen olyan a szituáció, és nem azért, mert a Gonda akarja. Ez egy rangos hely és fogadóképes.

— Eszerint mégiscsak a képtár a szívecskéje.

— Nem csak a képtár. Ott van a Vasi Szemle, ami most lesz hatvanéves, aztán az Életünk, amit sokan és sokszor próbáltak megszüntetni. A Múzeumfalu, a zenei élet, a műemlékek. Ezek mind közel állnak hozzám. Ettől érzem jól magam és emiatt nincsen bajom a világgal. Vas megyével még kevésbé, de az emberekkel legkevésbé.

— Ez a felsorolás feltételez egy kapcsolatrendszert a megye értelmiségével. Azok az emberek, akik ebből a körből az új hatalom részesei lettek, miként viszonyulnak most önhöz?

— Akikkel együtt éltük meg a régi időket és együtt dolgoztunk, semmilyen lényeges változást nem észlelek a kapcsolatunkban. Leállunk beszélgetni, esetleg vitatkozni, hiszen lehetnek nézetbeli különbségeink, de azt hiszem kölcsönösen tiszteljük egymást. Akik viszont most kerültek előtérbe és nem akarják tudomásul venni az előzményeket, az ő esetükben már vannak rossz tapasztalataim.

— Ön a mai napon tölti be a hetvenedik esztendőt, amihez gratulálok. Az utóbbi évek születésnapjai miben különböznek a korábbiakhoz képest?

— Régebben sem volt ennek „kultusza". Még a névnapokból sem engedtem nagyobb ügyet csinálni. A születésnap pedig mindig a családé volt. Bár meg kell mondanom, hogy könnyebben napirendre térek az évek múlása fölött egy különös szokás miatt. A mi családunkban általában nem várjuk meg az ünnepeket, ha valami megtetszik és örömet akarunk szerezni a másiknak, akkor azt odaajándékozzuk.

— A rendszerváltást követően nem szűkült azoknak a köre, akik gratulálnak önnek?

— Őszintén megmondom, hogy leszámítva a közben meghalt kortársaimat, nemigen változott a kör.

— Ez nyilván jelent valamit.

— Mire gondol?

— Hogy a mai közélet szereplői sem minden esetben vaskalapos politikusok, reményeink szerint néha talán értő és érző emberek.

— Gyakran tapasztalok figyelmességet.

— Köszönöm a beszélgetést.

Fodor Sándor

KÖZLEMÉNY

Tájékoztatjuk Ügyfeleinket, hogy az Oninvest Pénzügyi Kft. Debrecenben működő irodáját új irodavezető és munkatársa irányítja. Korábbi alkalmazottak ANTALL ZSOLT és GYARMATI ZSOLT megbízólevelei visszavonásra kerültek,

az Oninvest és Hunimpex bélyegzők további használata az új irodavezetés miatt 1993. augusztus 18-tól érvénytelen.

Továbbra is várjuk Tisztelt Ügyfeleink érdeklődését, megbízásait. Oninvest Kft. Központ. Tel.: (52)348-535 (debreceni iroda).

(41835/1H)

FELHÍVÁS

Az Országos Fordító és Fordításhitelesítő Iroda Győri Kirendeltsége

ezúton hívja fel Tisztelt Ügyfelei figyelmét, hogy

SZOMBATHELYI ÜGYFÉLSZOLGÁLATI IRODÁJA

(9700 Szombathely, Széll K. u. 54. VI. em.)

1993. augusztus 30-tól ismét 9.00-től 12.00-ig és 13.00-tól 16.30-ig áll munkanapokon szíves rendelkezésükre hiteles fordítások, szakfordítások, egyéb nyelvi szolgáltatások helyben való megrendelésének lehetőségével.

Az eltelt nyári szünet alatti türelmüket és megértésüket ezúton is köszönjük.

(41707/1H)

AZ IDEA DISZKONT AJÁNLATA!

Szombathely, Szelestey út 2., ✧ Sárvár, Hunyadi út 4.
Körmend, Szabadság tér 12., ✧ Celldömölk, Baross út 23.

Sony TV 55 cm	49.990,-	***VIDEO LEJÁTSZÓ-k:***	
Sony TV 55 cm Hiblack TXT	64.400,-	Funai	16.500,-
Funai TV 37 cm	22.300,-	Sharp	17.500,-
Funai TV 37 cm TXT	25.500,-	Panasonicc kamera	79.990,-
Funai TV 51 cm	25.990,-	Samsung musiccenter	28.990,-
Funai TV 51 cm TXT	29.990,-	***MIKROHULLÁMÚ SÜTŐ-k:***	
Funai TV 55 cm	31.500,-	Samsung 17 l-es	18.990,-
VIDEOTON TV-k:		Samsung 17 l-es digitális	19.990,-
51 cm	29.800,-	Samsung 28 l-es	22.990,-
55 cm	33.000,-	Samsung 28 l-es digitális	24.990,-
55 cm TXT	35.800,-	Samsung 23 l-es grillezős	31.990,-
56 cm TXT	38.900,-	***AUTÓRÁDIÓ-k***	
63 cm TXT + sztereo	57.990,-	Daewoo	15.500,-
71 cm TXT	58.300,-	Philips	14.990,-
VIDEO-k:		Philips	19.990,-
Funai	23.990,-	Mosógép	7.400,-
JVC	28.990,-	Centrifuga	6.100,-
Toshiba	33.500,-	Zanussi mosógép	37.990,-
Sony 4 fejes	46.000,-	Energo-Lux mosógép	35.500,-
Sony 2 fejes	35.500,-	Sirocco ruhaszárítógép	26.990,-
Akai	28.600,-	Zanussi mosogatógép	31.500,-
		Hajdu mosogatógép	41.990,-
		Kontinental gáztűzhely	37.990,-

Audio és videokazetták nagy választékban!

ELŐLEG LEFIZETÉSE NÉLKÜLI HITELAKCIÓ!

Kárpótlási jegyet napi áron beszámítunk!

Ha nálunk vásárol, sorsoláson vesz részt!

Fődíj: Suzuki SWIFT személyautó
II. díj: Kanári-szigetek
III. díj: színes TV
IV-XV. díj: aranylánc.

(36650/1K)

Celldömölk és Vidéke ÁFÉSZ

bérbe adja

az alábbi ingatlanjait:

1./ Celldömölk központjában levő irodahelyiségből 60 négyzetméter külön bejáratú helyiségeket elsődlegesen irodák céljából (telefon, központi fűtés).
2./ Celldömölk II. (Sághegy) 600 négyzetméter raktározás, illetve nagykereskedelmi tevékenység céljából (telefon, targonca, hídmérleg, hűtőkamrával ellátott).
3./ Celldömölk város szélén gazdálkodás céljából hízlalda helyiségek.
4./ Jánosháza Áruház első emeleti része (400 négyzetméter, egyedi gázfűtéses).
5./ Kenyeri II. volt ügyvezetőségi iroda (40 négyzetméter, telefonnal ellátott).

Bővebb tájékoztatót a bérleti díjakról, valamint az egyéb feltételekről az ÁFÉSZ főkönyvelője ad.
Celldömölk, Kossuth L. u. 15. Telefon: 8.

(41869/1H)

A LEGJOBB ÉGETETT TETŐCSERÉP RENDSZER!

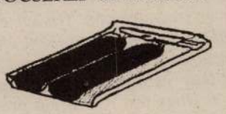

NATÚR ÉS MÁZAS (VÖRÖS ÉS BARNA):
420—470,— Ft/m² + ÁFA.

Minimum 150 m² esetén DÍJTALAN HÁZHOZ SZÁLLÍTÁS!

MEGRENDELHETŐ: UNI-MAX GMK. 8360 KESZTHELY, Deák F. u. 47. (hátul az udvarban) Telefon/fax: 83/314-209. Nyitva: 8.00—16.00 óráig. 2. sz. MEGRENDELŐ IRODA 8900 ZALAEGERSZEG, Nefelejcs u. 8. Telefon: 92/319-270. Nyitva: 8.00—16.00 óráig.

(41771/1H)

Szombathelyi Önkormányzati Házkezelési Kft.
közületek és magánszemélyek részére kínál:

— tehergépkocsi alkatrészeket,
— DACIA PICKUP, ROBUR (dízel és benzines), BARKAS, AVIA, ZUK, IFA,
— UN rakodógépalkatrészeket,
— csapágyak, ékszíjak és csavarárukat,
— csőszer. (fekete) anyagokat,
— építőipari keretes állványokat,

Kedvezmény: 30—60%!

Érdeklődni lehet a Szombathely, Vépi úti telephelyünkön, vagy a 324-236 sz. telefonon.

(41870/1H)

HÁZTARTÁSIGÉP DISZKONT

Szombathely, Zanati út. 4. Telefon: 311-341/11

ZANUSSI LEHEL HŰTŐK és FAGYASZTÓK:	
HŰTŐSZEKRÉNYEK:	
160 l-es ***	20.500,-
200 l-es **	22.500,-
200 l-es ***	23.500,-
240 l-es **	23.900,-
125 l-es fagyasztószekr.	25.500,-
VILLANYBOJLEREK:	
5-200 l-ig	5.800,- 21.200-ig.
VIDEOTON színes TV-k már	29.900,- Ft-tól
MOSOGATÓGÉP	43.000,-Ft
RUHASZÁRÍTÓGÉP	29.500,-Ft
4 lángos GÁZTŰZHELY	27.500,-Ft
CONTINENTAL Lux gáztűzhely	39.900,-Ft
KENYÉRPIRÍTÓK	2.900,-Ft-tól
KÁVÉFŐZŐK	750,-Ft-tól
ETA porszívók	5.900,-Ft-tól
VENTILLÁTOROK	2.900,-Ft-tól
LAPRADIÁTOROK	2.560,-Ft-tól

ENERGOMAT MOSÓGÉP 32.900,-Ft-tól
Minden automata mosógéphez egy doboz mosóport adunk.

Villanytűzhelyek, Minikonyhák és egyéb háztartási kisgépek is DISZKONTÁRON.
Előleg lefizetése nélküli hitelakció!
Nyitva 9-17 óráig.

PEUGEOT
MÁRKAKERESKEDÉS
Szombathely, Rohonci úton (Pásztor Csárda mellett)
Tel./fax: 319-519.
SZEMÉLY- és HASZONGÉPJÁRMŰVEK nagyon kedvező áron.
LÍZING már 10%-tól.
48 havi részlet.

(36330/1H)

CENTRUMBAN a **PUMA! PUMA sportruházatot** is vásároljon a **CENTRUM**-ban!
Csak **2 HÉTIG** — iskolakezdésre —, egyes **márkás áruk, AKCIÓS áron** vásárolhatók!

Szabadidő felső:	290,— Ft
Szabadidő alsó:	990,— Ft
T. Shirt (pólók):	298,— és 830,— Ft
Shortok és bermudanadrágok:	600,— Ft

Érdemes megnézni!
Önt is várjuk!
Centrum Áruház

(41830/1H)

CENTRUM ÁRUHÁZAK

ZALALÖVŐI NYÁRI OLASZ ÁRENGEDMÉNYES KERTI BÚTORVÁSÁR

AMÍG A KÉSZLET TART!

Óriási választékban olasz, műanyag kertibútor-árusítás:

Támlás műanyagszék:	**700,— Ft**	**helyett**	**598,— Ft**
Támlás műanyagszék:	**650,— Ft**	**helyett**	**598,— Ft**
Magas támlás szék:	**980,— Ft**	**helyett**	**810,— Ft**
Ovál asztal:	**3500,— Ft**	**helyett**	**2900,— Ft**
90 cm kerek asztal:	**1950,— Ft**	**helyett**	**1750,— Ft**
Napernyő:	**1600,— Ft**	**helyett**	**1450,— Ft**
Napernyő talp:	**530,— Ft**	**helyett**	**480,— Ft**
Hintaágy:	**18.000,— Ft**	**helyett**	**14.700,— Ft**

Nagy választékban különböző műanyag áruk!

Az árusítás pontos helye:
Zalalövőn a Kultúrház előtt, szeptember 2-áig (csütörtökig).

Csősz Tóth Kft.

(41895/1H)

Eladó

új ukrán gyártmányú
állópengés gatter
tartozékokkal.
Vágási átmérő max.: 63 cm.
Motorteljesítmény: 37,7 kW.
Érdeklődni lehet:
Mosonmagyaróvár,
Takács Péter
Tel.: 98/313-254, 98/313-133.

(41492/1H)

H. P. H. VAS ÉS SZERSZÁM KISGÉP KFT.
megnyitja üzletét.
Ajánlatunkból:
Kézi szerszámok,
Forgácsoló-szerszámok,
Elektromos kisgépek,
Elektródák,
heg. pálcák,
Vágó- és csiszolókorongok,
Szerelvényáruk
- csaptelepek,
- Zárak - lakatok
- csavaráruk.
Keresse fel üzletünket!
Szombathely,
Dózsa Gy. u. 5.
Telefon: 330-692
NYITÁS SZEPTEMBER 1.

(41392/1K)

SÁRVÁR

AKCIÓ!

SÁRVÁRI BAROMFIIPARI RT.
9601 SÁRVÁR, SOPRONI U. 15.

TISZTELT VÁSÁRLÓNK!

Ezúton szeretnénk szíves figyelmét felhívni, hogy nagysikerű I. o. fagyasztott pulyka alsócomb akciónkat

1993. augusztus 30-ával

tovább bővítjük.

Rendkívül kedvező áron,
20% engedménnyel vásárolhat

előhűtött* pulyka alsócomb,** valamint ***előhűtött és **I. o. fagyasztott pulykaszárny** termékeinkből, amíg a készlet tart.

Ne szalassza el az alkalmat!
Keresse az élelmiszerboltokban!
Várjuk megtisztelő vásárlását.

SÁRVÁRI BAROMFIIPARI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

(41403/1H)

OTP BANK

OTP Rt. tájékoztatja
Tisztelt Ügyfeleit,
hogy az **1993. július 15-ig** kárpótlási jegyek ellenében jegyzett
OTP Rt. részvények
megérkeztek, és a jegyzés helyén átvehetők.
A már jegyzett
PILLÉR ARGENTA TALLÉR
befektetési jegyek azokban az OTP-fiókokban vehetők át, ahol a jegyzés történt.
Országos Takarékpénztár és Kereskedelmi Bank Rt. Vas Megyei Igazgatósága

(41795/1H)

Legnagyobb bank, Legnagyobb biztonság!

SZOMBATHELY FŐTÉRÉN EXKLUZIV ÜZLETHÁZBAN
üzlethelyiségek eladók.
Érdeklődni: augusztus 30-31-én szeptember 1-2-án 94/318-423 telefonon 14-től 19 óráig.

(40976/1K)

A TIT német nyelvtanfolyamokat szervez Sárváron

tanulóknak és felnőtteknek kezdő, haladó szinten heti 1 x 3 órában, összesen 54 órában

Jelentkezés: 1993. augusztus 30. - szeptember 5-ig Remete Emíliánál Sárvár, Hunyadi u. 28.

(40525/2H)

BIZTONSÁGIŐR-KÉPZŐ TANFOLYAM!

Az ARAMIS SECURITY
biztonságőr-képző tanfolyamot indít
Szombathelyen 1993 szeptember végén.

Tanfolyam célja: személy- és vagyonvédelmi feladatok ellátására alkalmas szakemberek képzése.

Érdeklődni, jelentkezni a szombathelyi Irodában lehet Szombathely, Rohonci út 52. III/12. személyesen, vagy telefonon hétfőtől péntekig 9-12 óráig, 94/310-681.

A tanfolyamon kiváló eredménnyel végzőknek munkalehetőséget biztosítunk.

(40753/1H)

Játékos mélység

Barta László életmű-kiállítása október 10-ig látható az Ernst Múzeumban. A tárlat egyúttal a művész Széchenyi akadémiai tagságának székfoglalója.

Következetessége révén páratlan festői pályát futott be mesterművek sorozatával a 85 esztendős Bartha László. Kolozsvárott született 1908-ban. A Képzőművészeti Főiskolán Benkhardt Ágost tanítványa volt, meghatározó inspirációkat kapott olasz és francia tanulmányútján. Nevezetes kiállítása nyílt 1947-ben Párizsban, később Toulonban, Marseille-ben, Kolozsvárott, Grazban, Stuttgartban és Lodonban, itthon Kőszegen, Szombathelyen, Debrecenben, Veszprémben, Pécsett és tizenkét alkalommal Budapesten.

Bartha László a színek költője, olyan alkotó, aki *Fülep Lajos* szavaival szólva szellemiség: a kéz húzza a vásznon a gondolatot. Franciás könnyedség szerkeszti tüneményes játékossággal képi eszméit, melyek kezdettől máig mélyrehatóak. Egyénisége a megújulások sorozata. Ma is friss kezdeményezéseket láthatunk tőle, nem érezni képzelete fáradtságát, a megállapodottságot.

Végigjárta, végigjárja a maga útját, mely egyúttal századunk képírása. Hibátlan ízléssel alkotja a maga lírai realizmusának impresszioniszikus és avantgárd műveit. Belső látomásainak és fölismeréseinek tündéri rögzítéseivel. A lét törvényeit értelmezi tihanyi környezetben, repedezett balatoni jégtáblái monumentálisak, ott folytatta Egryt, ahol ő abbahagyta. Mást is, egyéniségének szabadságával: Matisse, Dufy, Gadányi Jenő eszményeit.

Életművének nincsenek törései, minden képe tökéletes megoldás, mert gondolat és ízlés kormányozza. Bartha László Tihanyban 1955-től 1968-ig alkotott, innen Kőszegre költözött, ahol ma is él, festi mindig új — lelkületében is új — alkotásait. Életműve a bőség jegyében vált rendezetté és folyamatossá, az egyes képek mindig új távlatot nyitnak előre és még magasabbra, melyet Bartha László újabb festmények ciklusával testesít. Egyik legfontosabb alkotása az 1987-ben festett *Átadhatatlan üzenet*, mely egyedi szépsége és formagazdagsága révén átvehető jellé vált tudatunkban.

Losonci Miklós

Bartha László V. Hivl 90. szül. év.

Vasárnaptól vasár

Csillagsuga

KOS
(III. 21.—IV. 20.)

Szerelem: Néha nem árt, ha partnerének is átengedi a vezető szerepet. Meglátja, mennyire boldog lesz! *Hivatás:* A héten is kénytelen lesz alkalmazkodni másokhoz és a körülményekhez. A „mindenki utánam" felállásra még várnia kell. A feltettesével kialakuló vitában is alulmarad.

OROSZLÁN
(VII. 23.—VIII. 23.)

Szerelem: Egy kiruccanása miatt alaposan az orrára koppintottak. Tudomásul kell venni, hogy másoknak is vannak jogai. *Hivatás:* Ha munkahelyet változtat, ne sértődjön meg, ha nem fogják rögtön körülrajongani. A rangért az új helyen is keményen meg kell dolgozni.

BIKA
(IV. 21.—V. 20.)

Szerelem: Munkája szinte minden energiáját felemészti, nem csoda, ha alig marad valami az örömökre. Most sokat segíthet egy megértő partner. *Hivatás:* Sok és nehéz munka várja, ami kitartást és szívósságot igényel. Ebben viszont ön profi.

SZŰZ
(VIII. 24.—IX. 23.)

Szerelem: Vidám és elégedett; hiába, ez az ön hava. Ha környezetét nem riasztaná el állandó testi panaszaival, most hódolók seregét gyűjthetné maga köré. *Hivatás:* Az elmúlt időszak túlköltekezése arra motiválta, hogy igyekezzék saját erejéből kedvezőbb helyzetet teremteni.

IKREK
(V. 21.—VI. 21.)

Szerelem: Igazából saját maga sem tudja, mit is akar. Egy új flörtöt vagy a régi kapcsolatot elmélyíteni. *Hivatás:* Mindenütt egyszerre szeretne jelen lenni, lehetőleg mindenről tudni és mindent elvállalni. A végeredmény az, hogy semmi sem készül el időre.

MÉRLEG
(IX. 24.—X. 23.)

Szerelem: Képtelen csodálók nélkül élni, és ha új bókolókra talál, könnyen elveszti a fejét. Nem kellene azt hinni, hogy ez mindjárt a nagy szerelem. *Hivatás:* Ha a héten a bókokat nem szerelmesétől fogja kapni, hanem felettesétől, annak is nagyon fog örülni.

RÁK
(VI. 22.—VII. 22.)

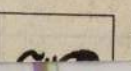

SKORPIÓ
(X. 24.—XI. 22.)

Barta László

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

Szöveg : 358, 362, 363/1, *363/25*,

Bartha László

Festők voltak

Bartha László képei a Vigadóban GÁRDI BALÁZS FELVÉTELEI

Szíven ütött egy mondata a katalógusban. „Az, akinek libidója, szükséglete a festés, nem helyezheti át a hangsúlyt a művészetnek mint médiumnak a használatára." Aki mondta, éppen nem ilyen. Ő Maurer Dóra, a vérbeli modern művész, akinek főiskolai osztályán szokott teremni a legtöbb experimentális vagány. Akiről mondta, az ilyen volt. Ő például Scholz Erik.

De nemcsak ő, mert „ő" többen van, mint gondolnánk. A magyar képzőművészeti élet fölöszthető ugyanis, többek között így is fölöszthető. Vannak, akiknek a művészet eszköz, fegyverzet, szótár, azaz csupa nélkülözhetetlen dolog, abból a célból kigyűjtve, hogy a világon uralkodni lehessen. És vannak, akik nem akarnak uralkodni a világon, akiket a világ a maga egészében nem is érdekel igazán, de nem bírnak a vérükkel. Csak festenek, festenek, festenek, ha fúj, ha esik, ha röpteti a divat a festészetet, vagy ha éppen szélcsendet parancsolnak a szakírók. Festenek, mert másképpen nem tehetnek. Aztán vagy kijön az egészből valami, vagy nem. Vagy szerencséjük volt talentumukkal és környezetükkel, vagy nem.

A három évvel ezelőtt elhunyt művészt – bevallom – sosem tartottam korszakot meghatározó nagy egyéniségnek. Inkább amolyan „fontolva haladónak". Aki túl sok mindent tanult meg jó mestereitől, az ötvenes évek első felében Szőnyi Istvántól, Fünyi Gézától, meg túl sok minden ragadt is rá a dekorativista, mozaikista múltból. Vagy csak szerencséje nem volt, mert lázadni sem tudott igazán, de befutni sem. Lám, a vele majd egyidős Csernus Tibor festett 1955-ben *Három lektort*, attól megállt a kés a levegőben, de legalábbis érezni lehetett, hogy valami készül Hunniában. Scholz meg festett 1960-ban egy *Zsűrit*, és a hasonló téma lapos is lett meg vicces is. Magánbosszúnak hatott. A képen látható szegény zsűrorok fekete szemüveget hordtak. Nyilván vakok. Ilyen volt akkoriban a kultúrpolitikának szánt bátor kritika.

Szabad szemmel alig lehetett észrevenni, hogy Scholz azért halad. Először csak az embert ábrázoló világtól lett gigászi csömöre. Tábláin a fafélék, bozótok egyre szívósabban szorítottak ki mindenkit, aki a főemlősökre hasonlít. (A madarak még sokáig maradhattak.) Azután a képmélység tűnt el, az alvadt vérrögökre emlékeztető festékcsomók és a csurgatott, megkapart, szétgyötört felület legnagyobb örömére. Az utolsó évtizedben a Scholz műveiről készült fölvételek – a hasonló hasonlónak örül alapon – egyenesen természeti környezetet szerveztek maguk köré. (Álcázott fedezékek – mondaná a pszichiáter.) Legvégén, úgy a rendszerváltás idejétől kezdve pedig megjelentek a gombafonadékok. Pontosabban a rizimorfa nevű élőlény (lelőhelye például a zsennyei művésztelep közvetlen körlete) műbe applikálása, amely már-már igazi nonfiguratív, ha úgy tetszik, absztrakt expresszionista festményekké avatta az agyonkínzott, hamuval megszórt, spachtlival szétcincált festményt. Sőt: nemcsak festményt. Scholz ettől az időtől kezdve már igazi szobrokat is csinált, óriási, megdolgozott rönkökön végzett hasonló roncsolásokat. Az izomorfának már nem is kellett tapintható támadásokat indítania.

Stopperórával a kézben bizony ez megkésett teljesítmény. Röpke öt év után elérni a negyvenes évek modern franciáit? Fél évszázad múltán merni figuratívnak lenni? Nincs stopper. (A posztmodernben nem is illik elővenni.) Az Ernst Múzeumban, a Scholz-kiállításon arra lehet rájönni, hogy a művészet nem gyorsasági. Meg fölismerni: ebben a kompromisszummal teli, késedelmes, tekervényes életműben inkább ismerünk magunkra, mint a zsenikében. Hiszen fejlődésügyben gyarlók vagyunk mi mindannyian. Meg talán: ő egyáltalán nem akart fejlődni, csak élni meg festeni. Ahogy lehet, ahogy tudott. Eleinte unalmasan, a végére egészen izgalmasan.

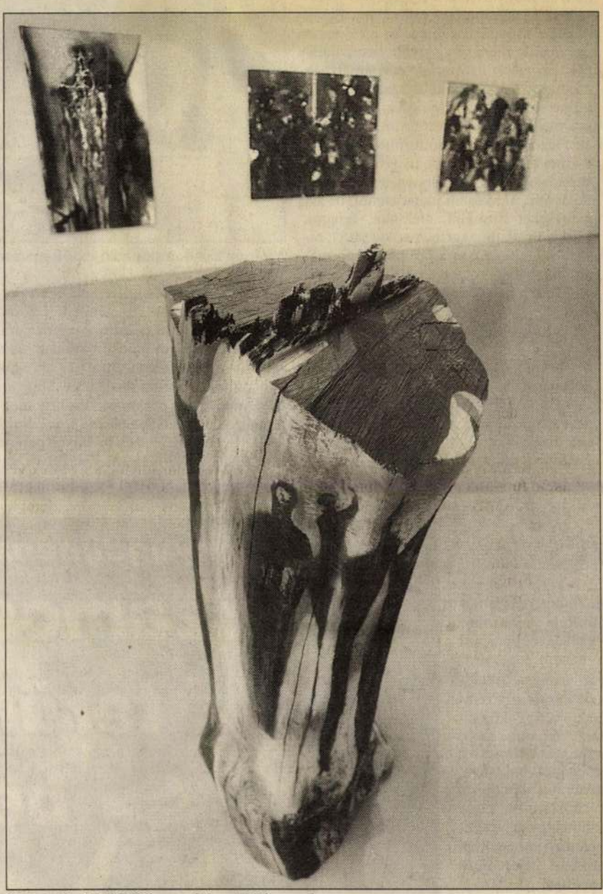

Scholz Erik kiállítása az Ernst Múzeumban

Scholz Erik kiállításának jót tett, hogy csak az életmű utolsó évei váltak láthatóvá. Ugyanez a dramaturgia nem működött annyira a Vigadóban, Bartha László tárlatán, egy másik posztumusz bemutatón. Érteni vélem a gesztust. A meghívón nem szerepel az „emlék" jelző. A tárlathoz nem készült katalógus. Még minden úgy van elrendezve, ahogyan az eltávozott művésszel év elején az intézmény vezetői megbeszélték. Talán csak a festőállványra kirakott, hangsúlyos helyen szerepeltetett utolsó gvas utal arra: nincs tovább, az életmű befejeződött.

Pedig Barthának nagyon jól állna egyben láttatni anyagát. Nem mintha a negyvenes években festett finoman természetelvű képeihez, a háború után festett tapintatosan franciás tábláihoz, vagy a kora hatvanas évek méltán föltűnést keltő, merészen faktúra-gazdag kompozícióihoz hasonló ismeretlen lenne a magyar művészettörténetben. Mégis: az események úgy alakultak, hogy ezek a nagyon kulturált és a hivatalos rendszerek kívánságaitól jókora távolságot tartó művek fontos, esztétikus és etikus tájékozódási pontjai lettek tegnapjainknak. Ma már nehéz a logikát követni, pedig így volt. Az *Állomás*, a *Jégvilág*, a *Behavazott falu* maga volt festészetünk akkori nyugatos attitűdje. Vékonyka szálak, amelyek mintha átvezetnének oda, ahová csak háromévenként egyszer volt szabad belépni, azon belül is oda, ahol többet süt a nap és épebbek a műemlékek.

Az az igazság, hogy Barthát sem érdekelte a „fejlődés". Mármint a dolgok külső alakulása. Ő is csak saját festészetének belső logikáját követte, és ez a logika végül is nála sem vezetett el a művészet forradalmian új tartományába. Ő is csak festeni szeretett, egyik képet a másik után, egyik színegyüttes permutációját a másik után, egyik motívumátírást a másik után, és nem igazán törődött azzal, hogy merre megy közben a világ. Hiába nem ábrázoltak képei fölismerhető jeleket, szívósan ragaszkodott egy kifinomodott harmóniarendhez. Egy tömegkultúrától érintetlen tegnapi Európához. Egy veszélybe sodort civilizáció bánatos nyomaihoz. De leginkább ahhoz ragaszkodott – megint a libidó –, hogy a festék, a szín, a felület érzéki örömét sose tegye kockára valamiféle új elmélet oltárán.

Szép, kerek életmű az övé. Szépek az utolsó képei is. Neki nagyobb tehetség, szélesebb látószög, biztosabb ízlés adatott, mint Scholznak. De a fajtájuk, az „erotikájuk" azért hasonló volt: a látás nekik öröm volt, és nézőiket a látás örömében részesítették.

Talán különös, hogy a végtisztességgel némiképpen rokon posztumusz kiállítás kapcsán az örömről esik szó. Egyszer Rómában részt vettem egy templomi gyászszertartáson. A koporsót az oltár előtt ravatalozták. Sokan gyászoltak és a hozzátartozók szeme kipirosodott. A pap elmondta az elhunyt életét, tetteit, meg hogy érdemes volt élnie. Magától értetődött, hogy a közönség megtapsolta az elhunytat. Nem volt abban a tapsban semmi szentségtörés. Az életmű-produkció természetes jutalmaként hatott. Most mi is valami ilyesmit teszünk.

P. Szűcs Julianna

ptafára

Molnár Ernő, a színházi cipők mestere SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELE

au- – A legpuhább, a legselymesebb anyagokat használjuk fel, amelyeknek egyszersmind tartósaknak kell lenniük. Hiszen nyüvik a színpadon ezeket a topogókat rendesen. Mindennek leginkább a bútorbőrök felelnek meg, amelyek többnyire mattok is. Fényes, vagyis felfényesített bőrből nem dolgozunk színháznak, ez alól csak a lakkcipő a kivétel. Hiszen itt követelmény a „színpadképesség" is. Vagyis a vadonatúj cipőn sem látszhat, hogy most készült. Ha kell, tönkreteszem, kilyukasztom, eltépem. Volt, hogy régi postástáskákat vásároltam meg, hogy törődött bőrhöz jussak. De az esetek többségében koptatom az új bőrt. Megvan hozzá a szerszám, egy kis gép kefével, amellyel akár álló napig kell dörzsölni a cipőt. Máskor be is „sarazom" speciális festékkel, amely nem lehet büdös, nem foghatja meg a színész lábát.

– Megint a színész az, akire figyelnie kell.

– Ahhoz, hogy a színész kényelmesen érezze magát a cipőben, megfelelő kaptafa is szükséges, hiszen nemcsak a különféle fazonokhoz, de a kesztyűként lábra illő méretekhez is külön-külön kaptafa kell. A magyar színésztársadalom jó részének saját kaptafája van nálam. Egyre bővül a kaptafakészletem, az idők során iszonyatos mennyiség gyűlt össze belőlük. Legalább háromezer pár, amelynek mintegy a fele „személyre szabott". Valamikor százharminc foyrintba került egy, ma már két-háromezer forint. Úgyhogy ez a készlet több millió forintot ér. De az eszmei értékük is egyre nagyobb, mert a kaptafakészítő is kihalóban levő madárfajta. Van, aki készíti műanyagból, de azt nem lehet formálni, alakítani, faragni. Csak a fa alkalmas arra, hogy vésővel, reszelővel kifaragjam a láb pontos formáját, itt egy bütyköt, ott egy kis deformációt. Mintha gyógycipőről volna szó.

Repül a galamb

– Mi mindenhez kell még a színházi cipésznek értenie?

– Ha textilből készül az elegáns cipő, mi varrjuk fel rá a strasszokat, a flittereket, amelyekért volt, hogy Franciaországig kellett utaznom. Tudtam, hogy ott lehet igazán beszerezni ilyesmit, mert dolgoztam én két párizsi mulatónak is. Időnként szükség van műhímző munkájára. De van lakatosom is, aki a sarkantyúkat csinálja a csizmákra. Attól az argentin bohóctól, aki évente megfordul Magyarországon, olyan pár cipőre kaptam megrendelést, amelybe egész kis szerkezetet kellett beépíteni. Ha egy bizonyos ponton megrúgta az egyik felét, kinyílt, és galamb repült ki belőle, ha pedig a másikat billentette meg, onnan kipattant egy nyíl, amely a madarat lelőtte. Az ilyen feladathoz már fantázia kell, amely sajnos, a mai haszonelvű világban egyre kevesebb cipésznek a sajátja. Tömegtermelés van és butik-kereskedelem. Mennyivel vonzóbb a színházi cipészet! Mi más kínálna ilyen sokszínű, változatos, szép munkát?

Bogácsi Erzsébet

éves

örténetbe. Számon tar-
játékfilmje is van, ter-
n – s ráadásul nemcsak
ént, hanem operatőr-
jegyez néhány fikciós
et –, de immár úgy rém-
ámának s a nagyközön-
s (nem feledni: az ő
dokumentumfilmjei a
n is megéltek hajdanán,
mi hivatalos illendőség
őket műsoron!), hogy
ge, személyisége igazá-
lóságelemző mozgóképi
ntumokban nyilvánult
gteljesebben.
ni ez, amire mostanság
g van.

Cs. K.

ngolul

lás, jó papírra nyomott
Olyan, mint azok az el-
len amerikai tankönyv-
elyekben a könyv anya-
dőtállósága és az olvasók
etének időtlensége talál-
Ehát: 175 oldal, igaz,
1 80 dollárért.
tet története, remélem,
ban van Nemes Nagy
k nemcsak egész kü-
irodalmi pályájával, ha-
ilya során kialakított ha-
l is: ami a körülmények
átjut, az érdemes a meg-
ra. Akkor is, ha kedve-
rülmények között más és
letett volna. De a legfon-
lolgokban – és a művé-
en – a belülről vezérelt
nem a körülményekhez
k. Feltételezem, amerikai
ár barátom egyebek mel-
hallotta ki Nemes Nagy
esszéiből.
nyv mindenesetre itt van
alomon, tárgyi mivoltá-
ontosabb azonban, hogy
n a világban. *(The Edwin*
Press)

Ferencz Győző

Tizenkilenc megyénkből tizenhat, továbbá a főváros az OTP Magánnyugdíjpénztárt bízta meg a területi pénztári teendők ellátásával. Nyilvánvaló, hogy döntésük mögött alapos megfontolás áll. Érdemes tehát követni példájukat.

Nyilván szeretné, ha pénze megfelelően gyarapodna, amíg Ön nyugdíjba nem vonul. Azoknak a fiataloknak, akik idén lépnek a munkavállalók táborába, mindenképpen dönteniük kell, melyik nyugdíjpénztárt válasszták – ha az OTP Magánnyugdíjpénztárba lépnek be, biztosak lehetnek benne: pénzük jó helyre kerül.

Ha így van, az OTP Magánnyugdíjpénztárt javasoljuk, hiszen az ország legnagyobb bankja áll mögötte. De egyéb érvek is mellette szólnak:

- *Jelentős tapasztalattal rendelkezik a pénztárműködtetés és a befektetések terén.*
- *A tagdíjbefizetésekből 95%-ot ír jóvá a pénztártagok egyéni számláin.*
- *Tagjai négyféle életjáradékból választhatnak, amikor nyugdíjba vonulnak.*
- *Telefonos ügyfélszolgálatot biztosít, ahol a tagok mindig tájékozódhatnak egyéni számlájukról.*

És ez még nem minden!
Az OTP Magánnyugdíjpénztár előnyeit nem csak a távoli jövőben élvezheti, hanem azonnal. Ha ugyanis hozzánk lép be, kedvezményeket és nyerési lehetőséget kap:

- *Ajándék Cirrus/Maestro bankkártya minden új tagnak.*
- *Valamennyi belépőnek 1%-kal alacsonyabb hitel-díjat számítunk fel, ha igénybe veszi az OTP Bank A-hitelét.*
- *Már számos szerencsés nyertes tudja: minden negyedévben 200 000 forint értékű utazást és 5 darab gépkocsinyeremény-betétkönyvet sorsolunk ki tagjaink között.*

Az OTP Magánnyugdíjpénztárral együtt vagy attól függetlenül tagja lehet a Persely Önkéntes Nyugdíjpénztárnak is, így még magasabb nyugdíjat kaphat!

Előtérben a biztos háttér.
☎ 431-6688

OTP MAGÁNNYUGDÍJPÉNZTÁR

BARTHA LÁSZLÓ
1908 - 1998

Festő, Kossuth- és Munkácsy-díjas, Érdemes- és Kiváló Művész, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia alapító tagja. 1926 és 1933 között a budapesti Képzőművészeti Főiskola hallgatója volt. Tanulmányutakon Olaszországban és többszöri visszatéréssel Franciaországban járt. 1941 - 1942-ben ösztöndíjasként Erdélyben dolgozott, ahol ott is maradt 1945-ig. A két világháború között művei rendszeresen szerepeltek a KÚT, KÉVE, a Nemzeti Szalon és Szinyei Merse Társaság kiállításain. 1950-től 1952-ig a Múzeumok és Műemlékek Országos Központjának, 1953-1954 között a Színháztörténeti Múzeumnak munkatársa volt. 1955-től Tihanyban, majd Kőszegen élt és alkotott. Önálló tárlatai voltak Párizsban, Toulonban, Budapesten, Szombathelyen, Miskolcon, Tihanyban stb. Részt vett a párizsi, londoni, svájci, indiai, brüsszeli, varsói stb. magyar bemutatókon. Stilizálásra törekvő festőművészi tevékenysége mellett jelentős könyvillusztrátori és díszlettervezői aktivitást is kifejtett.

JÉGVILÁG, 1962
vászon, olaj, 80x100 cm.
j.j.l.: Bartha Tihany 1962.II.13.
Ltsz.: K. 84.112.1.

KÉT FA, 1966
papír, olajtempera, 70x100 cm.
j.j.l.: Bartha L. 1966
Ltsz.: K. 84.113.1.

HARCOLÓ ANGYALOK, 1969
papír, tempera, 39x50 cm.
j.j.l.: Bartha László 1969
Ltsz.: K. 84.114.1.

"Óriási inspirációt adhat a látvány. De a látvány csak alibi. Én azt a látványt fedezem fel, amire én rezonálok. Amikor oldottabb festői világból haladok egy konstruktívabb megfogalmazás felé, akkor egy ilyen konstruktív világ - ha ilyen magasból nézem, az ablakomból, pláne az - magában hordja minden igazolását. Természetesen nem a kritikusok, hanem önmagam előtti igazolást. Mert számomra legalább olyan döntő az ajkai alumíniumgyárral való megismerkedés, mint a jeges Balaton. Ugyanúgy a ritmus és az árnyak voltak fontosak. Mert a festőnek az üzemben sem szabad a száraz konstatálásnál maradnia. Nincs a világnak olyan témája, képtárgya, amit ne lehetne festőileg megoldani. Régebben a tájképfestő kihagyott minden olyan - idegennek tartott - elemet, mint a traverz, a gyárkémény. Kihagyták, mert ezek a dolgok «nem szépek».

Én - a természettel együtt - mindenről, ami a táj alkotó eleme - villanyhuzalok, gyárak stb. - feltételezem, hogy szép" -

Bartha László

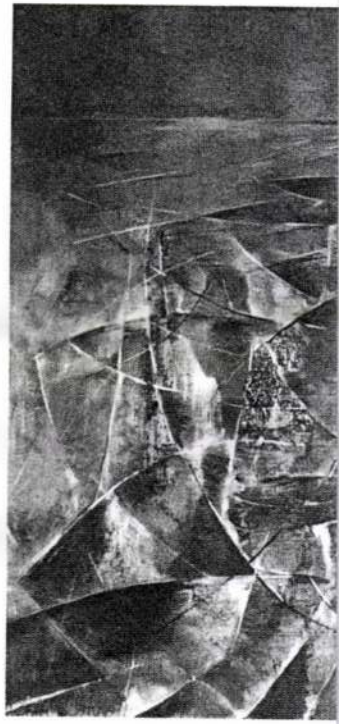

ALMÁSI TIBOR

A PATKÓ IMRE GYŰJTEMÉNY

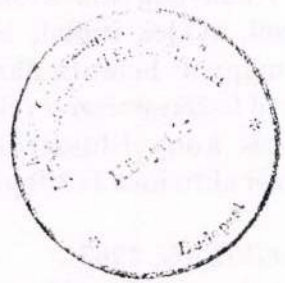

XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM
GYŐR, 2000

BARTHA Károly festő

Megkezdődött az Akadémia közgyűlése

Hűséggel Széchenyi örökéhez

(Folytatás az 1. oldalról)

A Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia megalakulására kiküldött szervezőbizottság jelentését és határozati javaslatát *Újfalussy József*, az MTA alelnöke ismertette. A bizottság kívánatosnak látta a Széchenyi István örökéhez hű hagyományokat követve, irodalmi és művészeti akadémia létrehozását. A közgyűlés szinte egyhangú szavazással döntött a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia létrehozásáról.

A Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia alapító tagjai a következők: Bartha László festőművész, Cseres Tibor író, Domokos Mátyás író, Fodor András író, Görgey Gábor író, Haiman György tipográfus, Hubay Miklós író, Jovánovics György szobrászművész, Jókai Anna író, Juhász Ferenc költő, Konrád György író, Lakatos István, Lator László író, Lengyel Balázs író, Losonczy Tamás festőművész, Mándy Iván író, Mészöly Miklós író, Polgár Rózsa textilművész, Somlyó György író, Soproni József zeneszerző, Szabó István filmrendező, Szabó Magda író, Takáts Gyula író, valamint az időközben elhunyt Nemes Nagy Ágnes és Vas István.

A közgyűlésen szó volt a *Makovecz Imre* vezetésével nemrég megalakult Magyar Művészeti Akadémiáról is. Ezzel kapcsolatban Kosáry Domokos elmondotta: Makovecz Imre felkereste őt, s tárgyaltak a kettősség megszüntetéséről. Az Akadémia erre készneki is mutatkozott. Végül azonban a Magyar Művészeti Akadémia úgy foglalt állást, hogy külön fog működni. „Az eljövendő történészek feladata lesz megállapítani, hogy miért kellett ennek így történnie", - mondotta az MTA elnöke. Felolvasta Csoóri Sándornak e kérdéssel kapcsolatban hozzá eljuttatott levelét is: „A legutolsó órákig bíztam abban, hogy a két művészeti akadémia – a fényűző félreértések és véleménykülönbségek ellenére – mégiscsak baráti kezet nyújt egymásnak. Mára kiderült, hogy ez a remény az én magánügyem maradt... Igazságérzetem és stílusérzékem azt súgja, hogy akkor döntök helyesen, ha a – helyzetemnek megfelelően – a senki földjén maradok, s mindkét akadémia távoli nézője és támogatója leszek."

Gönczy Árpád történelmi elhatározásnak minősítette a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia létrehozását, majd hangsúlyozta: „csak egy valamit szeretnék kérni, hogy az új akadémia tagjainak felvételekor a mindenkori Herczeg Ferencek ne zárják ki a mindenkori József Attilákat. Ha ez sikerül, az Akadémia jól fog dolgozni."

Az Akadémia idei közgyűlésének központi tudományos témája: a környezetvédelem.

Ma az MTA közgyűlése folytatja munkáját.

Közeledik a szakszervezetek álláspontja

Nem kizárt, hogy a szakszervezeti konföderációk által *jóváhagyott elvek* szerint készüljön el *a szakszervezetek közötti választást szabályozó törvény tervezete.* A hét konföderáció tegnap, a Munkaügyi Minisztériumban megtartott egyeztetésén gyakorlatilag ugyanis egyetértés volt abban, hogy az üzemi tanács választásokon túl megtartsák a szakszervezetek közötti választást is. Megegyeznek az álláspontok arról is, hogy *a szakszervezeti vagyont az e választáson elért eredmény szerint osztanák el,* ám a részleteket tekintve már meglehetősen nagyok az eltérések.

Egyetértés született viszont a választók körében: a szakszervezeti szövetségek szerint választói jogot a munkavállalók, a munkanélküliek és a nyugdíjasok kaphatnak, a választási listára pedig a szakértői munka során kidolgozott ismérvek

Parlamenti napló

Hídvita, moratóriu n, útalap

(Folytatás az 1. oldalról)

Kizárólag technikai okok miatt maradt el a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény végszavazása az Országgyűlés hétfői plenáris ülésén. Erről *Balás István*, az alkotmányügyi bizottság alelnöke tájékoztatta az MTI-t. Az alkotmányügyi bizottság közvetlenül az ülés megkezdése előtt elfogadta, hogy a törvény végleges szövegváltozatában feltárt három pontatlanság kiküszöbölésére módosító indítványt terjesztenek a Tisztelt Ház elé. Ennek szövegét minden képviselőhöz el kell juttatni, ez pedig hosszabb sokszorosítási időt vesz igénybe – mondotta Balás István. Hozzátette még: miután a törvény július 1-jén lép hatályba, a hátralévő idő elégséges lesz a törvény ismertetésére akkor is, ha az elfogadásra csak ma kerül sor.

*

A képviselők megkezdték a frekvenciagazdálkodásról szóló

Galvani tnál építendő híd mellett érve e.

A vitá an ismét elhangzott az is, hogy nindkét Duna-híd – tehát a lá ymányosi és a Galvani úti – me építése sürgető feladat lenne, á a képviselők többsége egyetért tt azzal: jelenleg csak egy ilye beruházásra futja a költségv tésből.

*

Az O országgyűlés lezárta az útalapró szóló törvényjavaslat részletes vitáját. Határozatot ez ügyben később hoz a Ház.

Az eg es bizottságok szószóróban támogatásukról biztosító ták a tervezetet, ám valamenny en változtatásokat is szükség snek láttak. A gazdasági bizott ság egyetértett azzal a módosít javaslattal, hogy a motorbenzi esetében literenként 5 forint 20 fillér, a gázolaj és tüzelőolaj es tében pedig literenként 5 forint kerüljön az Alapba Ugyanak kor a belföldi gépjár-

Bartha Lóránt, festő

L: Földi Péter

fz A: Párizstól Melanéziáig 24-25

Új Tükör, Bp. 1986. aug. 17. XXIII/33

Bartha Lóránd, festő

L: Váli Dezső

-: Heti ajánlat.

Új Tükör, Bp. 1986 aug 17.

3

XXIII/33

1021

Bartha László
Munkácsy-díjas festőművész

1984,II,22,Televizió 1,22 0%/SzLné/

Müteremben,

-Azt hiszem tulzás nálkül állithatjuk,hogy Magyarország egyik legszebb környezetében,egy mediterrán kert közepén, Kőszegen él és dolgozik,Bartha László festőművész,aki épp kiállitásra készül most,Milyen kiállitás ez?

-74-ben volt egy olyan életmü kiállitásom,akkor határoztam el,elégé könnyelmüen ,hogy 10 év mulva a 74-től 84-ig festett képeimből egy kiállitást csinálok,Akkor ez olyan messzinek tünt,olyan messzi terminus volt,és ez egy pillanat alatt itt termett.Elrepült az idő,

-Másféle vonatkozásban is,de egyféleképpen nagyon termékeny volt az alkotást illetően,Mert hiszem árulunk el titkot 904-ben szültetett Bartha László Kolozsvárott,

-Igen,

-Ami most készül,cseréljük meg forditsuk meg egy kicsit a sorrendet,Ez az anyag a legujabb,Végezetül ez egy summázása az egész eddigi életutnak,legalább is én ugy látom a müvekből?

-Én is ugy gondolom,hogy egy festő számára mindig a legutolsó az érvényes,S itten talán sikerült egy-két olyan dolgot megfogalmaznom,amit azelőtt nem,

-Hires arról az éldmüved,hogy általában sorozatokban gondolkodol,egy-egy témát több féle müdon bontasz ki,mig eljutsz a legegyszerübb,legvéglegesebb formához,Ezek közt is vannak sorozatok?

-Vannak sorozatok,mindig is szerettem egy témát teljesen körüljárni,S ezt egy képen belül sajnos soha nem sikerült megvalósitanom,azért én sorozatokat csináltam,Minden sorozatnak az alapja valóban egy formai probléma,S amikor ugy érzem,hogy ennek az optimális arányait ugy sikerült megtalálnom, és ha lehet ugy mondanom,akkor a legtöbbet amit erről gondolok és érzek,akkor egy ideig ugy érzem, hogy ez kész,

-Ugye a kiindulópont mindig természeti,vagy emberi élmény?

-Igen,mindig egy természeti élmény,Azért én soha életemben ilyen igazi tözsgyökeres absztrak képet soha nem festettem tehát ez egy végső összefoglalása,rendszeresitett formája, különösen az utóbbi időben,amikor szinte sirban kiteritett dolgokat láthatunk,vagy valamiféle madártávlatot,amely sok, hogy mondjam lehetőséget ad,egy nagyon szines,ugyanakkor

nagyon jól megszerkesztett világ ábrázolására?

-De nagyon érdekes módon,de az utóbbi mondjuk 30 évben, mindig olyan helyeken laktunk,hogy ráláttunk a dolgokra. S ebből kialakult egy ilyenfajta,szemléleti mód,amikor Tihanyban laktunk,akkor ráláttunk a Balatonra,a jeges Balatonnak ezek az összevissza töredezett vonalai ezek egy teljesen absztrak képet mutattak,holott ez majdnem egész pontos lemásolása volt,annak,amit ottan láttam,Szóval a legtermészet elvübb dolog,de hát egy absztrak formát mutatott mégis,

-Ez a generáció ez egy nagyon érdekes társaság volt,908-09 körül nagyon sok metserünk született,akik annak idején a Főiskolán egy olyan szellemben nevelkedtek,amitől végleg soha nem szakadtak el,Te is vállalaod ezt?

-Természetesen,teljesen vállalom,sajnos ez a generáció nagyon fogy most már,minden nap majdnem valakivel kevesebb,

-Mi volt ennek az időszaknak, amikor ti Főiskolára kerültetek,a szemlélete?

-Akkor még élénken élt a magyar müvészetnek az a legjobb nagybányai hagyománya,és éppen az én tanárom,Benkhardt Ágost, a nagybányaiak második generációjához tartozott,Az volt minden vágya,hogy növekndékeibe is ezt a szellemet oltsa be,Az önmagához való hüség,az,hogy valami folyamatosság legyena müben,Nagyon mulatságosak az olyan müvészek,akik teljes naturális festők feküsznek le este,és egy absztrak müvészként ébrednek föl,Ennek semmi hitele nincs,

És ennek a félévszázadnak a müvészettörténete meg is mutatja, hogy milyen sokféle arcu ember került ki ebből a társaságból,Tehát röviden az utat végig kell járni,elfogadhatjuk ezt az elvet?

-Igen végig,nem lehet kihagyni semmit,

-Ezt az utat hol kezdte Bartha László,mert hiszen az,hogy Erdélyben születetett azért ez meghatározó volt?És milyen volt,milyen eredményt hozott,ez a müvészetében?

-Hát minden gyerek jól rajzol azt hiszem,valóban nagyon kevés olyan van aki,nem rajzol jól,Ugy körülbelül a gimnázium 5,6,osztályába kezdtem én is gondolni arra,hogy ténylegesen is festő leszek,

-Maga a család mit szólt ehhez,hisz egész más hagyományokkal rendelkezett?

-Igen,ugynevezett katona családból származom,Ez a mondat

ugyan teljesen fölösleges,mert ez a meghatározás ez még, nem is olyan régen egy egész pontos meghatározás volt,ma azonbanmár semmit nem mond meg,Ilyen családok ma már nincsenek,

-De a figyelem az amire gondolsz egy erős drillben nőttél föl?Nem?

-Elég erős drillben nőttem föl,annak ellenére,hogy apám nagyon szabadelvü katona volt,és az ugynevezett katonai szabályzatokat,nem tartotta be,Azt hiszem inkább velünk tartatta be mint a katonáival,De mi a katonákat emberfölötti lényeknek tartottuk,az egész országnak az összes bajai az ő vállukon nyugszanak,Nem is volt körülöttünk civil senki,tulajdonképpen,

-Nézegessünk egészen korai képeket,Talán az első önarckép ami nagyon,nagyon megragadott engem,Annyira benne van a korban,és annyira már saját stilus,ez hogy lehet?

-Hát én azt hiszem,hogy akkor éppen,ez olyan első éves korom-ban lehetett,Egy ilyen dekadens fordulata volt akkor a magyar szellemi életnek,Tamasovszky is akkor tünt föl,Hát szóval valahogy benne van a képben az a szomoru,és valahogy sovány dekadens gyerek,Nem ilyen voltam persze én,ez egykissé olyan affektált dolog volt.

-De aztán látni ilyen nagyon erős,szinte monumentális,igényü dolgokat,mint a Magvető,vagy ez a másik kép is?

-Igen,Tihanyban keletkezett ez a sorozat,

-Volt egy-két hosszabb külföldi tanulmányut,egy biztosan az itáliai?

-Olaszországban voltam és utána meg 46-tól 48-ig a francia kormány ösztöndijával voltam Párizsban,

-Érdekes,hogy a korbeli olasz hatásokat még fedeztem föl soha a képeiden?Hát végül is a római iskola akkor volt virágjában, amikor ösztöndijjal kint volt ez a generáció?

-Igen ez valami véletlenül egy rosszul kiválasztott generáció volt,az öreg Gerevich szerint,aki amikor az eredményt látta akkor mondta,hogy ez egy nagy tévedés volt,Nekünk érthetetlen volt,hogy mondjuk hogy szürhették le ezt az eredményt a magyar festők,hogy ide csatlakozhattak,amikor a magyar müvészetnek,ehhez semmiféle hagyománya nem volt soha,

-Viszont ez az utazási lehetőség egy furcsa kettősség az életedben,Élni nagyon csöndes,nagyon szép vukolikus környezetben,

és aztán sokat,hosszu időt tölteni,nagyvárosokban,Általában ugy emlgeteik a szakkönyvke,Bartha László müvészetét hogy az Echo de Paris-nak a tagja,Te ezt vallod vagy elismered? Vagy nem akarod igy beszoritani határok közé a dolgot?

-Nem tudom,de hát valamennyire valóban igaz,mert mindig vonzodtam a hazai világhoz,de azt hiszem,hogyha most megkérdezik,hogy egy magyar festő mivel járulhat hozzá,mondjuk afestészet világképéhez,ha még egyáltalán magunk festészetéről lehet beszélni, mint müfajról,akkor csak az az egyetlen,amit mondhatok,hogy csak ebből a világból hozhatunk hireket,a világot belőlünk más nem érdekli,Mindent valaki más a világban jobban tud mint mi,Mi csak ezt tudjuk jobban,

-Elég kacskaringós volt ez a pálya,mert te aztán nem vettél részt az ötvenes éveknek az uniformizált,müvészeti életében?

-Nem és megvalósitottam az abszolut taccsvonalat,

-Igen,hogy sikerült az?

-Hát én nem tudom,de szándékomon kivül persze,de annak is volt valami haszna,hogy ugye utólag az ember mindig inkább a jobbat nézi,akkor szerette meg a kis méreteket,Most már tudom, hogy a méret az teljesen független a minőségtől,Azaz a minőség a mérettől,hát ,,,,,,-nak a vihartól megvadult lova,hát akármilyen 10 négyzetméteres képpel felér,minőségben,

-Ebben az időben magadnak festettél?

-Hát magamnak festettem,nem volt módom rá,hogy nagyobb dolgot fessek,

-De a restaurálás is erre az időre esik?

-Igen,igen,Hát amikor az embert nem fogadják el,mint XX,századi müvészt akkor,megpróbál XII századi lenni,Azt hiszem ezt egy kicsit tulzásba is vittem annak idején,

-A másik vonulat ebben az időben a munkásságodban az illusztráció, Most olvastam,hogy körülbelül 150 könyvet illusztráltál,

-Igen,

-Melyik kötet lenne az,amelyikre a legszivesebben gondolsz vissza?

-Egy időben több franciát illusztráltam,de legtöbbet az Európa Könyvkiadónak illusztráltam,amelyik zömmel külföldi szerzőkkel dolgozik ,,,,,kötetét,aki jó barátunk különben,

azután Áprilynak két kötetét illusztráltam,Az utolsót A kor falára,azt,amikor már haldoklott,a kórházban ,már nem látott semmit,akkor ugy magyarázták el neki,hogy mit ábrázolnak az illusztrációk,

-És ezek az illusztrációk azután külön megmaradtak,ugy,hogy nagyobb méretben elkészitetted,glassban,vagy akvarellben?

-Volt olyan is,nagyon sok inspriációt adtak,és éppen azok sikerültek a legjobban,ahol nem kötöttem annyira a szöveghez, Persze voltak nagy félre értéseim,van egy pár olyan amit, amire nem szivesen gondolok,az illusztrációk közül,

-És aztán a cirkusz jött,ami egy ilyen jutalom játéknak számitott?

-Igen,amikor mondtam az Európa Könyvkiadónál Domonkos Jánosnak, aki nagyon jó barátom,hogy most már abbahagyom az illusztrációt, mert azt hiszem hogy azt éreznie kekl mindenkinek,hogy mit mikor kell abbahagyni,Én ugy éreztem,hogy most már nekem az illusztrációt abba kell hagyni,arra azt mondta,hogy hát akkor most megforditjuk a dolgot,eddig kéziratokat kaptam és ahhoz csináltam az illusztrációkat,most az én cirkusz sorozatomhoz ők keresnek szöveget,

-Most szándékosan veszem előre azokat a dolgokat,amelyek apályádnak egy mellékvonulatát jelentik,és a diszletről kérdeznék valamit,ez hogy történt?És milyen előzmények után?

-Én nagyon szerettem mindig a szinházat,az az igazi kollektiv müvészet tulajdonképpen,

-Hány diszletet terveztél?

-Ugy 14-15-öt ha jól emlékszem,

-És melyik ebből emlékezetes?

-Hát az Osborne:Komédiás-ához készült diszlet a Katona József Szinházban,azt nagyon szerettem,

-Szabadon csaponghatott a fantáziád,vagy mi volt az elv?

-Hát ez rendezőtől függően,rendszerint rám hagyták a dolgot, én szinészcentirikusmvoltam,mint diszlettervező és igyekeztem, olyan tereket alakitani,ahol a szinész nyugodtan és jól tud mozogni,Ezért szerettek is engem a szinészek,

-Ha jól emlékszem 58-ban tértél vissza,ugy a festészethez, hogy kiállitottál egy anyagot?

-Igen,igen,én mindig a festészetnek a lirai vonulatához tar-

toztam,az az érzésem,és most már ahhoz is fogok végleg tartozni,

-Egy-két dolgot említenék, a Veronika,ez egy közelnézeti kép és egy nagyon lírai,tudod ez a lehajló fej,,,

-,,,igen,azt emlékezetből festettem,éppen nem volt otthon, Ezt nagyon szerettte emlékeztből festeni,,,

-,,,mint a feleségedet bárázolja,,,

-,,,igen,nemcsak őt,hanem emlékszem egyszer,Párizsban egy este,valamelyik lap,már nem is tudom melyik,megkeresett,hogy Cs,Szabó és Illyés Gyulának a portréját rajzoljam meg,reggelre,mert egy nagy interjut csináltak a lapban vele,és szomszédok voltunk már akkor Illyés Gyulával,és meg is lesz reggelre mondtam,hát átmentem hozzájuk,és éppen kisült hogy aznap nem voltak Párizsban és csak másnapvalamikor este érkeztek vissza,Hát kénytelen voltam mind a kettőt megrajzolni,fejből, Illyés Gyuának aztán nagyon tetszett az övé,azt mondta,olyan mint a Pál utcai fiuk,Jó fiatalra csináltam,A Cs,Szabónak is nagyon tetszett,azt mondta kevés a haja,őneki több haja van, Szóval ilyen fogásai,kifogásai voltak,

-Az előbb említetted,hogy Veronikát is nem modell után festetted?

-Nem valahogyan kell annyi megfigyelő képessége legyen egy festőnek,annyira el tudja raktározni,azt az élményt,amit egy emberi arc nyujt,neki,hogy azt talán jobban tudja reprodukálni,igy egy ilyen összefogottabb emlékezetben,mint ahogyan ugy szemtől szembe,részleteire bontva tudná,Mert én nekem ez igy jobban megy,

-Volt egy olyan sorozatod,hogy Ajka,Akkor ott dolgoztál,vagy ott figyelted meg az embereket,és aztán,,,

-,,,engem mindig izgatott az,hogy ez az üzemi festészet mert nem tudtam elhinni,hogy ez annyira nem inspiráló,ez az üzem, hogy csak olyan rossz képeket lehet festeni,mint amilyenekt például én láttam,amikor azután elkerültem Ajkára,akkor ott olyan csodálkozva vettem észre,hogy milyen szines lehet egy ilyen üzem,változatos,érdekes,szines,Ezt a szines világot próbáltam megörökiteni,

-Ha jól emlékszem Kardcsináló üzem,,,

-,, igen,igen,,,és akkor láttam azt,hogy mennyire fontos, hogy amiről az ember,fest valamit,vagy egyáltaláncsak beszél is.hogy ismerje is azt,

-Ebből az időből az Állomás című kép az nagyon sokat emlegetett,szinte már művészettörténeti példa?

-Igen,de annyit reprodukálták,ezt és annyit emlegették,hogy amikor Horváth Gyuri irta rólam Corvinának ezt a Müterem című könyvet,akkor csak azt kértè,hogy bevehetsz akármit, csak ezt az egyet már hagyd ki,mert az rettenetes dolog,ami kor egy egyképes festő az ember,Mindig egyet reprodukálnak, mintha életében mást nem csinált volna,

-Ebben az időben talán már kezdődött az Erdély sorozat,vagy ez későbbre tehető?Hogy ujra ez erdélyi emlékek kerülnek előtérbe,aztán egy másik sorozat az erdőről,Hát erdő mindig volt körülötted?

-Mindig,gyerekkoromban nincs sok emlékem az erdőről,olyan helyen laktunk,ahol mindig erdő volt körülöttünk,Én el sem tudtam képzelni,hogy egy sikvidéken is élni lehet,

-Amikor ilyen fölülről nézett tájat látunk itt,ipari táj,vagy amikor az erdő már szinte csak vonalakból vagy nagyon erőteljes vertikális,formákból áll,és a fák sudara,törzse,emlékeztet az erdőre,akkor ezt megelőzi nálad gondolkodásban egy naturálisabb emlék,vagy rögtön,igy alakul ki a kép benned?

-Én nagyon sokat gondolkoztam magam is,tulajdonképpen soha sem tudtam igy tisztázni magamban,hogy milyen élmények alapján, hogy melyik az elsődleges,Hiszen annyi összetevője van ennek a dolognak,Lehet egy vonal,vagy két vonalnak a találkozása vagy két szin,vagy forma,hát én egy ilyen természetes és,és mondjuk képzelt világ,vagy mögöttes világnak az egymásra kopirozása volt nekem mindig a vágyam,hogy mondjuk ami a természetben kék, a fák törzse az barna,fekete,vagy az mondjuk egy másik világban mint szin,forma,ritmus ugy jelenik meg, Szóval a kettőnek egyforma arányban kell szerepelnie,vagyis hátegy ilyen optimális arányt kell kialakitani,

-Valami olyasmire gondolok,hogy háboru,ugye egy ilyen sorozat, mindig csak a természetről szóltunk,hát a háboru az itt nagyon erőteljes módon kerül,rá ezekre a glass festményekre, Tehát téged érdekel mindin,nem vonulsz el a természetbe?

-Hát nem is lehet,hát a mai világban éppen a háborut,és ennek a feneyegetettségnek,ennek a veszélynek az érzetét,ezt nem létezik,hogy valaki kiszürhesse magából,hogy ne vegyen tudomást róla,ez egy hallatlanul erőltetett dolog lenne, szinte programszerüen és az a program mindig megbukna,hiszen ebben élünk,

-Itt sötét szinek vannak,itt nem a Bartha féle nagyon erős,

szinte világító,szinek vannak,szerepelnek,,,,

-,,,igen az is,valahogy olyan véletlen,mert én hiszek abban, hogy egyes szinekhez érzelmek kapcsolódhattak,Mindenki megteremti a maga szinvilágát,és nagyon érdekes,hogy mennyire nem lehet abból kiszabadulni,Szóval mondom gyerekkorában az embernek meghatározódik ez a szinvilága,amelyiket aztán meg is vall,Belső békéje kell legyen az embernek ahhoz,hogy valamit létre tudjon hozni,Ez biztos,

-Mit szólnak az emberek a munkáidhoz?Általában hová kerülnek?

-Hogy mit szólnak hozzá?És hogy hová kerülnek ez azt hiszem, két kérdés,mert nagyon érdekes módon,az én képeim,amelyek mondom soha nem teljesen absztrakok,ezek sokkal jobban felhá critják az embert,mint a teljesen absztrak képek,Sokat gondolkoztam,miért van ez igy?S akkor rájöttem,hogy tényleg itt valamihez még lehet kapcsolni,lehet hasonlitani,amihez nem stimmel,a dolog,Egy teljesen absztrak képnél ott nem, mert ott már nincs olyan lehetőség,hogy viszonyitani lehessen valamihez,Az vagy tetszik,vagy nem,

-A legutolsó most elkészült képekre visszagondolva,A fehér fal,azt hiszem,vagy A felhér belső,mi a cime?

-A fehér fal a cime,ez is egy sorozat volt,

-Hogyan jutottunk el a fehér falig?Vagy falakig?És miért?

-Ott is egy ilyen kisérlet volt számomra az,hogy meddig tud szines maradni egy kép,még a legredukáltabb szinvilágunknál is,Ott is egy pár szines csik,vagy mondjuk egy felületnek a szélén valami,és hogy hát képes még ez is szinessé tenni, valamit,vagy érdemes-e az összes szint felhordani,egy képre ahhoz hogy szines legyen,vagy valami,

-Ez mind egzakt dolog,végül is a valóságos kiinduló pont, ami nálad azért mindig az élet,meg a természet,egy kicsit ilyen lehiggadás,vagy valamiféle elidegenedés?

-Nem ez egy ilyen átmeneti dolog volt,már ugy körülbelül tul is vagyok ezen,a dolgon,most más dolgok érdekelnek,

-Ennyi festésnek az a fizikai öröme,amit nagyon sok képen érzek,ezeken az ujabbakon,mintha egy nagyobb,erőteljesebb rendszerezésbe került volna?

-Én azt hiszem,hogy ez a kornak is a következménye,

-Az életkornak,vagy a kornak,amelyben élünk?

-A kornak is ésaz életkornak is,Mind a kettőnek,Nem hiszem, hogy mondjuk fiatal koromban egy képemet is ilyen formában megpróbáltam volna megfesteni,mint most,

-És külföldön,ahol elég gyakran van kiállitásod,ott elemzik ezeket a képeket,érzik benne azt a magyar atmoszférát,ami hát mégis egy itt élő festőnek a ,,,

-,,,,igen és azt hiszem,hogy ez éppen a legfontosabb,Én is, hogyha egy nagy kiállitást nézek külföldön,ahol magyarok is szerepelnek,mindig igyekszem megtalálni,hogy van-e olyan, olyan jelegzetes vonás,ami mondjuk magyarrá tesz egy képet, És azt hiszem,hogy mégis csak van,hogy ha nem is lehet ezt egészen pontosan megmondani,hogy mi,de legtöbbször rátalálok arra,hogy melyiket,festette magyar,még akkor is ha nincs aláirva,semmi,

-Beszéljünk itt erről a közvetlen környezetről,Mióta élsz Kőszegen?

-Hát mostmár 15,éve,hogy Kőszegen élünk,

-És ez mit jelent?Mert egy kicsit mondjuk messzire kerültül attól az állitólagos központtól,ahol a magyar festészet ügyei zajlanak?

-Igen,és ez érthetetlen is nekem,hogy miért ragaszkodik mindin kollégám ahhoz hogy még Budafokra se menjen ki,mert akkor valamiről lemaradt,

-Talán az a fajta eleven szellemi élet,ami valamikor volt most már,lassan a festők közt sem olyan,mint régen,hát abban az időben azért lehetetett ez szokatlan?

-Nagyon furcsa ez a magyar müvészetben,én azt hiszem,nem tudom, hogy jól látom-e,de mióta még egyáltalán magyar müvészetről beszélhetünk,hogy minden a müvészeti társaságokon belül zajlott lre,azon kivül nem volt semmi,de ezek egyáltalán nem lehet azt mondani,hogy negativ szerepet töltöttek be,hát a KUT,a Szinnyei Társaság,a Szocialista Müvész Csoport,az ugynevezett Európai Iskola,hát szóval ezel nem ugy szüntek meg,hogy kimerültek,Ezeken tullépett az idő,Nem is lehet ezeket ujra feltámasztani,nem is kell,D valami azért mégis csak kell, mert azért,mert hogy ezek megszüntek,nincs helyettük semmi,

-Nem vágytál tanitani soha?

-Tanitani én azért nem vágytam soha,mert két ok miatt Először ugy éreztem,hogy nem lennék jó tanár,tulságosan szubjektiv vagyok,nekem egy olyan kiváló tanárom volt,akit én nem tud-

tam volna ugy megközeliteni,És másodszor meg azért,nem szerettem volna soha tanitani,mert én nem hiszek abban,hogy az egyik generáció a másiknak tud valami lényegeset mondani, Ez az öregeknek az ugynevezett,és oly nagyon büszén hangoztatott élettapasztalata,Ez a következő generációnak semmit nem mond a világon,Hát egy teljesen más élethelyzetből keletkezett dolog,mit kezdnegy fiatal ezzel?S mmit,Urja,

-Hát ez nagyon különös,mert azért ez ugy közhiedelem,,,,

-,,,de ez ugyis van,ez igazság,ez csak az öregek mentségére szolgál,hogy most az ő tapasztalataikat át kell,hogy adják, nincsenek ilyen tapasztalataik,amit a fiatalok hasznositani tudnának,ez meggyőződésem,nem népszerüsködni akarok,vagya fiatalóknál jó pontot szerezni,én sosem akartam ilyesmit,

-Milyen nagy tervek foglalkoztatnak?

-Most készülök egy munkára,Küszegen lesz egy uj könyvtár épül, és annak egy pannóját kell megfestenem,

-Ennek a tervét itt láttam,de mi van Szombathelyen,mi ez a pannó?

-Ez tulajdonképpen egy nagyon szines felület semmi más,de azért valamennyire bele komponáltam egy figurának a sejtését,inkább,mint a konkrét rajzát,Egy ilyen magvető figura, gondolván,hogy ez egy müvelődési központ,és ennek a magvetőnek a figurája mjandnem mindig,gyerekkoromtól kezdve,izgatott,

-Itt a másik terven peeig ilyen emblimatikus jelekkel?

-Igen többre is gondlok még,az utolsó pillanatig alakul,

-Ugy hallom,hogy az életmüvet állandó kiállitáson fogja az uj Szombathelyi Képtár kiállitani egy részében?Össze is gyüjtögetted ezeket?

-Igen,igen,

-Ez mit jelent számodra?

-Hát nagyon örülök,hogy a dolgaim egy helyre fognak kerülni, A Galériában van nagyon sok lénygees képem,de azért az ujabb dolgaimnak egy jó része és a jobb része,talán mégis csak ide fognak kerülni,

-A megujulás nincs korhoz kötve egy festőnél?

-Azt hiszem nem,bár éppen a magyar müvészetben nem szerencsés dolog az,hogy 60 éves kora után alig-alig tett valaki hozzá akáregy vonást is az ő fürtjéhez,szóval te kit tudsz mondani, mond?

-Hát Czóbel igen nagy mester volt,hát össze lehet téveszteni a 40 évvel azelőtti dolgaival,majdnem nem?

-Külföldön ez másképpen van?

-Külföldön igen,és éppen az a tragikus,hogy az öregségnek az a gyögyörü összefoglalása,az hiányzik a magyar müvészetből,Amit a sors valakire kiró,azt véghez is viteti vele,Ugy,hogy emlékszem a mikor Szálasiék besoroktak katonának,akkor voltam csak katona,hát voltam egy párszor ugyéletveszélyben mert lőttek, ránk,meg minden,gondoltam na most meglátjuk van-e még valami terve,a sorsnak velem,Mert hogyha eltalálnak akkor nem vitás, nincs,Aztán ugy látszik,hogy nem találtak el,

Bartha László, festő

VADAS JÓZSEF:

Képzőművészet

Jegyek a falon

Örülök, hogy *Bartha László* szakított a hagyománnyal. A hetvenhét éves művész retrospektív életműkiállítást is rendezhetett volna a *Műcsarnok*ban. De nem. Ő tevékeny és aktív alkotó, nem ismételte meg tehát — az 1974-es nagy bemutatót. Az elmúlt évtized munkájáról ad részletes beszámolót. Így jól látható: életművel a háta mögött is sokat változott. A természet festőjeként búcsúzott tőlünk, akit az őszi lombok kavalkádja és a Balaton jégpáncéljának amorf geometriája egy életre megigézett. Innen táplálkozik párás foltokban úszó élénk koloritja. Ezzel a lazuros festőiséggel nem hagyott fel. Akár a novemberi sáros avarban szemünk elé villanó gesztenyék, úgy — kiszámíthatatlan rejtélyességgel és annál tündöklőbben — csillannak fel nekünk a semleges háttérben az erős pirosak, kékek és zöldek. Bartha változatlanul a gouache — ez a vízfestékhez hasonló technika — és a hozzá igazított oldott olajfestés képviselője. Ám ez a vibráló alkat a hetvenes évek derekán meglepően fegyelmezetté vált. Olyannyira hatalmába kerítette a geometria, hogy ekkori képei *(Hellas, Ipari táj, Iszlám)* nem is annyira építészeti konstrukciókat idéznek, mint inkább, akármilyen kiábrándító is a hasonlat, parkettacsíkokra emlékeztetnek. A regulázásnak más — számomra rokonszenvesebb — formáját is megkísérelte a művész: minimálisra redukálta a színeket és a perspektívát. A *Nádas* vagy a *Vale* című festmény mintha nem is tájkép volna, hanem felülnézetből készült térképészeti rajz. S aztán — az évtizedfordulón — ez a tudatos kompozíció elemeire esik; felbomlik, mint minden, ami mesterkélt. A nyolcvanas évektől lírai rezdülések következnek. Szürkés felületeken egyre szabadabb asszociációként jelennek meg nekünk a tárgyi valóságtól már majdnem független, a szürrealizmus véletlenszerűségével rokon motívumok, amilyenek a firkák a falakon.

Sajnálom, hogy Bartha László szakított a hagyománnyal. Nem követte, hogy csak két kortársát említsem, Bálint Endre és Bolmányi Ferenc példáját. Kizárólag az új műveit állította ki. Ha most itt láthatnánk a korábbiakat — a harmincas évektől, akkor jobban tudnánk értelmezni a fordulatot. És biztosabbak lehetnénk a minősítésében is. Bartha, ahogy emlékeimben visszalapozok, mindig látványfestő volt. A szeme elé táruló valóság olyan erős élményt gyakorolt rá, hogy a vásznon sem tágított tőle: megjelenítette. Erős vonzalma új meg új tájak felé hajtotta. Mostani tárlata is nyugtalan szellemről tanúskodik: erdélyi, török- és görögországi utakat idéz. A látványfestéstől azonban elrugaszkodott a művész. Többféleképpen. A regulázó geometriáról már tettem említést. Az *Aratás előtt* című kép azt mutatja, hogy megigézte a korai szentendrei festészet — a fiatal Barcsay Jenő — szerkesztő módszere is. Szinte meggörbítette a búzatáblát, hogy átlássuk a táj végtelen perspektíváját. A több változatban ismert *Egy kisváros topográfiája pedig* címével, még inkább a szemnek kusza, az értelemnek világos kompozíciójával újfajta képépítkezést sugall. A mai Bartha nem a természetben keresi elvesztett önmagunkat, mint egykor tette, hanem önmagunkban próbál nyomára bukkanni az elveszett természetnek. Furcsa, titokzatos jelnyünknek, aki kusza városokat épít, érthetetlen jeleket hagy maga után, séta közben minduntalan faleveleket rúgdos a lábaival.

Miközben örülök és sajnálkozom, egyvalamit tárgyilagosan meg kell jegyeznem. Amilyen rokonszenves Bartha László munka- és újítókedve, olyannyira nyilvánvaló egyúttal az is, hogy az őszikéknek tekinthető mostani művek között kevés — a korábbiaknál bizonyosan ritkább — a megrendítő darab. Bartha teljesítménye eddig sem volt egyenletes; előnyére vált a szigorú válogatás. Most azonban más volt a program. Szinte az ellenkezője. Bartha, amennyire csak tudta, tágra nyitotta a műhely ajtaját. A kiállított művek között sok — Barthához méltatlanul sok — a széteső, felületes, modoros munka. Amelyekről csak mindezek után mondható el: egy jelentős mester kézjegyét viselik magukon. Vitathatatlanul.

Vadas Élet

12.

XXIX/7.

...tség mutatott ember. Emberségé-
döntőbb, mindaz, amit megtanult. Bár Eliot és az allúziós technika (de ugyanígy említhetnénk Robert Lowellt is a géheri költészet ősforrásai között!) szellemléhez híven, a hagyományhoz (tradition) kötődve gazdálkodik egyéni tehetségével (individual talent) és sorsával, a lényeges különbség már első olvasásra nyilvánvaló. Az Aranytól Catullusig ívelő idézetek, egyszavas utalások közül is kiolvasható az *önleleplezés* szándéka. Az allúziók csak arra jók, hogy fényüknél megvilágosodjék mindaz, amit a költő magáról akar elmondani. Ugyanez a versekben szereplő tárgyak funkciója is: egy Páriz Pápai szótár többet mond a szerző felmenőiről bármely terjedelmes lírai genealógiánál.

Géher István verseiből nem hiányzik a humor és az önirónia sem. Különösen az utóbbi, amely főleg a civil foglalkozásként gyakorolt oktatói szerepkör ábrázolásában mutatkozik:

„... kitanítottam magam.
szikrázó szellem, érző lélek: mind
lement
...
szó, szó: belőle haszon mi marad?
a bölcs
megelégedés... inkább visszhangzó,
üres
hodály, fejem helyén. képletesen
(újabb vetkőzőszám)

könyvet.

Petrőczi Éva

Gá

■ *Pinczési Judit: Köcsög Tóbiás (Magvető, 116. old.)*

A verseiben előforduló nevek mindjárt elárulják: *Pinczési Judit* nagyszerűen értette a gyerekek nyelvét. Tölgyfa Samu, Darázs Balázs, Kéménybújó Kotori, Kukorica Manó, Köcsög Tóbiás — egyik mulatságosabb, mint a másik, s milyen jól megjegyezhetők! Aki aztán valamennyi versszöveggel megismerkedik, a legfiatalabbaknak szóló értékes líra összes alapvető feltételére, jellemvonására rálel. Pompás rímekre, izgalmas képekre (melyek remekül segítik a világ dolgai közt való eligazodást), s ami hasonlatosképp fontos: az írások olyan tárgyakról, fogalmakról beszélnek, amelyeket óvodáskorúak okvetlenül ismernek már. (Más kérdés, hogy némely versnek mélyebb értelme is van, amit inkább a felnőtt ért meg, aki gyerekének olvassa a *Köcsög Tóbiást.*) Csudás könyv hát ez, nem meglepő, hogy a

1984.III.27. 21,20 Tv2. Nagy Judit

1021

Tv-hiradó

- Kőszeg egyik szép müemlék épületében kapott helyet a város uj könyvtára, amelyet Győri Imre az Országos Közmüvelődési Tanács elnöke avatott fel az ünnepségen részt vett Köpeczi Béla művelődési miniszter is. A három szintes épületben több, mint 60 ezer kötet, folyóiratok, ujságok, kiadványok várják a könyvtárlátogatókat. Számuk évről-évre nő. Már a régi helyén is naponta másfélszáz könyvbarát kereste fel a városi Bibliothecat. A könyvtár dolgozói természetesen azt szeretnék, ha még több rendszeres látogatójuk lenne. Ezért is

1.

bővitettók szolgáltatásaikat. Kivánságra irodalomjegyzéket állitanak össze, fénymásolatot készitenek egy-egy csak másutt hozzáférhető könyvritkaságról. A zenei felvételekben nemcsak a helyszinen lehet gyöngyörködni. A hanglemezek kikölcsönözhetőek vagy kivánságra magnoszalagra másolják. A könyvek társaságában iró-olvasó találkozókat, kiállitásokat is rendeznek. Bartha László falikúpe állandóan látható lesz. A Munkácsy-dijas festőművész ajándéka az uj kőszegi könyvtár számára.

- Időjárásjelentés!

Bartha László tárlata a Műcsarnokban

Festői testamentum

Az utóbbi tíz esztendő termését tárja a fővárosi közönség elé most *Bartha László* a *Műcsarnokban*. Ez magával hozza a „déjà vu" veszélyét. Hiszen időközben, kisebb-nagyobb kamaratárlatokon találkozhattunk már régebbi ciklusokkal. Gondolok itt például a szülőföld viszontlátása után született *Erdély-sorozatra*, avagy *A gyimesi csángóknál* szerzett élmények nyomán megfogalmazott „lelki naplóra", az *Úti emlékeket* tematikailag-festőileg feldolgozó, szívből jövő — épp ezért szívbe markoló — képláncolatra, ami Bartha László koloritját is felfrissítette — gouacheban és olajban egyaránt.

Nemcsak egyszeri tárlaton láthattuk — mert könyvalakban is mindnyájunk kincse lett — a *Cirkusz* tizenkét részes, szomorkásan szép tucatnyi „stációja", korunk emberének ez a szimbolikus, mélabús golgotajárása — az „örök humánum" mezével szemérmesen leplezve a személyes kitárulkozást, az egyéni érzelmeket. És őszintén bevallom: korábbi képei közül máig sem sikerült eldönteni, melyiket szeressem igazán — az *Adria* türkizben sziporkázó derűjét, avagy a *Leander-torony* gordonkahangon búgó, ultramarin mélységét... És most döbbenek rá — talán a kiállítási hely azonossága, az idő közelsége is közrejátszik ebben —, hogy Bartha *„topográfiai tájai"* mennyire közeli rokonai *Bálint Endre „parkettakollázsainak"*... Nem is csoda, hiszen mindketten megjárták Párizst, életreszóló tanulságukká vált a „latin iskola", valódi anyanyelvük lett a franciás elegancia. Mindketten a lírai absztrakció nagyrabecsült magyar mesterei — ám ott, helyben rájön az ember arra is, hogy — szerencsére — mindegyikőjük mennyire szuverén egyéniség, a felsejlő hasonlóság mellett is mennyire más.

Igazán újat — legalábbis számomra — a középső terem hozott. Vártam, kerestem és meg is találtam a kőszegi letelepedés művészi áttételeit — a mester rendes szokása szerint — kisméretű grafikai lapokban, aztán nagyobb léptékű vásznakon, olajban. A *Város* variánsaira gondolok itt 1980-ból, aztán a következő esztendőkből, rendre, szép sorjában az *Ablakok*, *Fehér falak*, az *Utak és struktúrák*. Mindez tulajdonképpen nem más, mint ahogyan azt — tömören és konkrétan — egyik ciklusának címadásában is megfogalmazza: *Egy kisváros topográfiája*. A témára kár több szót vesztegetni, mert Bartha Lászlónál ez annyira *áttételes élmény* lesz a képen, hogy csak a kiindulópontot szolgáltatja a valóság. (De ez az indító, kezdő lökést adó élmény annál nélkülözhetetlenebb — akár Aranynál a vers létrejöttéhez.)

Inkább koloritjának irányát részletezném — elvégre Bartha par excellence festő. És itt is le kell írnom: amennyire logikus a kisvárosélmény tematikai jelentkezése, annyira kiszámítható volt a festői skála kivilágosodása — legalábbis számomra. Az üvegzöldek, a jégkékek ezüstös szürkékké oldódtak, az okkerek sárgája a naplemente aranyragyogásába ment át, akár az őszi avar tompa színpompája, az alkony mindent megbocsátó, jótékony félhomálya, vagy mint Arany öregkori lírája — az *Őszikék* fanyar tölgyillata, de egyben mézszínű, borostyán fénytörése.

Ez — persze — korántsem jelenti azt, hogy Bartha László lemond a kontrasztról. Képépítkezésében továbbra is megmarad a mértani erővonalakkal is besűrűsödő centrum, a színskálában pedig a kép szinte szabadon hagyott szélei felől egyre intenzívebben lüktet a vászonmező, hogy aztán a középen — mint kötésen a vér — úgy üssön át a tiszta színek lüktetése. Ezek a tenyérnyi, de erős koncentrációs erővel bíró, messzire kisugárzó romantikus akkordok jelentik a képmező magházát. A szó szoros értelmében is a szivárvány hét színét zongorázzák végig — az indigóéjsötéttől a fehérizzásig — olyan brilliáns technikával, hogy az utolsó leütés még tovább szól messzehangzón. Ezek a felsejlő dallamfoszlányok, az olykor torokhangon sikoltó melizmák ősi, székely „keservesek", csángó siratók festői áttételei, mint a sávolyos szőttesek intenzív „csíkrendje" vagy mint a hosszú szőrű, már-már rikító, havasi csergetakarók. A gyermekkori emlékek így törhettek felszínre a párizsi modernséggel társulva, és így válhattak *festői bátorsággá* — tartalomban, formában egyaránt.

A hetvenhét esztendős mester szembenéz a véggel. Az utolsó teremben ezt a „festői testamentumot" készíti elő tulajdonképpen már a népies-balladás hangvételű *Száll az idő, itt hagy engem*... rezignált tömörsége, a *Pályám emlékezete* kissé didaktikus összegezése, az *Alkonyati madarak* kísértetiesen visszavisszatérő, leitmotívumszerűen felbukkanó csoportja. Mint valami bajt elhárító ráolvasás, címadásában is beszédes a *Ráktérítő* (akár egy önfegyelme ellenére drámai Babits-vers), darabokban felszakadó, alvadt vérrögökre utal a *Messiaen-oratórium* absztrakciója, és az értelemmel kordába szorított érzelem tipikusan barthai iskolapéldája, *A remény hal meg utoljára* című kompozíciója. Végül, mikor a *Látjátok feleim* földszínű végrendelete már-már porba sújtaná a nézőt, a legutolsó képen gótikus lendülettel világít egy torony fehéren az égszínkék mezőben, felizzik egy középkori katedrális vitrója (Messiaen után Bach?), mert Bartha életelve, ars poeticája, hogy a *remény hal meg utoljára*.

Wagner István

ázon belül

sadásos állapotba kerülhet: kit is képvisel valójában?

— Legjobb, ha minél távolabbi területről, *egy másik vállalat* elfogulatlan jogásza végzi ezt a feladatot másodállásban vagy részmunkaidősként, hacsak nincs főállású jogtanácsosa a szakszervezetnek.

Érdekegyeztetés

— *A döntőbizottságokat hol a laikusság vádja éri, hol meg arról hallani, hogy bíróságosdit játszanak.*

— A hozzáértés teljes hiányáról szó sem lehet. A Jogászszövetség közreműködésével a szakszervezet nagy gondot fordít a döntőbizottsági tisztségviselők képzésére, hogy természetes jogérzékük és lelkesedésük mellett a tárgyi tudás alapján alakítsák ki véleményüket. A „bíróságosdival" már más a helyzet. A munkaügyi döntőbizottságok legnagyobb tartalékai abban rejlenek, hogy minél inkább az *érdekegyeztetés fórumai* legyenek. Ehhez oldani kell a merev, formális tárgyalási stílust is. A döntőbizottságoknak azzal a meggyőződéssel kell asztalhoz ülniük, hogy az érintettek bevonásával, mindenki számára egyértelműen tisztázzák az ügy részleteit, és hozzanak megnyugtató döntést.

— *Nem lehet túlságosan hálás szerep ma elbírálni egy bérkövetelést, és holnap visszamenni a műhelybe a panaszával elutasított kolléga mellé. Avagy épp a végzett munka alapján jogos jutalmat várni, az elmarasztalt gazdasági vezetőtől.*

— Meglehet, valóban nem mindig hálás. De szép. Különösen 1980 óta, mikor is először *választották* a döntőbizottságokat a korábbi kijelölés helyett. Azért is fontos az érdekek egyeztetésével meghozott, alaposan indokolt döntés, hogy később ne fagyjon meg a levegő a döntőbizottság tagjai körül. Azzal, hogy a dolgozók öt évre maguk közül választják a

JEGYZET

Társulás a természetért

Békés megyei Természetvédelmi és Idegenforgalmi Gazdasági Társaság néven megalakult az ország első, a névben is jelzett kettős célú természetvédelmi és turisztikai társulása. Több, mint húsz gazdálkodó szerv, állami gazdaság, termelőszövetkezet, tanács és más intézmény fogott össze az idegenforgalmi szempontból még kevéssé ismert tiszántúli megye természetvédelmi értékeinek megóvására, egyszersmind megismertetésévolt — ezeket ajánlják mindössze az idegenforgalmi útire, bemutatására.

A turisták úticélja e megyében eddig csak a gyógyfürdőjéről, műemlékeiről és várszínházáról ismert Gyula városa és a szarvasi arborétum könyvek, kiadványok —, noha számos természeti érték és más látnivaló várja még e szép helyeken kívül a megyébe látogatókat. Közülük elsősorban a Körösök vidéke érdemel figyelmet.

A múlt században gátak közé szorított folyók hullámterében újraéledt a hajdani vizi növény- és állatvilág. E kellemes környezet táji, természeti, valamint vízépítészeti értékeinek megőrzése érdekében hozta létre — mivel két megye találkozásánál fekszik — a Békés és a Szolnok megyei Tanács a körösvölgyi természetvédelmi területet. A kunszentmártoni határtól a Kettős- és a Sebes-Körös összefolyásáig húzódó, 65 kilométer hosszú hullámtér nem mindennapi látványt nyújt. Harmonikus egységet alkotnak a töltések, a települések, a hidak, a vizek, a füzesek, a szivattyú- és gátőrházak.

A közelmúltban nyitotta meg a Körösvidéki Vízügyi Igazgatóság a megyék támogatásával a természetvédelmi terület bemutatóházát Peresen, egy régi, ma már nem működő szivattyúházban. Ez az érdekes ipartörténeti emlék önmagában is figyelemre méltó. A bemutatóház egyúttal arra is példa, hogy több „szomszédvár" egyetértő összefogása a gazdaságilag szűkösebb időkben is képes közművelődési célok megvalósítására.

A különleges táj bemutatására szövetkezett új gazdasági társulás célja, hogy a jó gazda gondosságával óvja és az idegenforgalomban kíméletesen hasznosítsa e vidéket. Nemrég megjelentették Békés megye első, gazdag programokat kínáló útikönyvét; a tervek szerint felélesztik a körösi sétahajózást és újabb turistautakat tárnak föl. Várják a természetbarátokat, a vízi és a kerékpáros-gyalogos turizmus híveit, a pihenni vágyókat.

A társulók fölismerték: a környezet megóvásáért éppen azok tehetik a legtöbbet, akik ott élnek, gazdálkodnak. Jó lenne, ha nemes törekvéseik másutt is követőkre találnának.

J. E.

A TVK és munkásőrei

A leninvárosi munkásőrök ünnepi egységgyűlésén a testületet segítő tevékenységéért kitüntették a Tiszai Vegyi Kombinát kollektíváját.

Az elismerés a Tiszai Vegyi

csoportos teljesítménybérben vagyunk, *a kollektíva elvégzi azok munkáját is, akiket esetleg munkaidő alatt szólít el a szolgálat.* Jellemző, hogy emiatt senki nem panaszkodott még. Nehezen tudjuk pótolni a hiányzókat, szor-

Bartha László (fa

→ Vilt Tibor
MŰVÉSZET 1985/7/
/14

Bartha László

Salamon Nándor: Jeppeteraz V. Dunántuli Tárlatról

Uj forrás, 1985. 4. szám

Bartha László

Az utolsó előtti gondolatok

Bartha László meg a festészet világképe

Ma délután, fél ötkor az Ernst Múzeumban (Budapest VI., Nagymező utca 8.) tartja székfoglaló előadását a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémián Bartha László. Ezt követően ugyanitt életműkiállítása nyílik meg a művésznek. Ez alkalomból adjuk közre az alábbi beszélgetést.

A festő életrajzát toll helyett ecsettel írják… – mondta valamikor (talán mostani lakóhelyén, Kőszegen, a Királyvölgyben, a Szultán domb alatt, az osztrák Alpok előrenyújtott lábainál, vagy még Tihanyban, a kolostorból lett múzeumban, ahonnan egyenesen a Balatonra meg a végtelen égre nyílt a parányi ablak, talán még azelőtt, Budán, szerény társbérleti szobácskájában, a Margit-hídhoz közeli szűk utcácskában) *Bartha* László, akinek életmű-kiállítására most kerül sor az *Ernst Múzeumban*. De még az „ecsettel írás" sem egyértelműen illik Bartha Lászlóra. Amikor több mint harminc éve Párizsban volt varázsos, feltűnést keltő tárlata, méghozzá egy olyan galériában, ahol előtte *Picasso*, utána *Pignon* tárta a világ elé képeit, a francia kritikusok sokféle címkét akasztottak az akkor már Párizsban sem ismeretlen, vasfüggönyön túli piktor alkotásaira.

– Voltam konstruktív kolorista, voltam absztrakt expresszionista, voltam a lírai absztrakció képviselője… Vagy egyszerűen az „erdők világának" festője. Holott, ha már iskolába sorolnám magam, akkor olyan festő vagyok, akinek legkedvesebb mestere *Tizian* vagy *Rembrandt*…

Mindez a „festői osztályba" sorolás azért történik Párizsban, mert bizonyos körökben csalódást kelt az a festő, aki nem tudja magáról, ha már fest, milyen stílusban fest… Faggatták is sokszor emiatt, és ezért egyszer olyat talált mondani a műkritikus-riportereknek, aminek az ellenkezője is igaz.

– *Mit fest?* – vették körül érdeklődéssel.

– Szintetikus realizmust… – válaszolta, amiben valamennyien megnyugodtak.

– *Most milyen stílusban fest?* – tettem fel a kérdést Bartha Lászlónak néhány nappal kiállításának megnyitója előtt, a párizsi sikerek után harminc évvel.

– Ugyanúgy, ahogyan régebben… Én például „igazi" absztraktot sohasem festettem… Még ha látszólag „olyanok" is a képeim. Amikor például kinéztem Tihanyban a kolostor ablakán, és lefestettem a téli Balatont, töredező jégtáblákkal és ablakos szemű égboltozattal, mintha kockákból állt volna össze a világ, az sem volt absztrakt látomás. Csak amiről nincsen tudomásunk, az látszik annak…

Bartha László „ecsettel írt" festői pályáját még 1948-ban, a második világháború utáni híres gyűjteményes kiállítása alkalmából *Rabinovszky* Máriusz, a korszak neves műkritikusa így „állította" össze: *„Ebben a világban minden eleven: az ég, a fű, a fal, a bútor. Az ember pedig olyan itt, mint egy tó tükrén lebegő növény, s csak tekintete keres rokon emberi társat…"*

Ami pedig a festő életének évtizedeit jellemzi, törékeny testbe költözött erős bordázatú lélekkel kivédett minden külső ütést és támadást.

– Mintha körhintán ültem volna véges-végig. Hol föntről, hol lent röpült velem a ringlispil… – nézett maga elé egy már nyugalmas, csöndes kőszegi, királyvölgyi naplementén, legendás kertjében, a fenyőkkel, erdei fákkal, gyümölcsösökkel kerített azíliumban, ahol a régi magyar szakácskönyvek fűszercserjéi árasztanak furcsa, balzsamos meg fanyar-csípős illatokat. (Májusban az országban talán egyedül itt pompázik az azalea.)

Bartha László rajza

Mit is jelent ez a szüntelen ég és föld között szálldosás? A két háború közötti időszak felhőtlen napsugarát: a fiatal festő megosztotta gondtalan életét a régi, még apátságbeli Tihany, a halászfalu (a kemencefüstös kocsmában vol a szállása), meg a középkor Róma, a Via Giulián álló *Magyar Intézet* között, ahol sokáig élt és festett ösztöndíjas vándorpiktorként. Ez idő alatt bekborolta Itáliát. A régi évezredek világából különösen Pompei és az etruszkok hatottak rá.

Jött azonban a háború, amelynek utolsó, vérzivataros időszakát közeli rokonánál, a költő *Weöres* Sándornál vészelte át, a kis Vas megyei faluban, az idilli tájba ültetett Csöngén. Majd újra rákösöntött a szerencse: alighogy elhallgattak a fegyverek, Párizsba kapott francia ösztöndíjat. A „rendetlenség évtizede" volt ez, az egzisztencializmus időszaka, *Sartre* és társainak szellemi uralkodása. Ezután az izgalmas, pezsgő lét után visszahuppant a mindinkább komoruló magyar valóságba, amikor már diadalt kezdett ülni a „szocreál" rémuralma. Új hazai élete majdhogynem azzal a megbízással kezdődött, hogy fesse le *Pióker* Ignácot, a sztálini műszakok hősét, amint Moszkvába indul, és a pályaudvaron a vonatablakból mosolyogva int búcsút a még annyira „fejletlen" Magyarországnak… Ezt a „művészi" feladatot nem vállalta Bartha László. Kiűzetett hát a festők paradicsomából. Még az ecsetet is kiütötték a kezéből. Előbb restaurátorként tengette napjait, majd a *Színháztörténeti Múzeumba* „osztották" be, ahol öccsével együtt (aki szintúgy deklasszáltként került oda) a múlt századbeli színészek Déryné-korabeli téli vándorlását rekonstruálta… Az egyik testvér a lovakat faragta, a másik a kocsi miniatűrjét formázta a színháztörténeti dioráma számára.

A fordulatot a festő életében az hozta meg, hogy hűséges párja, a művészettörténész Veronika asszony Tihanyba kapott kinevezést 1955 végén, hogy az akkor üres kolostorban múzeumot és kiállítási központot hozzon létre. A tihanyi évek adták ismét kezébe Bartha Lászlónak az ecsetet: végre ismét tudott nagyméretű, *igazi* táblaképeket festeni.

Tihany után még békésebb táj vette körül a mindinkább a csendességre vágyó festőt. Vas megye hívta meg Kőszegre, hogy egyrészt ott dolgozzon, másrészt adja át gazdag tapasztalatait a megye fiatal festőinek.

Bartha Lászlót fénykorában, még évtizedekkel ezelőtt a „legszínesebb", még inkább a „legfranciásabb" magyar festőnek tartották. Ez ellen a „titulus" ellen hevesen tiltakozott.

– Nehezen, de túljutottam az Ecole de Paris, a „párizsi iskola" hatásán… Azoknak a bűvöleteknek, amelyek egy kevéssé erős embert végérvényesen magukkal ragadhatnak, ma már könnyebben ellenállok. Rádöbbentem, hogy egy magyar festő mivel járulhat hozzá a festészet világképéhez. Fessen úgy, vagy ha lehet, még jobban, mint egy *Dufy*, *Matisse*, *Braque*, vagy az örökifjú *Picasso*?… A magyar festészet, Párizsból szemlélve nehézkes. Zsíros – ahogyan ők mondják… Igen, de egyúttal túlfűtött is. Munkál benne valami rejtett temperamentum.

– *Ha kiválasztana három képet a most megnyíló életműtárlat több mint száz alkotásából, mi lenne az?* – kérdezem tőle.

– Nehéz a válogatás… Az egyik a nemrégiben Kőszegen festett képem, az összefoglaló jellegű *Az utolsó előtti gondolatok*… A második egy tihanyi látomás, a téli befagyott Balaton ciklusból. A harmadik egy kis gouache, talán huszonötször huszonötös, Veronikáról készült sorozatom legjobb darabja, ami külön helyet kapott az Ernst Múzeumban.

– *Van-e ars poeticája?*

– Nincsen, sose volt… Ahhoz *Arany* Jánosnak kell lenni…

Tóbiás Áron

NAPLÓ

NÉHÁNY ÉVI SZÜNET UTÁN újra indítja Családi kör című műsorát az MTV Oktatási és családi műsorok stúdiója. Az első adást szeptember 15-én, szerdán este 20.05 órakor láthatják a nézők a tv-ben. A havonta jelentkező műsor írói között szerepel Végh Antal, Bárány Tamás, Bertha Bulcsú, Gyurkovics Tibor, Páskándi Géza és Szakonyi Károly. Az első adás forgatókönyvét Végh Antal írta, a műsort Kelemen Endre vezeti, dramaturg Zahora Mária.

A MAGYAR KÖNYVKLUB PÁLYÁZATÁN Mercedes 200-ast nyerhet az, aki december 1-ig érvényes tagsági viszonnyal rendelkezik a Magyar Könyvklubban.

LENGYEL BALÁZS és Mészöly Dezső 75 éves születésnapján baráti köszöntőt tartanak ma délután öt órakor az Írószövetség klubjában (Budapest VI., Bajza u. 18.).

HÖLGY ENCIÁNKÉKBEN címmel kiállítás nyílik meg ma délután fél ötkor, a Budapest Kiállítóteremben (Budapest V., Szabadsajtó út 5.). A tárlat október 10-ig tekinthető meg.

JANCSÓ ADRIENNE előadóestje Magányos fenyő címmel szeptember 15-én, délután öt órakor lesz a váci Madách Imre Művelődési Központban (Vác, Dr. Csányi L. krt. 63.).

Meghalt Erich Leinsdorf

Zürichben szombaton, 81 éves korában elhunyt Erich Leinsdorf, a világhírű karmester. A bécsi születésű, 1942-ben amerikai állampolgárságot szerzett Leinsdorf több nagynevű amerikai zenekar élén állott, és különösen a komponisták alkotásainak precíz, hűséges tolmácsolásával szerzett nemzetközi hírnevet.

A RÁDIÓ MELLETT

Van-e a tévének elnöke?

Bár a tehetség és a szorgalom sokszor összekeveredik egymással, s az ügybuzgót, a folyton szereplőt, az ambíciózust gyakran tévesztik össze a valóban értékessel, azért aki odafigyel, pontosan érzékeli a különbséget. Az tudja, hogy a modorosság nem modor, a kékharisnyaság nem műveltség, a lelemény nem stílus. Ekként a figyelmes rádióhallgató a sok önjelölt és lánglelkű zseni közül is pontosan ki tudja magának választani az igazi zseniket, a valódi profikat, akik sajnos, nem túl nagy számban fordulnak meg a *Rádió* háza táján. Szorgalmas jóval több akad.

Mostanában ugyan csend van a *Magyar Rádió* körül, de érződik, hogy ez amolyan vihar előtti szélcsend. Már látszanak a nagy zuhé fellegei, hisz vélhetően megkezdődik a *168 Óra* című lap kiadása körüli huzavona, amelybe majd a sajtó is bekapcsolódik. S miközben a rádióban vannak, akik nyugodtan és önfeledten végzik a feladataikat, vannak olyanok is, akik azt próbálgatják, *meddig lehet elmenni*. Akik elégedetlenek lévén saját mozgásterükkel, keresik az áttörési pontokat. Persze ma még csak amolyan „böködözés" folyik, a falak kitapogatása. Hisz nem nevezhető többnek erre utaló jelnél az a mondat, amely a szociológus *Csepeli* György szájából elhangzott a *Győrffy* Miklós és *Szénási* Sándor készítette

Esettanulmány

című műsorban. Csepeli ugyanis, akinek véleményét arról kérték ki a szerkesztők, miért tolunk el mi, magyarok mindent, amihez csak hozzányúlunk, azt találta mondani, hogy *Hankiss* Elemér a tévé elnöke. Persze nem ez volt mondandójának lényege. Idézett a kiváló szociológus társadalmi csapdákat elemző téziseiből. Ez a kis elszólás a tévéelnökségről csak éppen hogy belepöccent a hallgató fülébe, aztán már ment is tovább a műsor, amely valójában a legújabb nagy kulturális életbeli botrányról, az egri táncdalfesztiválról szólt. Győrffy és Szénási nem tartozik a fentebb említett szorgalmasok táborába, ők a profikat erősítik. Győrffy Miklós még azzal is, hogy ha dolgozik, igyekszik elfeledkezni saját meggyőződéséről, nem kíméli kérdéseivel egyik felet sem. Szénási viszont már azok közé tartozik, akik megosztják a hallgatókat. Van aki be-, más pedig éppen kikapcsol, ha nevét olvassa a műsorújságban. Kik vannak többen, nem tudom. E két rádiós azonban halálosan pontosan tudja, hogy Hankiss tévéelnökként való emlegetése amolyan politikai bomba, vagy nevezzük inkább csak petárdának, hiszen igencsak érzékeny pontja némelyeknek. Igaz, nem is ők mondták, egy kívülről jött szakértő szájából hangzott el, tehát kérdésessé tehető, kié a felelősség?

Bolhából elefánt, gondolhatják e sorok olvasói, kár ennyit merengeni egy apró kis elszólás felett. Hiszen az *Esettanulmány* című műsor kiváló riport volt arról, mi zajlott az egri táncdalfesztivál jéghideg kulisszái mögött, meg hogy milyen bajokat és mennyi kellemetlenséget okozhat a nagyratörő dilettantizmus. Megszólaltak – igaz, kevesebben – a valódi vesztesek, akik pénzt, fáradságot áldoztak erre a fesztiválra, akik dalokat írtak, verseket költöttek, ruhát varrattak és gyakoroltak, szót kaptak a kevésbé becsapottak, a pénzüket már soha nem látó zsűritagok. Beszélt a fő szervező és a bűnösnek kikiáltott televíziós műsorigazgató, a becsapott zenész. Így együtt valóban szép kis társadalmi esettanulmány úgy Hankiss Elemérrel együtt.

Balla Ferenc és *Ördögh* Csilla közös gyermeke a

Leporoló,

amelynek címe azt sejteti: itt valamiféle múltidézés következik. A hallgató azonban bajba kerülhet, ha emlékezőműsort vár, hiszen e sorozat darabjai inkább nosztalgiáznak, mintsem emlékeznek egy letűnt világra. Tanácstalanság lengi körül e műsort, amely abból ered, hogy nehéz eldönteni, valójában miféle szándék is vezérli készítőit. Mit akarnak leporolni és miről vagy kiről, s e takarítgatásnak végeredményben mi is a célja? Legutóbb például egy olyan férfiút hallhattunk e műsor keretében, aki bár lengyel állampolgár, tíz esztendőt élt Magyarországon, és most készül vissza a hazájába. Jól ismerve azonban a honi viszonyokat, és sok mindent megélve, megfelelő összehasonlítással rendelkezik a két ország között. Tagja a lengyel írószövetségnek, rendszeresen fordítja a magyar irodalmat. Sok mindent látott és tud, sok mindenről beszélt is e műsorban. Itt eltöltött éveiről, a két ország közötti különbségről, meg arról, hogy a hagyományos és valaha oly szívesen emlegetett két nép közötti barátságot nem lehetett központilag irányított, hamis propagandával sem elpusztítani.

A műsorral kapcsolatos tétovaságunkat azonban csak továbbfokozta, hogy az interjút szabályos időközönként hosszú irodalmi idézetek szabdalták szét, és e szövegek, bárhogyan hegyeztük is a fülünket, sehogyan sem akartak a tényleges interjúszöveggel eggyé összeállni. Ezek révén e műsor, bár elrugaszkodott a szokványos beszélgetőműsoroktól, nem jutott tovább e nekirugaszkodás után sem fél méternél. Vagyis lebegett, ahogy lebeghetett valaha Mohamed koporsója.

Hanthy Kinga

Czakó, Gyurkovics és Nemeskürty is szerzőjük

Évadnyitó a Nemzeti Színházban

Meglepetésse szolgált társulatának a *Nemzeti Színház* hétfőn a 93/94-es évadnyitó társulati ülésén. A társulat *színiakadémiájának* növendékei *Vörösmarty Árpád ébredése* című művének előadásával köszöntötték a megjelenteket. Ezután *Ablonczy* László igazgató a nyári munkálatokról és a következő évad bemutatóiról szólt.

Negyvenkilenc év után mutatják be újra *Bek* Sándor rendezésében *Szigligeti* Ede *Liliomfi* című darabját. Ugyancsak több mint negyven éve szerepelt a színház műsorán *Shakespeare Hamletje*, melyet idén *Sík* Ferenc állít színpadra. Sík Ferenc rendezi a Gyulán nyáron már sikerrel játszott, új *Sütő* András-drámát, *Az ugató madarat* is, amelyet a szerzővel együtt átdolgoznak. Újra láthatja a közönség *Madách Az ember tragédiáját*, a drámai rendezője Ricard *Salvat* lesz. A *Nemzeti Színházban* mutatják be Andrzej *Wajda* rendezésében *Wyspianski Menyegző* című művét.

A *Várszínházban* állítja színpadra *Kozák* András *Czakó* Gábor *Fehér ló* című darabját. *Gyurkovics* Tibor *Császármorzsa* című művét vendégként *Verebes* István, *Duna* Ferenc *Párhuzamos pofonok* című darabját *Iványka* Csaba rendezi. *Csukás* István új mesejátékot, *Nemeskürty* István történelmi darabot írt a *Nemzeti* számára. A szerzők között szerepel *Csi* László is. *Agárdy* Gábor és *Kposi* Miklós vezetésével készül *Nemzeti kabaré*. A *Nemzeti Színház* meghívást kapott a *Szatmári Színháztól*, valamint vendégszereplésre készül Temesvárra, Újvidéken és Bécsben. Ugyanakkor vendégszereplésre várják a *Budapesti Kamaraszínház* táncegyüttesét, az *Angol Nemzeti Színházat* és a Nagyváradi Színházat.

A társulati ülésen a miniszterelnök előterjesztésére *Kálmán* Attila, a művelődési tárca államtitkára a *Magyar Köztársaság Érdemrend tisztikeresztjét* nyújtotta át *Benedek* András dramaturgnak. A társulat köszöntötte új tagjait, köztük Drahota Andreát, Balázs Ágnest, *Huszár* Lászlót, *Őze* Áront és *Tóth Gáspár* Andrást. Bejelentették, hogy *Szilágyi* Tibor több alkalommal együtt dolgozik a társulattal. A március 15-én állami kitüntetettek utólagosan jutalmakat vehettek át. Ugyancsak jutalmazták áldozatos munkájáért Breuer Ottót, aki már negyven éve a színház „karmestere", azaz főügyelője. A résztvevők egyperces néma gyásszal emlékeztek meg társulatuk nyáron elhunyt tagjáról, *Árva* János *Jászai Mari-díjas* művészről. Kálmán Attila bejelentette, hogy támogatja a *Nemzeti Színháznak* azt a törekvését, hogy a színiakadémiáján végzettek az állam által elfogadott diplomát kaphassanak. A társulat az ülés után megválasztotta a színház új *művészeti tanácsát*, amelynek tagjai: *Béres* Ilona, *Varga* Mária, *Moór* Marianna, *Agárdy* Gábor, *Kállai* Ferenc, *Rubold* Ödön és *Raksányi* Gellért.

(devich)

*

A *Kecskeméti Katona József Színház* is hétfőn tartotta évadnyitó társulati ülését. Az új évad első előadása október 8-án *Molière Tartuffe* című darabjának bemutatója. A most kezdődő színházi szezon érdekességének ígérkezik a *Légy jó mindhalálig* musical bemutatása, kecskeméti gyerekek közreműködésével.

A *Budapest Bábszínház* hétfői évadnyitó társulati ülésén elhangzott, hogy a szezont szeptember 21-én kezdik. *Arany* János–*Gáli* József Rózsa és Ibolya című bábjátékával. Októberben tartják az *Ali baba és a negyven rabló* című darab ősbemutatóját. A mesét *Balogh* Géza alkalmazta bábszínpadra, ő a rendező is.

Szent-Györgyi-centenárium

A tudománynak nincs hazája, a tudósnak van

Szent-Györgyi Albert születésének centenáriuma alkalmából számos megemlékezésre kerül sor a közeljövőben. Ezekről tájékoztatta hétfőn *Márta* Ferenc akadémikus, a *Szent-Györgyi Albert Alapítvány* elnöke a sajtó képviselőit. Eljött *Straub* F. Brunó akadémikus is, aki – mivel Szent-Györgyi legközelebbi munkatársa volt – talán a legtöbbet tud mondani a szegedi laboratórium titkáról. *Vizi* E. Szilveszter akadémikus pedig az MTA ünnepi üléséről tájékoztatta a megjelenteket.

A szülőfalu – Terény - már nyáron megkezdte az emlékezést: az *ifjú biológusok és kémikusok gyermektábora* tíz napig a nagy tudós szellemében tartotta foglalkozásait. Ezt az eseményt hagyományteremtőnek is szánják, sőt, szeretnék *nemzetközi* szakmai táborrá fejleszteni, híven a sokat emlegetett Szent-Györgyi-mondáshoz: *a tudománynak nincs hazája, a tudósnak van*. Az önkormányzat elhatározta, hogy emlékhelyet létesít Terényben, és utcát nevez el a nagy magyar tudósról.

Az MTA szeptember 15-én, szerdán délelőtt 10 órai kezdettel tart ünnepi emlékülést az MTA dísztermében (Bp. V., Roosevelt tér 9. I. em.). Aznap este Budapest főváros főpolgármesteri hivatalának dísztermében – 19 órakor – ünnepi estet rendeznek, ahol fellép többek között *Pitti* Katalin operaénekes, *Faragó* Laura énekművész, Vlagyimir *Hertz* operaénekes.

Szegeden szeptember 16-án, csütörtökön emlékeznek a város világhírű tudósára, számos külhoni szakember részvételével; a napot *Szent-Györgyi-bál* zárja a Tisza Szállóban. Másnap – szeptember 17-én – emlékkiállítást nyit meg *Surján* László népjóléti miniszter a *Móra Ferenc Múzeumban*, tizenegy órakor, majd tizenkét órakor a Dóm téri *Pantheonban* koszorúzzák meg a tudós mellszobrát. Délután három órakor a *Szegedi Nemzeti Színházban* ünnepi tanácsülést tart a Szent-Györgyi nevét viselő egyetem, ahol *Antall* József miniszterelnök mond emlékbeszédet. A napot *Fráter* Lóránd rektor fogadása zárja a *Tisza Szállóban*.

Az 1989-ben alakult *Szent-Györgyi Albert Alapítvány* a műszaki és természettudományos együttműködést hivatott elősegíteni.

(hankó)

Vásár a Terézvárosi Textiláruházban!
Darabszőnyeg, padlószőnyeg, ágynemű, függöny, ruházati méteráru, bútorszövet
10–20–30% engedménnyel kapható
Olcsóbbnál is olcsóbb! A Terézvárosi Textiláruházban.
Cím: Bp. VI., Király u. 54–60. 2258

A Koronaőrség utolsó parancsnoka

A *Magyar Nemzet* augusztus 21-i számában olvashattuk a hírt, miszerint „A Magyar Köztársaság elnöke – a miniszterelnök előterjesztésére – augusztus 20-a, az államalapító Szent István király ünnepe alkalmából... vezérőrnaggyá nevezte ki... *Pajtás* Ernő" ezredest, halála után. A híradásban szereplő nevek között talán ez volt az a név, amely az újságot olvasók körében is ismerősen csenghetett, hiszen az elmúlt néhány évben Pajtás Ernő neve egyre többször bukkant fel újságcikkekben, illetve könyvek lapjain. Ezen írásokban egyvalami volt a közös: a magyar szent korona történetével, illetve annak 1944–45-ös menekítésével foglalkoztak. Pajtás Ernő neve azért került rendszeresen elő, mert ő volt a korona és a koronázási jelvények őrzésére létrehozott Koronaőrség utolsó parancsnoka. Róla alig tudunk valamit.

*

Pajtás Ernő 1896. október 25-én született Miskolcon, Pajtás Gyula m. kir. 10. honvéd gyalogezredbeli százados és Boic Anna törvényes gyermekeként és a november 14-i keresztelőskor kapta az Ernő nevet.

Pajtás Ernő fiatalon apja példáját követve a katonatiszti pályát választotta élethivatásul. A kismartoni cs. és kir. katonai főreáliskola növendéke 1911-től, majd annak sikeres befejezése után, 1914-től a híres bécsújhelyi cs. és kir. „Theresianische Militär-Akademie" hallgatója, teljesen díjmentes, államköltséges helyen.

A háború miatt a korábbi hároméves képzési idő egy esztendőre csökkent – kellettek a fiatal tisztek az elesettek, megsebesültek pótlására –, így Pajtás Ernőt sok társával együtt már 1915. augusztus 18-án hadnaggyá avatták.

Az alig tizenkilenc esztendős fiatal hadnagy szolgálatát a cs. és kir. 34. gyalogezredben kezdte. Alakulatával számos frontot járt meg, és katonai teljesítményéért megkapta a III. osztályú Katonai Érdemkeresztet hadidíszítménnyel, a kardokkal, az Ezüst és Bronz Katonai Érdemérmet a Katonai Érdemkereszt szalagján a kardokkal, valamint a Károly csapatkeresztet.

Nem ismert, hogy az 1917. május 1-je óta már főhadnagy Pajtás Ernő a forradalmak – 1918–1919 – alatt hol és milyen beosztásban szolgált, de valószínűnek látszik, hogy sok száz tiszttársához hasonlóan a Vörös Hadseregben teljesített szolgálatot.

Pajtás Ernőt 1919 őszétől már a nemzeti hadseregben találjuk. Előbb az Abaúj-Torna vármegyei katonai parancsnokságon, majd a miskolci „cenzúránál", később pedig a miskolci 7. vegyesdandár-parancsnokságon kapott beosztást. Az egri „szabályzatismertető tanfolyam" – a Hadiakadémia felvételijére előkészítő tanfolyam – hallgatója volt 1924. szeptember 16-a és 1925. február 15-e között. A tanfolyam elvégzését követően nem került a vezérkari tiszteket képező Hadiakadémiára az 1925. május 1-jével századossá kinevezett Pajtás Ernő, hanem előbb a 14., majd a 2. honvéd gyalogezredben szolgált. Az utóbbi ezredben 1. ezredsegédtisztként.

*

Kiskunhalasra 1928. április 15-ével helyezték át a fiatal tisztet és nevezték ki a 2. – akkor korszerű fegyvernemek közé sorolt – kerékpáros zászlóalj 1. százada parancsnokának. E zászlóalj állományából vezényelték 1934. október 1-jével Budapestre, a törzstiszti tanfolyamra Pajtás Ernőt; ezt 1935. június 30-án „kiváló" eredménnyel fejezte be.

Őrnaggyá 1935. november 1-jével nevezték ki az az akkor már Esztergomban állomásozó 3. kerékpáros zászlóaljnál szolgáló tisztet.

Esztergomból került 1937. augusztus 1-jével a Koronaőrséghez Pajtás Ernő és szolgált ott több mint öt esztendőt beosztott tisztként, amikor a nyugállományba helyezett vitéz márkus és batizfalvi *Máriássy* László koronaőr ezredes utódaként az államfő 1943. január 1-jével a Koronaőrség parancsnokává nevezte ki.

Nem tudni pontosan, hogy melyek voltak azok a meggondolások, szempontok, amelyek az 1939. november 1-je óta alezredes, 1942. október 1-jével (szeptember 30-ai ranggal) ezredes Pajtás Ernőt eme beosztásra alkalmasnak találták. Feltételezhető, hogy a kinevezésben meghatározó lehetett a Koronaőrségnél eltöltött idő, parancsnokának ajánlása és kedvező véleménye személyéről, első világháborús katonai értékelése – „kiváló" –, katolikus vallása – Máriássy László, a Koronaőrség korábbi parancsnokaival – *Perczel* Olivér, *Nagy* Lehel – ellentétben nem római katolikus, hanem református vallású volt, magyar nemessége (utóbbit 1918. október 25-én nyerte el a Pajtás család, bankói előnévvel).

*

Pajtás Ernő koronaőr ezredes, illetve a Koronaőrség életében a nehezebb, felelősségteljesebb időszak 1944. október 15–16-a után következett. A harcoknak az ország területén egyre nyugatabbra történő áthelyeződése a korona megóvását, biztonságba helyezését vonta maga után. Előbb azonban még hivatalos eseményre is elő kellett venni a csak évi néhány alkalommal ládájából kiemelt koronázási jelvényeket. *Szálasi* Ferenc a Szent Koronára kívánta letenni a nemzetvezetői esküt.

Pajtás Ernő és a koronaőrök a koronát és a többi koronázási jelvényt is végig megőrizték kalandos útja során. A féltett nemzeti ereklyék végigvándorolták a Dunántúlt, majd az akkori Ostmarkot (Ausztriát), hogy végül Mattseeben kerüljenek – legalábbis részben – elrejtésre. A korona elásásáról, annak kiásásáról sokan és sokat írtak. Máig feloldhatatlan ellentmondások is vannak ezen események, az időpontok és a helyszínek körül. Ami azonban biztos az az, hogy a koronát a koronaőrök és parancsnokuk, Pajtás Ernő ezredes mentették meg, és egy amerikai hadnagy, *Worth* B. Andrews közreműködésével ásták ismét ki és adták át az amerikai katonai hatóságoknak.

Ettől az időponttól kezdve a magyar szent korona és a koronázási jelvények az Amerikai Egyesült Államok birtokában voltak több mint három évtizedig, hogy aztán visszatérjenek Magyarországra.

*

A Koronaőrség utolsó parancsnoka életében már nem térhetett vissza Magyarországra, alig 54 évesen, 1950. december 5-én szívroham következtében hunyt el a németországi Grabenstattban. Sírja a kis település temetőjében a leggondozottabbak közé tartozott. A falu lakosai nem feledkeztek el „Szent István koronájának" őrzőjéről. Az emigrációban élő magyarság a Mattseeben 1983-ban felállított emlékművel tisztelgett a korona rejtekhelye és az azt mentők emlékének. Az otthon, a haza most búcsúzik el Pajtás Ernőtől, amikor földi maradványait hazai földben 1993. szeptember 19-én délután 2 órakor a sitkei Hősök és áldozatok emlékparkjában ökumenikus egyházi és katonai tiszteletadással búcsúztatják. Dr. *Szendrei* László honvédelmi államtitkár, valamint *Kéry* Kálmán vezérezredes, a Magyar Honvéd Hagyományőrzők Szövetségének országos elnöke és a Vitézi Rend nevében vitéz *Somorjai* Béla kapitány mond beszédet. Sírba helyezése a Farkasréti temetőben október 9-én délelőtt fél 11-kor lesz. A sírnál *Erdős* László honvéd ezredes mond beszédet. Így emlékezik arra a katonára, aki vállalt feladatát az utolsó pillanatig teljesítette, hogy nemzeti kincsünk egyik legféltettebbje a miénk maradhasson. Köszönet érte!

Szakály Sándor
Budapest

Különleges jog

„Horthy hamvai Magyarországon" címmel a *Magyar Nemzet* augusztus 28-i számában megjelent cikkében *Pethő* Tibor azt állítja, hogy a magyarországi németség a második bécsi döntés után „különleges jogokat" kapott. Hogy ez a „különlegesség" miben állt, az persze nem tűnik ki e tendenciózus állításból; még kevésbé az a kínos tény, hogy a kisantantállamok németjei mindig is birtokában voltak ezeknek a „különleges jogoknak", vagyis ott nem volt szükség a Harmadik Birodalom „félelmetes nyomására", hisz az akkor még nem is létezett! A kisantantbeli német népcsoportok jogi helyzetének szintjét a magyarországi németek sohasem érték el. A romániai németek például politikai pártot szervezhettek, a Volksbund viszont csak művelődési egyletként működhetett. *Imrédy* a Harmadik Birodalom „félelmetes nyomása" ellenére még jogi személyként való elismerését is megtagadta, és a népközösség elvét is elutasította, azaz megtiltotta a „sváboknak", hogy a német nép részének vallják magukat (vö. Weindlein: Schuld des Volksbundes an der Vertreibung der Ungarndeutschen, S. 28). A „különleges jog" tehát csupán abban állt, hogy a tagok az eddigi gyakorlattal szemben most maguk választhatták vezetőjüket (Basch), vagyis nem kellett többé egy, a kormány által kinevezett ügynököt (Gratz) megtűrniük vezetőségük élén, kinek fő feladata az asszimiliáció forszírozása volt. Ezért mondta a székely diákszövetség elnöke, *Mester* Miklós a Basch-per népbírósági tárgyalásán 1946-ban, hogy Basch Volksbundját jó intézménynek véli, és hogy Basch tevékenységét helyesebbnek tartja, mint Gratzét és a magyarhű svábokét (vö. az „eredendően némethellenes" [önjellemzés] Magyar Nemzet 1946. január 17-i számát; zit. bei Weidlein: Geschichte der Ungarn-deutschen is Dokumentum, S. 166, Anm. 61).

Franz Wesner
Dortmund

Várnegyed – kormányzati negyed

Csodálkozva látom, hogy a Várnegyed jövője körül időről időre föl-föllobbanó vitában eddig – legalábbis tudtommal – senki nem gondolt arra, hogy a homályos tervként emlegetett „kormányzati negyed"-del újabb szögesdrótot tennének a hivatal és a jogkereső közönség közé. Mert – gondoljuk csak el: a Várba telepített hivatalba kényszerülő jogkereső előbb némi hegymászásra kénytelen elszánni magát vagy pedig sorbaállásra a Siklónál, avagy valamely alkalmas autóbusz-megállónál (feltéve, hogy nem fogják az autóbuszokat kitiltani a Várból). Tehát fáradság, idő- és pénzveszteség. Úgy kell talán felfogni, mint belépti díjat a magas hivatalhoz? Hová lett a jelszó? „Vigyék a közigazgatást közelebb a néphez?"

Talán még akad egy-két nagyon öreg budai, aki – velem együtt – emlékszik, hogy valamikor nagyon régen, mikor a krisztinavárosi elöljáróság a Várban, a Szentháromság téren, a Nyelvtudományi Intézet mai helyén székelt, hogy mekkora elhatározás kellett hozzá, ha valakinek a Krisztina tér környékéről fel kellett mennie az elöljáróságra.

Ezt akarják egyesek visszavarázsolni?

Dr. Rapcsák Lajos
Budapest

3118

ÁLLAMI VAGYONÜGYNÖKSÉG

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Az Állami Vagyonügynökség kereskedelmi privatizációs igazgatósága egyfordulós, nyíl pályázat útján megvételre felajánlja az „AMOLETTI" Kereskedelmi Kft.-ben (6720 Szeged, Deák F. u. 22.) (Telephelye: 1052 Budapest, Bárczy J. u. 1.) lévő és az 1990. évi LXXIV. törvény alapján rá átszállt 72,80 %-os üzletrészt.

A társaság működésének kezdete: 1989. január 17.

A társaság határozatlan időre alakult.
Cégjegyzékszáma: 30022/7 (1989. március 13. Szeged)
A társaság törzstőkéje: 5150 ezer Ft.

Irányár: 5600 ezer Ft, melyből a privatizációs költség 300 ezer Ft.
Pályázhat bármely belföldi természetes személy, illetve a kizárólag ezek részvételével működő gazdasági társaság, ideértve az ajánlattevőnek minősülő személyek (e célra alapított alkalmi egyesülések) együttes pályázatait is.

A pályázatokat a kiíró titkosan kezeli.

A pályázatnak tartalmaznia kell:
– az ajánlattevő (személy, cég) adatait (név, cím, székhely, egyéni vállalkozási igazolvány, cégbejegyzés hiteles másolata, cégadatok, telefon stb.);
– a felajánlott vételár összegét;
– a fizetés módját, ami lehet készpénz vagy kárpótlási jegy a kamattal növelt névértékben: a fizetés garanciáit (készpénz letétigazolás, kárpótlási jegy letétigazolás stb.)

A privatizációs költség csak készpénzben fizethető.
Egzisztenciahitel igénybe vehető.
– 280 ezer Ft összegű bánatpénznek az MNB 232–90107–8024 ÁVÜ elnevezésű bevételi számlára történt befizetése igazolását;
– nyilatkozatot az ajánlati kötöttség időtartamáról, amely nem lehet kevesebb, mint a benyújtási határidőtől számított 90 nap.

Az ajánlattevőt megillet minden olyan rendelkezésre álló információ, amely nem sért üzleti titkot.

A pályázatok elbírálása:

– a pályázatokat az ÁVÜ képviselőiből álló bizottság közjegyző jelenlétében bontja.

– az értékelést az ÁVÜ képviselőiből álló értékelőbizottság végzi.

– A pályázatot – a versenytárgyalás megtartása nélkül – a legmagasabb árat és a legjobb fizetési feltételeket ajánló pályázó nyeheti meg.

– Az ÁVÜ a legkedvezőbb ajánlattevővel szemben az 1988. évi VI. törvény 170–171. parafrafusaiban megjelölt jogosult(ak)nak – az ajánlati kondíció alapján – a Ptk. 373. paragrafusa szerint, az elővásárlási jogot biztosítja. Ha a jogosult(ak) ezzel élni kívánnak és ennek biztosított feltételeit igazolják, a külső ajánlattevő által befizetett bánatpénz visszautalásra kerül.

– A pályázatok eredményéről a kiíró a bontástól számított 45 napon belül értesíti a pályázókat.

– Az ÁVÜ fenntartja a jogot arra, hogy eredménytelennek nyilvánítsa a pályázatot.

A pályázatot és mellékleteit három példányban, magyar nyelven, cégszerű aláírással zárt, cégjelzés nélküli borítékban „PÁLYÁZAT AMOLETTI KFT." felirattal az Állami Vagyonügynökség központi iktatójába (1133 Budapest XIII., Pozsonyi út 56., fszt.) kell benyújtani.

A pályázat benyújtásának határideje: 1993. október 29.

A pályázat elbírálásának határideje: 1993. november 11.

A Kft.-vel kapcsolatos üzleti tájékoztató az Állami Vagyonügynökség Kereskedelmi privatizációs igazgatóságán (1133 Bp. XIII., Pozsonyi út 56. V. emelet 531. szoba) tekinthető meg, munkanapokon 9 és 12 óra között.

A jelen pályázati felhívásban nem szabályozott kérdésekben az ÁVÜ versenyeztetési szabálya az irányadó.

Bartha László festőm.

emlékül

→ Bálint Endre
Münchenből 1985/4/14

BARTHA László

98. 02. 25.

A civilizáció emlékezete

Bartha László halálára

Éppen tíz évvel ezelőtt festett ilyen címen egy képet, de voltaképpen minden műve erről szólt. És nagyon szépen, egyenletesen, meggyőzően szólt.

Ahhoz a nemzedékhez tartozott, amely a mesterséget még nagyon megtanulta. Erdélyi, katonatiszti családból volt való, munkaerkölcsébe nem fért a slendrián divatok könnyűkezű másolása. De ösztönösen irtózott a fölülről jutalmazott stílusok elsajátításától is. E két gát körülbelül meghatározta Bartha művészi röppályáját. Induláskor és itthon, a húszas és harmincas években ez finom, érzékeny, természetelvű piktúrát jelentett. Nem olyat, amelynek a műcsarnoki kommersz vagy az akkori hivatalos stallumosztók örülnek, de nem is olyat, amivel világgá kellett volna menni, vagy éhen kellett volna halni.

Különös érzéke volt az egyensúly iránt. Már első fontos művében, az Esti kocsikázásban sem akart pártosodni. Nem tartotta fontosnak a választást az érzéki-vékonyan fölhordott színöröm és az okosan kigondolt, rajzos kompozíció között. Feszesen húzott szenes dombok tövében ezért gurult a fehér ló vontatta látomásos négykerekű. Sem a táj tektonikája, sem a hangulat különössége nem nyomja agyon a másikat. Vagy-vagy helyett, isisre alapozta művészetét. El lehet képzelni, hogy ez mit jelentett a csak végletekben fogalmazó, állandó hűségnyilatkozatokat kicsikaró korban.

Mit korban! Korokban. Ahogy Bartha nem lett római iskolás, de szomorú szentendrei sem, ahogy nem akaródzott képíró lenni – pedig ő aztán ismerte a székelyeket –, de azért rühellette a szocreál minden formáját is, az eléggé nehéz érvényesülési programot ígért. Még a huszonnegyedik órában, még a koalíciós időkben éppen elkapott egy párizsi ösztöndíjat, hogy a „franciásság" hiányzó stúdiumával tegye teljessé posztgraduális fejlődését. De hazatérte után, legfeljebb a freskórestaurálás és a szélárnyékban mindig művelhető könyvillusztráció maradt, mint menedék, és mint a megélhetés szerényen tisztes forrása.

Túlélési stratégia. Boldog országok boldog művészettörténetében ez a fogalom hiányzik, az olvasók valószínűleg nem is értenék a szavak jelentését. Pedig egy tág generáció – Szántó Piroskától Martyn Ferencig, Borsos Miklóstól Hincz Gyuláig – különféle előélettel, különféle hitekkel, de lényegében hasonló végeredménnyel – abban mesterkedett, hogy oly módon úszsza meg a rendkívül hátrányos helyzetű hazai történelmet, hogy szégyenkezni se kelljen, de lihegni se. Hogy a művészet is épen maradjon, de az életforma se szenvedjen maradandó károsodást.

Így esett, hogy Bartha is

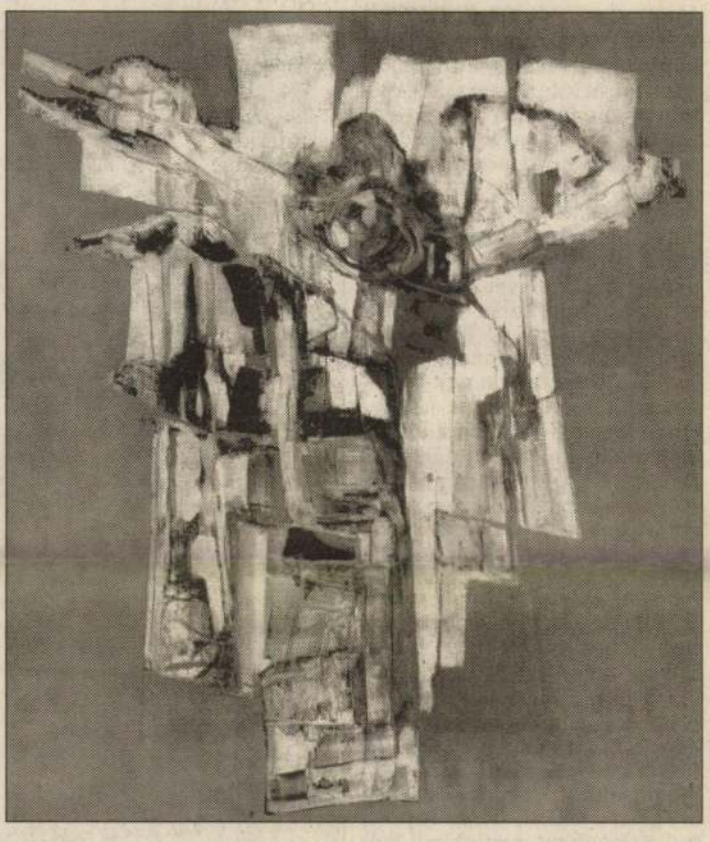

Az Erdélyi sorozat záróképe (1975)

„megmaradt". Megmaradt, hogy az első adandó lélegzetvétel alkalmával azért meg is csinálhassa magát. Szimbolikus a két dátum: a megcsinálás 1956 és 1968 közé esett. Szimbolikus talán a helyszín is: Tihany. Az idő és tér kedvezett az elmélyülésnek, de nem kedvezett a csoportba szerveződésnek. Kedvezett a különbéke megteremtésének, de nem kedvezett nagy átfogó program megalkotásának. A tó fölött jó magasan, háta mögött egy boldog kisvilággal, addig festette a jeges Balatont, a fémes pengésű ipari parkot, a rozsdaszínű őszi erdőt, amíg képei egyszerre csak kifordultak sarkaikból. Modernek lettek és európaiak, magyarok és műveltek. Az ízek összeértek: a finom posztimpresszionizmusba mélyen behatolt egy nyugatias absztrakt gyakorlat, a természet költői látásával fölfedezte a festékfelület hűvösen elidegenítő karcos kidolgozását.

Ízig-vérig pannonná vált. Ami ez esetben nem topográfiai meghatározást jelent, hanem kultúrát és magatartást. Útitársságot. Eleganciát. Műveltséget. Mesterséget. Bartha konszolidációs festészete nem rokontalan teljesítmény. Hangulata, stílusa, ethosza ezer szállal kapcsolódik inkább író, semmint képzőművész társaihoz. Monográfusának mindenesetre sűrűn kell majd forgatnia Bernáth Aurél nagyszerű memoárját, Genthon István esszéit, az esti Illyés lapidáris líráját.

Egy pillanatra úgy látszott, hogy mindent elért, ami „a rendszerben" benne volt, legalábbis, ami szépség a rendszer által és a rendszer ellenére kitermelhető. Azért mégis: nagy szerencséje, hogy kicsöppent a „tihanyiság" védett rezervátumából. Ha nem tette volna, nélküle akkor is megírhatatlan a hatvanas évek magyar művészete.

De hogy a további harminc éven át és immár Kőszegen, másfélét alkothatott, az már nem a korszak, hanem az ő külön sikertörténete. Azt mondta egyszer, „hinni kell abban, hogy a szerencsés pillanatban a kezembe akad a kormozott üveg, amelyen keresztül a Napba nézhetek..." Az ő „Napja" a színekből, síkokból, vonalakból látásörömet szövő elvont harmónia. A tiszta absztrakt, amely másoknak talán áldás, de őt vaksággal fenyegető szenzáció lehetett. Az ő „kormos üvegét" a hajdan volt civilizációk finom szemcsés tették használhatóvá. Pergamenek faktúrája és vakolatok repedése, mázak elcsodált krakkléfelületei és vásznak összetöredezett lakkrétegei. Az égi fény a *Tovatűnő látomásokban* és a *Tudásszférákban* is benne van. De benne sejthető ezen kívül és túl az emlékezet, a történelmi ember melankóliája is, **azé az emberé**, aki alighogy **meglátta a gyönyörűséget**, már búcsúznia is kell tőle.

Kilencvenévesen, alkotóereje birtokában, a képzőművészeti fősodortól kicsit távolabb, de az értők tiszteletétől övezve fejezte be alapvetően fontos életművét. Csöndesen tapintatos személyéhez nagyon illőnek érzem távozásának módját. Halálhírét hivatalos forrás nem jelentette.

P. Szűcs Julianna

Az élet értelme rímekben

Egy elnőiesedett férfitalálmány: az emlékkönyv

Napok óta keresem az emlékkönyvemet. Ha behunyom a szemem, szinte látom is: kékesszürke műanyagba volt kötve, egy kis leffentyűvel záródott, még lakatot is adtak hozzá. (Jelzem, nekem ez az utóbbi tetszett benne a legjobban. Ha jól emlékszem, idővel átszereltem a naplómra.)

Az emlékkönyvet Emma nénitől kaptam, talán a tizedik születésnapomra. Ő is írt bele, meg az összes rokonok; apám, ha igaz, rajzolt bele egy lakatlan szigetet vitorlással. (Akkoriban tengerész akartam lenni.) Aztán jöttek az osztálytársak, a tanárok bejegyzései. Mi, lányok először egymással írattunk-rajzoltattunk a díszes kis könyvekbe, aztán az, aki a legbátrabb volt közülünk – biztos nem én – elkezdte sorra venni a fiúkat is. Nagy átrendeződésnek lehettünk ekkor tanúi, ugyanis hamar bebizonyosodott, hogy nem a leghelyesebb fiú rajzolja a legjobb Magilla Gorillát. Lassan az én emlékkönyvem is megtelt bölcselkedő rigmusokkal, saját költésű zengeményekkel, színes rajzokkal, virágokkal, nyulakkal. Volt benne temérdek „SzJ", azaz „szeretettel jegyzé", meg Titok feliratú, behajtott lapsarok is. A könyv közepén ott díszelgett a „társas lap", rajta színes kis buborékok a legkedvesebb barátok aláírásával.

„Evezz, evezz az élet tengerén,
Kalauzod legyen
a szép remény!
Kísérőül vidd el emlékemet,
Soha se felejts el engemet."

– Az emlékkönyv tipikus férfitalálmány – mondja Vasvári Zoltán, aki az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának folklór tanszékén idén készül megvédeni az emlékkönyvek témájában írott doktori disszertációját. Mint mondja, a műfaj legkorábbi – fennmaradt – képviselőinek az úgynevezett peregrinációs albumokat, latin nevükön az album amicorumokat tekinthetjük. Ezeket a nyugat-európai egyetemeket járó protestáns fiatalok vezették. Diáktársaikkal, a megismert híres professzorokkal írattak beléjük emlékező sorokat, amelyek – a hely szelleméhez illően – rendszerint bibliai idézetek, görög és latin auktorok magvas mondásai voltak. Az akkori emlékkönyv tehát kettős funkcióval bírt: az emlékek felidézése mellett arra is alkalmas volt, hogy bizonyítsa, a messziről jött, nyugatot járt ember a valóságnak megfelelően állítja, ki mindenkivel találkozott útja során. A szokás idővel olyannyira elterjedtté vált, hogy a városok árusainál is megjelentek az előre kötött, díszes lapokból összefűzött albumok.

Az emlékkönyv szerepe a XVIII. és XIX. század fordulóján kezdett megváltozni, amikor a polgári világra rátelepedett a biedermeier stílus és hangulat. A könyv családi tárgy lett, volt a ház urának, a kisasszonynak és

Nagynéném könyve két korszak határán született

(Szótár segélye-nélkül
Támadt az érzés;)
Egy szóba' most ezen per
Kiengesztelve lőn:
Zeng édesen: remember!
Át téren és időn."

(Arany János: Wohl Janka emlékkönyvébe)

Az emlékkönyv-kultúrában a XIX. század második felében következett be a nagy változás. Akkortól egyre fiatalabb korosztályok nyitottak emlékkönyvet, s a tulajdonosok közül teljesen eltűntek a fiatalemberek. A szokás végérvényesen feminizálódott. A századfordulón már a tizenhárom-tizennégy éves lányok írattak be a barátnőikkel, majd az udvarlóikkal az albumukba, férjhezmenetelük pillanatában pedig rendszerint végleg becsukták a bársonyos borítású könyvecskét.

Az új korszak új igényeket támasztott. Ezeknek kívánt megfelelni például Tutsek Anna, aki 1901-ben közreadta a később több kiadást is megért Emlékalbum fiatal lányok számára című művet. Ennek lapjain a kor legjelesebb írói, köztük Zilahy Lajos, Herczeg Ferenc, Krúdy Gyula adták közre magvas jó tanácsaikat, de maradt a könyvben üres lap is, ahova az ismerősök jegyezhettek be emléksorokat. Aki végigolvassa a művet, gyakorlatilag mindent megtudhat az élet értelméről, a nemes gondolkodás alapjairól – mondja Vasvári Zoltán, majd hozzáfűzi: abban a példányban, amelyet ő a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban olvasott, történetesen egy ákombákom betűkkel írt volós szentencia zárta lenségi ereje – ahogy Vasvári Zoltán fogalmaz – tematikusan és funkcionálisan is behatárolja a szövegrepertoárt. Kevésbé emelkedett fogalmazásban ugyan, de továbbra is az élet nagy kérdései, a barátság fontossága, a szerelmi jó tanácsok vezetnek a feldolgozott témák között. Az alábbiakat például a kilencvenes évek elején egy bizonyos Szilvinek jegyezték be szív alakú emlékkönyvébe:

„Ne higgy annak, ki rád nevet.
Ki esküvel fogadja,
hogy szeret.
Se annak, ki könnyet ejt,
mert az
Ki könnyen sír, könnyen
felejt!
De higgy annak, ki néz
hosszan és némán,
Mert csak az tud
szeretni igazán!"

A kor változásai legfeljebb abban mérhetők le, hogy a könyvek között több a kínai gyártmányú pandamedvés-lakkos fedelű, az artyeki pajtások bejegyzései helyett inkább angol nyelvű slágertöredékeket lehet olvasni, s akár a legszentimentálisabb versike mellett is felbukkanhat egy lufit tartó Garfield. És persze megváltozott az emlékkönyv vezetésének időtartama is: a mai lányok körében inkább járványszerűen pusztít ez a szokás. Egyvalaki elkezdi, egy hónap alatt áldozatul esik neki az egész osztály, aztán a könyv felkerül a polcra, a halott tamagocsi mellé.

Ami engem illet, csak sejtem, mi lehetett az emlékkönyvem sorsa: félek, hogy kamaszkorom előrehaladván, szégyenkezve

Bartha László festő

Magyar Nemzet

„...a dolgot őt magát nézzük..."

Örök kaméleonok

PÁRIZS – A politikában csak a bizonytalanság biztos: így hát százszázalékosan fixre venni a francia jobboldal győzelmét, nagy önteltségre vallana. De eme nagyon is érzelmi intelme ellenére a *Le Figaro* – sokakkal együtt – úgy gondolja, hogy a hatalomváltás *szinte már megkezdődött*. Nem akármily színjátéknak lehetnek tanúi a francia politikai élet figyelmes szemlélői! Már lejtik táncukat a szélkakasok, mert a kabinettagok, hivatalnokok, sajtómunkások egy része immár csupán „szociális érzékenységet" vagy „orientációt" emleget, szótárukból a „szocialista" kifejezés tünedezőben van. Ezt állítja legalábbis az idézett lap.

Látott már ilyet a világ, nem is kell nagyon megerőltetni emlékezetünket, s az is elképzelhető, hogy hamarost megint tanúi lehetünk ilyesfélének. A gall szélkakasok a jövőre készülnek már, sejtik, kik lesznek a győztesek, s inkább elfelejtkeznek önnön múltjukról, csakhogy megőrizzék állásukat, rangjukat, funkciójukat. Szép ez? Dehogy – csak nagyon emberi, s így nem is idegen tőlünk (sem), akik hajlamosan vagyunk azt föltételezni, hogy silány politikai reflexeink csakis közép-európai elmaradottságunkból fakadnak. Pedig nem, hiszen úgy tetszik, *a kaméleonok igazi internacionalisták* – pompás világpolgárok, akik mindenütt otthon vannak. Amint a hatalom némely szokása sem tiszteli az országhatárokat. Mert melyikük nem akarja mindenhova beültetni a saját embereit? Raymond *Barre* egykori kormányfő, a francia konzervatívok egyik markáns képviselője szemére vetette *Mitterrand* elnöknek, hogy hadügyminiszterét átmentette – a jövőnek. A szocialisták bukása esetén ugyanis kipenderült volna a miniszterségből, ezért *Joxe* most arra kapott államfői megbizatást, hogy a mi szánvevőszékünkhöz hasonló intézményt vezetését vegye át. A ma még ellenzéki Barre megjegyzései túlmutatnak a pillanatnyi párizsi ütésváltásokon: le kellene nyesegetni a kliensrendszer kinövéseit – mondja –, a kormányoknak illenék mérsékelniök azt a törekvésüket, hogy *népes szolgahaddal vegyék magukat körül*. Különben is minek annyi miniszter; Franciaországot nem kormányzoták rosszabbul huszonöt miniszterrel, mint ötvennel – fejtegeti az ellenzéki képviselő. De mi lesz a főbb intelmekből holnapra, amidőn a kormányrúd mellett a szocialistákat – meglehet – fölváltják a konzervatívok? Egyszerre eltűnnek a szolgák, a kaméleonok, a szélkakasok? A tapasztalt Barre valószínűleg nagyon is jól tudja a választ. Ha más nem is, de az biztos, hogy ők maradnak. Ami nem szép, de nagyon emberi.

Martin József

Koreai atomsokk

Megismétlődik a történelem, és négy évtized multán *Kim Ir Szen* ismét kihívja maga ellen a nemzetközi erők haragját, s háborúba kergeti az országát? A legborúlátóbbak ezt sem tartják kizártnak azt követően, hogy Észak-Korea a napokban felmondta az atomsorompó-szerződést. A agg diktátor, aki az utolsó sztálini rendszerben tartja elszigetelve a népét, ezzel még a formális látszatát is elvetet-

sal, s ha Penjan akárcsak egyetlen atombombát is képes volna előállítani, azzal – egyes vélekedések szerint – *egész Kelet-Ázsia stabilitását veszélyeztetné*. Meglepő módon ebben még az a Kínai is egyetért, amely az ötvenes évek elején a koreai háborúban százezer számra küldte Kim Ir Szen megsegítésére a katonáit. S a pekingi magatartás meghatározó lehet, mert Európától Amerikától

Ezrek vettek részt egy kétéve március elsején Liverpoolban. S tömegű gyászoló tömeg, szokatla kéntes adományként 20-30 ezer ajándékként rengeteg gyermekjá kók érkeztek a szülők címére.

Szokatlan ez a megmozdulás tudjuk a szörnyű előzményt: a ki gyetlenséggel megcsonkították, n ták. Sajnos nem kevés a kriminálisáldozatává váló gyerek Angliában tésekor nem szokott tömegmegm Mindez jelzi, hogy valami szok egész ország felbolydult, nemcsa parlamenti felszólalások tömege ság kapcsán, mert a bűncselekmé xuálisan aberrált, elvetemült bűnö hanem minden előzetes vizsgálat *fiú*. Eredetileg váltságdíjat akartak ni, ám valószínűleg elrablása után mit kezdeni egy síró kicsivel. M got kapott, hogy valószínűsíthető már akkor tömegmegmozdulások poolban: ezrek és ezrek vonulta büntetést követelve. Ám ami a bír első napján történt, azt megdöbbe

A fiatalokat megillető szer miatt a rendőrségi és bírósági viz sajtó kizárásával történnek, ám m ja elkülönítva két páncélautóban a ra vitték a gyilkos gyerekeket, ot tömeg várta őket, igazi lincshangu hire-i Rém ellen sem alakult ki oly tán tömeghangulat, mint most. A bályszerűen megostromolták, kő páncélkocsikat, eltorzult arccal bo kiabáltak feléjük. Csak az óvatos 30-40 rohamrendőr tudta valaho

A menekültügyi szakemberek s rint a menekültek kérdése az utó években úgy került az érdeklődés középpontjába Magyarországon, hog közvélemény nem készülhetett fe befogadottakkal való együttélésre. talános tapasztalat, hogy az újsági

Állami kitüntetések átadása 1993

A Parlament Kupolatermében hétfőn, a kora esti órákban – a kormányfő és az Országgyűlés elnökének jelenlétében – adta át a köztársasági elnök a miniszterelnök javaslatára adományozott állami kitüntetéseket. *Göncz* Árpád emlékeztetett arra, hogy a magyar szellemiség nagy alkotói első ízben negyvenöt éve vehettek át Kossuth-díjat, és a babérkoszorú a magyar kultúra óriásait ékesítette. Gyönyörű és nehéz örökség ez – mondta a köztársasági elnök –, mert a díjak nemcsak tűnt idők virtusát jelölik, hanem magukban hordozzák a jövő ígéretét és felelősségét is. Mindazt, ami mindannyiunk munkájának, eredményeinek forrása volt és igazolása lesz.

Kossuth-díjat kapott

Antal Károly Munkácsy Mihály-díjas szobrászművész, **Bartha** László Munkácsy Mihály-díjas festőművész, **Básti** Juli, a *Katona József Színház* Jászai Mari-díjas színművésze, **Cserny** József ipari formatervező, **Deim** Pál festő- és grafikusművész, **Jurcsik** Károly Állami Díjas építész, **Kányádi** Sándor romániai magyar író, **Novák** Ferenc koreográfus, **Onczay** Csaba csellóművész, **Páskándi** Géza József Attila-díjas író, **Reisenbüchler** Sándor animációs filmrendező, **Ruszt** József rendező és **Sándor** Judit operaénekes.

Széchenyi-díjat kapott

Balogh János Kossuth-díjas zoológus, **Bogárdi** János vízépítő mérnök, **Borzsák** István nyugalmazott egyetemi tanár, **Frank** József, a mezőgazdasági tudomány doktora, **Gombos** Gyula író, **Gyulai** József tanszékvezető egyetemi tanár, **Hofer** Tamás etnográfus, **Horler** Miklós Ybl Miklós-díjas építészmérnök, **Horvát** Adolf Olivér, a biológiai tudomány doktora, **Jagamas** János romániai magyar népzenekutató, **Keszthelyi** Lajos fizikus, **Lévai** András Kossuth-díjas gépészmérnök, **Rába** György József Attila-díjas költő, **Solymosi** Frigyes tanszékvezető egyetemi tanár, **Szabó** Árpád nyugalmazott egyetemi tanár, **Székyné Fux** Vilma geológus, **Vayer** Lajos művészettörténész, **Vizi** E. Szilveszter tanszékvezető egyetemi tanár és **Woynarovich** Elek biológus.

Megosztott Széchenyi-díjat kapott: **Kékedy** Pál hídtervező és **Szánthó** Pál okleveles mérnök, **Bakonyi** Péter villamosmérnök és **Csaba** *László* fizikus.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND KÖZÉPKERESZTJE (POLGÁRI TAGOZAT)
kitüntetést kapta:

Entz Géza művészettörténész, **Illyés** *Gyuláné* **Kozmutza** Flóra, **Illés** *György* kétszeres Kossuth-díjas operatőr és **Schnell** László Állami Díjas egyetemi tanár.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND KÖZÉPKERESZTJE (KATONAI TAGOZAT)
kitüntetést kapta:

Gyuricza Béla altábornagy.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND TISZTIKERESZTJE (POLGÁRI TAGOZAT)
kitüntetést kapta:

Csapodi *Csaba*, az MTA nyugalmazott osztályvezetője, **Csapodi** *Csabáné* **Gárdonyi** *Klára*, az Országos Széchényi Könyvtár nyugalmazott osztályvezetője.

Az 1956. évi forradalom és szabadságharcban tanúsított kiemelkedő helytállásuk elismeréseként **Farkas** György, **Fodor** Tibor, **Fülöp** Ferenc és **Kozák** András, **Makay** Árpád filmoperatőr, **Moór** Marianna színművésznő, **Rásó** Gyula, **Sevcsik** Jenő szakíró, **Sipos** Jenő énekmester, **Urbán** István építészmérnök, **Varga** Mátyás Kossuth-díjas díszlettervező *és* **Zeőke Szőke** Pál.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND TISZTIKERESZTJE (KATONAI TAGOZAT)
kitüntetést kapta:

Bátori Ferenc ezredes, **Bodolai** István tűzoltó ezredes, **Gégény** István rendőr alezredes, **Háber** Péter ezredes, **Holló** József ezredes, **Kovács** Gyula határőr ezredes, **Vidus** Tibor határőr ezredes, valamint az 1956. évi forradalom és szabadságharcban tanúsított kiemelkedő helytállásuk elismeréseként **Forrási** László nyugalmazott alezredes és **Oláh** Jenő nyugalmazott alezredes.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND KISKERESZTJE (POLGÁRI TAGOZAT)
kitüntetést kapta:

Heszke Béla nyugalmazott tanár, **Kalász** László József Attila-díjas költő, **Platthy** György festőművész és **Schwendtner** Ferenc.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND KISKERESZTJE (KATONAI TAGOZAT)
kitüntetést kapta:

Peszlen János őrnagy.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ARANY ÉRDEMKERESZT (POLGÁRI TAGOZAT)
kitüntetést kapta:

Bauer Károly Szentgotthárd polgármestere, **Gémesi** György Gödöllő polgármestere, **Könözsy** László Esztergom polgármestere, **Nagy** Márton tanár, **Zolnai** Istvánné iskolaigazgató, valamint az 1956-os forradalom és szabadságharc alatti tevékenységük elismeréséül **Setény** János és **Tököly** Jenő.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG EZÜST ÉRDEMKERESZT (POLGÁRI TAGOZAT)
kitüntetést kapta:

Varga Lászlóné **Horváth** Erzsébet főelőadó.

Bartha László

Jelenkor, 1974. 12. f.

MIKLÓS PÁL

KÉPZŐMŰVÉSZETI KRÓNIKA

ÖNÉLETRAJZ SZÍNEKBEN

A Műcsarnok három nagy termében egy festő életművét reprezentáló kiállítás volt látható októberben; a művész nevét és sok művét jól ismeri a tárlatlátogató: Bartha László az a név, amelyhez egy sor jól ismert képet kapcsolunk és amellyel ismeretlen, először látott képeket is azonosítunk sajátos színeik vagy formamegoldásaik láttán. A három teremre való kép fele olajfestmény, másik fele akvarell illetve gouache és néhány könyvillusztráció. A képek az ún. középméretűek közé tartoznak, nincs sem óriási, sem piciny köztük (a gouache-ok hasonlóképpen a szokványos félíves rajzlapméret határai között maradnak) – ezt a klasszikusan egynemű anyagot a rendezés egyszerűen időrendbe sorakoztatta. A legkorábbi a művész önarcképe (1927-ből) s a legújabbak a mai dátumot viselők. A kiállítás tehát mintegy a művész önéletrajza.

Önéletrajz már csak azért is, mert a művész személyiségéről a tárlatlátogató többnyire csak annyit tud, amennyit művei elárulnak róla. S az életrajzi adatokból is csak annyi az érdekes számunkra, amennyi a művek értelmezéséhez fogódzót nyújt: 1926-tól 1933-ig tanult a Főiskolán, 1937–38-ban Olaszországban volt tanulmányúton, 1946–48-ban pedig Franciaországban. Tudjuk tehát, hogy önarcképét elsőéves főiskolásként festette meg s a korai időszakban készült képei ahhoz a festői irányhoz kötik, amelynek nálunk „római iskola" a neve – még ha az itáliai éveknek nincs is műben rögzített nyoma az itt látható képek között. Pedig nincsen szégyelnivalója ezen sem, s nem csak azért, mert a római iskolából sokfelé vezetett út, hanem azért sem, mert ennek a stílusnak a kötöttségei közt is egyéniség és eredeti tehetség jeleit mutatta. Az Önarckép mintha nem is kezdő műve lenne: jellemző ereje már a torzítást súrolja, s a kissé keresett póz meg a fény-árnyék játék azt a vonását adja vissza a művésznek, amit itt talán romantikusnak jelölnénk, a későbbi művekben azonban líraiságként bomlik ki. Az önéletrajznak ez a fejezete azonban személyes vallomást ezen kívül alig rejt, már csak a stílus jellege miatt sem: a letisztított, klasszicizáló formák, a visszafogott, inkább csak tónusokkal élő paletta szándékosan szenvtelenné teszi az előadásmódot, távolságtartóvá a témaválasztást.

A művész azonban hamarosan ráun erre a tárgyilagos festői nyelvre s nekiindul felfedezni a világot. Először is a színeket. A néző, aki sorban halad a képek előtt, ekkor kezdi őszinte önkifejezésnek érezni ezt a festői világot. A színesedés együtt jár a formák fellazulásával: az átmenetet olyan képek jelzik, mint pl. a kék akvarellal megfestett Lovak, amely az erdő árnyékából kivillanó mozgás költészetét fogalmazza képpé. Igazában azonban a franciaországi út után változik át Bartha palettája. Ekkortól már valóban kolorista s az is marad. Ez éppen egyike azoknak a vonásoknak, amik jellemzik számunkra, amik alapján az új kép is messziről felismerhető.

Közben azonban a művész restaurálással foglalkozik pár évig, majd Tihanyba költözik s több mint egy évtizeden át ott is él (1955–1968). Egy ideig

egy vonzó nőalak foglalkoztatja, több képén is felismerjük s az egyik képre írott név nyomán Veronikának láthatjuk a Fügefa alatt c. kép figuráját is. Itt a színvilág még finoman mértéktartó, a témához s a nőalak karakteréhez igazodó. S ekkor következik egy új témakör, amely a művész színeit is felizzítja: az ajkai képek, az alumíniumkohászat, egyáltalán a modern nagyüzem világa jelenik meg a képeken – harsány színekben. Lehet, hogy a művész életében – magánéletében – Veronikának fontosabb szerepe volt, mint az ajkai alumíniumkohóknak, a művészi önéletrajzban azonban – s nekünk ez a fontos – az utóbbiak látszanak lényegesnek: ezek nyitják rá a művész szemét egy korunkban már eléggé gyakran művelt, de csak ritkán hitelesre sikerült témára, a technika, a gép világára, s egyúttal ösztönzik is olyan merész szín- és fénykombinációkkal való kísérletezésre, amiknek az eredménye aztán a technika poézise. Mert Barthának a képei azon kevesek közé tartoznak, amelyek a gép és az üzemi munka sajátos költőiségét és színes vibrálását adják vissza s így mintegy a hagyományos festői témák rangjára emelik a technikát. (Hogy két más irányba mutató festői megoldással jelezzem az övének értékeit: Fernand Leger – és sok-sok epigonja – képein a gép a főszereplő s a gép robusztus mérnöki és mértani erejéhez idomul a munkás is; Domanovszky Endre képei viszont a munka hősies páthoszát ragadják meg s a munkás drámai figurájának rendelik alá a környezetet. Barthánál egy tarka, mozgalmas és derűs látvány egymást kiegészítő szereplői a munkás és a gép.) S ez a technika világával való barátkozás teremtette meg értékes műfaji teljesítményét, a modern magyar piktúrának is emlékezetes darabját, az egyik legszebb ipari tájképünket. Az Állomás fényei és színei, sineket és huzalokat, oszlopokat és jelzőberendezéseket érzékeltető vonalelemei a modern technika bonyolult, kaotikus szövevényében is rendet, racionális biztonságot sugallnak. Érdemes megfigyelni, milyen zseniálisan egyszerű festői eszközökkel teremti meg ezt a kettős hatást: egyrészt a színes fények raffinált elhelyezésével, másrészt a szemünket megbabonázó s látszólag impresszionista vonalhálózattal, a rövidülő függőleges oszlopok két sorának és az összefutó sínsugaraknak a találkozásával a horizonton. És még azzal a szemléleti megoldással, hogy nem rág mindent a néző szájába: ezt a vonalhálót és színes fénypontvillózást nekünk, nézőknek kell pályaudvarrá értelmezni, értelmes látvánnyá teljesíteni.

A Tihanyban élő művészt nem fenyegeti vidéki magány és művészeti elzárkózás; benső, öntörvényű művészi útja, saját festői feladatainak és megoldásainak egymásból sarjadó sorozata találkozik a modern piktúrának világszerte érvényesülő tendenciájával, avval, amit egy olasz esztéta találó kifejezése nyomán manapság a „nyitott mű" elvének emlegetnek. Vagyis azzal a törekvéssel, amit a modern művész elszigetelődésének orvoslására és a fotóval konkurrenciát nem vállaló, teremtő gesztusát hangsúlyozó pozíciójának fenntartására egyre tudatosabban valósít meg: nyitva hagyja a művet, nem fejezi be, ilymódon invitálja közönségét az együttműködésre, a közös játékra. Az elvont, csak jelzésekkel dolgozó mű ezt – vagy ezt is – magában rejti: tessék befejezni, kiegészíteni, továbbgondolni. Használd a fantáziád, kedves nézőm! Bartha Tihanyban nemcsak a Balaton és a Bakony páratlan látványosságait fedezi fel, hanem azt is, hogy neki nem lehet Mészöly múlt századi modorában fordulnia felfedezett látványaival a mai, színes fényképek ezrein edzett közönséghez, hanem valami olyan festőiséget kell teremtenie, ami többet és mást tud mondani mint a múlt századi művész és mint a fotó. S így születnek meg az olyan képek, mint a Jégvilág és az Őszi vadászat. Ezekből a képekből egé-

szen más egyéniség rajzolódik elénk, mint a Balaton nagy festőjének, Egry Józsefnek a képeiből: Egry a kozmoszba és annak sugárözönébe emeli a tó világát, Bartha, épp ellenkezőleg, a tó jégtükrére szegezi szemét s abban pillantja meg a kozmosz visszfényét. A művészi önéletrajznak ez a fejezete is a földi derűt és karnyújtásnyira lévő költőiséget kedvelő egyéniségről vall. (Figyeljük meg: Egry képein a magas égbolt a tipikus, Barthánál viszont rendszerint csak a kép felső csíkja jut az égnek.) S a klasszikus tájzsáner témáját, a vadászatot is az erdő színfoltjaiban feloldva teszi reprezentatív látványosság helyett lírai hangulattá. De a finom humort sem nélkülözi ez a kép: a csak jelzett figurák első pillantásra az előkelők sportjának sémáira emlékeztetnek – a kürtöt megfújó lovas azonban gyalog vadászok előtt áll s a kutyák sem agarak; látnivaló, hogy mai, hazai élményből született a kép, s a tradicionális sémának ennyiben perszíflázsa is.

Ezek a témák viszik tovább a művészt a magakereste festői feladatok útján. A formáknak színfoltokban való felolvasztása saját logikája szerint vezet az új forma kialakítása felé. Bartha nemcsak érzékeny koloristának, hanem, minden képének tanúsága szerint, tudatos képszerkesztőnek is mutatkozik. Ez a képépítő, képformában gondolkodó művészi tudatosság az egy központ köré szervezett képi egyensúlyt kedveli; ilyenek a korai képek is – egy-két figura áll középpontjukban, vagy szilárd tektonikus erő festőileg (színnel, határozott kontúrral) érzékeltetett súlypontja tartja biztos egyensúlyban a képet s irányítja a néző szemét értelmezési kulcsára. Akkor aztán, amikor Bartha elhagyja a természeti látvány konvencionális alakzataira való utalásokat is, hogy a „nyitott mű" elvét teljes következetességgel alkalmazva, csupán egy címmel igazítva el a nézőt, szeszélyes színfoltokban fogalmazza meg továbbra is derűs hangulatot sugárzó látomásait, nos, akkor ez a képépítő tudatosság tartja meg a rendet a látszólag kusza foltokban. Az őszi erdő témáját ebben a megoldásban újra fogalmazó képnek is van rendező központja, még inkább a Tengerparti város látomásának. Nem csak azáltal, hogy a színes formahalmaz a képmező közepén helyezkedik el s nem tölti ki az egész síkot, hanem azáltal is, hogy a színfoltokat geometrikus vonalháló fogja értelmet sugalmazó szerkezetbe. Igaz, képzeletünket is segítségül kell hívni, hogy a szín- és fényhasábok övezte tarka négyszöghálót a víz és az ég, a pára és a tükröződés által cserepeire tördelt épületek, házak, tornyok tömkelegének lássuk, de éppen ezzel válunk a művész látomásának tevékeny részeseivé.

A legújabb képeken, például az erdélyi falu élményeit képi látomásba elevenítő sorozaton a művész újra elhelyez egy-egy természeti látványra emlékeztető, azt idéző jelet, konvencionális formát: egy könyöklő nőalak, egy-egy tárgy formája ad újra konkrétabb támaszt képet kiegészítő és értelmező képzeletünknek. De itt is az a képalkotó művészi formálás az elsődleges, amelynek eredménye a vidám színességével szemet gyönyörködtető, érzéki élményt nyújtó festmény. Ami a művész számára önkifejezés szándékából született, a néző számára a dekorativitás értékében jelenik meg, ami az alkotónak művészi formaprobléma volt, nekünk formaélmény.

S ezzel előttünk is áll a művészi önéletrajzból kikerekedő művészegyéniség portréja. Ahogy megrajzoltuk magunknak, végignézve a pálya dokumentumait, s igyekeztünk a kapott benyomásokat egyenkint egymáshoz illesztgetve összeállítani a teljes arculatot, mi magunk is gazdagodtunk. Az egyes gépekből kiszűrt elemeket felfedeztük a többi képeken is, regisztráltuk módosulásaikat, új meg új művészi megoldásokban való kiteljesedésüket, s így

kerekedett ki a szervesen kapcsolódó mozzanatokból az egész, a szüntelenül változó – ha úgy tetszik: fejlődő – művészi egyéniség. Másrészt a lassankint teljessé formálódó összképet újra meg újra visszavetítve az egyes művekre, azoknak az értelmezésében is egyre biztosabban mozogtunk – már amennyire ezt a művészet iránti megbecsülés megengedi, hiszen mindig eszünkben kell tartani, hogy a mienk csak az egyik lehetséges értelmezés, s hogy bennünket nem a művész való életbeli személyisége érdekel, hanem csupán a műveiből kihámozható, a közlésre szánt félarc. Az így összeállt portré egy derűs, költőiséget kereső s azt mindenütt fellelő művészt mutat, aki színei varázslatával, s a varázslatot a formák és vonalak racionális rendezésével, és e kettő játékából teremtett harmóniának a kialakításával gyönyörködtet. A rend és varázs játékából ötvözött harmónia ellentéteket csak „hangzásokban" ismer, harcot csak „az angyallal" tud elképzelni; alkotója a derűs szemlélődés, a tájba, a szép női arcba, egy gépkonstrukcióba belefeledkező festői magatartás képviselője.

Ez azonban csak a kiállítás adta élmény, Bartha művészete több ennél. Ezt a többletet képeinek maradandó hatása érvényesíti, amit azzal magyarázhatunk, hogy azok a jellegzetes művek, amelyeket az ő nevéhez kapcsolunk, lassankint belénk ivódnak, emlékezetünkbe vésődnek, s tovább élnek bennünk. Ha alumíniumkohót említünk, valahol a tudatunk mélyén ezentúl felsejlik egy színessé poetizált gépvilág, ha téli Balatonról olvasunk, önkéntelenül belejátszik a felvillanó képzetbe az a kékes-fagyos, monumentális összekarcolt tükör, ha őszi vadászatról hallunk, az ő színei és hallani vélt kürtje is élénkítik a szó hívására megmozduló, emlékek töredékeiből szövődő tudatelemet. S amint meglévő emlékeinket is teljesebbé, színesebbé, költőibbé teljesítették a Bartha által festett képek, amikor láttuk s ízlelgettük részleteiket; visszaemlékezve, eltávolodva tőlük, talán csak elmosódott foltként őrződnek emlékezetünkben, de a hozzájuk tapadt élmény érzelmi és intellektuális szilánkjai felcsillannak a hívó szóra, a képcímre és analógiára, mint a sötétben pásztázó fénycsóvában a tükörcserepek, s felerősítve verik vissza a szó jelentése mögöti képzetet, gazdagabbá téve ezzel mindannyiunkat, akik megismerték, átélték ezt a piktúrát. Ez a vizuális asszociációkban, emléktörmelékekben való, de folytonos jelenlét pedig azért lehetséges, mert Bartha másokkal össze nem téveszthető, sajátos módon látja és láttatja velünk is a világot. Azzal, ahogyan a költőiséget látja meg a gépben is, a női arcban is, a favágók figuráiban is, az állomás sínhálózatában is, ahogyan szivárványszínűként gyökereztet meg bennünk az erdő őszi pompáját is, a kohász munkáját is, de azzal is, hogy szűkszavúan jelzi a rend, az értelem emberi jelenlétét a legtarkább látványzuhatagban is, eredeti, csak rá jellemző látásmódot tolmácsol. S hogy ezt ismétlődő, vissza-visszatérő festői gesztusokkal, a kézjegy egyéni voltát mindig hangsúlyozó modorban teszi, mintegy kiválasztva az egyetemes vizuális jelkincsekből azt a neki legkedvesebb néhányat, amelyeket aztán mi már az övének ismerünk el – a képkomponálás központosításától a függélyes vonalak játékáig és a merész színek összehangolásáig, hogy csak a legjellemzőbbeket mondjam – nos, ezzel emelkedik a művészi alkotásnak arra a szintjére, amiben a jelteremtő erő megnyilvánulását becsüljük. S ezzel tud olyan képeket teremteni, amelyek plasztikus és maradandó jelekként – az őszi erdő, a Balaton jégtükre, az alumíniumkohó jeleiként – állandósítják jelenlétüket mindazok emlékezetében és képvilágában, akik egy kulturális közösségnek, a magyar társadalomnak a vizuális kultúráját hordozzák és fenntartják.

Bartha László most is vidéken él: Kőszegen alkot, ha olykor vissza-visszalátogat is a pályája kezdetén fontos impulzust adó Franciaországba. Érett művészetének a helyét a magyar művészetben ez a kiállítás csak megerősíti: azzal, hogy tovább mélyíti a művész és közönsége kapcsolatát, megújítja jelképes erejű festményeinek a művészi tudatban való továbbgyűrűzését. De azzal is, hogy új lehetőségeket nyit a művész előtt, aki alkotó ereje teljében dolgozik most is, és akitől sokat várunk még ezután is.

HEITLER LÁSZLÓ

KÉT GYŐRI KIÁLLÍTÁS

MOLNÁR M. GYÖRGY KÉPEI

A Győri Műcsarnok rendszeresen helyet ad a szomszédos és a távolabbi megyék művészeinek, az utóbbi években egyre gyakrabban az 1969-ben alakult győri nyári művésztelep tagjainak is. A Tolnán élő Molnár M. György festőművész, aki a telep alapító tagjainak sorába tartozik, szeptemberben mutatta be munkáit.

A telep kollektív tárlatain már többször felfigyelhettünk képeire, az idei kiállításon Győr város alkotói díját kapta szereplése elismeréséül, — munkásságának alaposabb megismerésére azonban csak most nyílott alkalma a győri műbarátoknak.

Képein dunántúli motívumok tűnnek fel, a kiállítási alkalomhoz és a festő győri kapcsolataihoz igazodva sok köztük a győri részlet. Motívumok, azaz a természeti táj vagy a város egy-egy darabja: dombok, vízpart, fák, öreg utcák, műemlékek, szóval az úgynevezett artisztikus részletek. Témavilágához igazodik az előadásmód is, melyet szintén artisztikusnak nevezhetünk, — széles ecsettel heves mozdulatokkal megfestettek Molnár képei. Kedveli a nedves festékre rakott papírlap felemelése után maradt játékos hatású felületeket, a kisebb-nagyobb mértékű csorgatást, úsztatást, ez kisebb képei anyagának, a gvasnak elterjedt technikája.

Képeiben sok az impresszionista elem, jónéhányuk csak a motívumok impresszióját adja. Ezek azt mutatják, hogy a festő a látott élmények friss hatású, színgazdag visszadását tartja feladatának. A számos jó kép közül a Műemlék kápolna kiegyensúlyozott kompozíciója, nemes koloritja, a Reggeli fényben ragyogása, és a Vonulatok hullámzó ritmusa él emlékezetemben legélesebben.

A tempera és olajfestményei nagyobb mértékben átírtan jelenítik meg azt a világot, amely a gvasokon a közvetlen élmény erejével hat. Színben felfokozottabbak s ez nem minden esetben előnyük. A gvasok szürkésbe hajló gazdag színvilága, melyben mintha ezüstös lenne a legsötétebb szín is, harmonikusabb, kifejezőbb, a témához jobban igazodó. Erényük viszont a rejtetten vagy nyíltan mutatkozó ritmus, amely részben a kompozícióból, részben a lendületes ecsetjárásból következik. Az Aluljáró, a Héderváry emlék, különösen pedig a Vízpart című festmények, melyekben az artisztikusságra törekvés fegyelmezett komponálással párosult, a kiállítás legjobbjai közé tartoztak.

III. KISALFÖLDI TÁRLAT

A Győr-Sopron megyei képzőművészek harmadik esztendeje ezzel a címmel rendeznek kiállítást esztendőnkénti új termésükből. Az előző két kiállítás életképes vállalkozásnak mutatkozott, gazdag anyaguk és magas színvonaluk láttán az újat fokozott várakozás előzte meg. A várakozók csalódtak. A katalógusban a rendező Salamon Nándor csak a kiállítók számának feltűnő csökkenését fájlalja, „színvonal, művészi érték, tükrözött gondolat dolgában" egyenrangúnak tartja a kiállítást, a III. tárlat azonban nem gazdagabb az előzőknél, színvonala is egyenetlenebb.

Hogy kik miért maradtak távol a korábban sikeresen szereplő festők, grafikusok, és szobrászok közül, azt a győrieknek kell tisztázniuk, hiszen egy erőteljes képzőművészcsoport megbomlásának első jeleit mutatja a kiállítás. A kritikus csak a mostani teljesítményről szólhat.

Három festő — Cziráki Lajos, Giczy János és Patay Éva — képei emelkedtek ki

a tizenöt kiállító munkái közül. Mindhárman a festészet ábrázoló ágának következetes hívei, pontosabban szólva realistáknak is nevezhetem őket. A festői alapállás azonosságán kívül a jelképek gyakori alkalmazása is rokonságukat mutatja. A hasonlóságok mellett nagy különbségek vannak közöttük, elsősorban a festői nyelvben és a gondolatvilágban.

Cziráki festményei egyszerre idézik fel a világot a maga tárgyiasságában és juttatnak kifejezésre szóban csak nehezen vagy sehogyan sem megfogalmazható gondolatokat a bizonytalanságról, a riadalomról (Útkeresők), az elmúlásról (Lelőtt madár), a bizakodásról, az új napokba vetett reményről (Reggel), a derűről (Régi part hajóval) és a művészet röghözkötöttségéről és emelkedettségéről (Paul Cezanne emlékére).

Giczy témavilága szűkebb körű, a falusi élet változása tartja fogva pályája indulásától kezdődően. Ez a ma divatos téma Giczy keze nyomán tisztán jelenik meg, nincs benne póz. Festői eszközei egyszerűek és nemesek, egyszerre mutatják számomra a gyerekrajzok közvetlenségét és a festő kitűnő forma- és színérzékét.

Patay Éva képzelete alakjait zaklatott kompozíciókon jeleníti meg. Vonagló, csavarodó figurái idegességet, feszültséget éreztetnek. A nyugtalanság, amely az egy-egy képbe zsúfolt sokféle témából árad, a világos színek gazdag változatai révén csendesedik, kissé keserű ízű harmóniába rendeződik.

A többi kiállító szerényebb színvonalú munkákkal jelentkezett. Közülük Sulyok Gabriella Rilke illusztrációja, Tóvári Tóth István Gyökérportréja és Zuber Titusz Vörös hegy című festménye emelkedett ki.

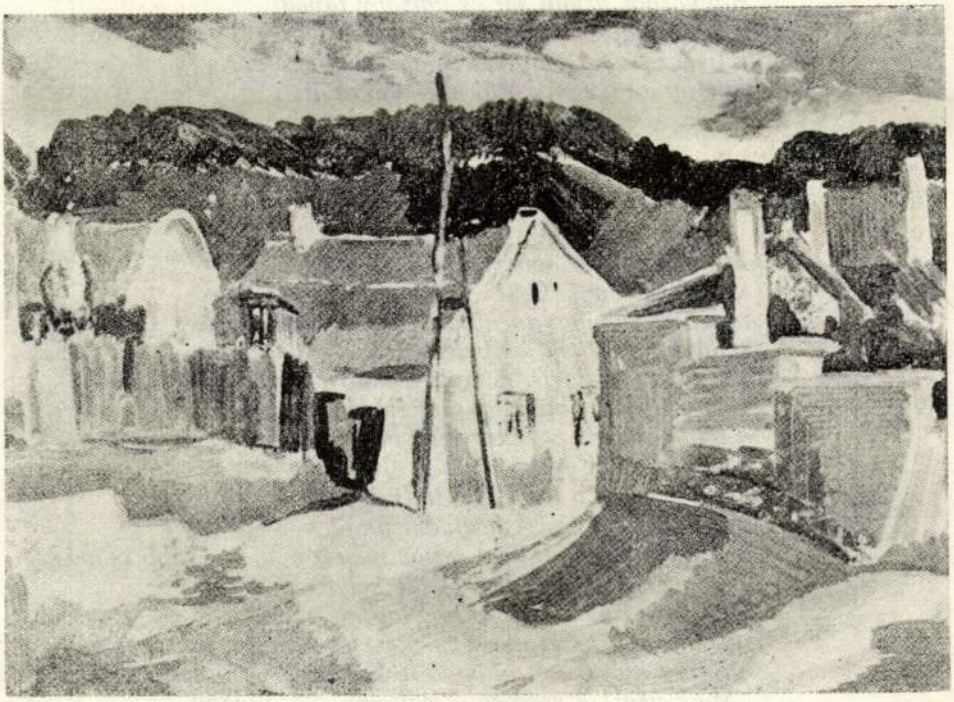

BENKŐ ATTILA

Az ifjúkori öltöny exhumálása

Nem a Marine Dry Gin kapitánya hordta
e legendás kétsorost. Büszke válltömései
ábrándos termetről, sugárzó
tartásról árulkodnak, akár az elrongyolt zsebek
a szétszórt gyűjteményről.
A majdnem combközépig érő kiskabáthoz
beszédes nadrág tartozna, de már jóval korábban
elnyűtte a mértéktelen használat.
Vágy és valóság szálakra bomló
szövedéke alól kibukkan a pucérság,
a test nélküli. Lényegében mindent tudhatunk,
ha önmagunkat exhumáljuk. Ime
a zűrzavaros évszakok megtévesztő uniformisa,
azé a kalandoré, ki az erdőlakónál
éppúgy jelenik meg, mint egy színházteremben.
Kanyargós útjain sár és kátrány tapadt
a hajtókához, mégsem illik hozzá
a gyászbeszéd szalagja. Még mindig sóvárog,
főképp a tarka kikötők rongyai után.

Esténk szilánkjai

Minden talpas pohárra rá kellene írni:
„Padlóra tenni tilos!" Mert míg zömökebb
társai jókedvűen gurulnak, a hülye hórihorgas
szilánkokra törik, ha belebotlasz. Lám, szomjasan
iszik a szőnyeg is. A rojtos, fakó perzsának
szinte jólesik: még egyszer felragyognak
a régi szinek . . . mikor még varázsszőnyeg volt az öreg . . .
elszállt, talán igaz se volt, elszállt,
de itt maradt a folt – mi tudjuk csak,
miféle bűnjel ez. A házinéni majd
bejön és rámered, nem sejtve még a még nagyobb csapást,
a pohárpusztulást; hogy hűlt helyén a folt,
ahol vére omolt. „Pó-tol-ha-tat-lan – töri
nyelvét, mikor észreveszi, mert észreveszi, ami nincs,
a drága kincs – ó, ki-be-lő-le hajdan!" A walesi herceg . . .
„Majd-nem! A sze-gény Csok-ány . . ." Bizony
szerintem is eltörünk valamit, ami pótolhatatlan,
ezért azt javaslom és helybenhagyom,
hagyjuk délig vagy hajnalig e ravatalon.

November 15-én mutatja be a Pécsi Nemzeti Színház SÁROSPATAKY ISTVÁN: Zóra c. tragédiáját. Az ősbemutató előadását *Sík Ferenc* rendezi, a főbb szerepeket *Pásztor Erzsi, Dávid Kiss Ferenc, Petényi Ilona* és *Bárány Frigyes* játssza. – November 29-én MOLIERE: Don Juan c. színművét mutatja be az együttes *Nógrádi Róbert* rendezésében. A címszerepet *Holl István*, a főbb szerepeket *Győri Emil, Vajda Márta, Harkányi János, Pákozdy János, Faludy László* és *Vári Éva* alakítja.

*

SZOVJET EX LIBRISEK, alkalmi grafikák és szabadgrafikák kiállítását rendezte meg a Kiskalériában a pécsi Kisgrafika Barátok Köre. A Pécs felszabadulásának 30. évfordulója tiszteletére rendezett kiállítást Szentirányi József, az MSZMP Pécs városi Bizottságának titkára nyitotta meg november 4-én.

*

A PÉCSI NAPOK TOKAJBAN rendezvénysorozatában október 28-án *Csorba Győző* és *Pákolitz István* irodalmi esten vett részt a Művelődési Otthonban. Bevezetőt mondott Bükkösdi László, közreműködött a pécsi Doktor Sándor Művelődési Ház amatőr színpada és a Tamási-trió. – A Pécsi Napok alkalmából nyílt meg *Kelle Sándor* festőművész kiállítása.

*

A Városi Könyvtár sorozatában BÁRDOSI NÉMETH JÁNOS költői estjét rendezték meg október 28-án Pécsett. Bevezetőt mondott Várady Géza, népművelési csoportvezető.

*

A TOPOLYAI MŰVÉSZTELEP alkotásait mutatják be, Pécsett, a Városi Tanács Déryné utcai kiállítótermében. A kiállítást november 14-én *Bernics Ferenc*, a Baranya megyei Tanács Művelődésügyi Osztályának vezetője nyitja meg.

*

A Horvátországi Magyarok Szövetsége szervezésében irodalmi esteken és író-olvasó találkozókon szerepelt október 12–13-án Bécsy Tamás irodalomtörténész és Tüskés Tibor író – Herceg János és Gion Nándor, jugoszláviai magyar írók társaságában – Pélmonostoron, Laskón, Rétfalun és Vörösmarton. Az írók műveit Faragó Árpád, az Újvidéki Rádió színművésze mutatta be.

*

DESANKA MAKSIMOVIĆ ÉS GUSTAV KRKLEC részvételével jugoszláv irodalmi estet rendezett október 12-én Pécsett a Magyar Írók Szövetsége Dél-dunántúli Csoportja. Bevezetőt mondott: *Vujicsics D. Sztoján.*

*

Kétszáz éves fennállását ünnepelte októberben a PÉCSI EGYETEMI KÖNYVTÁR. Az évforduló alkalmából ünnepi megemlékezést és tudományos ülést tartottak, a könyvtár Klimó-termeiben régi könyv- és ex libris-kiállítást rendeztek.

*

A Pécs és a finnországi Lahti közötti testvérvárosi kapcsolat jegyében hat pécsi-baranyai festőművész alkotásaiból rendeztek kiállítást októberben Lahtiban. A kiállításon *Bizse János, Erdős János, Kolbe Mihály, Martyn Ferenc, Simon Béla* és *Soltra Elemér* 10–10 művét mutatták be.

*

„Tilos csillagon" címmel PILINSZKY-MATINÉT rendeztek Pécsett október 20-án a Csontváry Múzeumban. A verseket előadta Horváth István színművész. Kortárs szerzők zeneműveinek bemutatásával közreműködött Kircsi László és Gerő Pál.

*

A SOMOGY MEGYE MÚLTJÁBÓL című levéltári évkönyv – Kanyar József szerkesztésében – 1970. óta évente visszatérő rendszerességgel jelenik meg. Új, ötödik kötete ismét gazdag tartalommal hagyta el a nyomdát. A történelmi, néprajzi, művészettörténeti és a gazdaságtörténeti dolgozatokat közlő kötetből kiemelkedik Bálint Sándor munkája (Szent Egyed tisztelete a régi Magyarországon és a mai néphagyományban), Boros László dolgozata (Dorffmeister Somogyban), valamint Lagzi István

tanulmánya (Lengyel menekültek Somogy megyében a második világháború idején). A Somogy megyei levéltári évkönyv ötödik kötete megjelenése alkalmából Kaposvárott, a városi tanács dísztermében vitát rendeztek, s ezen Bende Kálmán mondott vitaindító referátumot az évkönyvsorozatról.

*

HORVÁTH OLIVÉR festőművész műveiből rendeztek kiállítást Pécsett, a Ságvári Endre Művelődési Házban. A november 4-i megnyitón Tóka Jenő, a Mecseki Ércbányászati Vállalat igazgatója mondott beszédet.

*

HUSZONÖT ÉVES AZ ALFÖLD. Folyóiratunk jubileuma alkalmából irodalmi napokat rendeznek Debrecenben november 21–22-én. Az ünnepségsorozat keretében 21-én debreceni középiskolában és a Kamaraszínházban műsorral mutatkoznak be a vidéken szerkesztett folyóiratok. 22-én a Hazafias Népfront klubjában tanácskozásra kerül sor a vidéki folyóiratok szerkesztésének problémáiról, majd az *Alföld* ünnepi műsorát mutatják be a Pódiumteremben. Ugyanitt kiállítás nyílik a folyóiratok anyagából. – Szeretettel köszöntjük jubiláló folyóirat-társunkat.

A pécsi kamaraesték sorozatában a szegedi József Attila Tudományegyetem amatőr együttese október 21-én bemutatta SARKADI IMRE: KŐMIVES KELEMEN c. drámáját, *Paál István* rendezésében.

*

November 24-én rendezik a MECSEK FÚVÓSÖTÖS 10 éves jubileumi koncertjét a pécsi Csontváry Múzeumban. A műsoron Haydn, Jean Francaix és Kurtág György fúvósötösei szerepelnek, valamint hazai bemutatóként Kurt A. Hueber műve.

*

JELENKOR-ESTET rendezett november 11-én a *Mohácsi Városi Könyvtár.* A folyóiratot Pákolitz István költő, szerkesztő és Szederkényi Ervin főszerkesztő képviselte.

*

Harminc esztendő után új, átdolgozott kiadásban jelenik meg VÁRKONYI NÁNDOR: MAGYAR DUNÁNTÚL c. könyve a Magvető Kiadó gondozásában.

*

November 15-én nyílt meg a pécsi Doktor Sándor Művelődési Központban BERDE BÉLA és TARCAI BÉLA fotókiállítása. A megnyitón *Végvári Lajos* művészettörténész mondott beszédet.

JANUÁRI SZÁMUNK TARTALMÁBÓL:

Bertók László: Acélöntők c. riportja
Czimer József: A Napló naplója II.
Beszélgetés Keresztury Dezsővel
Kolozsvári Grandpierre Emil regénye III.
Miklós Pál: Képzőművészeti krónika
Sárospataky István: Zóra c. drámája
Taxner Ernő: Színházi levél Budapestről
Tüskés Tibor: Látogatás Kolbe Mihálynál

Képem lesz még, de kiállításom nem...

Bartha László Kossuth-díjas

Ötször terjesztette fel Kossuth-díjra a képzőművészeti szövetség, ötször húzták ki a nevét. Lehetett Munkácsy-díjas, Érdemes és Kiváló Művész, már 1942-ben elnyerte a Szinyei Társaság nagydíját, minősíthette a szakkritika a legfestőibb festőnek, európai élvonalba tartozónak, a művészeknek adható legnagyobb magyar kitüntetést nem kaphatta meg. Az okokról egy évvel ezelőtt így mesélt, anekdotázott Bartha László:

— 1948-ban, a szovjet festők első hazai mintatárlatán megjegyeztem: remélem, a magyar festészet nem éri el ezt a szintet. Behívattak, figyelmeztettek, javítási lehetőséget kínáltak. Egy listáról felolvasták a feladatot. Fessem meg, ahogy Pióker Ignác integet a Moszkvába induló vonatból. Azt hiszem, a képességeim más irányúak, mondtam, ezzel befejeztük egymással — a szocialista realizmus és én.

Tíz évig, 1958-ig nem volt kiállítása. Viszont talán egyetlen az idősebb képzőművészek között, akinek takargatnivaló, magyarázatra szoruló sematikus korszaka sem lett. Nincs egyetlen műve sem, amely politikai szolgálatból született. — A festészet alkalmatlan a politikai programok vállalására. Ha megteszi, elveszíti a méltóságát — mondta erről.

Kőszegen él Bartha László, de gondolkodása, festészete, kapcsolatai országhoz, Európához kötődnek. Az idén 85 éves. Amíg energiával győzte, részt vett minden számottevő megyei képzőművészeti eseményen, kiállításon. Szerették, tisztelték a fiatal festők, egy-egy minősítése, mondata szállóige lett. Emlékszem, amikor Szokolszky Miklósról, az ígéretes, de elhatalmasodó idegbetegsége miatt öngyilkosságot elkövetett festőről kérdeztem, annyit mondott:

— Hiányzott a szín a munkáiból, egy piros pontot szerettem volna a szürkére rakni.

65 éves korában elhatározta, hogy tízévenként rendez egy kiállítást. 1973-at írtunk, akkor beszélgettünk először. — Akkor kell kiállítani, amikor mondanivalója van az embernek. Tízévenként csak van? — ironizált. Akkoriban már nagyon népszerű, keresett művész volt. Magángyűjtők látogatták. Vannak bizonyos korszakai, például a hetvenes-nyolcvanas években, amelyeknek anyagát külföldi magángyűjteményekből lehet igazán megismerni. Nagyvonalú adományozó is volt. Bár életművének javát a Nemzeti Galéria őrzi, az új szombathelyi képtárnak négyszáz rajzot (illusztrációt), több mint hatvan festményt ajándékozott.

A tízévenkénti kiállítások között is voltak Bartha-tárlatok Budapesten, Szombathelyen, Kaposváron... De valóban nem aprózta el magát. Nyugat-európai meghívásokat mondott vissza, hogy a születésnapi és az életműkiállításokon mindig több legyen az új, a friss kép, mint a múltidéző.

Az idén ismét lesz életműkiállítása. A Műcsarnokba tervezték, de a restaurálás elhúzódása miatt az Ernst Múzeum adja a helyet. A képeket az ÉS-ben, a Népszabadságben megjelent hirdetések útján is keresi a rendező, Herczeg Ibolya. Hagyományosan az 1927-es Önarcképpel találkozik majd először a látogató, és új Bartha-képekkel búcsúzhat. Több mint egy éve készül erre a mester.

Ünnepi alkalommal váltottunk néhány szót: a megyei önkormányzat köszöntötte nívódíjjal 85. születésnapján.

— Emlékszik, tavaly azt mondtam, készülök a 93-as kiállításra, az utolsóra. Maga úgy fejezte be a cikket, mintha ezt a két szót — az utolsóra — nem is hallotta volna. Pedig utolsó lesz. Képek még lesznek újak, de kiállítás nem.

— Tudott örülni a Kossuth-díjnak?

— Nagyon. Engem erre a szakma választott ki, terjesztett fel. Ez a legnagyobb elismerés.

o o o

Az Ernst Múzeumban szeptemberben nyílik meg Bartha László életműkiállítása. Ez a bemutató egyben akadémiai székfoglalónak is számít. Bartha Lászlót ugyanis 1992 májusában a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia (a Magyar Tudományos Akadémia javaslatára) alapító tagjai közé fogadta. A képzőművészek pedig nem szavakkal teszik le névjegyüket.

Budai Rózsa
fotó: Kaczmarski Zoltán

Bartha László, otthonában

További Kossuth-díjasok

Antal Károly szobrászművész, Básti Juli színművész, Cserny József ipari formatervező, Deim Pál festő- és grafikusművész, Jurcsik Károly, a Győr-Moson-Sopron megyei Tervező Kft. ügyvezetője, Kányádi Sándor író, költő, Novák Ferenc koreográfus, Onczay Csaba csellóművész, Páskándi Géza író, Reisenbüchler Sándor filmrendező, Ruszt József rendező, Sándor Judit operaénekes

„Az élességet mindig a szemre állítom"

Beszélgetés Móser Zoltán fotóművésszel

Móser Zoltán már jó ideje nem vesz a kezébe fényképezőgépet. Azt mondja: ilyen túlpolitizált légkörben nem lehet dolgozni. Képein kezek, arcok, tájak: az élet legegyszerűbb pillanatait lesi el évtizedek óta. Pályáját Szombathelyen kezdte az Ungaresca táncegyüttesről készített fotósorozatával.

— *Sose esett a kísérletezés bűvkörébe?* — kérdeztem a puritán eszközöket használó 47 éves író-fotós-középkorkutatót.

— Dehogyisnem. Az Eötvös-kollégiumban még egyetemista koromban láttam egy fantasztikus kiállítást, úgy emlékszem, Koncz Csaba képei voltak: eldobott vasak, csavarok tájképei. Nagy hatással volt rám, én is megpróbálkoztam hasonlóval, ami botrányosra sikeredett. Inkább arról van szó, hogy ez nem az én világom, de irigykedve nézem. Aztán van, amikor beindulok, és valami nagyon mást csinálok, mint szoktam. Így volt ez tavaly egy Párizsi Magyar Műhely számban közölt fotósorozat esetében is, amikor asztalon húzott karcokat, légypiszkokat nagyítottam fel, és teljesen megfoghatatlan dolgok születtek belőlük. Mondjuk jellemző rám, hogy a Magyar népdalok címet adtam a sorozatnak.

— *Mikor volt először gép a kezében?*

— Érettségire kaptam egy fényképezőgépet, aztán kimentem a határba, s elkezdtem fotózni a fákat. Emlékszem, mindegyik fának nevet adtam, emberi tulajdonságokat láttam beléjük — így kezdődött. Egy Tolna megyei kicsi faluban nőttem fel, ahol svábok, bukovinaiak, magyarok éltek együtt a legnagyobb egyetértésben. Ezek az arcok, kezek, fák foglalkoztatnak azóta is, pontosabban a kép. A kép szentsége. A kép mint metafóra, a kép mint metonímia.

— *„Képimádata" a bölcsészkaron sem kapott gellert?*

— Nem, pedig Jeles, Kardos, Beréményi, Bódy — akik a barátaim voltak — egészen más irányba tapogatóztak. Meg kell azonban mondanom, hogy ekkor a gép még csak útitárs volt, amiért nem rajongtam túlzottan. Filmezéssel próbálkoztam, a fotózást amolyan dobbantónak szántam az operatőrséghez. Aztán hála Istennek nem vettek fel a filmművészetire, és nagyon hamar rájöttem arra, hogy mi is az én igazi szerelmem. Máig áldom a sorsot ezért, hiszen egész életemben azt fotóztam, amit akartam, a saját pénzemből, a saját erőmből. A filmiparban ezt nem lehet megcsinálni. Ott rengeteg embertől függesz.

— *Nem igazi csapatjátékos?*

— Abszolút az vagyok. 30 éve kollégiumban élek, gyerekek között, családom van, három gyerekem, nélkülük nem tudnék dolgozni. De a fotó annyira intim műfaj, annyira személyes, olyan lelki állapot kell hozzá, amit a filmkészítésnél sosem kapnék meg. A fénykép a pillanat szépségét ragadja meg, tehát költészet, a filmkészítéshez pedig jó adag józanság, szervezőkészség szükségeltetik.

— *Közismertek szombathelyi kapcsolatai.*

— Hálás vagyok ennek a városnak. Még a Néprajzi Múzeumban dolgoztam, amikor megismerkedtem Pesovár Ernővel, aki Vasba csábított. Így ismerkedtem meg a nagyszerű Ungarescaval. Jópár filmet elfotóztam rájuk! Az elkészült képekből lett is egy csodálatos kiállítás a Művelődési Ház galériáján, Csoóri Sándor nyitotta meg.

— *Van valami fotókészítési Móser-recept, vagy csak jön magától a pillanat, és exponál?*

— Ez ma nem hangzik valami divatosan, de konzervatív fotósnak tartom magam. Minden, ami közém és a rögzíteni kívánt emberi arc, templombelső vagy éppen hóbucka közé kerül, az zavar. Még a fényképezőgép is. Persze leginkább akkor idegesít, ha embert fotózom. Van, aki kifárasztja az emberét, hogy az elernyedten tényleg önmagát adja, de előfordul, hogy a fotós fárad ki előbb. A parasztportréknál viszonylag könnyű, addig beszélgetünk, amíg nem jön el a pillanat. Sokkal nehezebb írókat fotóznom: bemutatkozás, bocsánatkérés stb. Van, aki ránéz egy modellre, és azt mondja: na, akkor most üljön le, a bal kezével meg támassza meg az állát! Na, ez nekem nem megy. Mit tudom én, hogy üljön vagy álljon, ha ő nem tudja. Amikor Illés Endréhez mentem, ő azt mondta: most azt csinál velem, amit akar, aztán amikor látta a tanácstalanságomat, elkezdett pózolni, olvasni meg ilyesmit. Mit mondjak, megizzadtam.

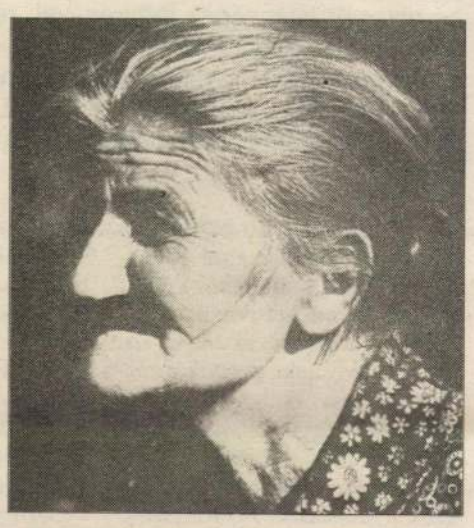

Nagy Gáspár édesanyja Bérbaltaváron

— *Előző találkozásunkkor említette: nem mindig várják meg a témái. Ez mit jelent?*

— Egyszer láttam egy árva fát, mesés háttérrel. Gyönyörű volt. Amikor másnap mentem arra, már nem volt ugyanaz. Se a fa, se a háttér. Minden eltűnt. Van amikor a csillagok állása ígéri: ebből lesz a tökéletes fotó. Ezt a pillanatot elmulasztani — bűn.

— *Nem használ se fényt, se vakut...*

— A fotódramaturgiában a „közben" híve vagyok, ez meg nem tűri a természetellenes dolgokat. Fényben sem. A parasztember szembe jön velem, nem én keresem meg őt, ő talál meg engem, s a meglepetésben már csak arra van idő, hogy exponáljak, egy pillanattal sem több. Mindig a szemre állítom az élességet, a többi nem érdekel. Az se, ha a kép többi része életlen lesz...

P.Zs./Graffiti

Elismerések

Széchenyi-díjat kapott: dr. Balogh János zoológus, nyugalmazott egyetemi tanár, dr. Bogárdi János vízépítő mérnök, nyugalmazott egyetemi tanszékvezető, dr. Borzsák István nyugalmazott egyetemi tanár, dr. Frank József főigazgató, Gombos Gyula író, dr. Gyulai József tanszékvezető egyetemi tanár, dr. Hofer Tamás etnográfus, a Néprajzi Múzeum főigazgatója, dr. Horler Miklós építészmérnök, dr. Horváth Adolf Olivér egyetemi tanár, Jagamas János romániai magyar népzenekutató, dr. Keszthelyi Lajos fizikus, az MTA Szegedi Biológiai Központjának főigazgatója, dr. Lévai András gépészmérnök, a Műegyetem nyugalmazott tanára, Rába György költő, dr. Solymosi Frigyes, a JATE tanszékvezető egyetemi tanára, dr. Szabó Árpád nyugalmazott egyetemi tanár (Janus Pannonius Egyetem), dr. Székyné Fux Vilma geológus, dr. Vayer Lajos művészettörténész, dr. Vizi E. Szilveszter tanszékvezető, dr. Woynarovich Elek biológus.

Megosztott Széchenyi-díjat kapott: dr. Kékedy Pál okleveles mérnök, Szánthó Pál okleveles mérnök, dr. Bakonyi Péter villamosmérnök, dr. Csaba László fizikus.

A Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje polgári tagozat kitüntetést kapta: dr. Entz Géza művészettörténész, Illyés Gyuláné dr. Kozmutza Flóra nyugalmazott főigazgató, Illés György operatőr, dr. Schnell László egyetemi tanár.

A Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje polgári tagozat kitüntetést kapta: dr. Csapodi Csaba nyugalmazott osztályvezető, dr. Csapodi Csabáné dr. Gárdonyi Klára nyugalmazott osztályvezető.

A Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt polgári tagozata kitüntetést kapta többek között Bauer Károly, Szentgotthárd polgármestere.

Ajánló a rádió és a tv mai műsorából

KOSSUTH RÁDIÓ

8.30 Hangszemle. 9.05 Napközben. 11.05 Válogatott perceink. 11.35 Napkönyv. 12.00 Déli krónika. 12.30 Vendég a háznál. 13.05 Ki nyer ma? 13.30 Tanúim lesztek. 14.05 Klasszikusok mindenkinek. 15.05 Kossuth-klub. 16.00 Délutáni krónika. 16.30 Zenefórum. 17.05 Magyarországról jövök... 18.00 Esti krónika. 18.30 Ráadás. 19.05 Sportvilág. 19.35 Nemzeti olvasókönyv. 20.05 Népi táncmuzsika. 20.30 Határok nélkül. 21.05 Kossuth-klub. 22.00 Késő esti krónika. 22.30 Fórum - a kultúráról. **URH-n:** 10.00 Közvetítés az Országgyűlés üléséről. 18.30 Szlovák,19.00 román, 19.30 német, 20.00 horvát 20.30 szerb nyelvű műsor. 23.00 A BBC késő esti magyar műsora.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05 Sportreggel. 8.20 Rivaldafényben. 9.05 Zene-szó. 11.05 Napóra. 12.00 Nóta-só. Szolnoki Gyula műsora. 13.05 Nagy nevettetők. 13.30 Idősebbek hullámhosszán. 14.00 Mindenki másképp csinálja... 16.00 Csúcsforgalom. 17.05 Napóra. 18.00 Rockhullám. 18.30 Helykereső. 19.05 Kamasz-panasz. 19.35 Magyarnóták, csárdások. 20.00 A karosszékben: Szász Imre. 20.40 Zenés játékokból. 21.05 Blues. Yank Rachell. 21.35 Mit üzen a rádió? 22.00 Rockpanoráma. 22.30 Jazz.

BARTÓK RÁDIÓ

9.05 Pódium. 10.05 Elfeledett irodalom? 10.20 Barokk szonáták. 10.55 Operafinálék. 11.40 Országok, tájak zenéje. 12.05 Hangverseny délidőben. 13.15 A kórusirodalom mestermüveiből. 14.05 RÉZben. Réz Pál hangos memoárja. 14.55 Beethoven-művek. 15.46 Concertino Praga 92. 16.05 Neked szól! Zenéről — gyerekeknek. 16.35 Fúvós muzsika. 17.00 Kilátó.18.05 Tosca. Részletek Puccini operájából. 19.05 Kurtág György szerzői estje elé. 19.35 Budapesti Tavaszi Fesztivál. 22.30 Szimfonikus táncok. 23.00 Új Zenei Újság.

GYŐRI RÁDIÓ

7.00 Budapesti Krónika. 7.30 Nyugat-Magyarországi Krónika. 8.00 Önkormányzati híradó, reggeli telefon, postazsák, nyugdíjas percek, babamama, slágernaptár, zenekalendárium.

TV 1

8.35 NAPKÖZI. 9.05 Pokoli paradicsom. 10.00 Friderikusz-show. 11.20 Játék. 12.00 Hírek. 12.05 Képújság. 16.00 Délutáni egyenleg. 16.10 Traffic jam. Slágerlista. 16.40 JÁTÉK. Cimbória. 17.00 Helena. 17.30 A(k)kor (és) most. 18.10 Pénzvilág. 18.20 NAPKÖZI. 18.40 Esti mese. 19.05 Szerencsekerék. Vetélkedőműsor. 19.35 Katolikus krónika. 20.00 Híradó. 20.40 A klinika. 21.30 AK-Tuális. 22.05 Sportvarázs. 23.45 Híradó. 23.50 BBC-Híradó.

TV 2

10.00 Parlamenti Napló. Kapcsoljuk az Országházat. 16.10 Korforduló. 17.05 Civil kurázsi. Bayer Ilona műsora. 17.30 Teleszák. 17.40 Gyerekeknek. 17.50 Elektor kalandor. 18.00 Híradó. 18.10 Regionális híradó. 18.30 Zöldpont. 19.05 Csengetett, Mylord? 20.00 Stúdió '93. Kulturális hetilap. 20.50 Felkínálom. Pomezanski György műsora. 21.40 Torzó. Meghalt egy fiatal szobrász... 22.00 Esti egyenleg. 22.25 Férfi kézilabda VB.

ORF 1

9.05 Hooperman felügyelő. 9.30 Idősek klubja. 10.15 Pan-optikum. 10.30 Örök keringő. 12.05 Sportaréna. 13.00 Híradó. 13.10 Rólunk van szó. 13.35 Sinha Moca. 14.00 A nagy völgy. 15.05 Az adás az egérrel. 15.30 An-ta-ténusz. 15.50 Savanyú káposzta. 16.15 Környezetdetektívek. 16.30 Játékshow. 17.00 Híradó. 17.10 Wurlitzer. 18.05 Rólunk van szó. 18.30 MacGyver. 19.30 Híradó. 20.00 Sporthírek. 20.15 A nap foglyai. 21.20 Ki szerez barátokat? 22.50 Sasok szárnyán.

ORF 2

16.30 Magyar nyelvlecke. 17.00 Csupa hétköznap. 17.30 Tájékozódás. 18.00 Hooperman felügyelő. 18.30 Izé. Kvízműsor. 19.00 Tartományok ma. 19.30 Híradó. 20.00 Kulturális hírek. 20.15 Jolly Jolker. 21.07 Külföldi jelentés. 22.00 Híradó. 22.30 Klub 2. Vitaműsor. Utána: A főnökünk egy nő.

MOZI

Savaria: Nincs bocsánat, 5. Drakula, 10, fél 8. **Mini:** A nagy postarablás, fél 6, fél 8.

A SZOMBATHELYI VÁROSI TV MŰSORA

18.00 Szív-TV műsorajánlata.

18.10 KONDIBTK — kondicionáló torna kezdőknek.

18.35 Gyermekek képernyője: rajzfilmek.

19.00 Társadalombiztosítási Fórum. Kérdéseiket a 25-525-ös telefonszámon várjuk az adás végéig.

20.00 TOP 10 — slágerlista.

20.40 Egészségmagazin.

21.35 Szív-TV mozi: A hölgy egy kissé bogaras. (Magyar filmvígjáték, fekete-fehér, 1938-ban készült).

22.45 Mindennapi jóga.

23.00 Műsorzárás.

„A férfiak veszélyeztetettebbek”

Humán gero-ökológiai kutatások — Magyarország a világelsők között

Hazánk rendkívüli megbetegedési statisztikája, az öngyilkosságok, az alkoholizmus igen magas aránya, a népességcsökkenés feltűnően rossz képet mutat. A „miért”-re eddig csak részben kaptunk feleletet. Sok egyéb mellett ezekre a kérdésekre is keresi most a választ egy születőben lévő sajátos szemléletű tudomány, amely új irányból, eddig kevésbé vizsgált jelenségek feltárásával, rendszerszemléletben próbálja az egyéni jellemzőket és az ember általános törvényszerűségeit megismerni, elemezni. A humán gero-ökológiai kutatások lényegéről dr. Iván László professzort, a SOTE Gerontológiai Központjának igazgatóhelyettesét kérdeztük.

— A humán gero-ökológia a tudományos világ által jól ismert humán ökológiához képest sajátos elemekkel bővült új tudomány. Lényege: az ember öntudatos lény, aki genetikai térképével már születésekor hoz magával egy tulajdonságait meghatározó alapprogramot, amelyre élete során rárakódnak azok a kiegészítő sajátosságok, amelyek az emberre a legkülönbözőbb változatokban jellemző egyéni megnyilvánulásokat, az életstílust jelentik.

Azt már az ókor bölcsei is pontosan tudták, hogy az ember „élet-kimenete”, öregedési folyamatának minősége — talán halála is — az életstílustól függ. Az életstílus pedig a szokásrendszerektől, kultúrától; mindattól, ami az egyén gyermek-, ifjú- és felnőttkorának meghatározó rendszere, biológiai és eszmei létezésének feltétele egy életút során. Ahogy nincs két egyforma ujjlenyomat, nincs két egyformán öregedő ember sem.

A feladat, megismerni az ember életfolyamatait a megtermékenyített petesejttől a halál pillanatáig, s az eredmények tudományos feldolgozására alapozott gyakorlati tanácsokkal, intézkedésekkel segíteni e folyamat optimális alakulását.

A humán gero-ökológia mindezeket a problémákat magában foglaló tudomány. Humán — tehát emberközpontú; gero — vagyis az öregedés időben előrehaladó folyamatait vizsgálja; és ökológia, azaz a világkörnyezet és a szűkebb helyi környezet sajátosságait, az emberhez kapcsolódó összefüggésrendszerét kutatja. Ezt az új szemléletű tudományt kiváló biológus munkatársammal együtt elsőként vezettük be Magyarországon, tudomásom szerint a világon is.

— Hol tartanak a kutatások, milyen eredmények születtek?

— Vizsgálatainkkal azt próbáljuk feltárni, milyen jellegzetességeket hordoz magában az egyén a külvilág kihívásaira adott válaszreakciókkal, másrészt hogy milyen kockázatrendszert jelent a személy önmaga számára. Ha ismerjük az egyén személyiségsajátosságait, életstílusát, tágabb, szűkebb emberi és tárgyi környezetének jellemzőit, nagy valószínűséggel megállapíthatjuk, milyen veszélyhelyzetek várhatók. Ha ezeket ismerve kellő időben közbelépünk, életstílus-módosítást alkalmazunk, nagymértékben csökkenthetjük az egyén kockázatait, javíthatjuk az életminőséget és az életkörülményeket.

Az ember — veleszületett és kialakított — személyiségszerkezete nagy általánosságban kétféleképpen reagál a kihívásokra, ennek megfelelően szervezi az alkalmazkodást is. Az egyik a pszichoszomatikus rendszerműködés: a lelki, vagy fizikális megterhelésekre adott személyes válasz közvetlenül a testi, szervezeti automatikus reakciókban nyilvánul meg. A másik az érzelmi, hangulati működéseket érintő, áttételesen — neurotikusan — válaszoló, elhárító rendszer. Védeni próbálja a szervezet működését, de közben a külső hatások érzelmileg, belső vívódásos, szorongásos formában érintik a hangulati életet, a válasz pedig lelki sérülések, károsodások, diszharmóniák rendszerében nyilatkozik meg. Ide tartoznak a meg nem valósított vágyakból származó feszültségek is, amelyek egy sor szenvedélyhez, deviáns oldalhajtáshoz vezetnek, például dohányzás, alkohol-, gyógyszer-, vagy drogfogyasztás. Úgy tűnik, ez a két rendszer a személyiségben nagyon sok és sokféle előrejelzés lehetőségét rejti magában. A pszichoszomatikus személyiségek sokkal hajlamosabbak a kóros öregedésre, mint azok, akik a problémáikat érzelmi, hangulati rendszereiken keresztül, neurotikus formában tudják levezetni. Nők és férfiak között is különbség van; a nők inkább a neurotikus, a férfiak pedig többnyire a pszichoszomatikus védekező-elhárító rendszer útján válaszolnak. Ezért veszélyeztetettebbek is. Nem véletlen az sem, hogy a férfiak születéskor várható élettartama és átlagéletkora rövidebb, mint a nőké.

— Mi a magyarázata ennek?

— Sokféle magyarázat lehet, pontosan még ma sem tudjuk. Van egy biológiai oka; a genetikai felépítettség; az XX és az XY kromoszómapáros a két nem biológiai alapszerkezetét is megkülönbözteti. Más az agy jobb és bal félteke-rendszereinek, az enzim- és hormonális rendszereknek az alakulása... Jelentős az a különbség is, amit kultúrtörténetileg, társadalomtörténetileg az emberiség kialakított. Más a nők és a férfiak lélektani szerepe, mások az önmegvalósító lehetőségek, mások a hagyományok és elvárások. Az utóbbi évszázadban folyamatosan, az elmúlt évtizedekben pedig robbanásszerűen óriási krízist él át az emberiség. Az emberek ki akarnak törni, és ki is törnek az őket valamilyen módon szorító korlátok és fogságok rendszeréből. Közben a gyorsító civilizáció kényelemigénye arra hajtja őket, hogy örömmel fogadják a legpraktikusabb, az életet megkönnyíteni látszó dolgokat. Az emberiség felhalmozza maga körül az ócska műanyagokat, a mérgeket. Egy eldobható pelenka például 500 év alatt bomlik le a talajban, és legalább 100-150 olyan baktériumot, vírust is tartalmaz, amelyek aztán a rétegvizeken keresztül mindenhova eljuthatnak. Az embert pedig végül a saját maga által összegyűjtött hatalmas mennyiségű limlom nyomja össze.

— Minden civilizáció saját magát pusztítja el?

— Igen, erre sok utalás van. Minden nyüzsög, mozog, változik, a széthulló szokások, megváltozott életfeltételek mentén elbizonytalanodás jelenik meg. Ebben a válsághelyzetben azok az emberek, akiknek minden eddigi ismeretük, tradicionális neveltetésük alapelve megingott, belezuhanhatnak olyan laikus, vagy dilettáns ostobaságokba, amelyek jóvátehetetlen következményekkel járhatnak.

— Van még esélyünk kimászni a magunk ásta vermeinkből?

— Bár sok szempontból jogosan szidjuk a technikai civilizációt, a rohanást, a világ építkezését, mert közben hallatlan mennyiségű szemét, roncs keletkezik körülöttünk, mégis óriási lehetőségek tárultak fel az ember előtt. Olyan problémákat tudunk megoldani, olyan kihívásokra tudunk válaszolni, amelyekről korábban még álmaink sem voltak. Minden krízis alkalmas ugyanis arra, hogy általa, rajta túljutva magasabb szinten reorganizálódjon a személyiség, tehát az egyén, de csoportja és társadalma is. Azt kell tehát újra és újra elérni, hogy minden válsághelyzetből annak erőtöltelékével és tapasztalatainak segítségével egy jobb, értékesebb, magasabb szintű egyensúly jelenjék meg. Ehhez azonban az kell, hogy kiművelt emberfők sokaságából álljon társas-társadalmi világunk, és a tudomány ne zárt világ, hanem egy nagy, népi pedagógia legyen.

Artner Katalin

Postánkból

A diktatúra jeges előszele

Megdöbbenéssel olvastam a Vas Népe március 5-i számában azt az interjút, amely Környei Lászlóval, a Regionális Oktatási Központ igazgatójával készült. Megdöbbenéssel, emellett esetenként kételkedve — nem akartam ugyanis hinni a szememnek egy-egy mondat láttán.

No, nem azokra a részletekre gondolok itt, amelyekben Környei úr arról beszél, hogy a ROK a minisztérium meghosszabbított csápja. E kijelentés hallatán nincs min csodálkozni. Ezt eddig is tudtuk, hangoztattuk is, akkor is, ha a minisztérium mindvégig tagadta. Ami újdonság, az „csupán” az, hogy most már maga a ROK-igazgató ismeri el, amit eddig csak a ROK ellenzői rebesgettek a témában. Persze, ennek is van előnye: az utóbbiak most abban a boldog tudatban tehetik le az újságot, hogy mégiscsak nekik lett igazuk...

Nem csodálkoztam különösebben ott sem, ahol az igazgató úr a ROK és a megyei pedagógiai intézetek kapcsolatát elemzi s megállapítja: ők ezen intézeteket is ellenőrzik majd. Azért nem lepődtem meg ezen, mert mindig is tisztában voltam — voltunk — azzal, hogy a ROK létrehozása egy — szerintünk — egészségtelen hatalmi koncentráció kialakításának egyik lépcsőfoka. Nincs semmi furcsa tehát abban, hogy a ROK a megyei intézményeket is maga alá gyűri. Várható volt, mondhatnám, hiszen különben mit érne az egész? Legfeljebb egy kis szépséghiba éktelenkedik az eljárás egyébként oly lovagias jellegén: a megyei pedagógiai intézeteket az *önkormányzatok* tartják fenn, s az intézetek feletti diszponálás viszont így — valóságosan — a minisztérium kezébe kerül. Nem sérül itt az önkormányzatok önkormányzatisága? Avagy az ilyen „apróságot” már észre sem szabad venni?

Ami a tollat kezembe adta, az Környei úr okfejtése a ROK szükségességéről. Mint elmondja, az oktatás tartalmáért és színvonaláért a miniszter felel. Egyedül azonban képtelen eleget tenni a feladatának, ezért „dekoncentrált szervezeteket” hoz létre, „amelyeken át a minisztérium garantálni tudja, hogy ha egy szülő beíratja a gyerekét az iskolába, ott nem hülyeségekre fogják tanítani”.

Eljátszhatnánk azzal a gondolattal is, hogy valóban dekoncentrált szervezet-e a ROK? Ha felülről — a minisztérium felől — nézzük, az. Persze azonnal másképp vélekedünk, ha alulról — az iskolából — vizsgáljuk őket. Akkor már nagyon is koncentrált egységeknek tűnnek!

A lényeg azonban nem ez. A lényeg a „hülyeség” veszélye. Ami — Környei úr szerint — fennáll, ha nincs ROK. A pedagógus (a maga lelkiismeretével), a munkaközösség, az iskolavezetés, a megyei szakértő — külön-külön és együttesen akár — nem garantálja tehát — a ROK-igazgató szerint — azt, hogy ne hülyeségekre tanítsuk a gyerekeket az iskolában. A pedagógusok — akár tudatlanságból, akár tudatos gazemberségből — hülyeségre taníthatják a nebulókat — de lám, jön a ROK, amely — természetesen — a legokosabb, a legbecsületesebb, mindamellett az egyedül üdvözítő gondolat letéteményese, s máris kiszorítja a hülyeséget a zsenialitás.

A szóhasználaton túl — „hülyeség” — más is árulkodik arról, hogy mit várhatunk a ROK-tól: alapvetően *bizalmatlanságot* a pedagógusok iránt, s ha valakit bizalmatlanul kezelünk, ott rendkívül könnyen tüzet fog az *ellenségeskedés* szikrája. Ellenségeink között pedig *tisztogatni* szokás... A pedagógusokat tehát nem megbecsülni kell, hanem megregulázni: kiirtani belőlük a hülyeséget, szájukba rágni, hogy mi a helyes, azután — hatalmi szóval — ellenőrizni, hogy megtanulták-e a leckét. Különlegesen, szinte bájosan megragadó szépsége a folyamatnak, hogy a hierarchia felsőbb fokain állók — ha *így* mernek beszélni — nem riadnak vissza attól sem, hogy szubjektivitástól egyáltalán nem mentesen döntsék el: mit tartanak hülyeségnek?

Maguktól tolulnak fel az emberben a szavak: etatizmus, abszolutizmus, diktatúra, szellemi terror, gondolatrendőrség. S mit mondhat az ember minderre? Azon kívül, hogy nem ilyen gyümölcsben reménykedtünk, amikor a rendszerváltás fáját ültettük el. (Meg nem is ilyet ígértek, persze.)

Az meg már csak úgy mellékesen fogalmazódik meg bennem: amíg nem volt ROK, addig akármelyik tanár taníthatott hülyeségeket? Az is, aki ma már ROK-igazgató? És csak azóta mond ilyen okosakat, amióta kinevezték?

Dobozy Imre

Alulról építkeznek Vasszilvágyon

„A mi kicsi falunkban a szó igazi értelmében alulról építkezünk, az óvodával kezdtünk” — ezzel a találó megállapítással fogadott Vasszilvágyon egy idős bácsika. Tény, a kistelepülések hátrányos helyzetének javítása komoly erőfeszítéseket igényel. Vasszilvágyon például van vezetékes ivóvízhálózat, ám várat magára a szennyvízcsatorna-rendszer kiépítése, s a huszonnegyedik órát is túlhaladta a volt Bezerédj-kastély megmentése. A községben nincs általános iskolai oktatás, pedig az egykori iskolaépület ma is „fogadóképes” lenne. Az emberpalánták a szomszédos Acsádra és Vátra ingáznak mindennap tudásuk gyarapításáért. A problémák megoldására az elszántság megvan, csakhogy számos akadályba ütközik.

A kicsi falu lakói nagyon büszkék arra, hogy sikerült egy óvodát építeniük a korábbi általános iskola tőszomszédságában. Az új létesítmény huszonöt kisgyerek kiváló második otthona, amelyben korszerű konyha, raktár és más kiszolgáló helyiségek is helyet kaptak. A konyháról kap ebédet a község huszonegy idős, illetve rászoruló polgára.

Az óvoda nem kis változást hozott a falu életébe. Szabó József polgármester elmondta, hogy az új óvoda 9 millió 800 ezer forintba került. Gondot okozott az önkormányzatnak, hogy az építkezéshez nem kaptak állami céltámogatást, 3 millió forint kölcsön felvételére kényszerültek. A legfontosabb, hogy a létesítmény elkészült, aminek nemcsak a birtoklói, hanem az ő szüleik, a meleg ételhez jutók, a lakosság is örül, hiszen az óvoda lényegesen többet jelent a falunak, mint hiánypótlás — mondotta a polgármester.

(Vincze)

Megegyezés a közoktatásban?

Az SZDSZ oktatási kormányprogramja kidolgozásának kezdetét jelentette a párt oktatási tagozatának ülése, és a hozzá kapcsolódó konferencia, melyen az SZDSZ parlamenti frakciója, az oktatásban tevékenykedő szakszervezetek is részt vettek Budapesten.

— A közoktatási törvény folyamatban lévő kidolgozása és az új kulturális miniszter kinevezése lehetővé teheti, hogy az eddigi politikai és szakmai hibákat kiküszöbölő, a szakma és a szülők várakozásainak megfelelő, hosszú távú megegyezés jöjjön létre a közoktatás kérdésében — hangzott el a sajtótájékoztatón.

Fodor Tamás, az SZDSZ parlamenti frakciójának tagja elmondta: a demográfiai hullám levonulásával lehetőség nyílna a minőségi oktatásra. A készségek kialakítását azonban akadályozhatja, ha az önkormányzatoknak el kell bocsátaniuk pedagógusokat, ezért a mindenkori kormányzatnak biztosítania kell az önkormányzatok számára a szükséges pénzt. Nem szabad, hogy miniszteri rendeletek határozzák meg az iskolaalapítás feltételeit. Az SZDSZ kormányra jutása esetében is a vizsgarendszerre épülő „kimeneti szabályozást”, és nem a tartalmi kérdések bürokratikus szabályozását tartja helyesnek — mondta Fodor Tamás.

Egyáltalán nincs kidolgozva a követelmény- és vizsgarendszer az oktatási törvénytervezetben, pedig egy korszerű rendszerrel meg lehetne akadályozni a felülről vezényelt iskolarendszer kialakulását. Fontos, hogy a törvényben nem szabad mereven elhatárolni az egyes iskolatípusokat — húzta alá Kelemen Péter, az SZDSZ oktatási tagozatának vezetője.

Spira Veronika, a főváros oktatási bizottságának alelnöke kifejtette: Meg kell teremteni a tanárok létbiztonság-érzését, de nem szabad ezzel egyidőben jobbágyokká változtatni őket. Hiba volna — mondta —, ha megmerevítenénk az intézményeket egy átstrukturálásra igyekvő korszakban. Felhívta a figyelmet a fizetési differenciálás jelenlegi gyengeségeire, és arra, hogy a közalkalmazotti törvény is korrekciókra szorulna.

Túl a látványon

Az 1974-es retrospektív bemutató után idén januárban újabb gyűjteményes kiállítást tekinthetünk meg *Bartha László* alkotásaiból a Műcsarnokban. A jelenlegi tárlaton, ellentétben a tíz évvel ezelőttivel, a képzőművész munkásságának második feléből, nonfiguratív képeiből láthattunk válogatást. Maga az életmű kínálta az ilyenfajta korszakolást, bár kétségtelen, hogy az 1974-es tárlat ténye is közrejátszott abban, hogy az utóbbi tíz év stílárisan egységes termését mutatja csak be a jelenlegi kiállítás. A 40-es évektől az 50-es évek végéig Bartha festészete figuratív, franciásan könnyed, matisse-os, magyar példát is említve, vaszarys. A 60-as évek elejétől aztán egyre jobban absztrahálja a természeti látványt, addig, amíg főleg színre és formára építő nonfiguratív ábrázolásmódja ki nem alakul (*Pályaudvar*, 1961).

Bartha László 1961 utáni művészete – az átmenetet képező téli Balatont ábrázoló képeitől – kapcsolódik a magyar nonfiguratív festészet igencsak töredezett vonulatához. Mindenképpen be kell tehát

1

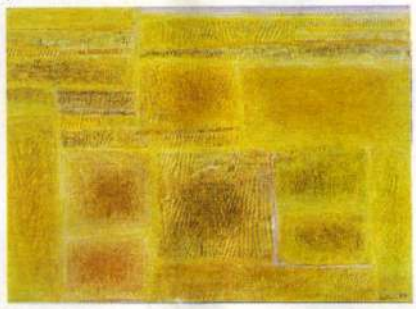

mutatnunk – ha csak néhány mondatban is – ezt az irányzatot, hiszen ebben a közegben él igazán művészete.

A háború utáni hazai absztrakt festészet, alig hallgattak el a fegyverek, máris kivirágzott, gondoljunk csak az Euópai Iskolához kapcsolódó, majd a Négy világtáj galéria körül tömörülő művészek tevékenységére, és szószóló teoretikusukra, *Kállai Ernő*re, aki a *Természet rejtett arca* című munkájával programot adva, a természet látványon túli mikro- és makroszféráihoz kapcsolta, illetve abból vezette le az elvont festészet formavilágát. Eredményes szervező tevékenysége mellett gyorsan kibontakozott a nonfiguratív festészet, bár hagyományai is adottak voltak, hiszen a század 10-es és 20-as éveitől alkotó *Kassák Lajos, Moholy-Nagy László* és *Máttis Teutsch János* tevékenysége akkorra már művészettörténeti tény, a fiatalon elhunyt *Vajda Lajos* munkássága pedig még éppen csak közelmúlt. 1946-tól Kállai szervezésében ösztönzésére több kiállítás is nyílik, ahol az időszak absztrakt festői *Fekete Nagy Béla, Gyarmathy Tihamér, Lossonczy Tamás, Martyn Ferenc, Martinszky János* és mások szerepelnek. Az irányzatot 1948-ban adminisztratív úton megszüntetik, ezért a magyar nonfiguratív festészet szinte teljesen elhal. Az alkotók hosszú ideig csak önmaguknak festenek, a nyilvánosság előtt újból 1957-től, de a gyakorlatban csak a 60-as évek elejétől kezdenek szerepelni. A 40-es évek végén elhallgattatott művészek újrajelentkezésével majdnem egyidőben, talán egy kicsit később, a 60-as évek végére felnő egy új, síkkonstruktivista kifejezésmóddal alkotó – *Bak Imre, Fajó János, Hencze Tamás, Nádler István* nevével fémjelezhető – generáció. Ekkor bontakozik ki *Keserű Ilona* sajátos, nonfiguratív festészete, de másoknak, így *Tót Endré*nek vagy *Csáji Attilá*nak is erre az időszakra esik nonfiguratív periódusa. A 70-es évek második felétől aztán új művészek – *Váli Dezső* majd *Szűcs Miklós* – szaporítják az absztrakt festők táborát.

A 40-es évek második felében hirtelen kiteljesedő nonfiguratív festészet ennek ellenére nem épült be meghatározó tényezőként a modern magyar művészetbe, nem vált hagyománnyá, ösztönző erővé. A 60-as évek festőgenerációjának egy része a pop arthoz csatlakozott, mások, a hódmezővásárhelyiek a mitikus monumentális kifejezési formák felé orientálódtak az egyeduralkodó posztimpresszionista és expresszionista kifejezésmóddal szemben. Így több évtized elteltével visszatekintve a magyar elvont festészetnek az a nagy tragédiája, hogy mire a 70-es években ismét teret kapott, már túlhaladta az idő, a kor festőit más problémák – a fotó és a koncept art – foglalkoztatták. Nem is nagyon beszélhetünk ezért a magyar piktúrában egységes nonfiguratív vonulatról, inkább csak egyes életművekről: Martynéról, Gyarmathyéról, Lossonczyéról, Vaszkóéról, hogy most csak a ma is alkotókat említsem.

A magyar művészetnek ehhez a szerény,

2

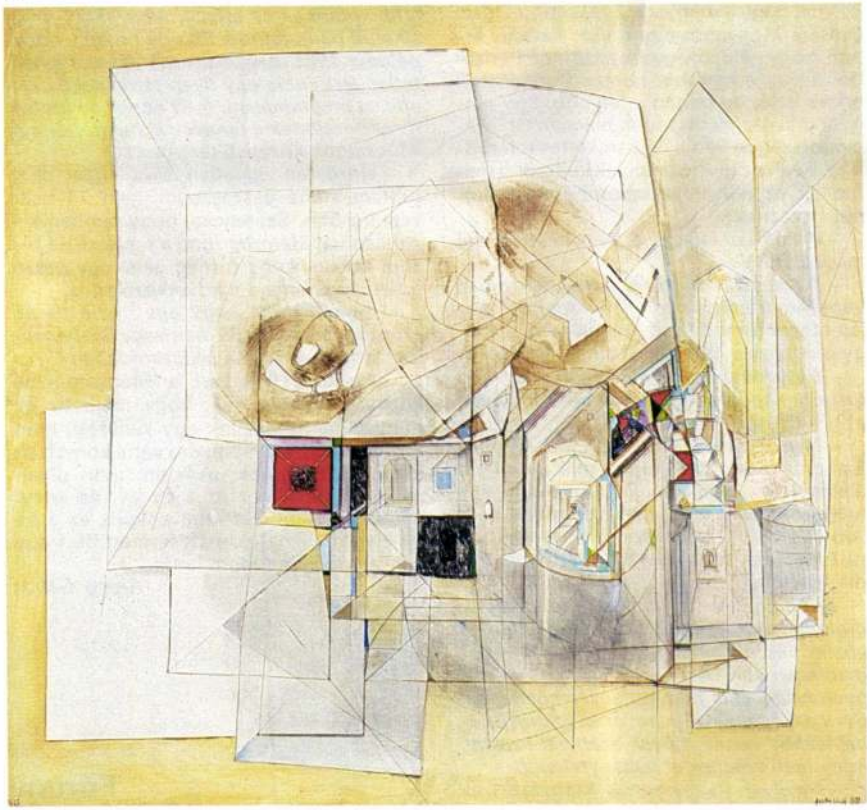

1 Bartha László: Nádas, olaj, vászon, 75x105 cm, 1978
2 Bartha László: Egy kisváros topográfiája, olaj, vászon, 120x140 cm, 1981
3 Bartha László: Egy kisváros topográfiája, olaj, vászon, 80x100 cm, 1981

törökországi élményeidből fakadó iszlám-*sorozatra vagy a* Meteora kolostor-*együttesre, a görögországi élményeket, az isztriai utazást feldolgozó képekre.*

– Én is azt hiszem, hogy valóban döntően hatottak rám ezek az utazások, úgy, hogy újabb és újabb motívumok kerültek a dolgaimba, mégis úgy hiszem, soha nem leszek „utazó" festő, mert ezeket mindig egy folyamatba próbáltam beleilleszteni. Azt gondolom, hogy talán ezt gazdagította az a pár újabb motívum, amelyek az utazások nélkül nem születtek volna meg.

– Arra, hogy ezek az új motívumok hogyan épülnek bele ebbe a folyamatba, az 1978-ban készült Cirkusz-*sorozatod is jó példa.*

– Ennek a ciklusnak sem csak a cirkusz az inspirációja, én mindig szerettem a cirkuszt, és még főiskolás koromban a ligeti a Beketow-cirkuszban az igazgató engedélyével állandóan rajzoltam, de ebben a témában sokkal többet érzek, a cirkuszban ugyanaz játszódik le, mint az életben. És amikor ezt a sorozatot elkezdtem, akkor azt próbáltam meg, hogy egy teljesen természetelvű fináléjellegű dologból, amelyik minden cirkuszi előadás végén lejátszódik, lassacskán kivontam azokat az elemeket, amelyek a cirkusz látványában meghatározók, hogy végül is mennyi marad.

– Végül is a sorozatnak a porond a főszereplője.

– Ez az egész Cirkusz-sorozat úgy keletkezett, mármint az ötletet az adta, hogy akkor is Székelyföldön voltunk, és elmentünk a palánkai vásárra. Hallatlanul érdekes módon, egy szekértábor vette körül azt a helyet, ahol a produkció, maga a vásár, zajlott. Ez pontosan olyan volt, mint egy cirkusz – a nézősereg három-négy sorban, körülvett mindent ez a szekértábor, és ugyanolyan körben vagy ovális alakban zajlott ott az egész élet –, és ott volt a vörös bojtos ló is a szekerekkel. Az volt az érzésem, hogy itt egy cirkuszi produkció zajlik, és akkor próbáltam, hogy ebből kiindulva elvontabbá tegyem a dolgot, hogy még meddig van cirkuszélménye az embernek. Ezt körülbelül úgy a 7., 8. lapnál be is fejezhettem volna, mert gondoltam, eddig tudok elmenni, ha még tovább absztrahálom a dolgot, már nem cirkusz tovább. És akkor egy egészen furcsa dolog történt, ami még nem fordult elő velem, majdnemhogy szándékom ellenére ment tovább ez a sorozat. Persze ezt olyan személyes dolgok is motiválták, mint betegség és egyebek. Akkor kerültek bele a képbe a marionettfigurák is. Hogy milyen törékeny az egész emberi élet, majdnem olyan, mint a marionettfigurák: félig ember, félig marionettet szerettem volna festeni. A végén mindennek vége, és mégis valahogy tovább megy a dolog.

– Az utolsó kép a mutatványosok vonulása.

– Akárhogy is van, azért folytatódik a dolog. Van, ami nem hal meg.

– Az elmúlt huszonöt évben rendszeresen kiállítasz külföldön is. Több nyugat-európai, elsősorban francia galériával is rendszeres kapcsolatban állsz. Tudom, hogy a hazaiakon kívül sok külföldi gyűjtőd is van.

6

– Az az igazság, hogy nics olyan sok kapcsolatom, de amikor kiállítok külföldön, akkor a dolgaim nagy részét el is adom, de ez egy nagyon kétes értékű dicsőség, mondhatom. Nekem meggyőződésem, hogy a magyar művészeti élet igazi élettere Magyarországon van. Ezt úgy értem, hogy például egy *Matisse*-kép Párizsból nézve a legjobb, persze Budapestről nézve is jó, de onnan a legjobb. Egy magyar művész alkotásának bizonyosan Magyarországon van a legkarakteresebb profilja. Azok a művek, amelyek külföldön maradnak, azok ilyen szempontból elvesztek, nem léteznek.

– A külföldi közgyűjteményekbe kerülő művek is?

– Az azért elég ritka, hogy Párizsban vagy Amszterdamban – ott vannak a legjelentősebb modern gyűjtemények – magyar művek a múzeumokba bekerüljenek.

– Egyszóval ezeket a külföldi sikereidet tulajdonképpen veszteségként könyveled el?

– Nem nyereség, semmiképpen sem az. Ezt csak azok gondolják, akik nemigen állítanak ki külföldön. És arra, hogy egy magyar művész megfelelő szerződést kössön egy vezető galériával – mert csak azzal érdemes –, arra nem hiszem, hogy adódik lehetőség.

– Végignézve a kiállításod anyagát, örömmel fedeztem fel, hogy sok, 74 és 84 között készült műved került magyar közgyűjteménybe. Azt is láttam, hogy Magyarországon is nagyon sok ember gyűjt Bartha-képeket. A magyar magángyűjteményekbe kerülő művek azért azt hiszem, hogy nem vesznek el reménytelenül.

– Amelyek itt maradnak Magyarországon, azokat mindig kölcsön lehet kérni kiállításokra, szóval azok egy művész megítélésébe beleszólhatnak.

– 1974-ben, amikor a gyűjteményes kiállításodat megrendezted, akkor sokan azt mondták, hogy ez az utolsó pillanatban történt, mert később összegyűjthetetlenné válik az az anyag, amit akkor még sikerült bemutatnod. Én úgy hiszem, hogy például 1985-ben már csak azért is lehetetlen lett volna egy ilyen retrospektív kiállítást megrendezni, mert ennek az utolsó tíz esztendőnek a termése is megtöltötte a Műcsarnok középső teremsorát.

– Nézd, én egyetlen árva képet sem tudtam volna összeszedni, sem 74-ben, sem később. Szerencse, hogy minden kiállításomat *Herczeg Ibolya* rendezi, és bízom abban, hogy ő még valahogy össze tudja szedni majd a következőket is.

– Remélhetjük, hogy egy újabb tíz év munkáit, mondjuk 95-ben vagy 96-ban ismét láthatjuk majd a Műcsarnokban?

– Amikor 1974-ben a Műcsarnokkal közösen elhatároztuk, hogy majd tíz év múlva újra rendezünk egy kiállítást, nem tudom, hogy ezt mennyire vette komolyan akár a Műcsarnok, akár én, mert olyan messze volt akkor az a tíz év, és annyi minden történhetett volna. Igaz, ez a tíz év olyan pillanatok alatt termett itt, hogy sokszor el sem tudom hinni.

Rideg Gábor

3

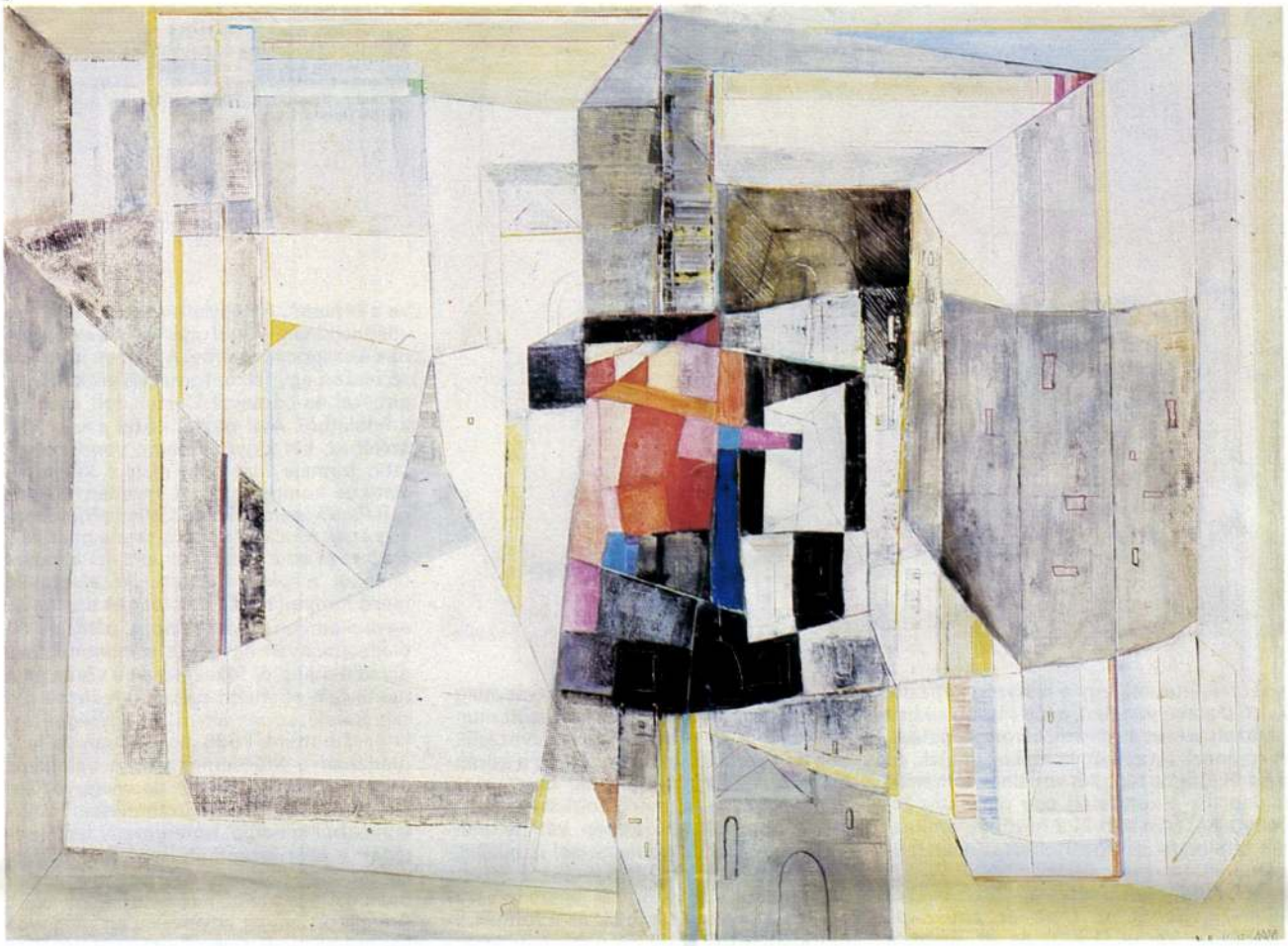

ám korántsem elhanyagolható ágához kapcsolható Bartha László munkásságának 1961 utáni periódusa. A művész elvont festészete színekre és hangulatokra épül, tehát nem szerkesztett, konstruktív, mint Kassáké, ha nem a valóságnak egyfajta szín- és formaredukciója; konkrétabban nonfiguratívvá szublimált tájrészlet, városkép vagy enteriőr.

Ha sarkítunk, az absztrakt festészetben kétféle képépítési módszer figyelhető meg. Az egyik – a már említett – a természeti látvány redukciója. A másik, az új, soha nem volt formák teremtése. E kifejezésmód lehet teljesen szubjektív, például a gesztusfestészet, vagy objektív, szerkesztett, mint a konstruktivizmus különböző fajtái. Mind az egyik, mind a másik módszerre számtalan példát találunk – akár egy életművön belül is – az absztrakt festészet története folyamán: így *Kandinszkij* és *Mondrian* korai munkái a látvány egyértelmű redukciói, míg Moholy-Nagy képei a természeti alakzatokon kívüli geometrikus idomokból szerkesztettek. E példák a nonfiguratív festészet kezdeteiből valók, de az irányzat ma is él, az absztrakt-expresszionista törekvéseken és a különböző minimal artos tendenciákon keresztül napjainkig elhúzódik.

Mint már említettem, Bartha László alkotói módszere a természeti látvány elvonatkoztatása színné, formává, szerkezetté. Ezt a művészetet leginkább nonfiguratív impresszionizmusnak nevezhetjük, hiszen az impresszionista látásmód elvonatkoztatása; finomabb, halkabb a gesztusfestészetnél, és nem olyan kiszámítottan épített, mint a síkkonstruktivizmus. Szín- és hangulatfestészet az övé, mint *Ben Nicholsoné*. 1974 után készült munkái pedig tiszta koloritjuk, panteisztikus témaválasztásuk – víz, Balaton, hegyek, városok, épületek – révén az impresszionista zenével rokoníthatók.

A műcsarnokbeli anyag ezen állításaimat konkrétan is visszaigazolja. Meggyőző példaként hadd álljon itt e periódus egyik jól sikerült darabja, az 1974-ben készült *Jégtörő Mátyás.* Ez az olajkép teljesen elvont kompozíció, a soklépcsős absztrakció utolsó foka, melyen a színek és a formák mondanak el, illetve sugallnak mindent: a tisztaságot és állandóságot a szürkék és a fehérek, kontrasztjukként viszont a vonalak és a formák egyfajta behatároltságot, töredezettséget fejeznek ki. A mindenség végtelen csendje, a jégvilág szabályos kristályszerkezete, a téli táj matt csillogása akkor is megfogalmazódna ebben az alkotásban, ha címe nem utalna a jégvilágra.

A *Nádas* (1978) sárga négyzeteivel vagy az *Aratás előtt* (1978) szabályos tábláival, szintén azt láttatják, hogy a táj is mennyire tele van geometriával, szerkezettel, csak ki kell bontani, ahogy a hazai festők közül többen – így *Barcsay Jenő* is – tették. Ez a fomaalakítás abból a sajátosan magyar konstruktivista szemléletből táplálkozik, amely nem szakad el a látványtól, hanem a látvány szerkezetiségét emeli ki, melynek gyökereit a konstruktivizmusban és a kubizmusban találhatjuk meg. Az 1981-ben készült *Fehér falak* a látható, szabad szemmel érzékelhető világ absztrahálásának beszédes példája. A képmező szélén vékony csíkban szinte naturális falak, ajtók, ablakok emelkednek. Ez a látványszelet késztette a festőt az elvonatkoztatásra, és aztán az így született szabad variációk kerültek rá a vászon fennmaradó kilenctizedére. Ez a tetemes terület azonban már tiszta nonfiguratív festmény, nagy

4

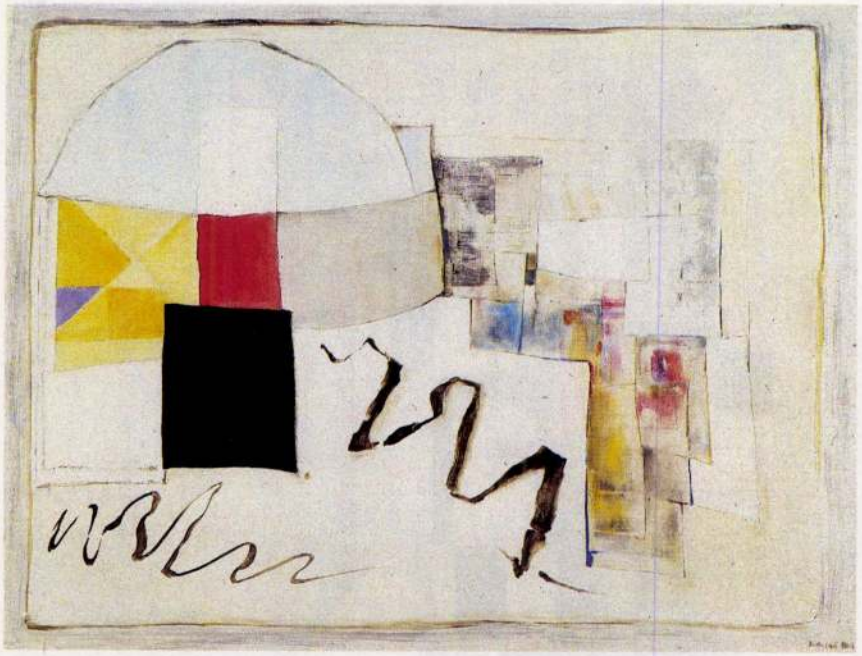

4 Bartha László: Apokrif,
olaj, vászon, 90x120 cm, 1984
5 Bartha László: Utak és struktúrák.
olaj, vászon, 100x130 cm, 1984
6 Bartha László: Zóna I,
gouache, 58x40 cm, 1984
(fotók Somfai I.)

fehér felületekkel, egy a mélység képzetét keltő L alakú vonallal, majd kisebb síkban ábrázolt színes és csíkos háromszögekkel. A kompozíciót zömében a síkok uralják, de a derékszögbe futó két vonalnak térhatása is van. Ez a kettősség egy pillanatig bizonytalanságot vált ki a nézőből, ami aztán feloldódik az egyértelmű színélményben.

Másfajta – színpadszerű – térszervezés jellemzi viszont az *Utak és struktúrák* (1984), a *Város* (1980) és az *Ablakok* (1981) című munkákat. Közülük is az Utak és struktúrákon figyelhetjük meg leginkább a síklapokból álló díszletekkel való térszerkesztést idéző komponálásmódot: a színpadra állított téglalap alakú idomok perspektivikus teret metszenek ki a képmezőből.

Bartha nem történeteket, nem is korhangulatot fest, művészete így különbözik a par excellence közép-európai alkotóktól, nem moralizáló, nem drámai és nem is szociologikus. A színek és a formák életét és alakulását megjelenítő képei egyszerre elvontak és érzékletesek, az érzelmekhez, a reflexekhez, a tudatalattihoz szólók, kifejezik a tiszta festőiség harmóniáját, és olyan kiegyensúlyozottságot, artisztikumot sugároznak, amire érdemes odafigyelni századvégi zaklatott korunkban.

Tanulságos végezetül néhányat megnézni legfrissebb, 1984-ben készült munkái közül is, mert ezek formaszervezésükben és téralakításukban eltérnek a korábbiaktól. A *Zen* (1984) című kompozíció motívumvilága annyira foglalkoztatta a festőt, hogy két változatban, kétféle technikával, olajjal és gouache-sal is elkészítette. E munka is a látványon túli, szinte önmaguktól szerveződnek össze a vásznon és a papíron a színek és a formák. A mű különböző színű és nagyságú négyszögek és téglalapok együtteséből alakul ki, ezek a formavariációk teszik ki a kompozíció háromnegyedét, lépcsősen kitöltve a képteret. A négyzetek a kép széle felé világosodnak, végül már-már beleolvadnak a drappos háttérbe. A vászon jobb felső részén egy félkör forma helyezkedik el, pirossal és barnával kiemelt folt ugrik ki a felületből. Alul pedig, közel a kép alsó széléhez, két kígyózó barna vonal oldottabb formája mozgatja meg a különben statikus kompozíciót. A festményből kicsit *Paul Klee* művészetét jellemző játékosság árad, az alkotás tiszta, szinte gyermeki öröme; ez az a mozzanat, ami ezt a művet társaitól megkülönbözteti. Az alaprajzot idéző *Kariye* (1984) a kolorit és a vonalak egybekomponálásának szép példája. Az olajfestményen egységes színharmóniává olvad a drapptól fokozatosan a vörös és a barna felé sötétedő színek együttese. Jó színvonalú, színes, ám mégis egységes tárlatot láthattunk 1985 januárjában és februárjában a Műcsarnokban. A válogatás nem volt ugyan teljes, de meggyőzően bemutatja Bartha László természeti motívumokból kiinduló, nonfiguratív festészetének a legkiforrottabb, legérettebb szakaszát, mely kétségtelenül a legtisztábban demonstrálja a festő eddigi tevékenységét. A kiállított anyag egyértelműen meggyőz bennünket arról, hogy Bartha László a hazai absztrakt festészetünk egyik jelentős képviselője.

Lóska Lajos

5

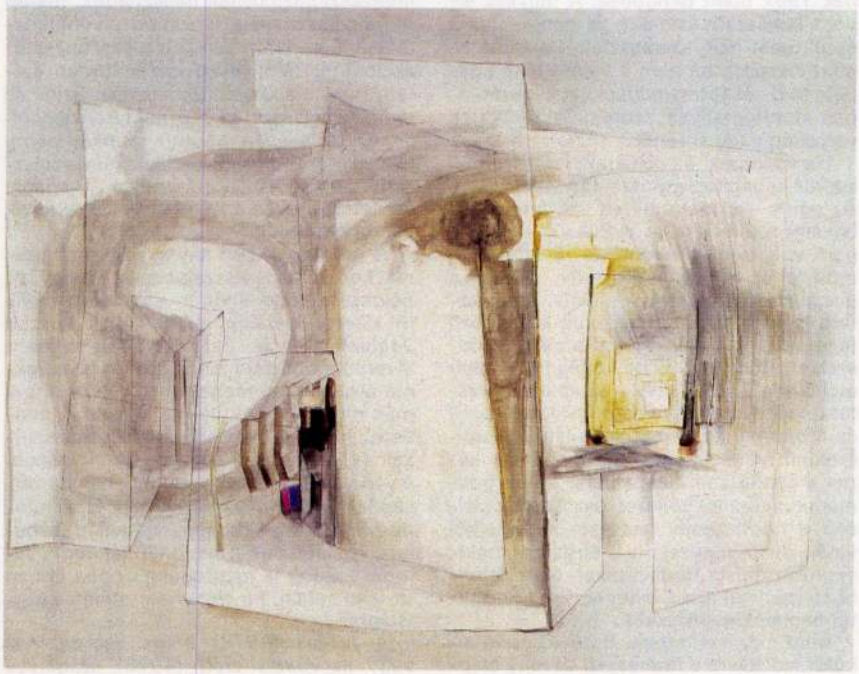

6

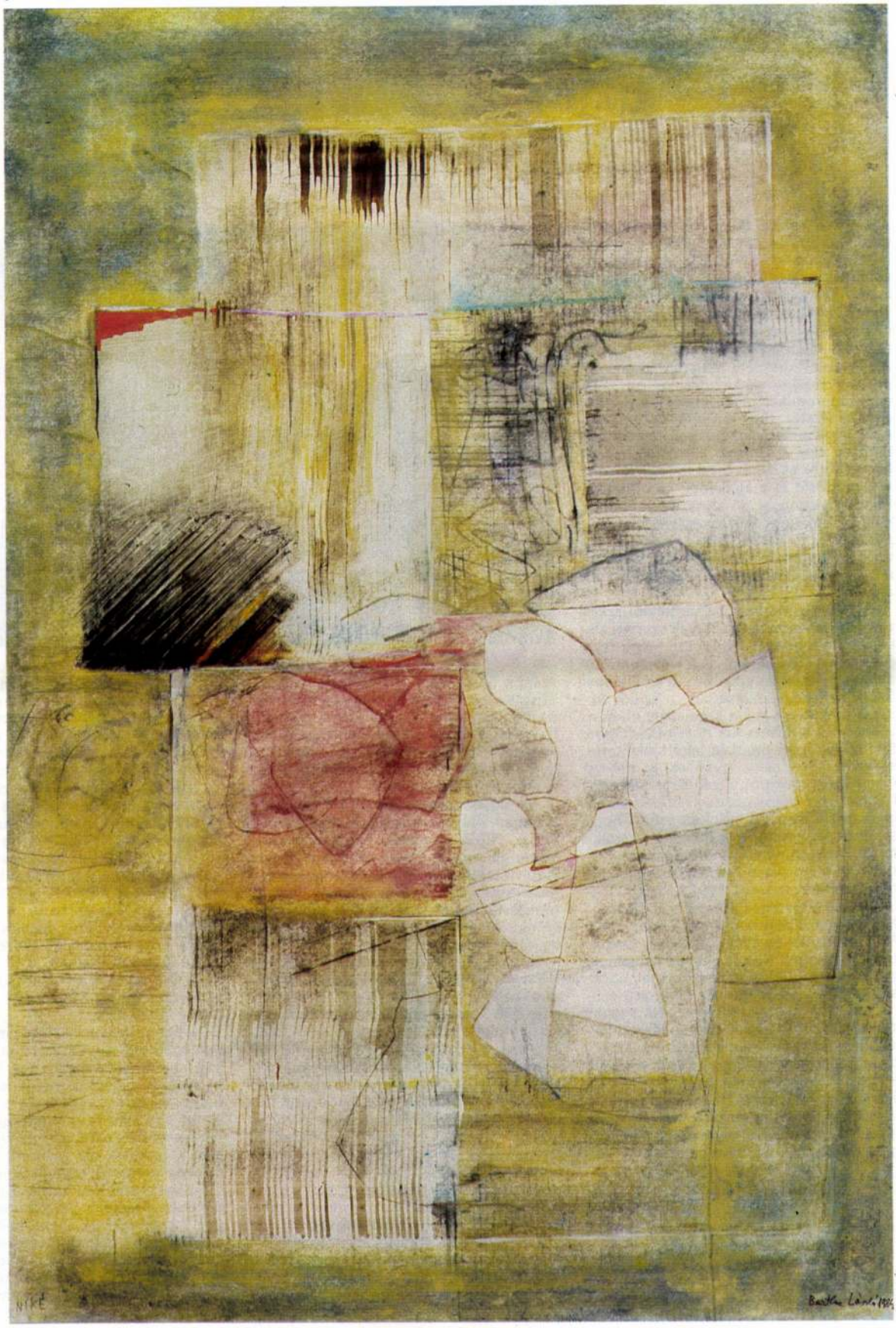

Az Alföld vonzásában

Kurucz D. István kiállítása

A kiállítás *Kurucz D. István* 70. születésnapja apropóján jött létre. Nem a megélt hét évtized emeli a kiállítót a magyar képzőművészet nagy öregjei közé, hanem a közel fél évszázados alkotói munkásság. Nincs lexikon, melyben ne szerepelne a neve címszóként, de a magyar művészetet tárgyaló szakkönyvekben is (így legutóbb A művészet története Magyaroszágon című)ben) rendre találkozunk egy-egy művének reprodukciójával, legyen az a *Gubások*, az *Aratás* vagy a *Gajdán szomszéd*. Azok közé a magyar képzőművészek közé tartozik, akik a szakmai elismerés mellett a műgyűjtők és a művészetkedvelő közönség tetszését is magukénak mondhatják. Minden bizonnyal élő klasszikus voltának köszönhető, hogy míg a szellemi közösséget – a Vásárhelyi Iskolát –, amelyhez tartozik, az utóbbi években támadások is érték, ő maga, illetőleg munkássága ezekből a nyilakból alig kapott.

A kiállítás Hódmezővásárhelyről érkezett a Műcsarnokba, és tervek szerinti következő állomása Hajdúböszörmény lesz. E három városhoz kötve felvázolható az életpálya születésnapi alkalom kínálta íve. Számára Hódmezővásárhely a szülői házat, a nyomdász apa a szocialista elveket, a Tabán a külváros kis házainak dolgos, földműves-ipari munkás lakóit jelentette, életre szólóan mély, gyermek és ifjúkori élményként. Alkotói egyénisége kibontakozásában a város gazdag népművészete is szerepet kapott. Indokolt tehát, hogy a művészet e komoly színvilágú, mértéktartó díszítésű néhány bútordarabját *Kratochwill Mimi* avatott rendezése elhelyezte a festmények közé. Még közelebb haladva művészetének forrásához,Vásárhelyen kapta *Tornyai János, Endre Béla, Rudnay Gyula* és a nem messze, Lakostanyán dolgozó *Koszta József* műveinek, művészi magatartásának, etikájának egész alkotó útjára meghatározó élményét is.

Budapest a szakmai ismeretek magas szintű elsajátítását, a Képzőművészeti Főiskolát, *Szőnyi István* emberi-művészetpedagógiai varázsát adta. Itteni élménye a Szocialista Művészcsoport, tanársegédi állás Szőnyi mellett, és közösségi munkájához még falat is adott a főváros. (Igaz, ez utóbbit aztán el is vette.) Itt kapott műtermes lakást, nyugodt alkotói légkört és országos elismerést, Munkácsy-, SZOT-díjat, Kiváló Művész kitüntetést. Az alkotói út logikája vitte a Hortobágyra, a „legletisztultabb" Alföldre, és közösségi érosza vállaltatott vele művészeti vezető tisztséget, munkát a Hajdúböszörményi Nemzetközi Művésztelepen.

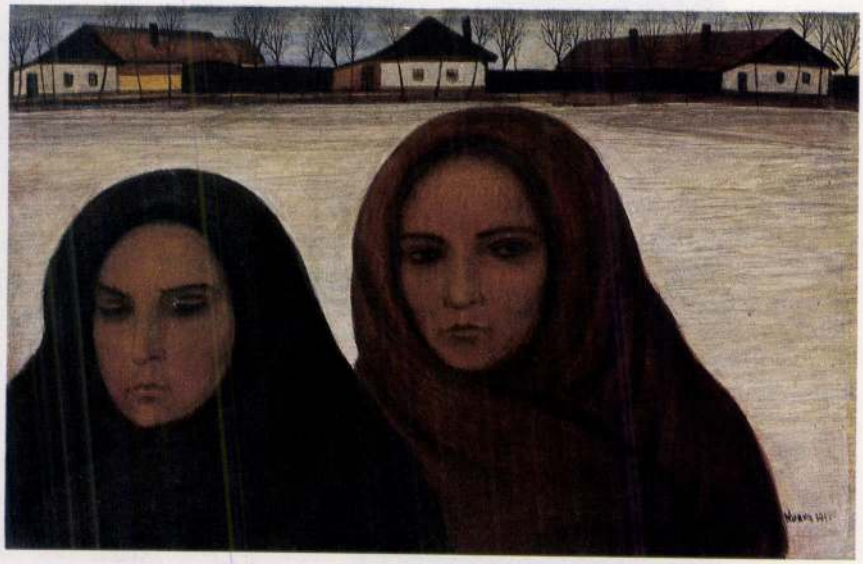

1

Munkásságának gyökereit keresve azonban vissza kell térnünk Vásárhelyhez és az alföldi realisták hagyományához. Végig hű maradt a nagy elődök általa ma is folytathatónak ítélt művészetikai és magatartásbeli értékeihez. Tájszeretete elpéphetetlen szálakkal köti az Alföldhöz. (Majdnem 40 éve él Budapesten, és nincs egyetlen nagyvárosi képe.)

Kötődése az alföldi festészet hagyományához a realista látás és megjelenítési módon belül individuális. Nem találkozunk nála sem Tornyai epikus hevületével, sem Koszta piros-kék-fehér izzásának drámaiságával. Kiegyensúlyozott, nyugodt alkotói egyénisége a saját festői nyelv kialakítása érdekében messzebbre és időben mélyebbre nyúlt. Az európai művészet történetének több mint fél évezredes távolságában a trecento és quattrocento kedvelt temperatechnikájában lelte meg az egyéniségének megfelelő kifejező eszközt. A gesofestés lágy, visszafogott, lírai színvilága nála határozott formarenddel és pontos rajzossággal ötvöződött egybe.

Nyugodt világlátását és szemlélődő megközelítését jól mutatja, hogy nála a paraszti hétköznapok szereplői, megjelenítettjei nem tevékenykednek, általában nem is mozdulnak, csak állnak, léteznek. Ez a „csak léteznek" azonban Kurucz képalkotásában nagyon is tartalmas. A kútnál a kanta megtelésére váró asszonyok, a piacon álldogáló férfiak és nők vagy a tejeskantákkal az út mentén álldogáló asszonyok életformáról, emberi magatartásról és sorsról nagyon is sokat mondanak. Kurucz alakjainak statikussága évszázados társadalmi szerepet, mindennapos munkát és gondot, jégverést és aszályt elviselő türelmet, kitartást tolmácsol *(Disznóvásár, Kútnál)*. Csoportképeiben jól érvényesül ember és táj kapcsolatának sajátos kuruczi kifejezése is. Érezzük, hogy nem magányos tanya, hanem mezővárosi, falusi utca a művek színhelye, ugyanakkor a házak távlata, a környezet térképezése az Alföld tágasságát, nem látott, de láttatott végtelenjét idézi elénk *(Régi Tükör utca)*.

Központi helyet foglal el munkásságában az alföldi táj. Ezeken általában a föld kap nagyobb hangsúlyt, az foglalja el a képfelület nagyobb részét, kétharmadát, olykor háromnegyed részét is. Az élelmet, életet adó föld részletgazdag és egyben monumentális e művein. Ember és természet korunkban oly időszerű kapcsolatának tág lélegzetű, szinte kozmikus méretű megfogalmazásával találkozunk egy-egy tájképén *(Hajnal a Hortobágyon)*. A minden torzsa, minden tócsa, minden fűszál részletgazdag, műves megmunkálása által önálló, elvont értékeket is hordozó felület jön létre. A művesség összhatása azonban mitikus erejét és az ősi földanyatiszteletet is felidézi *(Fekete föld, Ősz a Hortobá-*

1 Kurucz D. István: Asszonyok, olaj, 46x56 cm, 1971
2 Kurucz D. István: Disznóvásár, olaj, 62x92 cm, 1957
(fotók Dömötör M.)

Bartha Lajos

Megjelent az V. Dunántúli Táblatról

Mühely 1985 K

Bartha László, Munkácsy-díjas festőművész

Bányai Erzsébet festőművész pályafutása igéretesen indult. Anzal együtt, hogy férjhez ment és három gyermeke lett. – A képeire kezdtek felfigyelni, elsősorban a szakmabeliek: Koszta József, Bartha László, Kurucz D. István. – Kolozsvárott kiállításokon is szerepelt.

Szüts László: Asszonysors – művészsors.

Szabad Föld, 1984. jan. 21.

Bartha László, Munkácsy díjas szobrászművész

Megnyílt a Műcsarnokban az országos tárlat.

Bartha László komplex alkotása csak részletesen megoldott, egészében zsúfolt.

Wagner István: Elmélyre vágva.
Magyar Hírlap, 1982. máj. 1. 7. old.

Bartha László, Munkácsy-díjas festőművész

Első alkalommal a Pécsi Galériában nyílik meg a „Képzőművészet ma" címmel a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának árusítással egybekötött kiállítása, melynek következő helyszíne Budapesten, a Vigadóban lesz. – A maiak közül szerepelnek Bartha László, Bálint Endre és még többen.

Dunántúli Napló, 1983. okt. 8.

87 • BARTHA LÁSZLÓ (1902–1998)

Műteremben, 1959

59 × 79,5 cm
Olajtempera, papír
J. j. l.: Bartha László 1959
Kikiáltási ár: 1 000 000 Ft

Bartha leveléből idézet: *„...hinni kell abban, hogy a szerencsés pillanatokban kezembe akad a kormozott üveg, amelyen keresztül a napba nézhetek. És itt érkeztem el a Műterem című képhez. A festővászon az én kormozott üvegem, ha nincs előttem, semmit sem láthatok. A műterem rövidülő falain ülnek az emlékképek sokasodó rétegei, melyek annál többen lesznek, minél jobban öregszem. Ez az átélt és reális világ képe, maga az élet, s mivel a műteremben szembetalálja magát, amit a festő szembe tud szegezni a valósággal és a múlandósággal, az a szín, a forma, a ritmus, az arányok és a vonal, a tiszta benyomások átlátszó világa, s a jelrendszer, amely által ez kifejezésre juthat, tehát a Műterem valóban az életről és a művészetről szól. Ez a két világ nem más dimenzió lakója, mégis más – más síkon helyezkedik el, de a műterem festetlen falain akadálytalanul egyesül a két világ, s a vásznon egymásba kapaszkodva egységbe forrnak össze, s kiteljesedik az a világkép, mely, úgy látszik, mégiscsak az enyém, s már-már könnyebbnek tűnik a helyzetem..."*

Az 1959-es Műterem képen jobbra mély kék hátterű, nyitott ablak kitárt szárnyai előtt virágok állnak több vázában, a sok képéről már megismert kis szekreteren. Baloldalon, műterem nyitott ajtaján át a festőállvány előtt áll a festő, megkezdett vásznán felvázolva az előtte ülő akt vonalrajza.

E kompozíció a sík és a mélybe vezető távlatok együttese. Míg a jobboldalát a művész lezárja az ablakon túli kék háttérrel, addig a jobboldali lilás rózsaszín, mélységet érzékeltetően ad távlatot, azáltal is, hogy előtte, a műterem előtti szobasarokban egy asztalon a festő palettáján, az ablaküveg fénye tükröződik. A távlatnyitással egy mozgalmas, többsíkú képtérben többszörös nézőpontot ad. E lebegő hangulatú kép, erősen franciás könnyedséget sugall. A megtört síkokkal szabdalt képfelület gazdagon árnyalt, erőteljes lendületű, a vékony ecsetvonásokkal megoldott mű – mint a többi műterem képe is – az állandóság jelképe Bartha művészetében.

A művészt 1927-es Önarcképe máris egy idegen fiatal, nagytehetségű, kiforrott festőnek mutatja. Ekkor végezte tanulmányai első évét a budapesti Képzőművészeti Főiskolán, Benkhardt Ágost növendékeként. Művészetét ez időtől kezdve tartották és tartják számon. Főiskolai tanulmányai után, a 30-as években a nagyhírű Magyar Akadémián találjuk.

Budapestre visszatérve, Erdélybe utazott tovább, – ahonnan indult is – és az 1940-es évek első esztendeit ott élte át. Mindenhonnan képekkel megrakodva tért vissza a fővárosba. Ezeket az állomásait egy-egy, azóta is mérföldkőként számontartott műve jelzi. Közben családot alapított, feleségül vette a fiatal, tehetséges festőnőt, az ugyancsak Benkhard tanítvány Karácsonyi Irént, akitől két gyermeke született. Utazásai mind meditációra, elmélyülésre késztették a komoly gondolkodású, finom érzékenységű festőt. Ha nem is a helyszínen dolgozta fel a látványt és a mögötte lévő világot, hazatérve, egyre több műve született ezekből az élményeiből. Egyre mélyebbről tört fel benne az a mély gondolatiság, érzelemgazdagság, amely hol tragikusan, hol líraian álomszerű szépségekben nyert formát műveiben.

Az 50-es években sorsa úgy alakult, hogy második feleségével, Veronikával, Tihanyba költözhettek. Ugyanoda tért vissza, ahol már a 30-as évek is ösztönzőleg hatottak rá. Balatoni képeinek sora következett. Leginkább a téli tó látványa ragadta meg, felülnézetből, műterméből, a jégvilág hangulata.

Nem volt a szocialista realizmus – az 50-es évek uralkodó stílusának – művelője. A maga különös látásmódján keresztül mégis megragadta őt az ajkai alumíniumkohó látványa, a kémiai laboratórium, a pályaudvar sínhálózatának elegáns vonalvezetése. A cirkusz világának ihletésére képek sorát jelenítette meg. Ugyanúgy mélyen érdekelte a mitológia és a bibliikus jelenetek már-már jellé sűrűsödött megfogalmazása.

Festészeti munkásságát leginkább a belső élmények sugallta képek jelentik. Meditatív és elmélyedő egyéniségéből született művei legtöbbje a valóság talajáról indult, e szépségek vezették egyre beljebb, egyre mélyebb rétegekbe. Átformálta a látványvilág adta benyomásokat és filozófikus gondolatisággal ragadta meg és örökítette meg képeiben ahol élt, amerre járt vagy megfordult.

Élményeit sok esetben a színvilágából eredeztethetjük. Szintetizáló összegzésként a nonfigurációt is felhasználta a hangulat közlésére. A lényegretörő jel- és színvilággal egyre általánosabb régiókba emelte az egyedi jelenségeket és gazdagon telítette képsorokká alakított élményeit.

Színeinek képépítő jellegén túl, ezek erős érzelmi töltéssel telítettek. Mindig hangulatot, érzést és szuggesztív vonásait közvetíti. A kontúrvonalak nélküli színek, foltok adják a kompozíció lényegét, olyan rendbe szedve, hogy mindennek jelentése és jelentősége van. Térformáló erejű színkapcsolatai, a mélyülő vagy síkban tartott képeinek jellemzésére is szolgálnak.

Képépítési elemei között a természet organikus rendjéből fakadó vonal- és színhálózatok sora mellett az épített tér szinte teljesen lemeztelenített váza, költőiséggel elénk állítva, adja Bartha művészetének kulcs-megoldását. Képei sokszor felülnézetből ábrázolt kompozíciók, vízszintes és függőleges vonalrendszerre épülnek bár a szerkezetesség gyakran elfedi a színekkel oldás igénye és kényszere.

Franciás ízű festőnek ismerjük Bartha Lászlót, bár kézzelfogható jelét nem adta sohasem annak, hogy a Párizsi Iskola tagja bármelyikének hatása alá került volna és az ő szuverén önálló festői világát befolyásolta volna. Könnyed ecsetkezelésével, finom eleganciájával, színeinek atmoszférikus lebegésében képei mégis idézik a francia művészet halhatatlanjait, így őt is sorolhatjuk a Párizsi Iskola tagjai közé.

Bartha László, – a sokoldalú művész, hiszen festészeti munkássága mellett díszletterveket, könyvillusztrációkat is készített, – 90. életévében, 1998-ban hunyt el. A már életében nagyrabecsült művészt – életművének befejezése után – most kezdhetjük el művészettörténetünk rendjében a helyére állítani.

E Műterem képe a derecskei patikus, Benkő Ferenc kiváló gyűjteményének becses darabjaként volt eddig ismert, mivel őszinte barátság fűzte őt a festőhöz, Bartha Lászlóhoz.

K. M.

86

86 • SZŐNYI ISTVÁN (1894–1960)

Itatás a zebegényi Dunaparton

60 × 80 cm
Tempera, vászon
J. j. l.: Szőnyi I.
Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft

88 ◆ VASZARY JÁNOS (1867–1939)

Fekvő akt, 1930-as évek

37 × 46 cm
Olaj, karton
J. j. l.: Vaszary J.
Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft

IRODALOM
Lázár Béla: Vaszary János, Bp. 1923
Haulisch (Bordácsné) Lenke: Vaszary, A Művészet Kiskönyvtára XXII, Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Bp. 1960

Vaszary minden festménye élettel, mozgással, élőlényekkel teli. Ennek az intenzív színkezelésű, friss faktúrájú és virtuóz alkotásnak lényege a fény; az a fény, ami a képen nem látszik, hanem mindent láttat; a különös színeket, színfoltokat létrehozza, élteti; ami önmagában színtelen, körülötte azonban minden különös színekben verődik vissza – a lila fatörzsekről, a kék lombú fákról, a sötétkék hegyekről, a zöld-rózsaszín pázsitról –, és ami felé a narancs-vörös foltokon fekvő, kék kontúrú, fehér testű, ruhátlan lány nyújtózik; a szintén láthatatlan, de mindent beragyogó napkorong sugarainak irányába. A képen egyetlen aktív cselekvő, a földön felszabadultan nyújtózó nőalak valójában a színorgiával teli természet részévé, szőnyeg-, pázsit-, de mindenképp élénk, aktív színfoltjává, fauve-os, matisse-os mozgalmas ornamentikájává válik.

Az impresszionizmus sajátos adaptálása, a francia fauvizmus (az ellentétes tiszta színek egymás mellé helyezése), Matisse vagy a japán festmények hatása egyaránt érződik a legkülönbözőbb stílusok elsajátításáról híres, mégis egyéni expresszivitású Vaszary festményén. Alkotásai a színek dinamikájának köszönhetően mozgalmasak. Ez a sajátos „aktivizmus"; a mindig más stílusban újraéledő, megnyilvánuló frissesség a Székely Bertalannál, majd Münchenben Hollósy Simonnál, Párizsban a Julian Akadémián tanuló Vaszaryt az avantgarde felé is nyitotta tette.

Ha a fűben fekvő energikus, az életnek lelkesen örvendő nőalakot Matisse női sziluettjeihez hasonlítjuk, szembeötlő Vaszary figurájának plaszticitása, térbelisége és érzelemmel, vitalitással teli mivolta. Ha megfigyeljük a háttér hegyvonulatait, észrevehető, hogy azok a diagonálisan fekvő nőalak körvonalait keretezik és erősítik fel. Matissetól eltérően Vaszary sűrű, függőleges (sajátos módon ecset helyett) spachtli-vonásokkal tölti fel, ezáltal tömbösíti mind a hegy koporsó szerű formáját, mind pedig a nőalakot.

Bár Vaszary plakátokat és gobelineket is tervezett, dekorativitása sokkal hatásosabb és élénkebb egy plakát hordozófelületén megszokott ábrázolásmódnál. Vaszarynak ez a festménye is azt bizonyítja, hogy képeinek intenzitása vetekedhetne egy mai reklámével, azzal együtt, hogy Vaszary sem nem szájbarágós, sem nem didaktikus. Figurális vagy tematikus tartalommal és szellemi-erkölcsi mondanivalóval sem terheli túl képeinek felületét; annál inkább ért a kihagyáshoz, a kevéssel sokat – sőt élénk hatást – elérni, éreztetni, érzékeltetni; egyszóval: élettel telíteni.

B. K.

Vaszary János: Kertben, 1934
Olaj, vászon
J. j. l.: Vaszary J.

MDK

Bartha Lászlóné

textilmunkával résztvett az alábbi kiállításon

Karácsonyi vásár akadályokkal. Magyar Iparművészet 1937. 247.l.

MDK

Bartha Lászlóné

Megnyitották Kassán sz ... iparm. tárlatot. Uj Magyarság 1943. máj. 11.

megirva

Bartha Lászlóné

nagyboromnyai

Hül. Karácsonyi Irén

festő

lásd

Karácsonyi Irén

alatt

Tombor Ilona Kozlése - 1950.

szept. 29.

ap

fő

1

Jác
ra

d

2

neve
ó

da

3

ga
ka

tök

4

felm.
a

ek

5

zűz
ő

at

6

c. vt.

1950 SZEPTEMBER 37. hét

Karácsonyi Ferenc

1927/28 – 1932/33

Ferképzomfoiskàvk

97.l.

Karácsonyi Irén

VI. éves hallg

100 – Pongó tanul-
mányi segély

Ferképzomfoiskèvk 25.1.

Karácsonyi Jenő

Kettős arckép, olaj.
Gyümölcsben, olaj.

X. Tavaszi Szalon
1935.

Budapest, 10 marzo 1936.

gnor Onorevole,

volgermi all'Illustrissimo Signor
segue:
i scrivere un libro sul tema " Fascismo
vrebbe uscire fra pochissimo. Il mio
né non ho potuto avere alcuni libri
ei bisogno prima di tutto delle con-
dacati artistici. Poi del Costituto
egli ultimi anni sono stati banditi
cultura ed architettura italiana,
Biennali. Concorsi per far sviluppare

Karácsonyi Irén

KARÁCSONYI IRÉN

63 Gyümölcsös, olajfestmény . . . . . 300.—
64 Falusi leány, olajfestmény . . . . . 250.—
65 Balatoni táj, olajfestmény . . . . . 250.—

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon

1936

Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület

ELNÖK:

Gróf ZICHY JÁNOS v. b. t. t.

ALELNÖKÖK:

CSÓK ISTVÁN HORVAY JÁNOS

Karácsonyi Irén

89	Háztetők	olajf.	250.— P
90	Tehenek	„	300.— „
91	Tanulmány	„	200.— „

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon 1937

— 1888: VII. 268. — 1889: VII. 303. — 1890: VII. 303. — 1891: IV. 190. — 1892: IV. 190. — 1893: IV. 256. — 1894: IV. 43. — 1895: IV. 43. — 1896: IV. 43. — 1897: IV. 43. — 1898: IV. 43.

~~Erny Mihály hagyománya 1871. — Magy. Képt. 219. — Ltsza 145.~~

— 1900: IV. 43. — 1901: IV. 43. — 1903: IV. 43. — 1904: IV. 43. — 1905: IV. 43.

— Magy. Képtár 219. — Uj lelt. sz. 145. — 1905. átv. jegyz. 307. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 1952. és a leltárban 2930. — Erny Mihály hagyománya 1871-ben.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

MK 219.
Ujl. 145.

Erny M. hg. 1871

290

Karácsonyi Irén

Képzőm. főisk. kiáll. 1937

olaj.

88. Karácsonyi Irén . . . Leány korsóval

Tanár: Benkhard A.

Karácsonyi Irén

Tanár: Baranski

vizt

385. Karácsonyi Irén . . . . . Tulipáncsokor

Képröm. fölsk. kiáll. 1937

Karácsonyi Zoé

Tájkép, vízf.
Mezőn, vízf.

Művészeti Hotek Komárom

1941

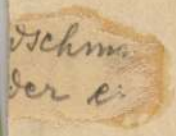

59

KARÁCSONYI IRÉN

Ivóban. Tempera.

Művészeti Hotek Ungvár

1941

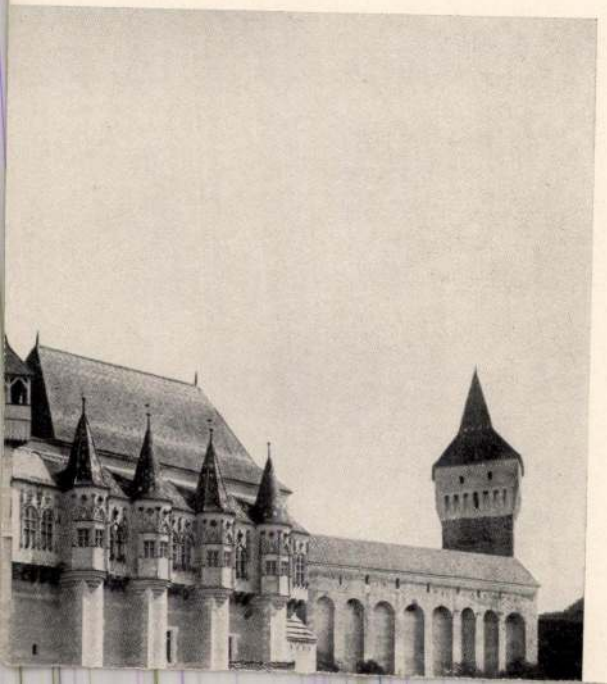

Karácsonyi Irén

festő

Erdélyi táj, vsz.
Karavánok, vsz.

Nemzeti Szalon

Őszi tárl. 1942. okt.

BARTA *Mária* /BUDAPEST, 1897 – BUDAPEST, 1969/
NAPFÉNYES UTCA
■ OLAJ-VÁSZON, 56 X 66 CM
JELEZVE JOBBRA LENT ■ BARTA PARIS 1927.

Az elmúlt évtized egy sor fontos hazai és nyugat-európai kiállítása tanúskodik a művészettörténet-írás szemléletmódjában bekövetkezett jelentős változásról. A hagyományos, szinte kizárólag a fejlődés fő vonalára koncentráló kutatói magatartást felváltotta egy nyitottabb, az egymással párhuzamosan futó irányzatok közül válogató „plurális" hozzáállás. Többek között ennek köszönhető, hogy számos, évtizedeken keresztül elhanyagolt, sőt az ismeretlenség homályába száműzött művész, s több, eddig csoportként nem is definiált alkotói közösség hirtelen a figyelem középpontjába került. Az új szemléletmóddal közelítő kutatók talán a legnagyobb kedvvel a női művészet összetett problémakörének gyürkőztek neki. Szinte felsorolni is lehetetlen a témával foglalkozó valamennyi európai és amerikai kiállítást. Az elmúlt évtized elejétől kezdve hazánkban is – elsősorban a Szombathelyi Képtárban és az Ernst Múzeumban – számos tárlat vette sorra a kérdés különböző, rendkívül szerteágazó aspektusait. Többek között ezzel az általános érdeklődéssel magyarázható, hogy a közelmúltban néhány sokáig elfeledett festőnő neve és életműve került ismét az érdeklődés fókuszába. Mára már Futásfalvi Márton Piroska, Endresz Alice, Lóránt Erzsébet, Járitz Józsa, valamint a most vizsgált alkotás készítője, Barta Mária is ismert és megbecsült szereplője a két világháború közötti magyar művészet történetének.

Barta Mária, mindkét művésztestvéréhez hasonlóan, kezdetben iparművészeti tanulmányokat végzett, majd Iványi Grünwald Béla és Bernáth Aurél mellett mélyítette el festészeti ismereteit. Számos festőnő kortársához hasonlóan pályája elején jelmez- és díszletterveket készített, általában a későszecesszió dekoratív stílusában. 1920 után csaknem egy teljes évtizedet külföldön töltött, főként Párizsban, de gyakran megfordult Olaszországban és Törökországban is. Már 1921-ben kiállította műveit a Nemzeti Szalonban, de csak 1930-as hazatérése után vett részt igazán intenzíven a magyar festészeti életben. Tagjai közé fogadta a modern, franciás irányzatokat összefogó KUT művésztársaság, és 1933-ban megrendezhette első gyűjteményes kiállítását is.

A vizsgált festmény az életmű legértékesebb szakaszát illusztrálja, azokat a párizsi éveket, melyek az École de Paris vibráló, inspiráló közegében teltek, a példaadó nagyok, Matisse és társainak közvetlen közelében. Barta Máriát láthatóan megigézte a Vadak önfeledt, felszabadult festői nyelve. Képének merész, tompítatlan színhasználata, a lazán, látszólagos hanyagsággal odavetett ecsetvonások, s a nagyvonalú, dekoratív látásmód egyaránt Matisse kikerülhetetlen hatását igazolja. A kifejezés erejét fokozó formatorzítás és a festékfoltok határain kivillantott vászon színének tudatos felhasználása szintén kedvelt fauve-os gesztus: bizonyítják, hogy a modern izmusok nyitányát jelentő festői stílus formai újításai évtizedekig befolyásolták az egymást követő művészgenerációkat.

MOLNOS PÉTER

Bertha Zoltán

7. Esti fényel, olaj, 60×80 cm.
6. Este, olaj, 60×80 cm.

Ezek Magyarország Jubileti képzőmiszeneti kiállítás 1965 Bp.
Ucz. bev. Dradi Nóra

Basta Zoltán

(Sátoraljaujhely)

Csendélet pt. 30×43

Kislány vizággal, akv. 28×19

Férfifej, kréta, 40×28

Fiú, neu r. 38×29

Néni szemüveggel, cer., 40×28.

Országos diák képzőművészeti kiállítás

Hódmezővásárhely 1965. Kat. ber.

Orosz Lánló

8

Darajóni

Jokaj, olaj.

Bartha Zoltán

MDK

Szerepelt a kiállitáson.

--: Megyei képzőművészeti kiállitás
Sátoraljaujhelyen.
NAPJAINK. 1962. szept. 1.

megírva

Bartha Zoltán

festő

Ferkèpzomfoiskèvk

1939-41. 151. l.

1681/925.szám.-

III/a.

Értesitem Méltós
tábornokot, a m.kir. hadtö
Orsz. Bizottsága rendes ta
jedő időszakra egyidejüleg
Fölkérem Méltósá
kinevezési okmányt nevezet
példányával együtt eljutta

Budapest, 1925.

Bartha Zoltán
rajzoló

Siró Ödön:
Madaras Jankó
Mese 6–12 éves
gyermekek számára

Bp. 1943

Fenti rajzaival

an
nó
in-
os
a
tt
an
ei-

ir-
f.
e-
öl
n.
g.
ti
ai

anyagon. Ezek alapján készült el „Diphtériában elhaltak vasomotor-központjának szöveti képe“ című tanulmányuk, amely magyarul az Orvosképzésben (1934), németül pedig a Jahrbuch für Kinderheilkundeban (Bd. 143, 1934) jelent meg. A Magyar Orvosi Archivum közli „A kísérletes lázkeltés hatása az ép idegszövetre“ című referátumát, amely a Magyar Elmeorvosok XIII. Értekezletén került bemutatásra. Szatmári Sándorral közösen folytatott ezenkívül kutatásokat „Adatok a gliomákban lefolyó lebontásos folyamatok kórszövettanához“ című és a Magyar Pathológus Társaság Munkálatainak sorozatában kiadandó értekezésük elkészítése céljából. A polyneuritisek kórszármazásának kérdéséhez kapcsolódó, triorthokresilphosphattal végzett kísérletes vizsgálatai még folyamatban vannak.

Dr. Krompecher István (1905, Budapest, ág. ev.), egyetemi magántanár, tanársegéd (prof. Kiss) félösszegű belföldi ösztöndíjjal folytatta a csont szöveti fejlődésének vizsgálatát. E tárgykörön belül többirányú kutatásokat folytatott. Ezek közül a kötőszövetesen előképzett csontfejlődésre vonatkozó vizsgálatait még folytatja. Nem zárta le a normális csontfejlődés módja és a mechanikai viszonyok összefüggésének kiderítésére irányuló munkásságát sem, de annak eddigi eredményeiről már beszámolt az Orvosegyesületben tartott előadásában. Előadásá-

Bartha Zoltán

I. évf. hallg.

Képzőm. Főisk. Evk

1936/37. 72 l

Ferkèpzomfoisk vk

ltámadási - dombormű, függő, réz,
III. század.

Bartha Zoltán

polg. isk. tanárjelölt

l Ferk pzomfoisk vk

1939-41. 144. l.

egyzék

hó 1.-én kifizetendő illetményekről.

	10	11	12	13
n á s o k				
tési leg	pénzintézeti központi kölcsön	letiltások	had-felszerelési adó	állami nyeremény-kölcsön
f	P f	P f	P f	P f

Bartha Zoltán

festő

IX. Rakáts-u. 5.

MKSz 1947

1936–1941

képröm. fotok.

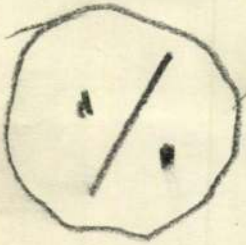

./.

mikor és hol
született, kinek
tanult?

fordít

trul. 1915 juli 23
Mezőkövesd

Fürst Rudnay

Ø Bartha Zsigmond

Crustumbes

Bp. VII. Holló u. 14.

Nemesférk 1941

198-l.

859.

I
385.

859. Rembrandt van Rijn után.

A mester sz. Leydenben 1607-ben. † Amsterdamban 1669-ben.

Saját képe.

Derékon alólig látható és kissé jobbra fordult. Puha kalapot hord felhajtott karimával; rövid haja, szemöldöke és szeme barna; bajusza és szakálla leberetvált; ingét a nyaknál szalaggal kötötte össze; kabátja alól piros ujjas látszik ki és fekete köpönyege álló gallérú.

Vászon, méretei 81 : 64 cm. — Mündler : VII. 41.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1812: XII. 12. *P. Rem-*

Barta Zsigmond

Barta Zsigmond ékszerész, ezüst-árugyártás. IV. Kamermayer Károly-u. 8.
380-357

Bptaób. 1940. sept
" 1942 jan

Báthori Zoltán dr.
egyet. tanársegéd.

Bartha Zsuzsa, ötvös

Bartha Zsuzsa ötvösművész kiállításának megnyitása 1976. november hó 16-án 6 órakor a Fészek Művészklubban. A kiállítás megtekinthető: november 28-ig naponta délután 2—8 óráig.

Közlemények

11.

Népszabadság, Bp. 1976. nov. 13.

Bartha Zsuzsa, ötvös

Bartha Zsuzsa ötvösművész kiállításának megnyitása 1976. november hó 16-án 6 órakor a Fészek Művészklubban. A kiállítás megtekinthető: november 28-ig naponta délután 2—8 óráig. (x)

– Közlemény

Esti Hírlap, Bp. 1976. nov. 12. 6.

Bartha Zsuzsa, ötvös

□ BARTHA ZSUZSA ötvösművész munkáiból nyílik kiállítás ma este 6-kor a Fészek Művészklubban. Megnyitja: Somogyi József Kossuth-díjas szobrászművész. A tárlat november 28-ig tekinthető meg.

-□ Bartha Zsuzsa. 2.

Esti Hírlap, Bp. 1976. nov. 16.

Bartha Zsuzsa ötvösmüvész

A Budapest Körszállóban Guti Ferenc kiállitása november 22.-ig,
a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében Fejér Gábor kiállitása november 24.-ig,
a Fészek Művészklubban Bartha Zsuzsa kiállitása november 28.-ig tart nyitva.
a Csók István Galériában Bidovics László kiállitását november 25.-én nyitják meg,
-mint a lap közli a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. nov. 2o.
XX.é vf. 47. sz. 8. lap.

Barta Ismeros, ötvösmű vén

A fém [illegible] észe

(h. m.): A fém művésze 2,

Esti Hirlap, Bp. 1976. dec. 1.

Bartha Zsuzsa

Kelyhek a debreceni Nagytemplom részére.

Ipari Művészet, 1973/2. sz. 30.l.

Bartha Zsuzsa

A Iparművészeti Főiskolán diplomázó ötödik hallgató.

Ipari Művészet, 1973/2. sz. 30. l.

Bartha Zsuzsa

a debreceni református templomba készitett urasztali felszerelése szerepel az Iparmüvészeti Muzeum "Ötvösök diplomamunkái" c.kiállitáson

Magyar Nemzet 1973 február 17
4.old.

Battka Csursa
ötvös

A művesmő számára a legnehezebb feladat, amikor az építésszel kell együtt dolgozna.

i.j: Kerdőhör.
Tükör, 1975. aug. 12 – 27 oldal.

Bartha Tsursa
ötvös

Bartha Tsursa dolgozik hiszet
egyházmű veszeti tárgyakat, ér-
szerelet, használati tárgyakat.
⊞

i.j. Kendőkör
Tükör, 1975. aug. 12 – 27 oldal

Bartha Zsuzsa, iparművén

BARTHA ZSUZSA ÉS SOR JÚLIA kiállítása nyílt meg a Salgótarjáni Ifjúsági Házban. Ékszereket, világítótesteket, vázákat, valamint tizenhat zománcképet mutatnak be.

-: Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1979. ápr. 21.

Barta Ismaza

„Ékszerek" (repriv)

Sz. A.: A látvány világa,
Új Tükör, 1978. május 7 - 27 lap.

Bartha Zsuzsa
MK SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-746, 340-726
Grafikusművész
PEST MEGYEI HÍRLAP
1982 JÚN 26

1021

Gyertyatartó és hamutál

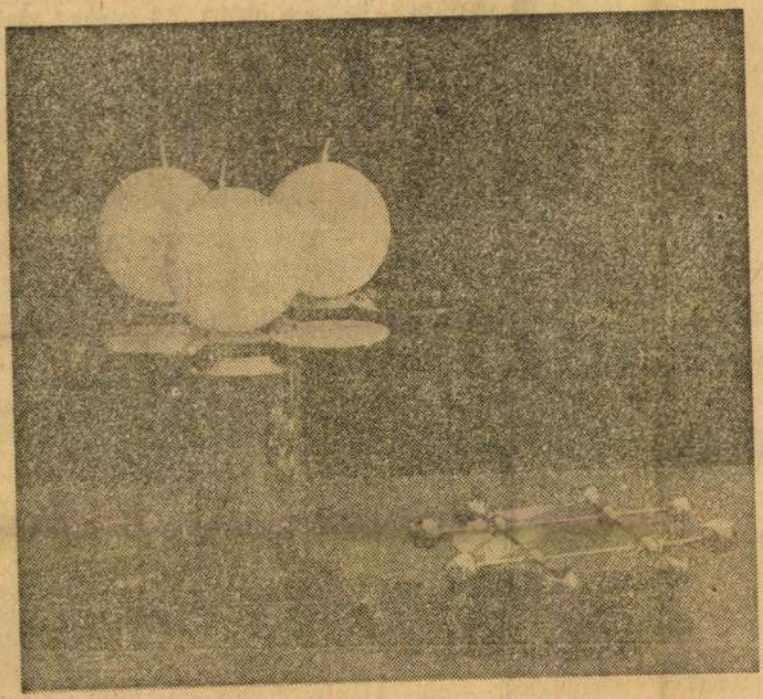

Bartha Zsuzsa munkája

... egy épületek
rukciója is kezdődhetett, t
lógia, szemészet, orvosszállá
itt. Az utolsó épületét mo
ják véradóállomássá, anna
pedig infúziós laboratóriun
A kórház természetesen tov
rapodott. Két lépcsőben
épültek, pszichiátriai be
azután kialakítottuk az 52 s
nővérszállást, *saját vízmův*
tunk. 1981-ben már 900 á
ezer embert gyógykezelte
saink, ápoltak nővéreink.
egyesült a városi rendelőin
kórház, most 1200 dolgozója, közöttük 150 orvos várja a gyógyulást keresőket.

— Ez már a csúcs, innen nincs tovább?

— Szó sincs ilyesmiről... A világon — azt hiszem — semmi nem lehet tökéletes, miért épp a mi kórházunk lenne az? Először is gondunk, hogy az ágystruktúra nem felel meg a betegedési struktúrának. Ez azt jelenti, hogy *egyes osztályainkon elegendő, vagy több az ágy a kelleténél, másokon kevesebb.* Ilyen például a belgyógyászat. Köztudott, hogy a népesség hazánkban elöregedő tendenciát mutat, s az is, hogy 0 éves kor felett háromszor akkora z igény a kórházi belgyógyászati kezelés iránt, mint fiatalabb korban. *Kellene építenünk egy újabb 100 gyas belgyógyászati pavilont.* A roblémát csak enyhíti, hogy — mitán a ceglédi és az 1957-ben elkézült 159 ágyas nagykőrösi kórházat ategrálták. Nagykőrösön 120 ágyas

Sürgősségi betegfelvétel

— Mammutkórház lesz tehát az egykori ápoldából?

— Túlzás nélkül állíthatom, annak számít már ma is. *Dél-Pest megye 170 ezer lakójának kórháza ez, nem csupán a ceglédieké.* Jó példa erre, hogy januárban alakítottuk ki a sürgősségi betegfelvételi részlegünket — ez fogadja a környékbelieket is — de máris a bővítését tervezzük. A mi felelősségünk területünkön az egész gyógyító hálózat — tehát a körzeti orvosok — munkájának irányítása, szakmai felügyelete is. Jól tükrözi a helyzetet a kórházak szemlélete. Ha valaki egy beteg felől érdeklődik, az orvos sorolja, melyek a tünetei, mi a kórja, milyen gyógymódokat alkalmazott. De többnyire fogalma sincs arról, hogy az illető páciens abonyi, tápiószelei, nagykőrösi, vagy ceglédi-e. A gyógyulás szempontjából ez mellékes...

VASVÁRI G. PÁL

Barta Zsolt Péter
18. oldal

vezető szerkesztő: **Péntek Orsolya**, e-mail: pentek.orsolya@magyarhirlap.hu

A számsorokba rejtett esztétikum megjelenítése

KIÁLLÍTÁS

Új tárlattal jelentkezett nemrégiben a Ráday utcai 2B Galéria = DIGIT = 00101000110101110000101 címmel. A kiállítás, amelyen Barta Zsolt Péter, Drégely Imre, Haris László, Herendi Péter, Kemenesi Zsuzsa, Kerekes Gábor és Szilágyi Lenke alkotásai láthatók, a művészek alapkoncepciója szerint kísérlet a digitalizáció filozofikus megközelítésére. „Górcső alatt a valóság képeinek manipulációja, a komputer generálta vizualitás, a bitek esztétikai látványa, a pixelek halmazának szépsége, a komputer által létrehozható képmátrix és annak struktúrája" – olvasható a kiállítás ajánlójában. A furcsa cím remélhetőleg nem csak az informatikusokat vonzza. A kiállítóterébe lépve ugyanis a látogató szemesül azzal, hogy nemcsak a kettes számrendszer átalakítása a célja a kiállításnak, hanem láthat tájképet és „aurafotót" is. A hőképeken kívül találunk „digitális" kavicsot, valamint számítógép generálta képeket.

Szilágyi Lenke hatalmas panorámafotói lógnak ki talán legjobban a sorból. Az alkotásokon trópusi utazók láthatók, mellettük kontrasztként egy fényszennyezettnek tűnő város képe. Valójában csak a 2006-os Ungarische Akzent egyik fényfestészeti kiállítását örökítette meg a művész Városi utazók címmel.

Drégely Imre alkotásai is érdekesek, aki egy vagy két apró, fekete-fehér fotó megsokszorozásával, elforgatásával hozta létre munkáit. Káprázik a szemünk a képeket nézve – gyerekkorunk egyik kedvenc játéka, az a cső végére erősített prizma jut eszünkbe, amely megtörte, megsokszorozta a rajta keresztül látott tárgyakat, embereket.

Herendi Péter a mindennapok részleteit nagyította poszteréretűvé: makropontossággal szerepel cigarettacsikk, konzervdoboz és pernye a galéria falain.

Leginkább Kerekes Gábor munkái vonzzák a szemet, messziről úgy tűnik, mintha sok ezer hangya hemzsegne a vásznakon. Közelebbről azonban látjuk, hogy a fehér lapra nyomtatott, téglalap és háromszög alakú „tömbök" fekete jelsora valójában számok halmaza. Megjelenik a Fibonacci-struktúra, a Golden-ráció és a pí számítógép generálta számsora is, ötszázezer tizedessel.

A tárlat képei mind-mind kapcsolódnak a számítógép világához, de a virtuális valóság jelen van a pőre számsorokban és a tájképekben egyaránt, még akkor is, ha első ránézésre ezt nem is biztos, hogy gondolnánk. Az = DIGIT = 00101000110101110000101 tárlat érdekes, már-már 22. századi próbálkozás a számsorokban meghatározható esztétikum kifejezésére. Már ha létezik ilyesmi.

ZALKA SZILVIA

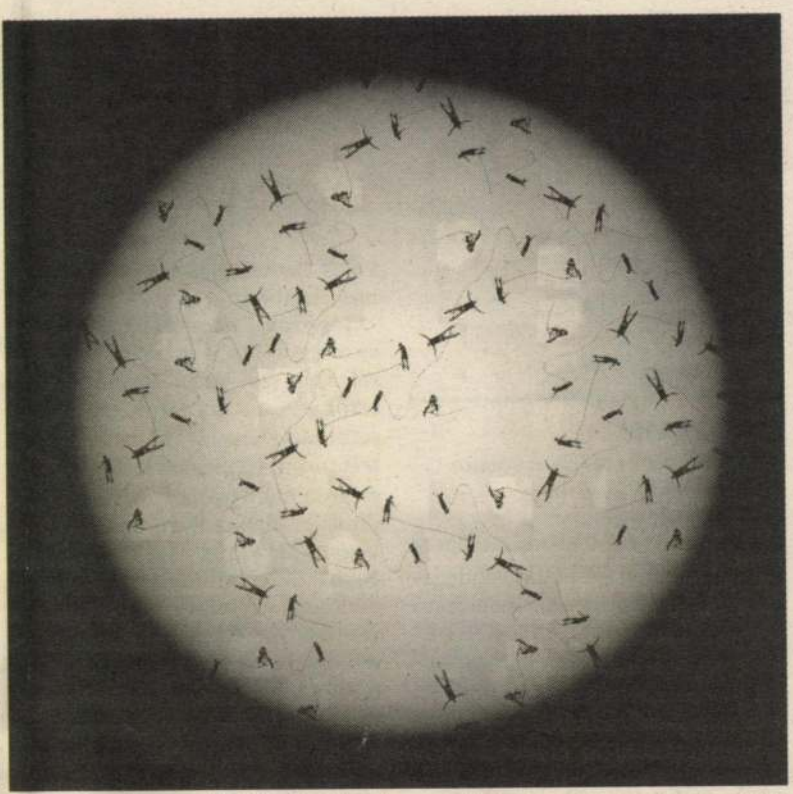

A képeket nézve néha káprázni kezd a szemünk FORRÁS: 2B GALÉRIA

= DIGIT = 00101000110101110000101
2B Galéria

Filmváros, tettek

KÁNTOR LAJOS
a Korunk főszerkesztője; rovata kéthetenként jelenik meg

TÚLOLDALRÓL

Piros-feketében készült a vendégeket fogadó, elegánsnak mondható reklámtáska, rajta „TV5MONDE" felirattal, alatta a logó és a pontosabban, valósan eligazító szöveg: „Transilvania International Film Festival 2007". Majdnem ugyanolyan – csakhogy ott nem volt két szín –, mint amilyent Karlovy Varyban osztogattak. Igaz, hogy a karlsbadi sóval legfeljebb a kolozsvári káposzta vetekedhet hírességben (és ez utóbbit is inkább csak a magyarok ismerik), a cseh fürdőváros filmfesztiválja egyelőre messze megelőzi a mindössze hatodik rendezvényét letudó erdélyi fővárosét. A verseny azonban elkezdődni látszik. Nem csupán filmes vonatkozásban. Egy mai szimpla – nem üzletben gondolkodó – Szamos-parti polgár elmélkedhet persze azon, hogy örüljön-e vagy búslakodjék az előrejelzéseken; szurkoljon-é Polus Center Cluj név alatti kartonos füzetben).

Egyszóval nem csupán a filmről és a legutóbbi kolozsvári fesztiválról van szó, noha természetesen erről is, a média élénk érdeklődésétől kísérten. Így azt is meg lehetett tudni – ha igazat ír egy nyilván szintén nagy pénzzel, nemrég elindított hetilap, a Foaia transilvan –, hogy a TIFF, vagyis a Transilvania Nemzetközi Filmfesztivál mögött csaknem egymillió eurós költségvetés húzódott meg, pontosabban működött, és hogy ebből milyen részt vállalt a bukaresti minisztérium, a kolozsvári városi tanács, mit profitálnak a jeles filmrendező (nemrégiben még országos tévéelnök), Tudor Giurgiu érdekeltségébe tartozó cégek, más vállalatok.

A pénzvilág és a filmes világ, tudjuk, nem most és nem csak itt kapcsolódik össze, bizonyára így volt ez már egy évszázada is, Janovics Jenő korában. Legfeljebb az a kérdés, hogy ki és mennyit nyert akkoriban, mennyit Janovics, a kolozsvári magyar színjátszás, és mennyit a távoli, nagy hírre jutó stúdiók Kertész Mihály, Korda Sándor révén. Erről a fényes múltról a helybeli román utódok nem sokat látszanak tudni, a műsorfüzet összeállítói inkább Drakuláról értekeznek – bár az érdeklődésre számot tartó látványosságok sorában (angolul és románul) említik a helybeli Magyar Színházat és Operát is, valamint a Szabók bástyáját, Mátyás király szülőházát, a főtéri Szent Mihály és a Farkas utcai református templomot. Első helyen pedig a Művészeti Múzeumnak otthont adó Bánffy-palotát.

Itt álljunk meg egy percre, ugyanis a Bánffy-palota udvarát bevonták a TIFF-helyszínek közé, itt tartották a „magyar nap" estéjén a hivatalos fogadást. Igaz, az együttműködésről szóló szövegek csak angolul és románul hangzottak el, de olyat is meghallhatott a figyelmes meghívott, mégpedig a fesztivál egyik román rendezőjétől, amit máshol nemigen. Miután bejelentette, hogy jövőre (a határon túli) Moldova napját is megrendezik, hozzátette, hogy Magyarország közelebb van.

TIFF-en innen és túl, napjaink erdélyi, romániai magyar filmeseire ugyancsak figyelni kell. Aranypálmát még nem hoznak Cannes-ból, mint az idei ifjú győztes Cristian Mungiu, ám hovatovább remélhető, hogy összekapcsolódik a múlt a jelennel. A magyar filmről [illegible]

A harmincezr

CSÉFALVAY ZOLTÁN
egyetemi tanár; rovata kéthetenként jelenik meg

OCKHAM BOROTVÁJA

„Feleslegesen ne szaporítsuk a magyarázatokat!"
(William of Ockham)

Azt mondja a kormány, sikeres a vizitdíj, mert bevezetése óta csökkent az orvoslátogatások száma. Egy-két hónap alatt megtanultuk, hogy ne szaladgáljunk doktorhoz minden apró-cseprő bajjal. Az egészségügyi reform kiagyalói meg elégedetten dörzsölik tenyerüket, a kísérlet bevált, a népet sikerült megnevelni. Azt persze nem tudjuk, hogy az úgymond felesleges orvos-beteg találkozások száma csökkent-e, vagy éppen azoknak a száma, amelyekre szükség lett volna, de a betegeknek nem volt pénzük vizitdíjra. A statisztika már csak ilyen, tárja szét karjait tanácstalanul a reformer.

Ám nem kell Nobel-díjas közgazdásznak lenni ahhoz, hogy belássuk: a nép ilyen jellegű nevelése óriási tartalékokat rejteget. Hiszen minden piaci árus ismeri azt az alaptörvényt, hogy ha valaminek az

Bartha Lívia, keramikus
népi iparművész

MDK

A tihanyi falumúzeum parekasházában dolgozik.

Békés Attila: Képeslap a Balatonról

3

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. jún. 27.

BARTA MÁRIA

(1897 - 1969)

FESTMÉNYEK
GRAFIKÁK
KOLLÁZSOK

A SZOMBATHELYI KÉPTÁR
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT
A KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJÁRA

1999. SZEPTEMBER 16-ÁN,
CSÜTÖRTÖKÖN
16.30 ÓRÁRA

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
PATAKI GÁBOR
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
1999. SZEPTEMBER 16 - OKTÓBER 24.

SZOMBATHELYI KÉPTÁR
KUNSTHALLE SZOMBATHELY

Szombathely, Rákóczi F. u. 12.
Tel.: 94/313 074, Fax: 94/314 096
E-mail: szkeptar@elender.hu

Ø

~~ifj.~~ Bartha Mihály ifj
szobrász

Fővárosi Lapok 1896. máj. 6., 3. old.
(Ezredéves kiállítás.)

Kalmán

M.D.K.

BARTHA Miklós festő

Egry Margit - Wellisch Judit: Az Országház
42., l.

Bartha bár. főmérnök M.D.K.

tervei nyomán épül
Gyulán az elmebetegi
gyógyintézet.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1897. XVIII. évf.
okt. 27. sz. 2. old.

Pesti Napló 1908.

máj. 10. (Bartha Miklós
honvédnak pályatervei.)

Elszámolandó az 1912

Képcsarnokot illető tételére.

~~az 1912 január 17-iki~~

mejin

Bartha Mór

építész

Szül. Hajduhadház 1855.

Oklevelet nyert 1890.

Névjegyzmüegyetem 3. l.

gesellscha[illegible] [illegible]l olyan értekben

biztosítás [illegible] költség-számlát Bpes

b.) Január [illegible] Hamburg értesít

ma cémén[illegible] [illegible]a gummiárút

az árút a Ge[illegible]ánia Transport Vers.

[illegible]letes költségszámlát mellékel a

Hamburgi Póstatakarékpénztári csek.

8 // Bartha Mór

1879/80. I: vendéglátogató
szül. Hadházon (Hajdu m.)
1855-ben. Helv. hitv. Deb-
recenben gimn. rettseji, a mű-
egyetemen az építészeti szakon
öt év. Rajztanárfelott -

Csicsvai vár II. 197.

Bartha Mór

l. Kalmüsenl

68 l.

79 l.

80 l.

✓

Gyarapodás.

szembe néz.

bbkezét csipőjére támasztotta és balját
gos [redacted]kalpagja van. Hosszú haja, ba-
ástja piros, reverendája fekete. A hát-
zünk észre. A égbolt felhős.

einer Mórtól 12 koronán (91/93).
8-án.
94: VII. 10-én a 3135 szvsz. leirat.

1894: T. 50.
1907: T. 27

(29)

155

Bartha ~~Miklós~~ Mór

épitésihallgató

l.

Gereczerajztár

218. h. 221. h.

FENYLE

Bartha Mór

Vieves építészhallgató

l. Gereczeraptár

444. h.

69		62						
70							Kubinyi Ágoston.....	vászon
71		298					Kern Ármin:	
							Mosonyi Mihály.....	vászon
72		403					Csillagi Lajos:	
							Kubinyi Ágoston.....	vászon
73		329					Kertbeni Imre:	
							Saját arczképe.....	vászon
74		342					Székely Bertalan:	
							Deák Ferencz.....	vászon
76		409					Than Mór:	
							Deák Ferencz.....	vászon
77		30					Barabás Miklós:	
							Liszt Ferencz.....	vászon
78		49					Kiss Bálint:	
							Székely Imre.....	vászon
79		58					Donát János:	
							Percz György.....	vászon
70		65	-	-	-		Borsos József:	
							Hegedüs Kristóf.....	vászon

† Basta Sándor

199.

199. SZALON. TERVEZTE ÉS KÉSZÍTETTE BARTA SÁNDOR.

Ø Bartha Sándor

III. é. ép. hallg. 1942-43

Kotsis tanoszk

Falusi elemi népiskola tervl.

Technika 1943

606 l.

Tárl. kép és alapráp.

Vegas

A.18

1 Vol. 8vo

Désor,
E.

Les palafittes

ou constructions lacustres du lac de Neuchâtel

ornées de 95 gravures sur bois intercalées

MDK

Barta Sándor
festő

Méltatás.

Ék Sándor: Proletár képzőművészeti Tanműhely.
Művészet, 1968. november – 34 lap.

megírva // Bartha Sándor

híres hódmezővásárhelyi

ᵗ tálas XIX sz.

Kisshmotálas 199.1.

ᵗ (csúcsi)

BUDAPESTI KÁVÉSOK IPARTESTÜLETE

Irodai órák d. e. 9—2-ig. BUDAPEST, VIII. JÓZSEF-KÖRÚT 38. Telefon: 32-1-05.

762 sz.
1934

Tekintetes

Müemlékek Ormágos

Bizottsága Elnökségének

...rnak
...rnőnek

H

Te [illegible]

Bartha Sándor

hódmezővásárhelyi tálas
1904. hódmezővásárhelyi
kiállítás elismerő oklevél.

Kisshuvtálas 1991.

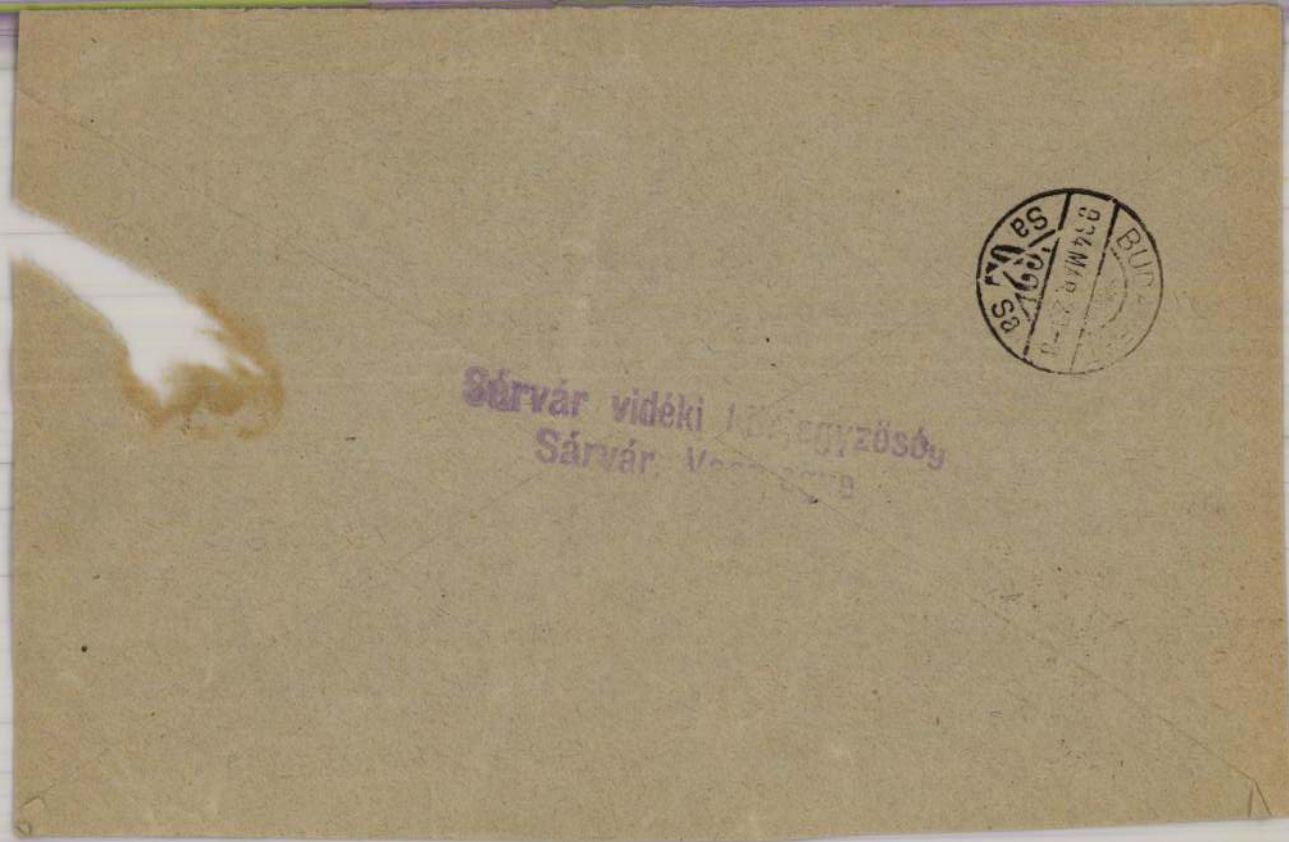
Sárvár vidéki
Sárvár

BARTHA Sándor

Tárlatnyitogató

Nyáridő

A nyári nap olyan forrón perzseli a levegőt, hogy mikroszemcsékre bomlik, s úgy reszket az aszfalt és a tarló felett, mint máskor csak a gépek motorházának teteje fölött. S mint hajdanában a Hortobágyon, ahol a jelenség olyan csodás tünemény eredményezett, amelyet ma már csak szemfényvesztésnek gondolnánk: a délibábot.

Aki látott eredetiben már majdnem pointillista Monet-képet, az észlelhette, hogy ez a művész milyen fantasztikusan tudta anyagban megjeleníteni ezt a csodát. S aki mostanában a Dorottya utcában jár, a kiállítóteremben olyan érzése támadhat, hogy íme, a varázslók ma is köztünk járnak. Tillai Ernő Monet tiszteletére rendezett fotókiállításán ugyanis először azt gondolhatjuk, szép festményreprodukciókat látunk. Például a roueni katedrálisról. Monet negyven festményéből álló sorozatot készített erről a templomról, amelyeken más-más fényviszonyok között ábrázolva szinte feloldotta a színekben az épületet. S most itt is egy folttá oldott kép a katedrálisról... De ez a fotó magáról az épületről készült! A legfestőibb festészet hatását Tillai magas szintű technikai tudással, tisztán fotós eszközökkel érte el. A géppel, a technikával tesz valami olyat, amelyről eddig úgy gondoltuk, csak a festő, a színre különösen érzékeny alkotó tudja véghez vinni. S íme: nem. Új varázsló jár közöttünk, s a 20. század végének megfelelően: a technika varázslója. Túlszárnyalja-e s ezáltal felejthetővé teszi-e elődjét? Nem, hisz a művészet az emberi tevékenységnek az a területe, ahol az új törvények új birodalmakat szentesítenek, de nem teszik feleslegessé a korábbiakat.

Már csak ezért is fontos, hogy a régieket, a valódiakat, az igazakat mindig meg tudjuk nevezni. Hogy ne álújdonságokért lelkesedjünk, csak a valódi újnak örüljünk, s hogy képzeletbeli múzeumainkban felidézhetőek maradjanak az elmúlt idők nagyjai is. Ezért volt fontos a Vigadó Galériában rendezett Frank Frigyes-kiállítás. A 101 éve született, 1976-ban elhunyt alkotó retrospektív (visszatekintő) tárlata olyan alkotót állított reflektorfénybe, aki — itt bemutatott festményei bizonysága szerint is — valóban megérdemli, hogy művészeti tárgyakat rejtő emlékezetünk fel tudja idézni műveit. Igaz ugyan, hogy szerintem legerőteljesebb korszaka a 20-as, 30-as évekre tehető, míg a kiállítást rendező, a művész monográfiáját elkészítő Gelencsér Rothman Éva szerint „művészetének csúcsát a hatvanas években azokon a festményein érte el, ahol a merész kolorizmusa kiérlelt, átgondolt kompozíciós egyensúllyal párosult". Ez azonban ahhoz képest lényegtelen, hogy a monográfia és a kiállítás nélkül az életmű „jó úton" haladna az elfelejtéshez. A „Modern magyar művészet" (Németh Lajos, 1966) egy közös zárójelet szentel neki: „Ugyancsak felhasználta a modern francia festészet néhány formamegoldását a KUT körének több festője (Frank Frigyes, Vörös Géza)", s még Az expresszionizmus enciklopédiájában Aradi Nóra A magyar expresszionizmus című fejezetben is mindössze egy nem túl sokat ígérő mondatban foglalja össze véleményét: „Frank Frigyest általában az École de Paris-t követők közé sorolják, pedig legalább annyira jellemző, a húszas évektől mindvégig, lírájának, színeinek, formaalkotásának némi expresszionisztikus darabossága." Velük szemben én Gelencsér Évát erősítem meg hitében. Ő azt mondja: „Szeretném hinni, a centenáriumi kiállítás bizonyítja majd, hogy Frank Frigyesnek fontos helye van a huszadik század magyar művészettörténetében." Szerintem bizonyítja. Mint ahogy azt is, hogy a Vigadó Galéria komoly szerepet játszhatna a magyar művészeti életben, ha programszerűen vállalná a közelmúlt nagyjainak ilyen rangos bemutatását.

Mert bár a galériák száma nagy, közülük azonban kevés dolgozik igazán szisztematikus program szerint. Enélkül viszont véletlenszerű, hogy az érdeklődő felfedezi-e a számára fontos, lényeges tárlatot, melyek nyitvatartási időtartama manapság is leggyakrabban mindössze két hét. Pedig képzeljük el egy aktuális példán: Szentendrén, a Péter Pál utcában bemutatkozik kilenc romániai képzőművész. Mennyi szervezőmunka, mennyi utánjárás, pecsétszerzés, bürokratikus akadály és földrajzi távolság leküzdése kell ahhoz, hogy a szentendrei közönség láthassa Miklósi Dénes, Bob József, Ütő Gusztáv, Bartha József és Sándor, Balogh Csaba, Kiss Pál Szabolcs, Pál Péter és Sándor János munkáit Székelyudvarhely, Marosvásárhely, Kolozsvár és Arad városaiból. Még végigírni is hosszú e sort, s mégis: 12 nap múlva mindez eltűnik. S ha valaki eközben nem tudott eljutni a Vajda Pincébe, annak csak néhány halvány xerox lap idézhetné a kiállítást. Nem idézi. Csak felhívja a figyelmet arra, hogy még mindig pazarlóan bánunk a szellemi energiákkal.

Mert egészen más a helyzet egy olyan tárlatnál, amely például a zebegényi könyvtárban látható most, ahol a kiállító, Aknay János festőművész tudván tudja, hogy kultúrmissziót teljesít, amikor nagyméretű szitagrafikáit két hétre elzarándokoltatja a Dunakanyar festői falucskájába. Ahol a közönség a helyi lakosság s a kultúr-turisták, ahol tehát nem a nézői utazik a művekért, hanem a műveket utaztatják a nézők kedvéért. Én azonban azt gondolom, hogy még ilyen esetben sem lenne hosszú akár a két hónapos kiállítás sem, hiszen a bemutatott már-már festményértékű nyomatok állandóan megújuló élményforrásai lehetnének a könyvtár törzsközönségének is.

• Chikán Bálint

mdk.

Bartha Sándor

butykosaira jellemző a szines rozmaringág.

Kresz Mária: Újonnan szerzett mezőcsáti cserepedények.

Néprajzi Múzeum Évkönyve, 1960, 161.l

B artha Sándor M.D.K.

B écsben egyideig kapcsolatban a Ma -mozgalommal

Rozgonyi Iván: B eszélgetés Bortnyik Sándorral
Művészettörténeti Dokumentációs Központ Közleményei
1963. III. 20.1.

Bartha Sándor

BARTHA SÁNDOR

Sz: 1962. I. 1. Székelyudvarhely (Odorheiu-Secuiesc)

T: BKA 1986.

C: 2900 Arad, bul. Revolutiei 49/53. sc. C. et. 8. ap. 29.

M:

1. Séta a bűvös kertben (ov. - 129/129 cm - 1989.)
2. Áldozat a szívnek (ov. - 108/136 cm - 1989.)
3. Cím nélkül (t k - 62/65 cm - 1989.)

ABKÜRZUNGEN

Geb = geboren
S = Studium, das Jahr des Diploms
A = Adresse
= Kunstwerk-Liste

Játék-tér

Bartha Sándor kiállítása

„A gyermek szempontjából nem az a lényeges, amit ő tesz a játékkal, hanem, amit a játék tesz övele." *(Jeremy Cherfas)* Amiből az következik, ha felnőtt veszi birtokba a játékot, a játéktárgyat, illetve a játék szabályrendszerét, miliőjét, akkor visszaáll a rend, és az lesz fontos, amit ő tesz a játékkal. Mert a felnőtt is olykor homo ludens, még akkor is, ha a közvélekedés rigorózusan, éles határral különíti el a játékot a komoly dolgoktól, különösen a munkától, miközben – és ez igen nyilvánvaló – sokszor igen keményen dolgozunk játék közben, és van, amikor könnyed játszadozásnak tűnik a munka. Nem mellesleg *Johan Huizinga* a törvényt, a rendet, a mesterségeket, a művészetet, a bölcsességet és a tudományt is a játék ősi talajából származtatja.

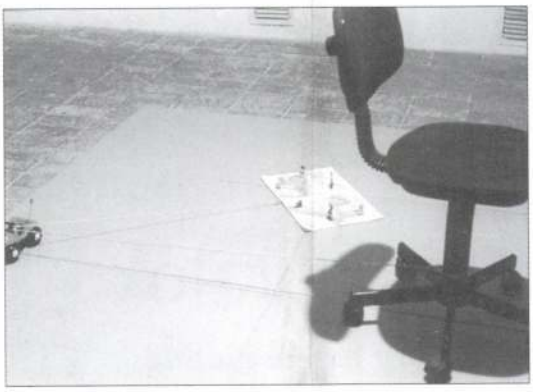

Részlet az installációból

Ha egy kortárs művész vesz kézbe játékot, játéktárgyat, a közvélekedés már jóval elnézőbb, és ilyenkor *Gadamer* tételére gondol, miszerint a művészet az ünneppel és a játékkal rokonítható leginkább a társadalmi/tudati jelenségek közül, mivel mind a közösségre épít, időigényes és kellően öncélú.

A játék megannyi metafora leírására alkalmas. *(Beke László* ezt emeli ki *Bartha Sándor Állítások* című kiállításához készült katalógusában.) E metaforák a felnőttek világát idézik meg, s teszik azt megérthetővé, megélhetővé. Amikor a művész játékot, játékfigurákat, playmobilokat alkalmaz munkáiban, természetesen kibontja, használja ezt az alaptulajdonságot, ám a művész számára minden eszköz, tárgy, anyag a játékhoz hasonló szerepet kap, ergo a játék a művészi környezetben el is veszíti különösségét. Bartha Sándor „civil" testekkel sajátos szituációkat, tereket képez-tol a játékok alá-köré. Esetünkben a gigantikussá növő ready madek a valósághoz szelídítik, vagy éppen vadítják a játékot – kinek, hogy tetszik –, és ezzel egy új művészi erő és jelentés hordozójává teszik.

Ismerjük a szemétdombra vetett hajas babákról készített fényképeket meg a játéktárgyakat félelmes démonokká avanzsáló pszichotrillereket. Bartha természetesen nem az efféle hatásvadászatra appellál, bár az említett veszedelmes viszonyok latensen megbújnak műveiben. A *Práter Noster* kiállítás játékokból és közönséges tárgyakból épített jelképes, szomorú szimbólumrendszerekből áll. A rendszerek merevek, de nagyon hatásosak, kellemetlenül őszinték, afféle szociografikus játékinstallációk. Egy playmobillal nem lehet árnyalatokat, finomságokat kifejezni. A végtagok néhány mozdulatra képesek csupán. A világ leképzésére szolgáló játékok boroskannával, papírdobozokkal, irodai forgószékekkel együtt „állítanak" valamit (ez a kiállítás tulajdonképpen az *Állítás* című kiállítás folytatása). Egy kreatív gesztus sok mindenre alkalmassá tehet bármilyen tárgyat, mely új dimenziókat, viszonyítási alapokat, távolságokat, irányokat, funkciót teremt a nem kevés megrögzült tartalmat magukon viselő játékoknak.

Ezek a dimenziók és viszonyok persze nem túl lelkesítők. Hogy egy boroskanna legyen fundamentuma egy vidámparknak, hogy Kelet-Európa egy bazi nagy irodai szék lábához kötve rója lehangoló köreit hátán a térség játékfiguráival? Amott meg egy figura az ablakmélyedés szélén állva csörlőz egy cérnaszálat. A cérnaszál végén persze a nagy semmi. Ő lenne a művész? A kiállítás harmadik darabja egy végtelenített videofilm, melyben szintén az állandóság, monotonitás jelenik meg: ezt hangsúlyozza a kép és a zene is. A gyerek a játékkal újra és újra megmártózik egy szituációban, ha kell, számolatlanul alámerül egy lehetséges élethelyzetbe, hogy lélekben megerősödve emelkedjen ki onnan. Bartha Sándor felnőtt-gyerekként a társadalmi mozgások immár valós p(r)áter nosterét alkotja meg igen hatásos módon.

Merhán Orsolya reduktív műtípusnak nevezi Bartha installációit, míg az ezzel a kiállítással egyidőben folyó projektjét (Ludwig Múzeum, Passzázs) expanzívnak minősíti. Az expanzív művek „a műalkotás és a művészet körülhatárolhatatlanságáról szólnak". Egyszerre volt a Ludwig Múzeum kisterme és rövid időre a környéke műterem; üres és műalkotásokkal megtöltött tér, miként a játék egyik pillanatban még a gyermeki lelket formáló tárgy, ill. szabályrendszer, úgy egy másikban már a művészi gondolat rögzítésére szolgáló ready made.

HEMRIK LÁSZLÓ
(Práter Noster, Óbudai Társaskör, 2003. március)

Megsebzett mértan

Szőcs Géza kiállítása

Bár a soproni grafikusművész kiállításának címe, *Mindennel lehet játszani*, az enfant terrible-t és az individu infantile-t is az ember eszébe juttathatja, sietnünk kell kijelenteni, hogy *Szőcs Géza* komoly játékos, kiérlelt anyagot vonultat fel ismét, talán csak a címválasztás túl „játszi" kissé. Az érlelés fontos ismérve alkotói tevékenységének, hosszasan vallatott témák és a végsőkig körüljárt motívumok jellemzik. De alakzatait nem összeszedi, hanem maga kreálja, aztán megosztja velünk a forma evolúcióját, a keresés, az alakulás stációit. Többek között ebben rejlik Szőcs munkásságának mélysége, ereje.

Szőcs Géza az ország egyik legkeletibb feléről, a Nyírségből érkezett az ország legnyugatibb végébe, erdőmérnökként került talán először az anyaggal, a természet elvont esztétikumával szoros kapcsolatba. Sok hazai és külföldi grafikai megmérettetés szereplője, a Barcsi Nemzetközi Művésztelep rézkarcműhelyének vezetője, a Győri Grafikai Műhely kuratóriumi tagja, aki makacs következetességgel ragaszkodik tradicionális műfajokhoz is, melyeket új utakon, egyéni látásmódban művel (kisgrafika, ex libris). A tenyérnyi léptékű, intim grafikától a monumentális nyomatinstallációkig kiterjed képi nyelvezetének szótára. Szűcs Géza munkássága mélyen gyökerezik térben és időben egyaránt: „geometrijátékai" az ókori Egyiptom piramisainak születését és geometriába merevített világunk mozgásfázisait is hordozzák. De nem a mértannal küzd, hanem a káoszból előfeszülő világhúrok, tengelyek heroizmusát, az alakuló kozmoszt dokumentálják képei. Munkássága egyszerre rokona a bolygókat geometriájával „összefűző" *Kepler*nek és a világkerekekben „forgó" indiaiaknak. Szőcs nem pusztán gondolkodik a formák tökéletessége felől, hanem alámerül bennük, át akarja érezni lényegüket, bábáskodik saját matematikája születésénél.

Duplikáció (I-X.) cím mögé rejtett sorozata sokra vállalkozik, melyet mégis sikerül tömören teljesítenie: Mutánsokat készít gyűrt nyomólemezeiről, gyűrött napok és gyűrt lapok lenyomatai, anyagba gyömöszölt gondolatok geometriája. Struktúrák gyűrésével, megsebzésével hoz létre új struktúrákat. Itt

nítványaként 1988-ban) elvégzett művész azon művészek közé tartozik, akiknek művei mind egyéni, mind csoportos kiállításon ritkán kerülnek közönség elé. Most viszont több mint harminc plasztikát mutatott be, amelyek tanúsága szerint a 20. századi magyar szobrászat klasszikus tradícióitól elindulva, következetesen halad abba az irányba, ahol az ábrázoló, a középpontba az emberi testet helyező plasztika helyét az őskultúrák, illetve a kereszténység egyetemes jelképeit, mítoszait újrafogalmazó, a közösségi kultúra szerves részét jelentő konstrukciók foglalják el.

A tömör, leegyszerűsített formákból komponált, a nőiség, az anyaság klasszikus témáit újrafogalmazó mészkőplasztikák jelentik a folyamat első szakaszát, amelyet követően az ezredfordulós bronzplasztikákban a nőalak – s egyáltalán, az erősen absztrahált emberi figura – kozmikus összefüggésrendszerek részeként jelenik meg. A különös *Metamorfózis*

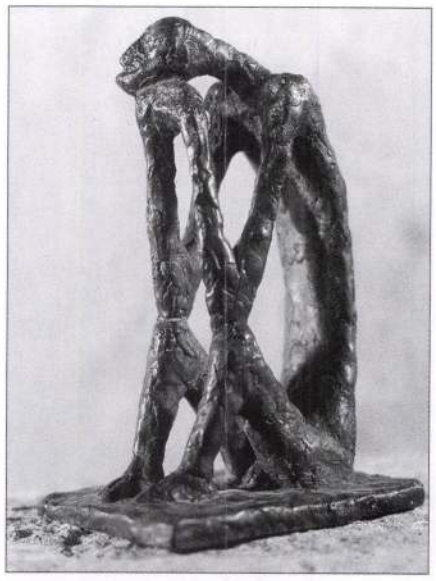

Gvárdián Ferenc szobra

– ahogyan Gvárdián egyik nagyméretű plasztikájának a címe mondja – első, „épített" plasztikáin a szerves anyagokból készült vázszerkezetet még samottos anyagból készült héj takarja el, a legújabb mű, a *Corpus* azonban már e burkot levetve, közvetlenül a nád, a faágak, az azokat összefogó kötél, zsineg kapcsolatára, fakturális, plasztikai hatására építve ötvözi egymással a kereszténység egyetemes jelképeit és az ezredfordulós szobrászat organikus formavilágát. Lassan, átmenetekről átmenetekre megy végbe Gvárdián Ferenc szobrászatában a fönt leírt metamorfózis, a letisztulás folyamata. Látszólag függetleníti magát a külső szempontoktól, és ez jó dolog. Mint ahogyan az is, hogy, mint a szobrokat kísérő rajzsorozatai bizonyították, valóban a belső formai történésekből következően, mondhatni, azok logikáját követve megy végbe ez a folyamat.

P. Szabó Ernő

(Galéria '13, február 20.–március 16.)

Szitaátiratok

Szotyory László kiállítása

Szotyory László hat témára készült harminc szitanyomatát, piros, zöld, kék, fekete-fehér színvariációit tekinthettük meg Nagykanizsán, a Petró Galériában.

Az alkotó könnyed, igényes, érzékletes, figurális, posztmodern festészetet művel: idéz és átír, tehát nem közvetlenül a természet után dolgozik, hanem filmek, fotók, az impresszionisták – elsősorban *Manet* – inspirálják. Kedvelt témája Amerika, a nagy autók, a filmcsillagok, a hosszú utak, a titokzatos épületek, a csendes, álomszerű parkok, tájak és a szép nők. Színhatásában impresszionisztikus újfigurális festészet az övé, mely mintegy egyik előzménye a 90-es évek második fele-vége óta a fiatalok – *Baranyai Levente, Szépfalvi Ágnes, Cseke Szilárd, Győrffy László* stb. – körében igen népszerű festésmódnak.

Szotyory László: Úszómedence (2003)
szitanyomat, 100x70 cm

Szotyory grafikai munkássága is jelentős, legutóbb, tavaly Szombathelyen láthattuk sokszorosított nyomatait. A szitanyomás régi technika, az első nyomtatásra használt szitákat Japánban készítették a 17. században. Grafikai sokszorosításra az Egyesült Államokban alkalmazták először az 1940-es években, de igazán elterjedtté 1960-tól, a pop art időszakától vált, gondoljunk csak Andy Warhol vagy Josef Albers lapjaira. Magyarországon az 1970-es évek eleje óta van jelen a művészetben, és népszerűsége ma is töretlen: a kemény éllel dolgozó *Fajó János*tól *Nádler István*ig és a pop art ihlette *Kocsis Imré*től *Pinczehelyi Sándor*ig számtalan művész dolgozott és dolgozik e technikával.

Szotyory László festményeiből kiindulva készíti kis példányszámú - 15-30 darabos - szériáit. Egy témát több színvariációban is lenyomtat. (Csak zárójelben jegyzem meg, hogy ahány szín van a munkán, annyiszor kell megismételni a műveletet.)

A kiállított, az elmúlt húsz esztendőben készült művek parafrázisok. A mellképként két hölgyet bemutató, várakozással teli találkozásról szóló *Hová menjünk moziba* (1982) olyan, mint egy a kontúrokat elnyújtó, megmozgató, hosszan exponált fotó.

A grációk (1997), Canovának, a klasszicizmus, „a nemes egyszerűség és a csendes nagyság" *(Winckelmann)* legjelentősebb szobrászának azonos tematikájú kompozícióját, pontosabban annak felét idézi meg, színekkel átírva. A mester fehér márványból készült, egyszerre hűvös és visszafogottan erotikus három gráciáját, a három szép hölgyet deréktól, csípőtől lefelé ábrázolja, enyhén erotikusan, így műve az eredeti színes, síkba vetített, festménnyé formált persziflázsává válik. A *Reggeli a szabadban* (1997) című, kétszeres áttétellel készült szitanyomat az átírásokat ugyancsak kedvelő Edouard Manet azonos című vásznára, illetve a szabadban való festésre, az à la prima ábrázolt látványra történő utalás.

Már a jelenről szól a hosszú-széles luxuskocsikat, a háttérben a Capitolium klaszszicista kupoláját bemutató *Parkoló* (1992), melyet az Egyesült Államokba tett utazása ihletett.

A loholó, sötét ruhás figurát megjelenítő *Futás* (1992) az *Utolsó tangó Párizsban* egy kimerevített kockájának is tekinthető. Az *Úszómedence* (2003) újromantikus, sejtelmes, sötét táj, park ezredfordulós, hipermodern úszómedencével.

Szotyory László szitanyomatai ízig-vérig posztmodern alkotások. Valójában az idézetek idézetei, a citátumok továbbgondolásai, a művészettörténet klasszikusai festményeinek és szobrainak érzékeny átírásai: aktualizált idézetek, melyek egyszerre szólnak a máról és tekintenek vissza a múltba.

LÓSKA LAJOS

(Petró Galéria, Nagykanizsa, IV. 4–18.)

2002/6

Bartha László „Meteora" 1976.

Művészet 1985/5/belső borító

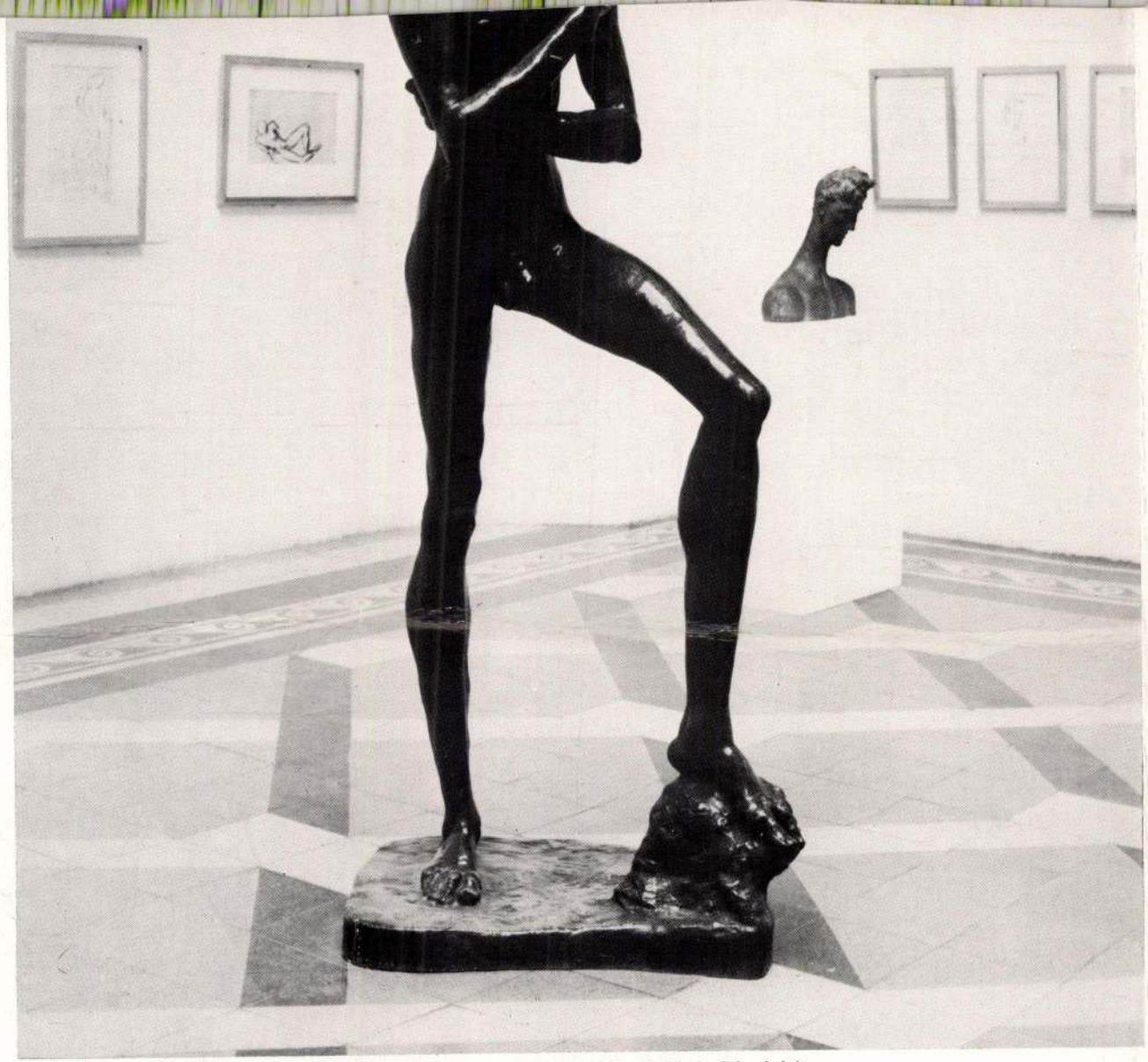

Wilhelm Lehmbruck: Felkelő ifjú, bronz, 228x76x62 cm, 1913 (fotó Somfai I. és Rázsó A.)

project room
kis.terem

BARTHA Sándor

Passzázs / Passage

2003. február 18., kedd, 18 h:
megnyitó
Tuesday, 18 February, 2003, 6 pm: opening

2003. március 6., csütörtök, 16 h:
a *Vasárnapi idő* c. videóinstalláció bemutatója
Thursday, 6 March, 2003, 4 pm: Sunday / Time
(a video installation)

2003. március 27., csütörtök, 18 h:
záróinstalláció
Thursday, 27 March, 2003, 6 pm: final installation

nyitva 2003. március 30-ig
open until 30 March, 2003

LUDWIG MÚZEUM BUDAPEST – KORTÁRS MŰVÉSZETI MÚZEUM
LUDWIG MUSEUM BUDAPEST – MUSEUM OF CONTEMPORARY ART

Budavári Palota „A" épület
Royal Palace, Building 'A'
H-1014 Budapest, Szt. György tér 2.
t.: (+36 1) 375 9175
f.: (+36 1) 212 2534
info@ludwigmuseum.hu

www.ludwigmuseum.hu

nyitva hétfő kivételével 10 – 18 h, március 20-tól csütörtökönként 20 h-ig
open until Tue – Sun 10 am – 6 pm, from 20 March Thurs 10 am – 8 pm

A kiállítás a kis.terem 2003-as évi *A vágy platformjai: A városi terep és lakói* című sorozatának keretében valósul meg, mely a városi terek különféle realitás-szintjeinek képi megjelenítésére fókuszál egy rezidencia-program keretében.
The exhibition is realised as part of the project room's 2003 programme entitled Platforms for Desire: The Urban Scene and its Discontents. *The project room will function as a visual display for different levels of reality of urban spaces in the form of a residency programme.*

A múzeum fenntartója a

LUDWIG KORTÁRS MŰVÉSZETI MÚZEUM BUDAPEST

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

PESTI ÉST

Budapest Panorama

project room
kis.terem

B A R T H A S á n d o r

P a s s z á z s / P a s s a g e

2003. február 18., kedd, 18 h:
megnyitó
Tuesday, 18 February, 2003, 6 pm: opening

2003. március 6., csütörtök, 16 h:
a *Vasárnapi idő* c. videóinstalláció bemutatója
Thursday, 6 March, 2003, 4 pm: Sunday / Time
(a video installation)

2003. március 27., csütörtök, 18 h:
záróinstalláció
Thursday, 27 March, 2003, 6 pm: final installation

nyitva 2003. március 30-ig
open until 30 March, 2003

LUDWIG MÚZEUM BUDAPEST – KORTÁRS MŰVÉSZETI MÚZEUM
LUDWIG MUSEUM BUDAPEST – MUSEUM OF CONTEMPORARY ART

Budavári Palota „A" épület
Royal Palace, Building 'A'
H-1014 Budapest, Szt. György tér 2.
t.: (+36 1) 375 9175
f.: (+36 1) 212 2534
info@ludwigmuseum.hu

www.ludwigmuseum.hu

nyitva hétfő kivételével 10 – 18 h, március 20-tól csütörtökönként 20 h-ig
open until Tue – Sun 10 am – 6 pm, from 20 March Thurs 10 am – 8 pm

A kiállítás a kis.terem 2003-as évi *A vágy platformjai: A városi terep és lakói* című sorozatának keretében valósul meg, mely a városi terek különféle realitás-szintjeinek képi megjelenítésére fókuszál egy rezidencia-program keretében.
The exhibition is realised as part of the project room's 2003 programme entitled Platforms for Desire: The Urban Scene and its Discontents. *The project room will function as a visual display for different levels of reality of urban spaces in the form of a residency programme.*

A múzeum fenntartója a

LUDWIG MÚZEUM KORTÁRS MŰVÉSZETI MÚZEUM BUDAPEST

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

PESTI ÉST

Budapest Panorama

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726
1972 SEP. 3

MAGYAR NEMZET

Bartha Tamás

1021

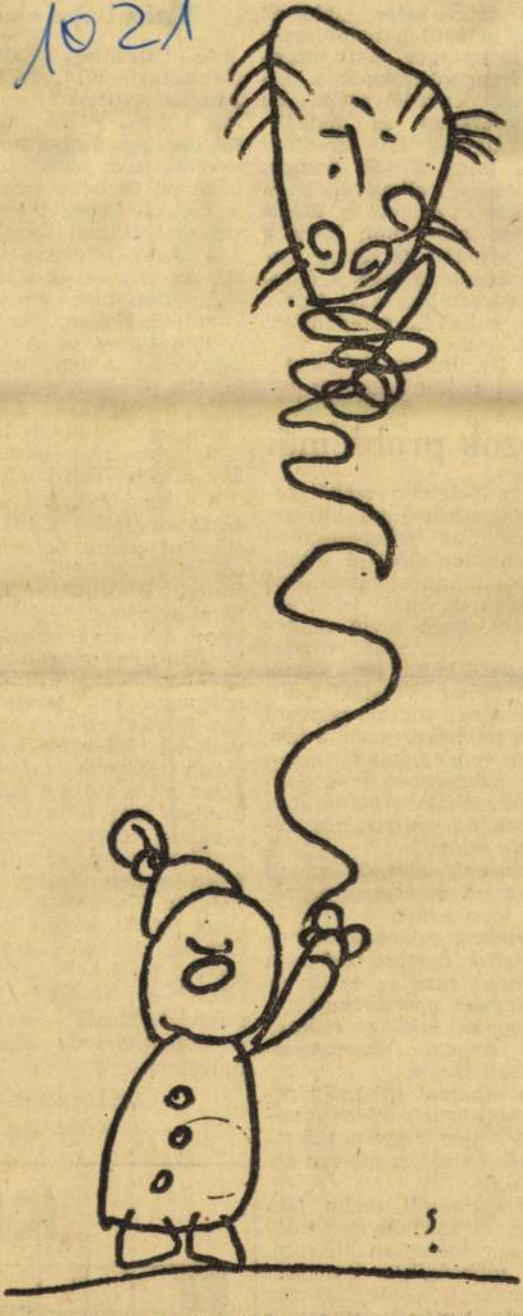

Sárkányeregetés — Bartha Tamás hatéves kisfiú rajza a Rajzolj velünk című kedvcsináló könyvecskéből, amely a Móra Könyvkiadó gondozásában jelent meg

retném t
küldeni p
mesi ke
nek a ha
szerelését
talán gy
nyabb ügyintézést eredményezne, mint a sok panasz, felháborodás, elkeseredés — vagy akár ez a levél is. Mégis szeretném azt hinni, hogy a kérdés ismételt felvetése legalábbis közelebb viszi a pihenésük zavartalanságát joggal igénylő emberek problémáját a megoldáshoz.

Dr. Buray Zoltánné
tud. munkatárs

dolgozók problémái

elején rendeletben szabályozta a belkereskedelmi miniszter, hogy az üzletvezetőket csak büntetlen előéletű, erkölcsi bizonyítvánnyal rendelkező állampolgárok közül lehet kiválasztani. Ezen kívül működési bizonyítvánnyal is rendelkezniük kell. Az állami vendéglátóipar vezetői többnyire érvényt tudtak szerezni ennek a rendelkezésnek, a szövetkezeti vendéglátás területén ez már nehezebben ment: *elsősorban szakemberhiány, másodsorban adminisztrációs nehézségek miatt.*

Hasznosnak tartjuk az új rendelkezést, amelynek végrehajtása igen nehéz.

Az erkölcsi elismerés a vendéglátóipari dolgozó számára az éremnek csak az egyik oldala. *Nagyon egyetértünk azzal, hogy az erkölcsi elismerésnek anyagi elismeréssel együtt kell járnia.*

Mi, a szakmai titkárság részéről megteszünk mindent annak érdekében, hogy mindkettő lehetőségeinkhez mérten érvényesüljön.

Az újságíróktól pedig tárgyilagos, az eseményeket reálisan — valóságosan tükröző, a nagy többségében tisztességesen dolgozó vendéglátóipari és kereskedelmi alkalmazottak emberi méltóságát nem sértő cikkek megjelentetését kérjük.

Egyelőre azonban örülünk annak — s ezt a vezércikk író-

sos darabok tárgya történelmi, természettudományi, irodalmi, történeti és néha szórakoztató is volt. A képeket magyarázó szöveget Hajnal Dezső és Lengeti Jenő felváltva olvasták fel. Az álló képek közt a szöveggel összefüggő mozgó képek is voltak. Néhány darab címe: A föld története. A tengerek titkai. A fehér ember útja. (Dr. Gáspár Ferenc világutazó orvos írása.) Az orosz—japán háború. Mesés India. Tanteni színjáték. (Dante élete.) Éva. (Ráth-Végh István írása.)

A tánc című, 200 állókép és 24 mozgóképes, 1911. évben előadott darab befejező mozgóképe egyedülálló népszínmű emlék: Blaháné és Kiss Mihály csárdása. Blaháné fényképei bőven vannak az irodalomban és magángyűjteményekben. Énekét a Rádió hangmúzeuma őrzi. De mozgófénykép-felvétel csak ez az egy készült az 1926-ban, 76 éves korában elhunyt művésznőről. Jelen sorok írója a század elején még fiatalos megjelenésében, többször látta Balatonfüreden a nyári színházban felejthetetlen élmény volt. A Magyar Nemzet nyilvánosságától reméli, hogy ez egyedülálló mozgófénykép esetleg előkerül, mert értékes emlék lenne a Nemzeti Múzeum színháztörténeti osztályán a népszínművek legnagyobb művésznőjéről.

Dr. Szilágyi Lajos
Badacsonylábdi

KER

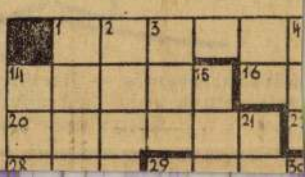

Bartha Tamás gyermekrajzolás

rajza a „Rajzolj velünk" c.

könyvből a 13. oldalon

Magyar Nemzet 1972 szeptember 3

MDK

Bartha Viktor

A párisi őszi szalon. /S.L.cikke/ Képzőművészet
1929. 25.sz. 235 l.

-

a festészet érvényrejuttatását a non
ista irányokkal szemben. Évenként
okon hirdették elveiket.

7. sz. végén dolgozott/:

M. D. U

BARTA Zoltán építészhallg.

a gyöngyösi Mátra múzeum

korszerűsítése, építészeti átalakítása

(elgondolását felhasználják)

G. J. Átalakított kolostor, - - -

a Lipesi Műszaki Egyetem végzős

hallgatóinak diplomamunkái mű-

emlékek helyreállítására

Magyar Nemzet 1961. jul. 16. 4. l.

Bartha László
festőművész

„A zeneiség fontos eleme Bartha világának"

Repro: Preludium és postludium.

Kiss Tibor
1989 ápr. 30.

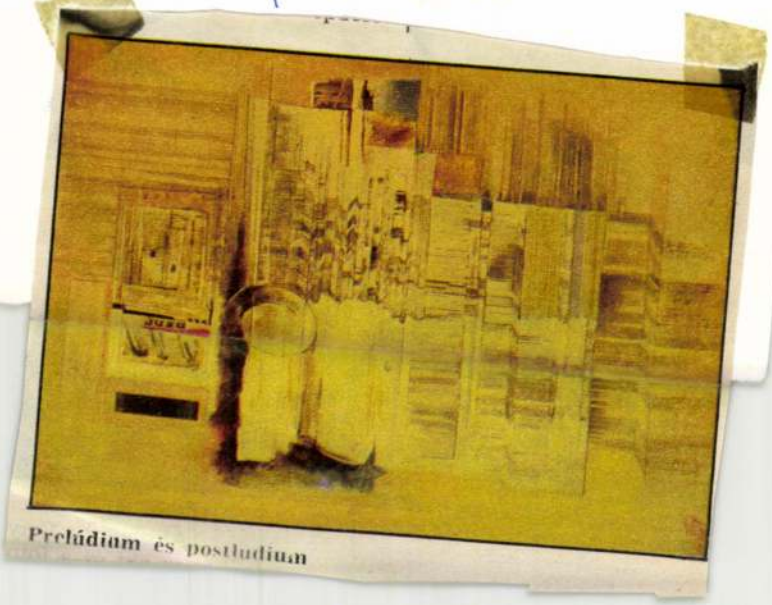

Preludium és postludium

Alighogy a fény

Bartha Lánlój testő

L: Egry József

–: Heti ajánlat

Új Tükör, Bp. 1986. márc. 16.

3

XXIII/11

Bartha Lajtó

festőművén

„... a zeneiség fontos eleme Bartha világának"..

Repro.: Kép D. dúr hangnemben

Kléz Jenő

cikke.

Kéj Tü Jö.

1984 ápr. 20.

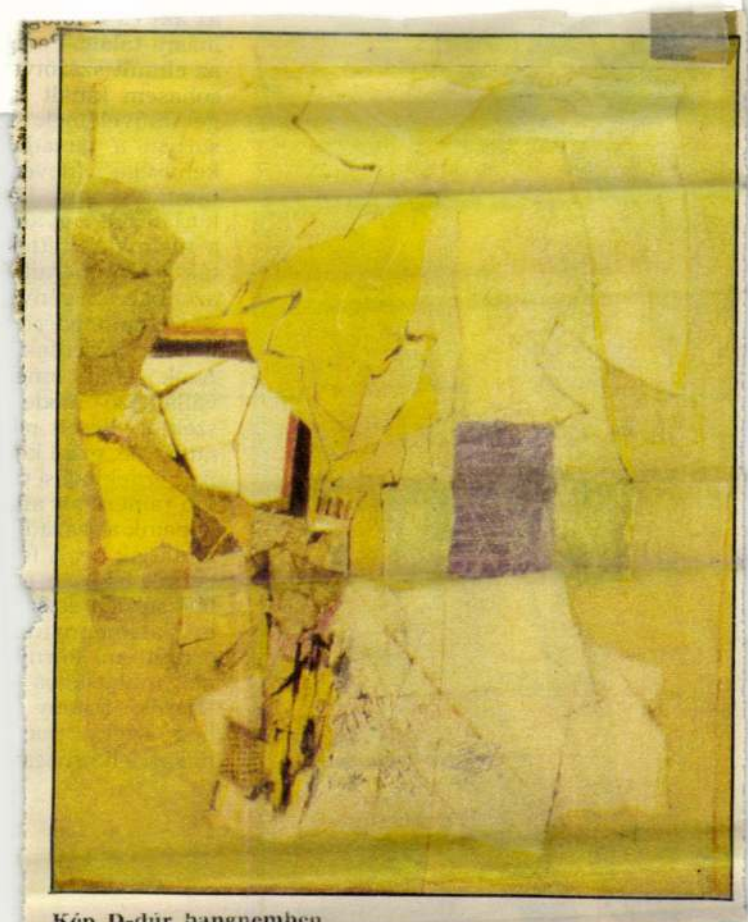

Kép D-dúr hangnemben

get művelőinek. A
sorban a társada
kenysége (neve
remnek vagy ké
korlátozta. Ugyan
a tilalmak éltették
ták fennmaradá
azonban az igényt
séget önmagáért
képek terjedtek
Azok tehát, ame
vállalkozó mode
szektől ellesett p
tatták be, ezzel ke
fiak érdeklődését
mű amerikai al
képeink a század
mutatják be. A fé
lálunk bájosan e
tárt súrolót és s
is. Valamennyire
a műtermi körny
nek mulatságos
fejezés. Bizony
hogy ezek a puc
mikor felkorbács

Barthó Lajos épített

MAI SZÍNHÁZMŰSOR

Articsóka Színpad: 21.30: Táncórák idősebbeknek és haladóknak
Bárka: 16 óra: Filmklub
Budapest Bábszínház: 15 óra: Csongor... és Tünde?
Budapesti Kamaraszínház a Tivoliban: 19 óra: A velencei kalmár
Budapesti Kamaraszínház Shure Stúdió: 19.30: Kvartett
Budapesti Operettszínház: 19.30: Muskétások
Evangélium Színház: 15 óra: Szent Johanna
Játékszín: 19 óra: Édes bosszú
Kamra: 19 óra: Bacchánsnők
Katona József Színház: 19 óra: Az óra, amikor semmit nem tudtunk egymásról
Kolibri Fészek: 10.30: Mosható és barátai
Komédium: 19 óra: Kovátsműhely
Lézerszínház: 19.30: Mike Oldfield 3D
Madách Kamara: 19 óra: Páratlan páros
Magyar Színház: 19 óra: István, a király
Merlin Színház: 19 óra: Mesterdetektív
Pesti Színház: 19 óra: Kövekkel a zsebében
Piccolo Színház: 19 óra: Utazás nénikémmel
Térszínház: 19 óra: Antigoné
Vígszínház: 19 óra: A padlás

IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁSOK

MÚZEUMOK

Bélyegmúzeum: Válogatás a hetvenéves Bélyegmúzeum ajándékaiból (okt.

Célkeresztben a regionális hulladéklerakók

Környezetünket szennyezik az elavult telepek, amelyeket később mentesíteni kell

Folytatás a 21. oldalról >

Az egy főre eső szemétmennyiség emelkedése évente két százalékra tehető. Ezt befolyásolja az is, hogy Pest megye az egyetlen terület az országban, ahol folyamatosan nő a lakók száma a Budepestről elindult kiköltözési hullám miatt. A hulladékgyűjtés az egész megyében megoldott, annak ellenére, hogy a fővárosból is ideszállítják a szemetet.

A hulladékkezelés költsége közel 4000 forint lakásonként.

A jövő legnagyobb feladata a lerakótelepek rekultivációja, mert jelentős részük hamarosan megtelik. Szerencsére épül számos, az európai szabályozásnak megfelelő hulladéklerakó a megyében. A dömsödi, a gyáli, a pusztazámori és a turai telep mellé elkészülhet a dabasi, a ceglédi és a Vác környéki hulladéklerakó is.

A korszerű, szigetelt lerakók közül a főváros hulladékát fogadó pusztazámori és a dunakeszi telep a legjelentősebb, de az utóbbi néhány hónap múlva már nem tud fogadni több hulladékot.

Dömsödön a Becker-Pannónia Kft. által felépített lerakó üzemel. Hivatalosan Ráckeve és környéki lerakónak nevezik, mivel Ráckeve a legnagyobb település a környéken. A Csepel-sziget déli részéről, illetve a szomszédos településekről szállítják ide a hulladékot.

Dabason építés alatt áll egy új telep, az úgynevezett ország közepe régió közös lerakójaként. A gyáli telep két évvel ezelőtt lett kész. Jelenleg egy francia befektetőcsoport kívánja eladni, szerződést szeretnének kötni a környék településeivel. Cegléden önkormányzati hulladéklerakó működik, amely a környék szemetét fogadja. Turán már modernebb létesítmény épült, amelyben a szelektív hulladékgyűjtés is megvalósult. Állami támogatással válogatót és bálázót is kialakítottak.

Az önkormányzati tulajdonú gödöllői városi lerakó mintegy másfél év múlva telik be. Mivel közel lesz hozzá a csömöri telep, nem sok eséllyel pályázhat külső támogatásra. Fogadja a térség szemetét is, az 1999-ben lerakott 130 ezer köbméternyi laza szemétnek csak a 60 százaléka érkezett a városból. Működnek Vácott, Kókán és Zsámbékon olyan lerakók is, amelyekben korrekt üzemeltetés folyik, de nem biztosított a műszaki védelem. Püspökszilágyiban és Cegléden ISPA-támogatásra pályáznak korszerű létesítmények létrehozása érdekében.

Sajnos, számos településen működnek elavult, rossz hulladéklerakók is.

Isaszegen, Erdőkertesen, Aszódon, Dányban, Sülysápon, Úriban, Szentmártonkátán, Tápiószecsőn, Nagykátán, Maglódon, Monoron, Mendén és Versegen elmaradott szeméttelepek vannak, amelyeknek nem jósolnak nagy jövőt a szakemberek.

Új lerakó nyílik ma Csömörön

Eddig illegális szeméttelepként használták a területet

Munkatársunktól

Regionális hulladéklerakó nyílik ma Csömörön, a létesítmény a környező Pest megyei települések kommunális szemetét tárolja majd. A jelenleg 28 ezer négyzetméteres lerakó Magyarországon egyedülállóan korszerű védelemmel készült. A

Budafoki városháza

ILYEN VOLT

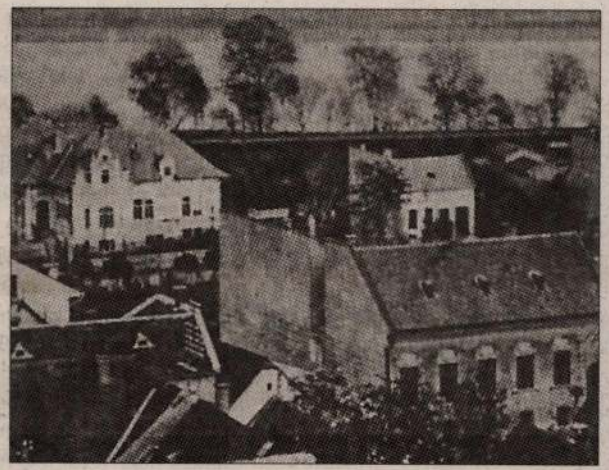

ILYEN LETT

BUDAFOK-TÉTÉNY fő közigazgatási épületének története 1926-ban kezdődött, amikor egy belügyminiszteri rendelet rendezett tanácsú várossá minősítette a mai XXII. kerületet. Ezzel a régi Kossuth utcai községháza már nem volt elegendő az új és egyre bővülő lakossági feladatok ellátására. Szerencsére éppen ekkortájt zajlott egy külföldi kölcsönakció, amibe Budafok is bekapcsolódott. Miután a pénz az építkezésre előállt, már csak a helyet kellett kijelölni az új intézmény számára. Az akkori piactéren fekvő szappangyári épületek alkalmasnak mutatkoztak a feladat betöltésére.

Az úgynevezett Brázay-gyár területe a XIX. század végén még beépítetlen volt. Föllendítéséhez a gyártelepítés nagymértékben hozzájárult. Az ide épített két gyárépület hasonló méretű magasföldszintes ház volt. Az egyszerű architektúrájú épületek sivárságát oldotta a homlokzatok függőleges falsávokkal való tagolása. A környék 1915-ben felértékelődött, mivel akkorra a terület megközelítése is rendeződött. A gyárat Brázay Kálmán fűszerkereskedő alapította, s híressé a Brázay-féle sósborszesz tette. Miután a cég 1926-ban a fővárosba költözött, a gyár területét felajánlotta a városnak. A település vezetősége úgy döntött, hogy a házak átépítéséből alakítja ki a városháza épületét, melynek tervezésével Barthó Lajost bízták meg. Barthó tervei szerint a két épületre azonos magasságú és architektúrájú emeletet húztak, s a volt gyár budafoki fióktelepének épületeit beillesztették a készülő városházába. Az összekötő keresztszárny tornyokkal szegélyezett magastetős középpontjába pedig a közgyűlési terem került. Az 1929-ben megválasztott közgyűlés már itt tartotta első ülését, s a helyi képviselő-testület tanácskozásainak ma is a díszterem ad otthont.

Budatétényi kopjafa a Hargitáról

OSGYÁN

Kopjafát avatott a Baross Gábor Telepi Polgári Kör és a XXII. kerület önkormányzata az 1848 és 1956 között lezajlott háborúk hőseinek emlékére a nagytétényi emlékparkban. A két évvel ezelőtt alakult polgári kör az erdélyi Hargitáról hozatta a három méter magas kopjafát, amelyet helybeli mesterek faragtak meg és két székely „legény" hozott el Nagytéténybe egy vödör székelyföldi föld kíséretében.

A kopjafa talapzatába *Onestyák László* és *Preszmayer Ágoston* telepi '56-os hős nevét vésték, akiket 1957-ben és 1958-ban, huszonévesen végeztek ki. Az ünnepségen a történelmi egyházak helyi vezetői közösen áldották meg az emlékművet.

Ugyanitt, a szoboravatást követően a Donát-hegyi emlékparkban tizenhárom emlékfát ültettek a 13 aradi vértanú emlékére. A fák mellett táblákkal jelzik a vértanúk nevét.

A Baross Gábor-telep tavaly ünnepelte alapításának századik évfordulóját. *Szabolcs Attila* polgármester lapunknak elmondta: a telep közelében levő Donát-hegyi emlékpark egyre fontosabb szerepet tölt be a helybeliek életében, hiszen a most állított kopjafán kívül több emlék is őrzi a hősök nevét.

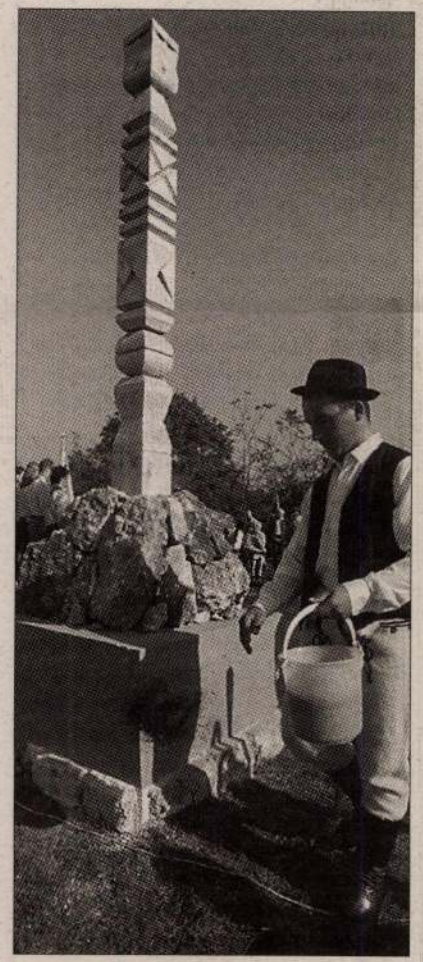

Székelyföldről hozták idáig FOTÓ: BELICZAY LÁSZLÓ

1021

Barta Zsuzsa, ötvösmüvész

1978. április 30. /Petőfi/ 15,00. Ka.

A látvány világa.

- Ötvösök. Barta Zsuzsa és Sor Julia ötvösmüvésszel, valamint Váradi Lászlóval az Iparmüvészeti Vállalat propaganda vezetőjével beszélget Sós Zsuzsa.

- Az örvösmüvészet új hajtásai/között/ közül két fiatal müvészt hivtunk meg a stúdiónkba. Ők, fiatalságuk ellenére már sok mindent tapasztaltak és ezeknek a jó és rossz oladláról, az ötvösmüvészet alkalmazásáról szeretnénk beszélgetni Barta Zsuzsa és Scholl Julia ötvösmüvésszel.
Beszélgetésünkön részt vesz még Váradi László, az Iparmüvészeti Vállalat propaganda vezetője.

- Az ötövösök munkája erősen befolyásolja az embereket. A minden napi használatos ékszerek, evőeszközök, hamutartók, övek, csattok, együtt élnek velünk. Izlésformálással foglalkozunk, ez a célunk, de nem tudom, hogy mennyire hatékony a mi tevékenységünk, ha arra gondolunk, hogy hány emberhez tud eljutni a mi munkánk. Mi egyedi és sorozat-gyártássql egyaránt foglalkozunk. Éppen ez az érdekessége az ötvösmüvészetnek, mert ebbe minden beletartozik, ami fémmel kapcsolatos.

- Szerintem az Iparmüvészeti Vállalat úgy tud segiteni a vizuális kultura elterjesztésében, hogyha nagyon ru almasan kezeli müvészek munkáját. Ez tudom nem könnyü dolog. Mi örökké kilógunk a sorból és szeretnénk valami újat csinálni. Ezek pedig bizonyos szabályokba ütköznek. Hogyan lehetne úgy dolgozni együtt, hogy a szabályok is érvényesüljenek ésminden új törekvésünk is célhoz érjen.

- A mükereskedelem Magyarországon jelen pillanatban eléggé szük kapacitásu valami. Ez tulajdonképpen a képcsarnok Galéria hálózatát és az Iparmüvészeti Vállalat saját boltjait jelenti. Nem olyan értelemben Galéria ez mint mondjuk egy nyugati Galéria, ahol egyedi jellegü darabokat adnak el. Ez az úgynevezett "Pièce unique" témája. Hanem kis szériában sokszorositott iparmüvészeti munkákat, ami általában kézmüves technikával készülnek és a müvészek keze nyomát magukon őrzik.

- És nem lehetne nekünk iparmüvészeknek is egy ilyen galériánk?

- Ez nagyon jó lenne és azt hiszem nem lenne rossz az sem, hogy ha legalább is Budapesten lenne egy olyan iparmüvészeti galériahálózat, ahol a profilnak megfelelően lehetne tárgyakat kpni, tehát ötvösön belül is én nagyon el tudom ezt képzelni, hogy csak iparmüvészeti ékszereket árusitana egy galéria.

- A mindennapi használati tárgyak izlésformálása ott hatékony, ahol minden nap találkozik vele az ember és ezze közelit a húszadik század arányrendjéhez. Közelit az épülethez, amiben lakik. közelit ahhoz a térmegmunkáláshoz, amit minden nap lát. Ez nagyon fontos lenne, hogy ebbe hatékonyan belenyúljunk. Sajnos nagyon keveset beszélünk róla, nagyon kevés tárgyat tudunk az emberekhez eljuttatni.

- Kik juttatják el a tárgyakat az emberekhez?

- Az első szürő, a zsüri, aki eldőnti, hogy megfelelőnek tartja, vagy nem tartja megfelelőnek az adott tárgyat, esztétikai és funkcionális szempontból.
A második szürő az, amikor vállaltunk bemutatja ezeket a tárgyakat a boltvezetőknek és a galéria vezetőknek. A galéria vezetők tulajdonképpen a nagy tárgysokaságból választhatnak és úgy válasz tanak természetesen, hogy mit tartanak eladhatónak. Tehát bizonyos értelemben közvetitik a közönség igényét. A közönség igényéről azt hiszem, hogy valamennyiüninek az a véleménye, hogy nem kielégitő. Magyarországon a vizuális kultura, hogy úgy mondjam nagyon nagyon kezdetleges állapotban van, tehát nyilvánvaló, hogy itt egy fajta ellentmondás jön létre. A müvészek szeretnének, szebbeket, jobbakat csinálni, ugyanakkor a boltvezetők úgy érzik, hogy ezeket nem tudják eladni. Itt anyagi érdekeltség is van. Végül is a vállalatok, a Képcsrnok Vállalat is és az`Iparmüvészeti Vállalat is nyereség érdekelt vállalat. Tehát a boltvezetők elősorban arra orientálódnak, hogy eladható tárgyakat tartsanak.

- De mi ezt nem vehetjük figyelembe.

- És van társadalmi megrendelés. Michel-Angelo és Leonardo is megrendelésre készitett. Az ő megrendelőik a pápák voltak, vagy a főurak. A mai megrendelő z a tömeg, aki a lakását szebbé, otthonosabbá, szebbé, csinosabbá akarja tenni. Égető szükség van,nagy kereslet van, felfüggeszthető virágtartó kaspokra. Ezt igénylik a boltvezetők. Ezt tudomásul kell venni.

- De például mi is látjuk azt, hogy milyen nagy szükség van más dolgokra, amik sokkal égetőbb szükséget jelentenek.

- Például?

- Például nincs kilincs, nincs csillár, nincs függöny karnis.

- Igen, történetesen igaza van. Csa k ez nem az Iparmüvészeti Vállalatnak a hatáskörébe tartozik. Azért mondom, hogy ez egy más téma. Tudniillik az egész magyar tárgykulturáért nem felelhet egy vállalat, vagy kettő, hanem ezért tulajdonképpen valamennyien felelősek vagyunk, akik Magyarországon élünk.

- Szeretnénk kilépni a mühelyeinkből, gyárakba szeretnénk menni, ahol nagy sorozatban gyártható, esztétikus tárgyakat hoznánk létre.

- De hiszen erre van módja.

- Éppen az a szivfájdalmunk, hogy amig ez az úgynevezett giccsgyártás folyii, ne mondjuk azt, hogy giccs, mondjuk azt, hogy rossz tárgy. Tulajdonképpen jó tárgyaknak kéne forgalomba kerülni,akkor a vásárló nem tudna rosszat venni, tehát ezzel már az izlését is

befolyásolnánk és formálnánk.

- A rossz tárgyakat nem zsürizik?

- Nem tudom, ez egy kiélezett mondat, hogy a rossz tárgyakat nem zsürizik, mert a zsüri által engedélyezett tárgyak között is van rossz tárgy szerintem. De ez nem kerülhet olyan mennyiségben az emberek elé, mint amit kisiparosok tudnak nagy mennyiségben, nagy szériában piacra dobni kedvező áron.

- Mennyit tehet a Képzőművészeti Vállalat a közönségért és mennyit a müvészekért?

- Tehet és tesz is, még hozzá sok mindent. DDe meg kell mondani azt, hogy egy egymelőtlen konkurrencia harc van a piacon. Tudni illik a mi vállalatunk saját üzemeiben ajándék tárgyakat is terveztet és kivitelez. Na most a balatoni ajándéktárgy bódéban, ahol árusitanak, egymás mellet jelenthet meg az Iparmüvészeti Vállalat emblémájával ellátott, zsürizett iparmüvészeti termék és a kagyló ból összeállitott, körömlakkal megfestett balatoni rémség. A vevő ott áll elötte és dönt. És sajnos meg kell mondani, hogy az esetek 85-90 %-ban, csalhatatlan érzékkel nyúlnak a rossz felé, a giccs felé.

- Lehet, hogy az árban is van hiba, nem?

- Biztos, biztos, hogy az árban is van differencia. Nyilvánvaló, hogy egy igényesen megmunkált tárgyért nem kérhetünk ugyanannyit mint egy anyagában és technikájában és mindenféleképpen hazug tárgyért. Én azt hiszem, hogy a giccs nyomását, csak rendeletileg lehetne kiiktatni, tehát, hogy minden tárgy tulajdonképpen zsürizett legyen.

- Törekszünk egy esztétikai értékre minden tárgyon belül azért, függetlenül a divattól. Nem lehet azt mondani, hogy az az ékszer amit mi most csinálunk, csak erre a szezonra érvényes. A jó tárgyak nem mennek ki soha a divatból.

- És mi a jó tárgy?

- A jó tárgy az, aminek a funkciója és formája, tehát a külső megjelenése összhangban van.

- Ha összhangban van, akkor már készitheti még egy kisiparos is?

- Nem hiszem, hogy a kisiparos sokat gondolkodik azon, hogy milyen tárgyat készit, vagy hogy egy szellemi rendet állit fel és ennek a szellemi rendnek a jegyében dolgozik. Nem ezt mutatják a tárgyak. Ha ezt mutatnák, akkor semmi probléma nem lenne. Az egyedi darab az látszik a tárgyon, hogy az egyedi darab.
- Mi az az ~~sorozat~~ az egyedi darab? Azt ti határozzátok meg és beadjátok a zsürihez, hogy az egyedi darab? És abból valóban csak egy készül?

- Például a Juli az sokat cizellál. A cizellált tárgy, a cizellálás - ez a technológia - magában rejti azt a tulajdonságot, hogy a müvész pillanatnyi hangulata, a keze reszketése is érződik azon a tárgyon. Soha nem gondol egy müvész arra azt hiszem, hogy ez cizellált tárgyat sokszorositson.

- És előfordul, hogy egy ilyen tárgyat nem fogad el a zsüri?

- Gyakran előfordul, ha nem a zsüri izlése?

- Azt hiszem nincs ilyen, hogy a zsüri izlése, mert nagyon nehéz dolog a zsürizés. Én még nem próbáltam, de ahogy elgondolom, nagyon nehéz probléma lehet. Mert az zsüriz, aki maga is dolgozik. Tehát szubjektiv ez mindenképpen ez a dolog. Nem tud kilépni saját magából és rögtön azok a tárgyak, amelyek hozzá közel állnak az ő elképzeléséhez, gondolataihoz, rögtön zokat tartja szimpatikusnak. Be kéne vonni a munkába müvészettörténészeket, esztétákat, hogy ne annyira szubjektiv legyen a zsürizés. Hogy aki dolgozik ezen a területen, nem tud elszakadni ettől, nem tud a saját gondolataitól elszakadni. Pedig furcsa. Igaz, hogy ez egy teljesen szubjektiv dology tetszik, nem tetszik. De ott vannak objektiv tényezők, amelyekben meg kéne állapodni. Például arány, funkció, formamondanivaló. És ha ezeknek megfelel, akkor jó az a tárgy.

- Ma már nagyon divatos a tüzzománccal készitett ékszerek,hát gyürü, karkötő, fülbe-valók. Ezt pl. iparmüvészek csinálják?

- Ez divatékszer. Nem tudom, lehet, hogy jó tárgy, lehet, hogy rossz tárgy. Kisiparosok által isszületnek jó tárgyak. Gondolom, hogy a zsüri, amelyik esetleg őket is ellenőrizné, biztos átengedné, ha jó tárgyakat készitene.

- Sokszor elhangzik itt a korunk levegője, hát szerintetek mit kiván a korunk levegője az ötvösmüvészettől?

- Minden kornak van egy arany rendje,ami nagyon sokféle eredménynek a függvénye. Talán mi müvészek ezt jobban érezzük. Ami nem illik ebbe bele, tehát ami visszatér régebbi korokhoz, azt nem tartjuk jónak.

- A hagyományokat?

- Az igazi barokk tárgyat nagyon szeretjük és barokk épitészetet és minden kor, ami müvészettörténetté vált tuljadonképpen. A húszadik század müvészete is ezekre a hagyományokra épül már. A huszadik századnak mások a követelményei.

- Akkor mi a funkcionális és mi az eszmei tárgy a huszadik században?

- Nincs ilyen szerintem, hogy külön funkcionális és külön eszmei tárgy. A funkcionálisnak vélt tárgyak, például egy evőeszköz,an-

nak nagyon fontos tulajdonsága, hogy szép-e az az evőeszköz? Te hát nemcsak az a lényeges, hogy tudok-e enni vele? És teljesen eszmeinek tartották, mondjuk egy szobor, egy tér-plasztika,hogy mennyiféle követelménynek kell, hogy eleget tegyen. Az anyaga tulajdonságait nagyon szem elött kell, hogy a müvész tartsa.Bele kell hogy illjen abba a környezetbe, ahova szánta az alkotója. A tervezés a legfontosabb dolog a müvész munkájában.

- És mi az a tervezés a munkátokban?

- Tervezés nélkül nem jön létre tárgy. Ez egy gondolatsor, aminek őszintének, tisztának kell lenni és müvészi értékünek. Ha megterveztem egy tárgyat, akkor még ezzel nem tettem semmit, el kell kezdenem a kivitelezést. Ez megint egy nagyon nehéz feladat elé állit, mert a tervezés során elképzelt dolgokat nem biztosm hgy ugyanúgy fogom megvalósitani anyagban mint rajzban. Ez a müvészi értéke a sorozatgyártásnak.

- Határozottan mondhatjuk, hogy van müvészi értéke a sorozatgyártásban előállitott tárgyaknak is. Annál is inkább fontos feladat ez számunkra is, mert ez jut el az emberek többségéhez. Nekünk álmunk, hogy egyre több ilyen feladatot tudjunk megoldani és a gyárakkal együtt tudjunk müködni. Tulajdonképpen ez az ipari formatervezéshez is szorosan kapcsolódik.

- Ez egy bizonyos probléma megoldását jelenti, Ha jól oldjuk meg a problémát, akkor müvészi értéküvé válik a sorozatban gyártható tárgy. Hát épp itt szeretnénk a segitséget kérni, hogy például a gyárak alkalmazzanak bennünket iparmüvészeket, adjnak feladatot. -Együtt kéne müködnünk abban, hogy minél több esztétikus tárgy kerüljön forgalomba. Az ötvösség nem csupán a kis tárgyak müvészete. Az épitőmüvészet kapcsolódik az ötvös müvészethez is.

- A ti munkátokánál ez hogyan valósulhat meg?

- Mi ötvösök úgy gondolkozunk, hogy minden ami fémmel kapcsolatos feladattá válhat a számunkra. A kifjezés igen nagy lehetőségét rejti magában az épitésszel való közvetlen kapcsolat.

- Mikor kell bekapcsolódni az épitészek munkájába?

- Lényeges volna, hogy ne akkor kapjuk meg a feladtot, amikor kész szen van az épület és üresen hagyatak egy falat és nagyon furcsán hat, hogy sima, mert az épitészek előre nem gondoltak arra és akkor applikációként rászerelnek valamit.

- Tehát atervezéssel egyidejüleg kellene ---

- A tervezés legelején, amikor még az épitész se csinált semmit, akkor leülnénk a tervezőkkel és megbeszélnénk, hogy itt ilyen és ilyen városrész épül, erre és erre lesz szükség, gondolkozzatok!

- Hogyan kap valaki ilyen feladatot? Ismeretség kérdése vagy?

- Ugy, hogy döngeti a falakat és akar, nagyon akar dolgozni és akkor egyszercsak valaki, valahol felfigyel arra, hogy már nagyon sokat kiabált és már nagyon szeretne dolgozni, és talán igy. Semmi esetre sem lehet várni azt, hogy megkeresik az embert. Soha nem keresik meg.

- Pályázatot szoktak kiirni?

- Szoktak, csak nem mindig tudunk róla az a baj. Az információ,az nem müködik tökéletesen, sőt mondhatnám azt, hogy nagyon gyengén müködik.

- Azt mondta, hogy pályázat kiirásokkal is foglalkoznak, akkor mért nem tudnak róla a müvészek?

- Volt egy ötvös kiállitásunk éppen a csépeli Munkásotthonban. Vért izzadtunk.

- Azt hiszem erről mi nem tudtunk akkor.

- A mütermekbe el kellett menni és könyörögni, ilyen is van.

- A legjobb, ha úgy csináljuk, mint ahogy a kisérleti mühely tagjai tették. Ezek a Képzőmüvészeti Stúdió tagjaiból verbuválódtak. Össze voltunk Salgótarjánban, ahol részletesen tudomást szereztünk arról, hogy szeretnének bekapcsolódni Salgótarján nyugati városrészének épitésébe. Ezt a feladatot ők kezdeményezték. Én azt hiszem, hogy Salgótarján nagy lehetőséget fog adni a fiatal müvészeknek és nagy eredményeket várnak. Salgótarjánban a müvészek problémáit a müvészek oldaláról is meghallgatták és Németh Mártával, a Képzőmüvészeti Stúdió és Kisérleti Mühely tagjával beszélgettünk arról, hogy a koisérleti mühely, nem egy zárt közösség. Ők keresik azokat akikkel együtt tudnak dolgozni velük.

- Mikor kikerültünk a főiskoláról, teljesen magányosak voltunk,de hogy megalakult a KISZ Szervezet, ez megváltozott, már 100 tagja van és talán ez jelentheti a leendő stúdiónk magját. Mert tudnivaló, még nincs iparmüvészeti stúdió, de tervbe van véve.

- Térjünk vissza kicsit Salgótarjánhoz. Nagyon szeretik ott a müvészeket és nagyon fogékony ez a város az új kezdeményezések iránt.

- Hogy lesz módotok segiteni?

- Lehetőséget fognak adni a fiatal müvészeknek. Ez a pályázat elkészült és Salgótarján nyugati városrésze, egy egész városrész esztétikai megoldásáról van itt szó. És ez nem kis feladat.

- Mennyire fontos, hogy különböző müvészeti ágak beszélgessenek egymással?

- Ez Salgótarjánnak azt hiszem az egyik legnagyszerübb kezdeményezése, hogy megszervezték a fiatal müvészek találkozóját. Ha nem érdeklődünk más müvészeti ágak eredményeiről, törekvéseiről, akkor nagyon le fog szükülni a mi érdeklődésünk. Ezért mindent megteszünk, hogy sokat beszélgessünk egymással és keressük meg azokat a lehetőségeket, ahol segiteni is tudjuk egymást.

- Elhangzott: A látvány világa. Ötvösök.

- Barta Zsuzsa és Scholl Julia ötvösmüvésszel, valamint Váradi Lászlóval, az Iparmüvészeti Vállalat propaganda vezetőjével beszélgetett, Sós Zsuzsa.

=o=o=o=o=

Bartha Zsuzsa, ötvösmű vész

● Két tehetséges, rokonszenves fiatalt — egy ötvösművészt és egy építészmérnököt — mutatott be a tegnap esti Kezdőkör. Ennek a műsorsorozatnak minden bizonnyal az a célja, hogy elsősorban a fiatal nézőknek, és persze másoknak is, képet adjon arról, miként élnek, gondolkodnak az alkotásban, teremtésben első lépéseket tevő, de már eredményeket felmutató pályakezdők. Bartha Zsuzsa ötvösművész és Józsa Mária építészmérnök tehetséges emberek, ezt észrevehettük bemutatott munkáikból. É[illegible] minden bizon[illegible]

(harangozó): Tu – noten 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975 aug. 1.

Bartha Zsuzsa, ötvösművész

Látogatás az ifjú ötvösművész nél

aki két éve végezte az Iparművészeti

főiskolat. Dezélgetés munkájáról, terveiről.

(h.m.): Tálca, tükör, toronygömb 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. aug. 30.

Bartha Ísursa
ötvös

A TV-ben a Kendőhör ismű
műsorban szerepelt Bartha
Ísursa.

i.j. Kendőhör.
Tuhór, 1975. aug. 12. — 27 oldal.

Bartha Zsuzsa ötvösnűvész

A debreceni születésű ötvös Pesten él és dolgozik.

21.00: Kezdőkör

Dolgozók Lapja (Komárom), 1975. aug.

Bartha Zsuzsa, ötvös

ÚJ SZÍNHÁZI ÉKSZEREK

Új „szereplő" mutatkozott be tegnap este a Fővárosi Operettszínház Sybill előadásán: *Bartha Zsuzsa* ötvösművész stílusos ékszereket tervezett a darabbéli nagyhercegnő kosztümjéhez.

— Honnan az ötlet?

— Sokat járok színházba — mondja Bartha Zsuzsa, s akarva-akaratlan mindig ötvösszemmel is nézem az adott produkciót. S a hagyományos és túlságosan ismert színházi ékszerek láttán elhatároztam: én valami mást csinálok. Olyat, ami például a gazdagság és a pompa kifejezésére tökéletes illúziót keltheti a színészben és a nézőben egyaránt. Most végre lehetőségem volt rá, hogy színpadi ékszert tervezzek a Sybill nagyhercegnőjének. A koronát, a nyakéket és a gyűrűt úgy formáltam meg, hogy fölhasználtam az orosz építészet stíluselemeit. Külön örömömre szolgált, hogy *Vámos László* főrendező is támogatta ötletemet.

— És ki viseli az ékszereket?

— Gallai Judit, akiért én külön drukkolok...

(h. m.)

(h. m.): Új színházi ékszerek

ESTI HIRLAP, Bp. 1975.

Bartha Zsuzsa

Megbízást kapott Bartha Zsuzsa, hogy a Honvéd u. 18 számú házban a Borsodi Sörözõ részére alumínium, mûanyagemblémát készítsen.

— : Közéleti munkák
(Művészet, 1978. július – 45. lap.

Bartha Zsuzsa, Ötvös

L: Tevan Margit

(k.m.): Mindig jót és jobbat 2.

Esti Hirlap, Bp. 1978 jan. 18.

Bartholy Eszter, [ ]

Cikk

B.E.: "Szójci nyomdák" a budai zöldövezetben 31. old.

Magyar Epitomuvészet Bp. 1983

83/3

BARTHEL György építőmester

1837, Sapientia templom

Péter I. László: Nagyvárad romániai katolikus templomai. Nagyvárad, 1992. 78.

(Gyártás helye : gyártó)

4. Mennyiségi és műszaki a

Fizikai egységek szám

(lejátszási ideje)

: fordulatszám, ha

jellemzője, ~~pont~~

j méret *

+ mell.

5. Sorozat

(sorozat főcíme

= Párh. c

: egyéb címadat

/ Sz j Sz

j ISSN

megirva

Barthel György

éjitéri

lood

2) E. G. I. 76. l.

A windsori kir. várkastély Szt. György kápolnája.

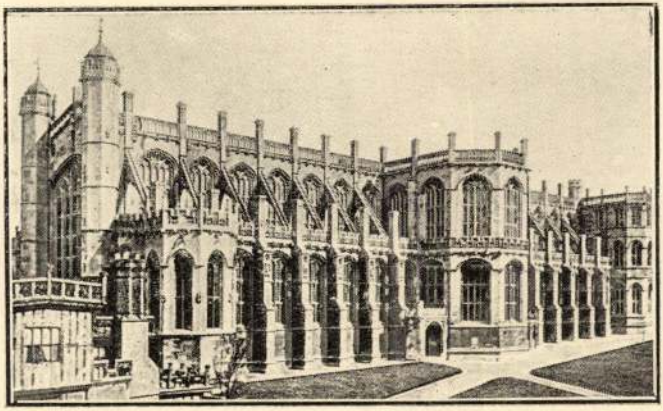

A windsori kir. várkastély Szt. György kápolnája.

tartott VII. nemzetközi építészkongresszus.

Barthel György

Lyka K.: 4 1

MAGYAR MUVESZET
1933. 93. l.

Barthl György, építész. Az 1870—80-as években Nagyváradon élt. Meghalt ugyanott 1883-ban.

Vas. Ujs. 1883. 782. l.

Barthel György

épitőmester

Lajcsák nagyváradi püspök
bőkezüsége foglalkoztatta
fentit, aki Nagyváradon a
kapucinusok kolostorát
és templomát s a Kálvária-
hegyi kápolnát épitette az
1830-as években.

3) Kampis Antal:
Szaradok. 1936. 209. l.

✓

Barthel Gróry

l.

4) LykaMagymúI300-50

305. l

30
Dávid

Izraelita:
Tebeth 16.

Csütörtök
31
Szilveszter

Nap kelte 7 ó 48 p. — Nyugta 16 ó. 19 p.

53. hét

1936 **DECEMBER** 31 nap

Protestáns:
Szilveszter

Görög:
Melánia

Izraelita:
Tebeth 17.

Jegyzetek

Bartl (Barthel) Győző

nagyváradi építőmester

l.

Biró Nagyvárad

86. l. 87. l. 89. l.

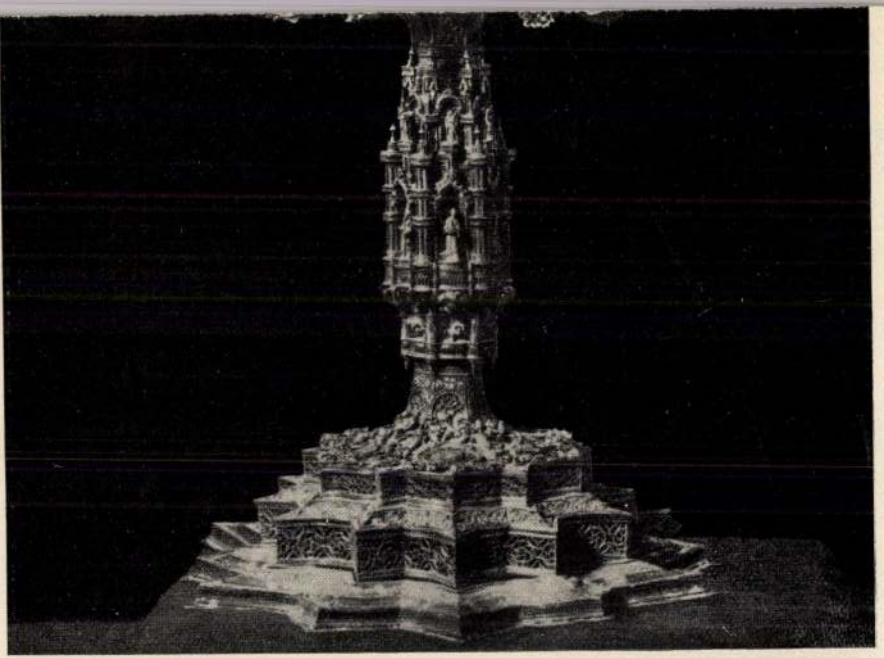

Fig. 17. Reliquiario della Santa Croce del duomo di Padova.
Opera di Pietro d'Alessandro, Bartolommeo da Bologna, Antonio e Francesco.
1435-1445

Barthel György

5 ~~4)~~ K. Nagy Sándor; Bihar-
ország. Nagyvárad, 1884. 26. l.

6 ~~5~~ Palugyay János Szabkir
városok leirása. Pest,
1853. 342. l.

1) Biró József Nagyvárad
barokk és neokl.
Bp. 1932, 86, 87 l.

Dr. Szentiványi Gyula

Budapest

XI. Lágymányos-u. 16.

Barthel György

épitéz

1838

l.

7 ~~8~~) Papp Nagyvárad

66. l. 67. l.

Versecz - majdan - dülö bronzkor

földvár VI. 185.

Barthel György

váradi érítész

lásd

8/ Szell Sándor

Nagyvárad, Szent László

városa

Bp. 1940. 20. l. 31. l.

22. tabla

9 52-52

182.500.-

-.00

cino. Santa Francesca è quasi una copia [illegible]
del Guercino, che oggi si trova nella Pinacoteca di Torino.

IX.

Nel 1708 Pizzoli torna ove ebbe il suo primo successo e dove per la prima volta lavorò da solo : alla chiesa di Borgo San Pietro.[31] Non lavora però nella chiesa, ma affresca il primo piano del vicino oratorio. La chiesa, com'è noto, apparteneva alla confraternita di San Pietro, e così anche la casa vicina e l'oratorio. Pizzoli, membro fedele e zelante della confraternita stessa, non solo dipinse gratuitamente l'altare dell'oratorio, ma, come si rileva dalle iscrizioni, vi fece fare a sue spese anche la balaustra. Dai dati contenuti in queste iscrizioni è possibile stabilire in che modo venne ricostruito l'edificio e, quel ch'è più importante, la data precisa di quest'opera grandiosa del Pizzoli. Le iscrizioni contengono tre dati. La prima lapide, che rimonta al 1708 dice come la ricostruzione sia avvenuta sotto la direzione del

Barthel György

Barthel *György*, építész, †1883. Nagyvárad legjelentékenyebb építőmestere a XIX. sz.-ban. Eddig ismert, hiteles művei: a nagyváradi kapucinusok kolostora és temploma (1836—38) és a Kálvária-hegyen épült kápolna (1839—40).

10) Uj Idők Lex.
III. k. 750. l.

11 Vas. Ujs. 1883. 782. l.

Barthel

~~Bartel~~ (Barthel)

György ~~épitész~~

épitőmester Nagyvarad-

l.

12

Zádor-Rados

211, 215. l.

Kép 61. oz.

Kerek

Nagyváradi Kálvária

~~templom~~ ~~kápolnát~~ kapolnát

1839-40. tervezte és épitette

Biró József: Nagyvárad

bardok és neoklasszikus

~~és~~ művészeti emlékei

Bp. 1932

A nagyváradi kapucius kolostor és templom átépítésére melyet 1838. fejezett be.

Magyar Film-Iroda Rt. Ungarischer Film G

A «Magyar Hiradó» című «Aktuális Filmujság» kiadója. Filmfelvételek. Előhivás. Másolás. Saját laboratórium-Műtermi és egyéb fényképfelvételek.

Telefon: 145-510

Budapest, VIII, Sándo

M. O.

Barthl György

építész Nagyváradon

† 1883-ban u.o.

Vas. lap, 1883. 78 2. l.

BARTHL / E parthl/ SZERAFIN, festő

A szombathelyi dominikánusok orgonáján festmények volta
Valószinüleg a dominikánusBarthl készitette, aki 1771-
1773 között más festési munkákat is végzett a templomba
ban, s ebben az időben több környékbeli faluban is dolgo-
zott.- Szöveg: 586.old. 28.jegyz.

SZIGETI KILIÁN: Orgonák és orgonaépitők Szombathelyen
583.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, XVIII.évf. 1964.
IV.szám.---- Szombathely, 1964

megina

Barthl Szerafin

domonkosrendi szerzetes, festő

teljes életrajz

lásd

P. Fehér Mátyás O.P.

A hétszázados szent Domonkos-rendi kolostor története. 1241–1941. Bp. 1942.

165, 166. l.

./.

fordít

Messye földön keresett festő volt. Tirolban tanult festeni, ahol született és ifjúságát töltötte. Vasvárott, a rendházban élt és a környékbeli plébániák majd mindegyikében festett egy-egy templomi vagy oltárképet. A kámi Templomban szent sírt, Baltavárott szines ablakokat, Nagylengyelben Rózsafüzér Királynéja képet, Bücsüszt-lászlón feszületet, blasy-kán kálváriai jelenetet festett. Magánosoknak is dolgozott: rábahídvégi plébánosnak freskókat, Hőgészen vadásjeleneteket festett, a vasvári postamesternek, a szombathelyi káptalan nagyprépostjának, a zalaapáti br. Drack-családnak, a kanizsai egyszerésznek, az egervári „colonello"-nak dolgozott. Vasvárott hirtelen halt meg 1793 jun. elején.

Barthelm Artur, iparrajz. isk. tanár

növendékeinek butor, ötvöstárgyai, keramikái és bőrdíszművei fesik változatossá a kiáll.-t.

Nemz. Szal.: Föv. Iparrajz isk. pöröp. mühelyek és a Gobelinszövő Fogl. Műhely kiáll.-a.

(c. a.) Két kiállítás. – Újság, 931 X. 11.

le. D. K.

BARTHEL György építész

(XIX. sz. első fele)

Nagyvárad (Oradea) Kálvária - Kápolna (rest.)

Genthon-Végvári-Németh-Zádor: Magyar művészet 1800-1945. Bp. 1958. 59, 61. l.

Barthel György
építén

~ vezetésével épült a nagyváradi kálvária kápolna hatalmas oszlopsarokra.

A magyarországi műv. tört. I. 343.
Corvina 1970.

1969 APR 3 0
/1021 Barth Lidi

Kiküldött munkatársunk, Fencsik Flóra jelenti

a siető Kaposvárról

Északi szélesség 46° 21' 23", keleti hosszúság 17° 47' 56" — közli pedánsan az öreg oszlopon a felirat. Az oszlop másik oldalán barométer és hőmérő tájékoztatja a várható és a jelenlegi időjárásról Kaposvár lakosait, itt, a város centrumában, a Kossuth téren, a plébániatemplom oldalában, szemben a városháza órás saroktornyával meg a Kapos Szálló modern homlokzatával. Ám az újságírón kívül — aki mielőtt útnak indulna a városban, körülnéz egy percre itt, a földgolyó e pontosan meghatározott hosszúsági és szélességi fokán — senki nem áll meg az öreg oszlop mellett, hogy geográfiai helyzetéről és a holnapi időjárásról megtudjon valamit. Szaladnak, sietnek, suhogó orkánkabátok lobognak utánuk mint a vitorla, gyerekkocsikat görgetnek maguk előtt, tarka inges, farmernadrágos fiúk bolyban nyargalnak valahova, egy óvónéni sürgetve tereli kis nyáját a zebra felé. Ősmondabeli fiúneveken, jókais lányneveken szólongatja a lemaradókat, s a sebes térdű Csaba, meg a lecsúszott zoknis Tímea buzgón üget a többiek után. Kaposvár siet, nem nézve se jobbra, se balra, mint aki időt vesztett valahol, és most utol akarja érni önmagát. Kaposvár siet — van mit behoznia.

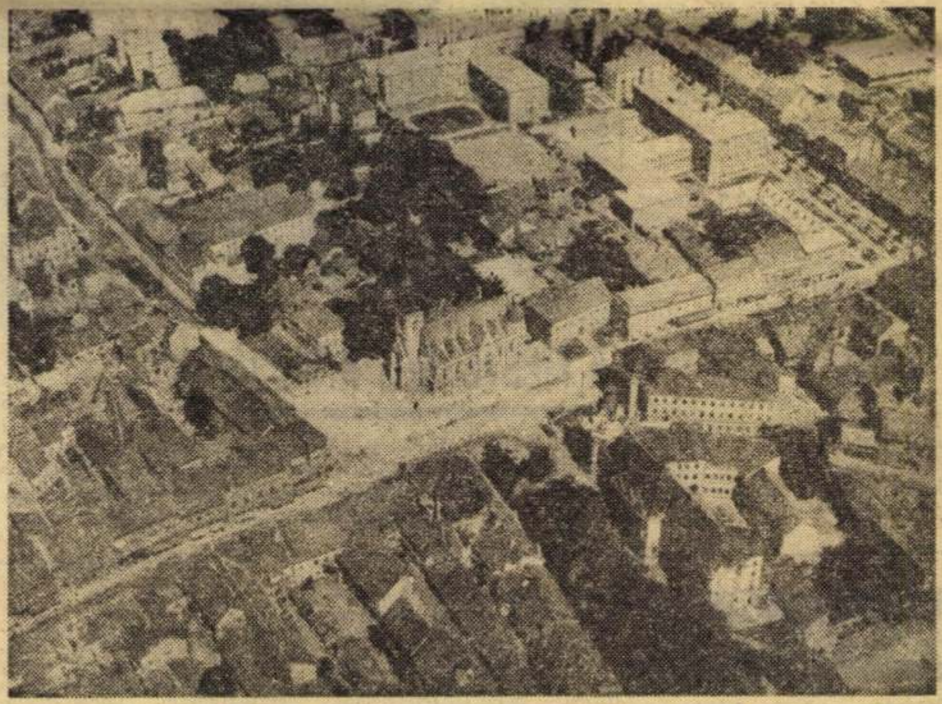

Somogyország fővárosa, Kaposvár madártávlatból.
(MTI foto — Járai felv.)

LAKÁS, LAKÁS, LAKÁS

— Négyen vagyunk, a nagymamánál lakunk, de elsejétől már mindenképpen el kell jönnünk onnan...

— 3x4 méteres az albérletünk, 600 forintért, nem vagyunk türelmetlenek, tudom, nem jut mindenkinek egyszerre szövetkezeti lakás, de mégis: tessék mondani, mikorra számíthatunk?

— Beteg a gyerek is a tüdejével, megrothad a padló a nedvességtől...

Lakás, lakás, lakás. A városi tanácselnök havi fogadónapján az előszoba és a folyosó telve várakozókkal. Harmincból huszonkilenc lakásügyben jött. Tudom, ezek már a határesetek, ide már a legelkeseredettebbek, a legtépettebb idegzetűek, a legtöbb fórumot megjártak jönnek: a legrosszabb helyzetben levők. Mégis: a tanácselnök, Rostás Károly nem az a fajta funkcionárius, akit kérgessé edzettek a panaszok. Nemrég választották meg a városi tanács vb-elnökének; de az emberek jól ismerik, özönlenek hozzá, megnyugszanak nyugodt szavától, s még azt is elmondják neki a bizalom hirtelen rohamában, amit eredetileg nem is akartak. A szövetkezeti lakást kérőkhöz társadalmi bizottság tagjait küldik el, akik a tanács határozatával egyeztetve döntik el, ki lesz a szerencsés 113 között. Az állami lakást kérelmezőkhöz pedig nemegyszer ő maga megy ki.

— Mondtam a lakásosztályon, hogy az elnök elvtárs ott járt a múltkor minálunk — mondja egy asszony. — Nem hitték el, nagyot néztek. Itt ilyesmi nem volt divatban. Mikor aztán elhitték, mindjárt másképp beszéltek velem.

A jó szó nagyon sok, de itt már kevés. Kaposvár lakossága évente mintegy ezerrel nő. Két-, két és fél ezer az állandó igénylő, a lakáshiány nagyobb az országos átlagnál. S közben bontani is kell, mert sok a rossz ház. Az elmúlt években meggyorsult az ütem, a városban 1040 állami lakás, 1000 OTP-társasházlakás, 6500 családi ház épül ebben az időszakban. De: ezzel a tempóval a jövő év és az azutáni év keretét is kimerítették.

Most ezért ostromolják az országos szerveket: 1969—70-ben is építhessenek még évi 300 lakást. Építőipari kapacitás lenne rá. Minden ettől függ. Nemcsak ezeknek az itt instanciázó embereknek a nyugalma, egészsége — a város fejlődése, iparosodása is. Uj üzemeket telepítenek az elmaradott mezőgazdasági városba, az új üzemhez ide hozott szakember kell és a szakembernek is: lakás.

Színészházaspár

A függöny újra és újra összecsapódik, a vasfüggöny is lejön, de a vastaps még mindig zúg a Csiky Gergely Színházban. Révész Gy. István díjnyertes, bibliai tárgyú darabját, Az első 36 órát játszották ma este. A taps felforrósodik: a Máriát alakító Demeter Hedvig, majd a Péter apostolt játszó Simon György jelenik meg a vasfüggöny ajtajában. A város két kitűnő és népszerű művésze civilben — házaspár.

Szállásukon, a kellemes, kertes kaposvári színészház egyik szobájában beszélgetünk. Két éve kaposvári színészek.

Vendég itt ritkán jár, az egész nap munkával telik. Mit csinál egy vidéki színész reggeltől estig? — kérdik tőlük gyakran. Igaz, a vidéki színész nem „haknizik", nem filmez, nem tévézik. (S ez nem csupán az ő vesztesége.) Idejét leköti a színház, az évi négy-öt vezető szerep. Itt rövidebb egy-egy darabra a felkészülési idő, mint Pesten, s koncentráltabb a munka.

— Huszonhárom éve vagyok színésznő; dermesztő még kimondani is — mondja Demeter Hédi. — Kislány koromtól vagyok az, tudom, mindenki ezt szokta mondani, de ez az igazság: érettségi után főiskola nélkül lettem színésznő.

Simon György is egy meghallgatás után, Várkonyi Zoltán döntésével lett színész. A közönség — állítják mindketten — alapjában mindenütt egyforma. Hogy mi a más? Az, hogy a pesti színész legfeljebb az újságban olvassa, hogy nem volt jó az este, itt meg az utcán szembejövők arcáról is.

Lidike cserepei

Kis sámlin kuporog, baljával egy lapos fémkorongon forgatja a kiégetett agyagtányért, jobb keze alátámasztás nélkül tartja az irókát, és futtatja belőle a festéket a tálra. A régi somogyi motívumok, a körkörös ornamentika rögtönzött játékossággal szalad körbe a tányérokon. Az egymást közrefogó sorok mintája más és más. Sorra teszi maga elé az új tányérokat, a motívumok pedig nem ismétlődnek egyszer sem. Minden tányér külön világ; pedig százával függ belőlük a meszelt falon. Két hasonló sincsen köztük.

Barth Lídia húsz-egynéhány éves, de már tíz éve mestere ennek a férfierőt és női könnyedséget kívánó munkának. A helyi agyagipari ktsz kötelékében dolgozik, a Népi Iparművészeti Tanács támogatásával és irányításával. Múzeumokban gyűjtötte a motívumokat, Svájcban tanult technikát, Koppenhágában a látogatók szeme láttára dolgozott az ottani magyar heteken, első díjat nyert a Ki minek mestere? pályázaton, a kerámiaipar legszebb terméke oklevéllel is kitüntették. Az okleveleket és más trófeákat a szülők hozzák elő; Lidike azonban csak legyint a dicsőségre és tárgyait hordja a gyönyörködő látogató elé, a csöpp lakás minden szögletéből. Fedeles tál, cseréplábas, a mezei korsó és szilke friss utódai váltakoznak a modern háztartás feketés, teás, boros edényeivel.

A szűk lakást — amelybe a kemencéhez szükséges villanyáramért költözött a család — szinültig megtöltik Lídia munkái. De már nem sokáig. Hamarosan Tihanyban kap remek alkotó teret a fiatal népművész. Májusban nyílik meg a Népi Iparművészeti Tanács tihanyi fazekasháza, amely műhely is, múzeum is lesz. S Lidike ott lakik, korongol, éget, fest majd, a turisták ámulatára.

— Ezt a Miska-kancsót be kell ma fejeznem, alighanem még melegen megy holnap a zsüri elé! — teszi maga elé a magas, huszárt formázó kancsót.

És a jövő?

Emeljük ki fejünket egy kicsit a ma nyomasztó gondjaiból és hallgassuk meg, mit mond Thurzó László építész a jövőről:

— Hát, ez egy nagy fa, amibe a fejszénket most belevágtuk. Ha járja az országot, láthatja, hogy az új lakótelepek alapjában egyformák. A telepszerű beépítés, a külön-külön meredező épületek beváltak, mondjuk, a finneknél, akik az erdők fái közé építkeztek; de a mi csupasz terepeinken hosszú távon kezdik magukat nem igazán jól érezni az ott lakók. Erre világszerte felfigyeltek az építészek és mindinkább kezdenek közeledni, illetve *visszatérni az utcához, a Város eszméjéhez.* Mi is ilyesmit képzeltünk el és a pécsi tervezőirodával összefogva kidolgoztunk egy tervet.

— Tehát: utca, mellette két oldalon két sor ház; nem egyformák, s nem is merev vonalban: időnként kiugrók, beugrók, a homlokzatok játékosan megtörnek, s magasságuk is különböző, négytől akár tíz emeletig. Itt futnak a járművek, itt parkolnak, illetve itt, a házak alatt, garazsíroznak. Két-két házsor között pedig *gyalogosutca,* ha úgy tetszik: sétáló utca, *járművek nélkül,* virágágyakkal, homokozókkal, ahová nyugodtan mehetnek a gyerekek. Itt lennének az üzletek, ez vezetne az iskolákba, óvodákba is.

— A városlakó embernek szüksége van a falakból áradó biztonságra, védettségre. Mi vonzotta az embereket a városba? Nem a kényelmes élet, hanem maga az „élet", az utca nyüzsgése, amely a telepek közti üres, néptelen terekből hiányzik. A kényelmet a lakáson *belül* keresik, ott kapja meg a visszavonulás nyugalmát, a család és emberi kapcsolatok örömét. *A kapun kilépő városi ember kényelme: a tájékozódás. Ezt az egyforma kőtömbök karakter nélküli erdejében nem érzi. Ehhez vissza kell kapnia az utcát.*

— Nem, ez nem drágább, mint a jelenlegi építkezés. Sőt: egy daruállással így egész épületsort lehet felhúzni. 1970-ben indulnánk vele, három és fél ezer lakást építenénk így. Nos, hogy tetszik?

Virág és aszfalt

Olyan is volt jó pár éve, hogy valakinek eszébe jutott egy hivatali íróasztal mögött: némely utcákban keskenyek a járdák.

Kivágatta hát a fákat, beaszfaltoztatta a virágágyak helyét. A híres virágos Kaposvárott.

Azóta ismét virágosak lettek már az útszegélyek. A kaposvári városi kertészet 300 ezer négyzetméternyi parkot, útszegélyt ápol; ez a terület 80 ezer négyzetméterrel nőtt az utóbbi öt évben. Az északnyugati városrészben épült új lakótelep — az úgynevezett Kalinyini városrész — tömbjei körül parkos már a terep; a kertészet nagy hollandi ágyaiban növekszik a rengeteg virág. Krétával rajzolt négyszögek tűnnek fel a járdaszélen, aztán a vonal mellett feltörik a flasztert, és fiatal facsemetéket ültetnek a helyükre. Szám szerint 1200 darabot.

Hotel Kapos

Neve fénybetűkkel az égre rajzolva. Restaurant, espresso, bar. A város fél esztendeje épült modern szállodája.

A bár bejáratánál a szálloda két vendége tűnődik. Még vacillálnak egy kicsit, ugyanis 35 forint a beugró fejenként. Hiszen, ha tudnák, szép és kellemes-e a bár...

— Meg tetszik engedni, hogy bekukkantsunk egy kicsit, mielőtt jegyet váltunk? — kérdi egyikük.

— Hogyisne, ez nem képtár, hogy bámészkodni járjanak ide! — hangzik a válasz.

A két vendég vércukra egy pillanat alatt felszalad, majd úgy döntenek, lefekszenek aludni mégis.

Mivel azonban a vadonatúj szállóból, úgy látszik, kifelejtették a hangszigetelést, hajnalig hallgathatják álomtalanul, hogy „Mindenkinek van egy álma..." A dalt motorberregés festi alá az utcáról. Mindez csupán hajnalig tart, amikor viszont a nap kezd tűzni a kedves vendégekre: a modern szálló ablakain ugyanis nincs redőny.

Ugy különben nagyon kellemes, modern szálloda a Hotel Kapos.

Szikrázik a napfényben Kaposvár új palotája, a Hotel Kapos.
(MTI Foto — Bajkor felv.)

Ébresztőtől utcabálig

Majális, zene, tánc, rajz- és rollerverseny, sakkvetélkedő, térzene, bábműsor, hangverseny... Több száz meghívó között válogattunk, s ha most nem is tudjuk valamennyit ismertetni, a legérdekesebbeket átnyújtjuk olvasóinknak. Reméljük, mindenki megtalálja a kedvére való programot, s kellemesen tölti május 1-ét.

ZENÉS ÉBRESZTŐ

Vidáman, zenés ébresztővel kezdődik a nap több budapesti kerületben. Rákospalotán, a Rádda Barnen utcai általános iskola fúvószenekara járja az utcákat, a XXI. kerületben a Csepel Művek fúvószenekara köszönti május 1-ét. A Tanácsház téren, a Béke téren, Királyerdőn és Csillagtelepen muzsikálnak. Kispest, Erzsébet és a XVII. kerület lakóit is vidám zeneszóval ébresztik.

TÉRZENE

Reméljük, kedvező lesz az időjárás, a sétát zenés szórakozással lehet összekapcsolni. A Halászbástyán, az István szobornál déli 12 órakor a BM karhatalom fúvószenekara, a Köröndön ugyanebben az időpontban a Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskola növendékei, a Nemzeti Múzeum kertjében a Pénzügyőrség zenekara ad térzenét. Délután fél 4-től szép környezetben, a margitszigeti szökőkútnál is felcsendül a muzsikaszó, 5 órakor pedig az Engels téren játszik a Pénzügyőrség központi fúvószenekara.

RAJZVERSENY

Aszfalthoz állhatnak a jövő képzőművészei. Délelőtt 10 órakor a XVIII. kerületben, a Lakatos úti lakótelepen és Pestimrén, az Ady Endre utcában próbálhatják ki rajzkészségüket. Délután 2-kor pedig a Köröndön gyülekezhetnek és újabb versenyen indulhatnak. Reméljük, sok modern kompozíció születik.

TÁNCZENE, HUMOR

Teenagerek figyelmébe! A II. kerületben, a hűvösvölgyi szabadtéri körszínpadon több érdekes műsorszám után, délután 6 órakor Sárosi Katalin és Aradszky László lép mikrofon elé, az Atlasz zenekar kíséretével. A IV. kerületben, a Trombita téren, délután 6 órakor kezdődik beathangverseny. Minden bizonnyal benépesül majd délután 4-kor az Ikarus művelődési házának környéke is, ahol többek között Angyal János, Kovács Kati, Lehoczky Éva, Lorán Lenke és Zentay Anna szórakoztatja a közönséget. A humor kedvelőinek ajánljuk: délután háromnegyed 4-kor feltétlen keressék fel a X. kerületi népligeti szabadtéri színpadot és nézzék meg a Májusi sláger- és humorzápor — reméljük, nem mossa el az eső! — című összeállítást, amelyben a könnyű műfaj népszerű művészei — Kabos László, Kibédy Ervin, Kazal László és Keleti László — vesznek részt.

BÁBMŰSOR, BOHÓCPARÁDÉ

Jókedv, tréfa, reggeltől estig. A kicsinyek délelőtt 10 órától a Bábszínház művészeinek előadásában az Ezüstfurulya című műsort tekinthetik meg a gellérthegyi szabadtéri színpadon. A margitszigeti Kagylószínpadon délután 3 órakor a Bűvös tűzszerszám című darabbal jelentkeznek ismét a Bábszínház művészei. Délután 5 órától az Asztalos János ifjúsági parkban, 6 órától pedig a Hungária körút 30. szám alatt lesz Meseparádé. Bűvészek, bohócok, artisták lépnek színre délután 3-tól a Rózsavölgyi parkszínpadon. A bohócparádé bizonyára sok vidám percet, kedves meglepetést tartogat.

SPORT

A legfiatalabbak délelőtt 11 órakor és délután 2 órakor is összemérhetik erejüket. A VI. kerületben, a Hunyadi téren háztömb körüli rollerversenyen vehetnek részt. Sakkozók, figyelem! E sport paradicsomában: a Kulich Gyula téren, délelőtt 9-kor villámverseny kezdődik. S aki úgy érzi, jól szerepelt, délután 4 órakor feltétlen keresse fel a VI. kerület, Vörösmarty utca 47/b-t, ahol szimultánversenyt rendeznek. A május 1-i műsor összeállítói a futballdrukkerekre is gondoltak. A sok mérkőzés közül mi a Kőbányai Sörgyár sporttelepén, délelőtt 9-kor kezdődő labdarúgó villámtornát említjük, ahol bizonyára sok bombagólt láthatnak a szurkolók.

HANGVERSENY

A komoly zene kedvelőinek szólunk: a nap egyik legértékesebb műsora délután 4 órakor lesz a Városmajori Szabadtéri Színpadon. Az ünnepi hangversenyen Simándy József és Mátyás Mária is fellép. A késői szabadtéri műsorok hívei este 8 órakor is találnak még programot. A Halászbástyán a Fővárosi Tanács Szimfonikus Zenekara ad koncertet.

TÁNC

Szemet gyönyörködtető látványban lesz részük délután fél 2-kor azoknak, akik felkeresik a Városmajori Szabadtéri Színpadot. A Magyar Néphadsereg Vörös Csillag Érdemrenddel kitüntetett művészegyüttese lép a közönség elé. Délután fél 5-kor a Rózsavölgyi parkszínpadon, a XIV. kerületben, a HVDSZ Bihari János Táncegyüttese szórakoztatja a nézőket.

RÁDIÓ

A rádió ünnepi műsorából, amely egyaránt tartalmaz riportot, irodalmi vetélkedőt, musicalt, hangjátékot, komoly- és könnyűzenét, színes, népi muzsikát, elsőnek az Itt van május elseje című összeállítást ajánljuk. 9.45-től a Kossuth-adón hangképekben, tudósításokban kapunk ízelítőt a nap kiemelkedő eseményeiről. Gáspár Sándornak, a SZOT főtitkárának ünnepi köszöntőjét is ebben a blokkban sugározzák. Mikroszkóp a rádióban! De most nem „Fő a fejünk", hanem „Fejcsere" címmel: Komlós János vidám műsorára 18.20-tól kerül sor. Meglepően hangzik: Mikszáth-musical a rádióban! Gyárfás Miklós írja: „Boldog volnék, ha a darab meggyőzné a rádióhallgatókat, hogy Mikszáth csakugyan kitűnő vígjátékíró, hogy a musicalnak is mestere..." A bevezető után elárulhatjuk: Mikszáth Kálmán Akli Miklós című regényéről van szó, amelynek hangjáték-, illetve musical-változatával 19.11-től ismerkedhetnek meg a rádióhallgatók. A címe: Házasodj, Ausztria! A Petőfi-rádióban 20.28-tól A magyar irodalom kincsesháza sorozat jelentkezik. Móricz Zsigmond Betyár című regényének rádiófeldolgozását sugározzák.

TELEVÍZIÓ

Bizonyára sokan örülnek a hírnek — egyszer már jól szórakoztunk a műsoron —: 16.45-től megismétlik az Én, Strasznov Ignác, a szélhámos című tévéfilmet. 19.05-től egy megrendítően szép, küzdelmes sorsról készült dokumentumfilmet láthatunk, A viharsarokból indult címmel. 20.20 órától a Plusz egy fő című közkedvelt családi revü vendégei lehetnek a képernyő hívei. A házigazda riporter: Szepesi György.

BÁL

Akiknek az egész napos jó hangulat után kedvük van, délután 6 órakor a XII. kerületi Jókai Klubban találhatnak újabb szórakozást. Bál kezdődik. Este 3-kor a XVIII. kerületben, a szabadtéri színpad környékén is felcsendül a talpalávaló muzsika. És a hangulat minden bizonnyal a XVIII. kerületi Vörösfény utcában a késő éjszakába nyúló utcabálon éri el tetőfokát.

A MESTERSÉG KAPUJA

Obudán, a Zsigmond téri elágazásnál, az Ürömi utca 2. szám alatt van a kapuk művésze: Bieber Károly háza, műhelye. A most májusban 75 esztendős Munkácsy-díjas vasműves 1911-től napjainkig Budapesten, Gyöngyösön, Esztergomban, s másutt a maradandó kapuk sorát kovácsolta.

A nap programjából

RÁDIÓ

Április 30, kedd

KOSSUTH:

15.00: Hírek. — 15.59: Válaszolunk hallgatóinknak! — 16.14: Pol-beat. Angol munkásdalok. — 16.25: Rádióiskola. — 17.00: Hírek. — 17.05: Tallózás a világsajtóban. — 17.20: Hej, de híresek a békési lányok. Fmszek vetélkedője. Békés. — 17.50: A gazdaságpolitikai rovat műsora. — 18.30: Könnyűzene. — 19.00: Esti Krónika. — 19.30: A Szabó család. — 20.00: 139—660. A Magyar Rádió automata közönségszolgálata. — Közben: 21.00: Hírek. — 22.00: Hírek. — 22.15: A két német államban. Schéll Gyula és Vámos Ignác politikai jegyzetei II. — 24.00: Hírek.

PETŐFI:

15.00: Tánczene. — 15.45: Világirodalmi tájékoztató. — 16.00: Hírek. — 16.05: Maria Biesu Puccini-áriákat énekel. — 16.14: Magyar fúvószene. — 16.25: Kosztolányi Dezső verseiből. — 16.30: Leo Slezák énekel. — 16.45: Ifjúsági Krónika. — 17.00: Csúcsforgalom. — 18.00: Hírek. — 18.10: Hanglemezgyűjtők húszperce. — 18.30: Az olyan férfi, mint Te, az emberiségé! Kiss György összeállítása. — 18.50: Galina Visnyevszkaja Csajkovszkij-áriákat énekel. — 19.11: Népi zene. — 19.50: Esti mese. — 20.05: A debreceni MÁV Filharmonikus Zenekar hangversenye. — Közben: kb. 20.50: Esti Krónika II. — Kb. 21.35: A pince. — Hans Jürgen Frölich regényének ismertetése. — Kb. 21.52: Tánczene. — 22.27: Új lemezeinkből. — 23.00: Hírek.

URH:

18.00: Hírek. — 18.10: Hanglemezparádé. — 19.00: Dzsessz. — 19.20: Prokofjev: Háború és béke. Háromfelvonásos opera. — Közben: 21.00: Szép magyar vers. — 23.00: Hírek.

Május 1, szerda

KOSSUTH:

6.00: Hírek. — 6.10—7.58: Kellemes ünnepet! Zenés műsor. — Közben: 7.00: A színházak és hangversenyek programja, utána: körzeti időjárásjelentés. — 8.00: Hírek. — 8.10: Így emlékezünk... Régi május elsejék dalaiból, emlékeiből. — 8.40: Grecsanyinov: Egérlak. Miniatűr gyermekopera egy felvonásban. — 8.55: Hanglemezparádé. — 9.45: Itt van május elseje! — Közben: 9.50: Közvetítjük Gáspár Sándornak — a SZOT főtitkárának — ünnepi beszédét. — 12.00: Hírek. — 13.00: Népi zene. — 13.30: Így írunk mi! — Az Ifjúsági Rádió irodalmi pályázatának díjkiosztó ünnepsége. — 14.30: Az elmúlt hónap slágerei. — 15.00: Hírek. — 15.05: Időjárásjelentés. — 15.08: Régi magyar énekesek albuma. — 16.08: Kortársaink. Fodor József. Bemutatja: Héra Zoltán. — 16.48: Könnyűzene. — 17.00: Hírek. — 17.05: Magyar nóták. — 17.20: A Szovjet Rádió felvételeiből: Szvjatoszlav Richter két zongoraversenyt játszik. — 18.20: Fejcsere. Komlós János vidám műsora. — 19.00: Hírek. — 19.11: Házasodj, Ausztria! Zenés játék. — 20.47: Tavaszi áradás. — 21.03: Művészlemezek. — 22.00: Hírek. — 22.10: Táncoljunk! — Közben: 24.00: Hírek.

PETŐFI:

8.00: Szimfonikus zene. — 8.50: Beethoven-zongoraművek. — 9.35: A mindenség szerelme. Versek. — 9.55: A szép Galathea. Részletek Suppé operettjéből. — 10.44: A Baden-badeni Rádió szimfonikus zenekarának hangversenye Baden-Badenből. — 12.10: Cigánydalok, csárdások. — 12.44: Mesejáték: A legkisebb királyfi. — 13.34: Magyar szerzők kórusai. — 13.47: Időjárás- és vízállásjelentés. — 14.03: Schubert-művek. — 15.05: Májusi népszokások. — 15.35: Népdalok a tavaszról. — 16.43: Galina Visnyevszkaja Verdi-áriákat énekel. — 17.04: Botfalvay Gazsi. Ismeretlen XVIII. századi szerző komédiája nyomán írta és rendezte: Gál István. — 18.08: Dzsessz. — 18.23: A Suisse Romande zenekar Liszt-hangversenye Genfből. — 19.50: Esti mese. — 20.00: Hírek. — 20.10: Új felvételeinkből! — 20.28: A magyar irodalom kincsesháza. Betyár. — 21.42: A Magyar Állami Népi együttes műsorából. — 22.15: Terese Berganza és Gottlob Frick énekel. — 23.00: Hírek.

URH:

18.00: Hírek. — 18.05: Hanglemezparádé. — 19.04: Dalok. — 19.29: Dzsessz. — 19.41: Új lemezeinkből: Trisztán és Izolda. — 20.30: Vivaldi: A harmónia és találékonyság erőpróbája. 12. hegedűverseny. — Közben: 21.12: A költő. Kosztolányi Dezső verse. — 21.20: Vivaldi: A harmónia és találékonyság erőpróbája c. művének folytatása. — Közben: 22.03: Óda. József Attila verse. — 22.11: Vivaldi: A harmónia és találékonyság erőpróbája c. művének folytatása. — 23.00: Hírek.

TELEVÍZIÓ

KEDDEN:

13.35: Iskola-tv. Orosz nyelv, olvasás, történelem. — 17.58: Műsorismertetés. — 18.00: Hírek. — 18.05: Magyar Hirdető. — 18.15: Karcag. — 18.55: La Fontaine mesei. Az osztriga és a peres felek. — 19.20: Esti mese. — 19.35: Versek május elsejére. — 20.00: Tv-híradó. — 20.20: A csodálatos vargánc. Tv-játék. (14 éven felülieknek.) — 21.25: János vitéz. Összeállítás. — Kb. 22.40: Tv-híradó. (2. kiadás)

SZERDÁN:

7.43: Műsorismertetés. — 7.45: Májusi seregszemle. Közvetítés a moszkvai Vörös térről, a katonai díszszemléről, a sportparádéról. Filmösszeállítás. Gáspár Sándor ünnepi köszöntője. — 10.00: Közvetítés a budapesti és a debreceni dolgozók felvonulásáról. — 15.45: Születésnap. Ünnepi műsor a 20 éves német pionír újság születésnapjára. — 16.45: En, Strasznov Ignác, a szélhámos. Tv-film. (ism.). — 18.45: Nótaszó. — 19.05: Dokumentumfilm Hunya Sándorról. — 19.35: Esti mese. — 20.00: Tv-híradó. — 20.20: Plusz egy fő. Zenés családi revü. — 21.55: Aranyrózsa. A montreux-i tv-film-fesztivál díjkiosztó ünnepségének közvetítése. Euróvízió-adás. — Kb. 22.30: Tv-híradó. (2. kiadás).

SZÍNHÁZ

KEDDEN ÉS SZERDÁN:

Operaház Erkel Színháza k.: Trubadúr (7. bérl., 7. el., 7); sz.: Cigánybáró (2. bérl., 9. el., 7) — Nemzeti Színház k.: Szerelmem, Elektra (7); sz.: Mózes (7) — Katona József Színház k.: Tartuffe (7); sz.: Fáklyaláng (7) — Madách Színház k.: Catullus (7); sz.: Olyan szép, hogy nem is lehet igaz (fél 8) — Madách Kamara Színház k.: Néró játszik (7); sz.: Lila akác (fél 8) — Vígszínház k.: Vízkereszt (B-bérl., 5. el., 7); sz.: Egy hölgy a Maximból (7) — Pesti Színház k.: Csók (7); sz.: Egy őrült naplója (7) — Thália Színház k. és sz.: Tóték (7) — József Attila Színház k.: Nagy család (Z. bérl., 5. el. 7); sz.: Gyilkosság a paplakban (7) — Fővárosi Operettszínház k. (7) és sz. (fél 3, 7): Marica grófnő. — Bartók Gyermekszínház a Fővárosi Operettszínházban k.: Az utolsó mohikán (3) — Vidám Színpad k. és sz.: Álom az államban (fél 8) — Kis Színpad k.: A nagy baklövés (7); sz.: Ilyennek hazudtalak (7) — Irodalmi Színpad sz.: Két egyfelvonásos (L/4., du. fél 4) — Egyetemi Színpad k.: Az építészet nagy korszakai (előadás, 8) — Állami Bábszínház k.: Bohóc rókák és egyéb mókák (de. 10) — Kamara Varieté k. (6 és fél 9) és sz. (fél 3, 6 és fél 9): Hungarosex.

Jazzdob-oktatás magnós segédlettel. Tel: 131—398. Du. 3—fél 6-ig. (x)

2x2 magánórán megtanulhat táncolni. Farkas Jenő, VIII., Gutenberg tér 3. Tel: 338—676. (x)

A Közlekedési Múzeum május elsején és másodikán egész nap (10—18 óráig) nyitva tart. 3-án, pénteken szünnap. (x)

RADIO-TELEVÍZIÓ ELEKTRO-SZERVIZ Gelka

GELKA TV ÜNNEPI SZOLGÁLAT BUDAPESTEN

7-23 ÓRÁIG

A 33-33-33 TELEFONON

OFOTERV **Mozihetek**

május 1–15-ig!

QUARZ 8 mm-es filmfelvevőgép 1000.-helyett **800.-Ft**

QUARZ M 1500.-helyett **1000.-Ft**

NEVA 2 3000.-helyett **2400.-Ft**

LADA 5000.-helyett **4000.-Ft**

Patak Jenő

Táblakép.

"Az ünnep".Barthelmess festő müve a Müegylet sorsolási kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.IV.l.332.old.

Patak Jenő

Barthelmess festő/19.sz./müve a Müegylet sorsolási kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.IV.1.332.old.

megjelen Barthelmiss, N.

Kossuth Lajos:

Csaknem térdig, áll, kissé balra fordult. Bal ról választott és előrefésült hajat, kipödrött bajuszt és leberetvált álla körül szakált hord. Bal kezével oldalán lógó diszkardjának kosár nélküli markolatát fogja. Ingének lehajtott gallérja látszik, nyakkendője rojtos, mellénye magas, atillájának ujja hasított. Telirata a kép alatt aláírásának másául:

„Kossuth Lajos sk."

Acélmetszet, az alak nagysága 13.1 s a lapé 21.6 : 15.7 cm.
Metszette: N. Barthelmiss.

Ltsza 8741. (chin. pap.).

107/95 № 136.

Bartels, Hans von
(1856-1913)

„Vízparti táj halászlánnyal" Vízfestmény
41x 27,5 cm d.l. b. Hans Bartels 87.
München
Védett. Kiállítási ár: 15000 Ft

BÁV 48. Művészeti Képaukció Bp. 1979. május

megjön

Bartholdi, Carl

1802,
nov. 29.

Kolozsvár aptatosok

3. l.

„Hajdu Hathár*
Váradi kületés"

* A letelepülés
helye?

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Bartholomaeus

MOK.

kovács,
1524-ben Brassó város piacán
a kut láncát készítette.

Das Burzenland. III. köt. 1. rész. E. Jekelius.
Brassó
kiad. Brassó 1928. emlí. l. 234. old.

B art holomeus kőmüves M.D.K.

1558 végéi dolgozott

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár ép
épitkezésin 1493 és 1596 között 176.1.
Az Egri Muzeum Évkönyve I. 1963.

M.D.K.

Bartolomeus

1562 ápr.1.-én új mester. Talán a korábbi, évekig itt dolgozó kőműves. Három segéde van.

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár építkezésein 1493 és 1596 között. I. közl. 179.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. I. Eger, 1963

M.D.K.

Bartolomeus

1562-ben Veranesics püspök e mestert hamar leváltja, helyére a jún. 8-án visszatérő Gregorius Pamanast állitja.

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között. I. közl. 179. o.

Az Egri Múz. Évkönyve. I. Eger, 1963

M.D.K.

Bartholomeus, Antonius és mások

A Valtelina/Veltlin/ e mesterek neve mellett Woltelina, Volatina, Valtelin és Votelini. E város az Adda folyó mellett van.

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között. L. közl. 180. o.

Az Egri Múz. Évkönyve. I. Eger, 1963

M.D.K.

Bartholomeus mester

Az 1561.évből e kőművesmester szerződését ismerjük. 1562.jún-ban leváltják.

Détshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.182.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.I.Eger,1963

M.D.K.

Bartholomeus

1558 nyarán megint dolgozik Joannes mellett. Kőműves.

Bétshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár építkezésein. 1493 és 1596 között.I. közl.178.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.I.Eger,1963

Bartholomeus kőműves M.D.K.

1562-ben visszatér Egerbe a munkák irányitására.

Détchy Vihály: Munkások és mesterek az egri vár építkezésein 1493 és 1596 között 177.1.

Az Egri Muzeum Évkönyve I. 1963.

B artolomeus kőmüves M.D.K.

1562-ben dolgozik az egri vár épitkezésein

április 1-n mesterként szerződtetik

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között

Az Egri Muzeum Évkönyve 1964 I. Eger, 1964 179.l.

Bartolomeus kőműves mester M.D.K.

1562-ben dolgozik az egri vár építkezésén

/ ápr. 1-től a munkák irányitója /

Bóthy Mihály: Munkások és mesterek az egri várépítkezésein 1493 -s 1596 között

Az Egri Muzeum Évkönyve 1964. 1. Eger 1964. 179.l.

Bartholomeus kőmüves M.D.K.

1558-ban dolgozik az egri vár épitkezésein

Détshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épi
kezésein 1493 és 1596 között

Az Egri Muzeum Évkönyve 1963 I. Eger -1963 178. l

M.D.K.

Bartholomeus

Kőműves 1558 végéig marad a várban megszakitásokkal. Az ostrom után háromra csökken a számuk.

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezései 1493 és 1596 között. I. közl. 176. o.

Az Egri Múz Évkönyve. I. Eger, 1963

Bartolomeus kőmüves-mester M.D.K.

Szerződtetéséről az 1561.évi számadásban értesülünk.

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár
építkezésein 1493 és 1596 között
Az Egri Museum Évkön ve 1964. I. Eger, 1964. 182.1.

BARTHOLOMAI DANIEL, /1674-1761/, térképész

Karl Ulbrich dr. "Allgemeine Bibliographie des Burgenlandes" c. művének II. kötetében községi térképek, főleg 1770 után. Többségük a Kismartoni Eszterhazy és a vörösvari Erdody uradalmak birtokaira utal.-Köztük van Bartholomai Daniel által készitett térkép is. 289.old

BENDEFY LÁSZLÓ: Karl Ulbrich: Allgemeine Bibliographie des Burgenlanddes 287.old

VASI SZEMLE, XXVIII.évf. 1974. 2.sz. Szombathely

Frater Bartholomaeus de Koloswar MDK

A XV. század végén volt Riminiben könyvmásoló és valószínüleg miniátor is.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.Bp.1955.145.l.

megirva

Bartholomeidesz

Gyula

épitész

l.

Kalmüzsul

71. l.

76. l.

79. l.

91. l.

Károlyi Antal gr: (1732 okt. 2

Csaknem derékig, kissé jo
szemöldöke fekete, szeme barna
csavart nyakkendője fehér, ni
kecse s dolmánya, melyet ezüs
piros-fehér – piros szalagon l

Olajfestés, vászonra, mére

Vétetett 1893. május hó 31-én Erdős
Ara 20 frt. (81/93 sz). 35/93 ny. 31
lást elfogadta 1894: VII. 10-én a 3135

Bartholomaidesz Gyula

d.

Gereczeraptár

217. h. 218. h.

FENYVES
F

Bartholomaides Gyula

1877, 1878

l.

Gereczerajztár

263. h.

Bartholomaeidesz Gy

épitésztallgató

Műemlékí rajzokat
autografált az alatta
mű vezjeve

Steindl Imre

Magyarországi mű-
emlékek
Bp. 1878.

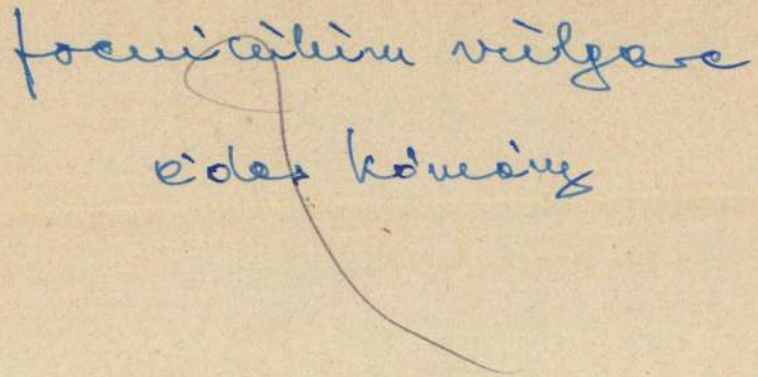
foeniculum vulgare
édes kömény

Bartholomeidesz Gyula

l.

Gereczerajztár

342.h.

Gerecze P. A MOB

rajztár anak jegyzéke
Magyarorsz. Műem-
lékei. I. k. Bp 1905

Családonként 1–1 példány osztandó ki.

hurcoltakon!

ember testvéri együttérzéssel **siessen**
segítésére.
tták embertársadat!
yomorultan vánszorog hazafelé az a
las barbárok karmaiból!

otthonát.

erséget.
neműt!
oat add!
a kormány, a Nemzeti Bizottság és a

A Fasiszták Által Elhurcoltakat
Segítő Bizottság.

Bartholomeidesz Gyula

l. Gereczerajztár

372. h.
440. h.

Nép Könyvtár nemzeti szövetsége (olasz)

V. 20, 21, 22

megirva

Bartholomeus M.
festő

vád
Vayer Lajós

Martinovics
képmásai.
Századok
1945–46. 144 l.

A'.126.

Bartholomeus M.

festő a XVIII. s. végén Budán.

Martinovics Ignác és társaiuk kivégzését ábrázoló vízf. F. Budapest Hékes főváros Történeti Muzeumaba

F (1795)

Repr.

Bartúcz Lajos: A magyar jakobinusok exhumálása. A magyar jakobinusok emlékezete Bp 1919. 107. l.

Lásd Budapest I. évf. 1945. 24/25. l.

355.

...embe néz. Haja barna, szem öldöke
..., bajusza s szakálla leberetvált. In-
...abátjának gallérja lehajtott, nyakkendője
...magas.

...méretei 37.8 : 32 cm.
...u Gula ... 1884.
438.

M.D.K.

Bartholomeus mensalator
(asztalos)

a Magyar Oklevélszótár szerint
1453-ban Kolozsvárt működött

Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában
Bp.1966. Ak.kiad. 2 köt.

1.köt. 488 old.
2.n. jegyz.

MDK

Bartholomidesz Adél

textilmunkával résztvett az alábbi kiállitáson

Karácsonyi vásár akadályokkal. Magyar Iparmüvészet 1937. 247.l.

BARTHA Zsuzsa iparmüvész

Debrecen, Nagysándortelepi ref.templom, 1985

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II. köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991 112.,ill.

MEGHÍVÓ

A Magyar Fotóművészek Szövetsége
és a Műcsarnok meghívja Önt

BARTA ZSOLT-PÉTER

fotográfus kiállítására
1993. január 7-én, csütörtökön 17 órára.

A kiállítást megnyitja:

ADAMIK LAJOS

Dorottya Utcai Kiállítóterem
Budapest, V., Dorottya u. 8.

A kiállítás megtekinthető január 31-ig.
Vasárnap kivételével, naponta 10–18 óráig

– A kiállított művek megvásárolhatók –

Barta Zsolt-Péter H-1161 Budapest, Nefelejcs u. 3. I. em. 14.

Ezúton szeretném megköszönni mindazoknak, akik e kiállítás létrejöttéhez támogatást nyújtottak:

MŰVELŐDÉSI MINISZTÉRIUM

MŰCSARNOK

MAGYAR FOTÓMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE

POLAROID MAGYARORSZÁGI KÉPVISELET

ERVA POLAROID MINTABOLT

KONTAKT DESIGN STÚDIÓ

natures mortes

dorottya utcai galéria
január
1993

M.D.K.

Bartholamjo da Gi buzintorj

könnüves

1489-ben Ippolito d'Este budai palotájának kijavitásán és helyrehozatalán dolgozik. (Modenai számadáskönyvek adata)

Balogh Jolán: A müvészet Mátyás király udvarában
Bp.1966. Ak.kiad. 2 köt.

1.köt. 510.old.

 M. D. K.

Bartholomaides László, festő és grafikus 1754-1825. Iró.
a XVIII. sz. végen és a XIX. sz. fordulóján
Gömör megyéről irt néprajzi vonat kozásu könyvét ilusztrálja, tájképpekkel és viselt történeti képekkel.

Anna Petrová-Plesková: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia.
Bratislava, 1966 28. old.

M.D.K.

Bartholomeus

Kőmüves 1562-ben tér vissza a munkák irányitására.

Détshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között.K I.közl.177.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.I.Eger,1963

M.D.K.

Bartholomaeus Fontius, miniator

kiváló firenzei humanista, aki Beatrix királynénak Mátyással kötött házassága után a Corvina könyvtárban dolgozik és főfeladata a Budán készült kéziratok szövegének felülvizsgálata és ellenőrzése, de ő maga is másol corvinákat.

A magyar Corvinák. Összeáll. és bev.: Berkovits Ilona. Bp.1962. Magyar Helikon. 44. old.

Bartholoth Ede, mérnök M.D.K.

terve 200 frt-os megvételre javasoltatott az Újépület telkének renderésére hivit pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1896. XVII. évf.

dec. 1. sz. 4. old.

MDK

Barthos

kőmüves

Rákóczy az őrcz tulcli a sárospataki Lorántffy nárny épitésére Brassoból

(A lés épületen Lorántffy címer mellett az 1643-as évszám szerepel

Dercs. Gerő: Sárp. Rák. 1953

17

Ø Barthos L.

17. nárad

Önarckép. Of

Ernst Aufgeio

1926

XXXII.

5 l.

nincs adat arra, hogy magyar lett volna

ház elnökségétől.

águ Országos Bizottsá-
k

Budapest.

1911 sz. hozzánk intézett nagy-
encsénk jelenteni, hogy a
ő református templom hely-
egkezdődtek, a vállalkozó:
pitéshez szükséges anyagok
Jelentjük továbbá, hogy
at költsége 24311 kor. 11 fil-

Barthos L.

l

Ernst Muzeum aukcioi

XXXII. 23. 7.

NDK

Barthus Irén, ip.művész
az O.M.K.Iparm. Isk. szakoktatója.

Rendkivül érdekes, ruhabemutatóval kombinált előadást rendezett 1940 jan.24.-én a Pesti Vigadó nagytermében.
Bevezető beszédet Ohmann Béla mondott.

Nemzeti öntudat a magyar nö öltözködésében.

Magyar Iparmüvészet.1940.

Barthus Irén, ip.m.

MDK

az Iparművészek Orsz.Egyesületének ezüstérmét kapta.

Az Orsz. Iparmüv.Társ. kiállításáról.
Müvészet. 1938. III.évf. 22.sz. 162.l.

MDK

Személyi változások

Bartus Irén

Iparművészeti Főisk.Évkönyve 1934-36.Bp.1936.
17-20.o.

MDK

Bartus Irén

1935- textil szaktanitónő

Az Ipm.Isk. ...tanárai...szakoktatói... Iparmüv. Isk. Évk. 1934-36. Bp. 1936. 46 l.

Barthus Irén, ip.müv. MDK

az Országos Iparművészeti Egyesületének ezüstérmét nyerte.

Kik nyerték az iparművészeti díjakat. -Magyarság. 1938. nov.15.

BARTHUS IRÉN

az Iparművészek Országos Egyesületének ezüst érmét nyerte az első magyar iparművészeti tárlaton.

A REGGEL, 1938. nov. 14.

MDK

Iparmüvészeti Isk.személyzete 1934-35-1935-36.

Bartus Irén női ruhavarrás

Iparmüv.Isk.Évk. 1934-36. Bp. 1936.

BARTHUS IRÉN

az Iparművészek Országos egyesületének érmét nyerte.

Pesti Napló, 1938. nov. 15.

MDK

Barthus Irén, ip.müv.

[illegible] az Iparmüv. Orsz.Egy.-nek ézüst érmét nyerte.

Az Iparművészeti Tárlaton. - Magy.Kemz.Művészet.
1938. 4.sz. 81.l.

MDK

Barthus Irén

az Iparm.Orsz.Egyes. ezüstérmét kapta

Orsz. Magyar Iparm. Kiáll. Művészet 1938.
III.évf. 22.sz. 161.l.

MDK

Barthus Irén

Lakatos A.: Az első országos magyar iparművészeti tárlat. Művészet 1938. III. 22. sz. 158.l.

MDK

Barthus Irén,ip.müv.

is állitott ki magyar ruhákat./Zsindelyné Tüdös Klára mellett./

Dr.Ujlaky Andor: A magyar művészet nagy bemutatkozása Milanóban. - Milano. VII. nagy Nemzetközi Iparművészeti kiáll. Nemzeti Ujság. 1930.III.26.

A szociáldemokraták színváltozása

A *Szakszervezeti Tanács* szerdán reggel nyilatkozatot tett közzé s bejelentette, hogy a magyar szociáldemokrácia nemzeti alapra helyezkedik, a jövőben az osztályuralom ellen küzd és bármikor harcba száll Magyarország függetlenségéért. *A nyilatkozat tagadhatatlanul fontos belpolitikai esemény,* s éppen ezért az elfogulatlan komolyság hangján kell foglalkoznunk vele.

Ha a multban a szociáldemokrácia ellen küzdöttünk, *küzdelmünk legcsekélyebb mértékben sem irányult az ipari munkásság ellen.* Nagyon jól tudjuk, hogy ennek a munkásságnak edzett karjai építették fel a modern Magyarország falait. Arról is bizonyságot tehetünk, hogy az ipari munkás minden időben teljesítette nemzeti kötelességeit, háborúban és békében egyaránt hű maradt hazájához. *Nekünk csupán a szociáldemokraták vezetőivel volt vitánk.*

A szociáldemokrácia eredetileg nemzetközi munkásmozgalom volt. Nálunk is ilyennek indult, s akkor is megmaradt a nemzetközi vonalon, midőn a német, az olasz, s az osztrák mozgalom már régen összeomlott. Vezetői azt hangoztatták, hogy a nemzetközi kapcsolatokat nem adhatják fel, mert ezek a kapcsolatok éppen a magyar igazság ügyének tehetnek szolgálatot. *Mi azonban sohasem láttuk, hogy kapcsolataikat a magyar igazság érdekében túlságosan igénybe vették volna.* Még azt

ségtelen nemzeti elzárkózást jelent. Beilleszkedett a nemzeti közösségbe és *szociális realizmust csinált.* Rendre megoldotta a szociális kérdéseket anélkül, hogy a nemzeti élet kereteit felrobbantotta volna. Egyre sűrűbben, de egyelőre eredménytelenül emlegették e példákat a Conti uccai székházban.

Nemsokára nyugtalanság lett érezhető a szocialista tömegekben is. E tömegek csaknem teljes számban magyar tömegek, s éppen ezért ösztönösen érezni kezdték, hogy megujhodásnak kell történnie a Conti uccában is. A vezetőréteg azonban minden időben »hitbizománynak« tekintette helyzetét s egyelőre a legerélyesebben ellenállott a megujhodási törekvéseknek. Az idő azonban ellenük dolgozott. *Hiába »sterilizálták« olyan gondosan esztendőkön, sőt évtizedeken keresztül a vezetőséget, hiába szorították ki a magyar szellemet éppen úgy, mint a színmagyar dolgozók valódi képviselőit, hiába sírt és toporzékolt jövevény prófétájuk a tanácskozásokon, a nyilatkozatnak meg kellett történnie,* hogy tömegeik bizalmát végképpen el ne veszítsék.

A nyilatkozatot örömmel fogadjuk, mert tudjuk, hogy a magyar ipari munkásság valódi érzéseit fejezi ki. Ez a nyilatkozat azonban csak az első lépés, s szerves folytatására várunk. *Senki sem követeli az ipari munkásságtól, hogy adja fel jogos szociális követeléseit.* De megköveteljük a vezetőségtől, hogy semmiképpen sem hátráltassa a nyilatkozat értelmében történendő belső átalakulást. A régi vezetőség nagyon jól ért a »strohmann-rendszer« gyakorlati alkalmazásához. E nyilatkozat azonban nem lehet »strohmann-dolog«. Magyar patrióta munkásmozgalmat akarunk, mely nemzeti szempontok figyelembevételével szabja meg nemzetközi kapcsolatait is. A magyar munkásmozgalomnak elsősorban tiszta patriótaszellemet és patrióta-kultúrát kell a munkásokba oltania. Ezzel nem tagadjuk meg a széles emberi közösséget, sőt: szilárd alapot teremtünk neki.

Nem titkoljuk, hogy ezt a nagy átalakulást aligha tudja elvégezni az ortodox vezetőség. Az ő feladata ma már csupán az, hogy az első szerencsés lépés után ne gátolja a továbbiakat és ne akadályozza azt, hogy a magyar nemzeti szellem tovább végezze megújító munkáját a magyar munkásság becsületes soraiban.

élet eseményeit valódi jelentőségük szerint kiemelni, vagy kiselejtezni akarja. *A stílus mögött ott kell tehát állania a magyar emberről és a magyar nemzetről alkotott nevelői meggyőződésnek, különben az írásnak éppen a lelke fog hiányozni.*

A stílusnak ez a megtisztítási kötelessége szorosan összefügg a híranyag tartalmi megválogatásával. Ha az ujságok szerkesztői egyszer komolyan összeülnének s lelkiismeretes vizsgálat tárgyává tennék a stílus és a híranyag kérdését, maguk döbbennének reá arra, hogy *a sajtó előtt egy nagy önfelszabadító háború kötelessége áll.* Bár ezek csak elemi feltételeit adják a sajtó nemzetnevelői jelentősége tisztázásának, mégis olyan feladatot jelentenek, amelyre való rámutatás nélkül a további, nagyobb kérdések tárgyalása hiábavalóvá lenne.

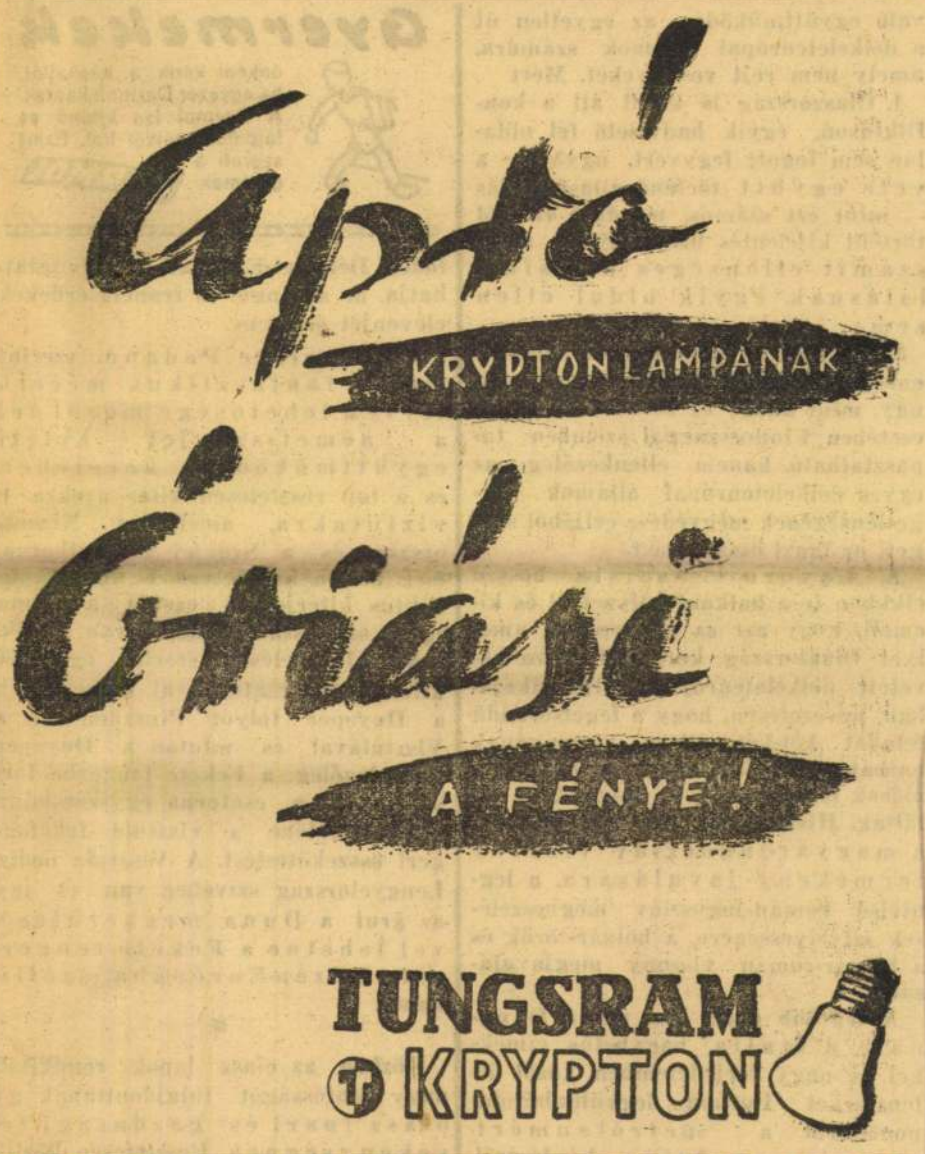

„Fantasztikus méretű lehetőségek a német-szovjet együttműködésben"

A Corriere Padano és más olasz lapok cikkei a galiciai dolgokról és a petróleumért való versenyfutásról

Róma, január 25. *(A Magyarország római szerkesztőségének telefonjelentése.)* **A legtöbb hir, amely a délkelet-európai fejleményekről és a várható Balkán-konferenciáról Rómába érkezik, Belgrádból jön és római politikai körök ezeknek a híreknek tulajdonitják a legtöbb súlyt. Megbizható olasz értesülés szerint a Balkán-konferencia minden más kérdést háttérbe szorító feladata az lenne, hogy »minden egymásközti nehézséget félretéve, az olasz politika békés szellemében minden erőszakos terjeszkedés ellen állást foglaljon és ennek érdekében össze is fogjon... de őszintén«.**

Érdekes, hogy az olasz sajtó legnagyobb része nem tartja szerencsésnek azokat a többször megismétlődő hirtelen változásokat, amelyek Románia külpolitikájában észlelhetők, mindenekelőtt közgazdasági vonatkozásban. Felhívják a figyelmet arra, hogy mialatt Románia nemrég hajlandó volt elfogadni az angol garanciát és a nagyarányú angol pénzügyi segitséget, most — nem látni világosan, milyen érvek befolyása alatt — úgy változtatta gazdasági terveit hogy petróleumszállitásának túlnyomórésze Németországba menjen, vagyis naponta 4000 tonna petróleumot szállit Németországnak abból a 6000-ből, amelyet garantált a Harmadik Birodalomnak.

Ez természetesen felkelti az angol ellenkezést, tekintve, hogy angol-francia-holland tőke fekszik a román olajforrásokban. Az ilyen hirtelen változások színvallásban és egyik vagy másik háborús fél befolyásának előtérbelépése olyan országokban, amelyek kivül állanak a konfliktuson, felboríthatja az egyensúlyt — mondják Rómában — és a Messaggero első oldalán ma délben közlik az angol fenyegetéseket Románia ellen. Londonból rendkivül nagy »felháborodásról« számolnak be a román lépés miatt, de a későbbi jelentések hozzáfűzik, hogy a román nyilatkozat kijelenti: Románia nem akarja túllépni a semleges államok szállitási jogait.

Isztanbulból azt jelentik Rómába, hogy Törökország újra felveszi a normális kereskedelmi kapcsolatokat Németországgal. Papen nagykövet és a török kereskedelmi miniszter a napokban irja alá a megállapodást.

Ezzel párhuzamosan Kairóból azt jelentik a Popolo di Romának, hogy a saadabadi államok szövetsége katonai szövetséggé alakul át, hogy »minden esetleges szovjet támadás ellen felkészüljön.«

*

Az olasz lapok kitartóan arra mutatnak rá, hogy az Olaszországgal

való együttműködés az egyetlen út a délkeleteurópai államok számára, amely nem rejt veszélyeket. Mert

1. Olaszország is kívül áll a konfliktuson, egyik hadviselő fél oldalán sem fogott fegyvert, úgyhogy a vele együtt történő állásfoglalás — mint ezt számos, mindkét részről történt kijelentés bizonyítja — nem számít ellenséges állásfoglalásnak egyik oldal ellen sem;

2. Olaszország nem akar a délkeleteurópai államok kárára terjeszkedni úgy, mint ahogy ez például a szovjet esetében Finnországgal szemben tapasztalható, hanem ellenkezőleg, az egyes délkeleteurópai államok függetlenségének megvédése céljából sürgeti az igazi összefogást.

A Lavoro Fascista hosszú cikkben ír a balkáni helyzetről és kiemeli, hogy azt az álláspontot, amelyet Olaszország kezdettől fogva követett délkeleteurópai külpolitikájában, nevezetesen, hogy a legelsőrendű feladat két-két állam viszonyának hathatós megjavítása: úgy látszik mások is helyesnek és hasznosnak találták. Hiszen csak rá kell mutatni a magyar-jugoszláv viszony termékeny javulására, a legutolsó román-jugoszláv megbeszélések szívélyességére, a bolgár-török és a bolgár-román viszony megjavulására.

A legtöbb olasz lap, így a Giornale d'Italia, nagybetűs címekkel és nagy terjedelemben közöl jelentéseket Európa legkülönbözőbb pontjairól a »petróleumért való versenyfutás« kérdéséről.

Vannak lapok, amelyek lehetségesnek tartják, hogy Románia azért volt hajlandó olyan nagy gazdasági engedményeket tenni Németországnak, mert a németek ezzel szemben biztosíthatták: a Szovjetnek nincs semmiféle támadó szándéka Besszarábia ellen, sőt mint fentemlített csapatmozdulatai is bizonyítják, tervei Kelet felé irányulnak. Ez a fejlődés Délkelet-Európát megnyugtathatja, de az angol és francia érdekek elevenjét érintené.

A Corriere Padano szerint valóban fantasztikus méretű tervek lehetősége merül fel a német-szovjet keleti együttműködés keretében és a lap részletesen kitér azokra a víziutakra, amelyeket Németország és a Szovjet használhatna, még abban az esetben is, ha a konfliktus kiterjedése esetén a Duna egyik szakasza el lenne zárva előlük.

Az elképzelések szerint egy 200 kilométeres csatornával összekötnék a Dnyeper folyót Pinszken át a Visztulával és miután a Dnyeper tudvalevőleg a Fekete tengerbe torkollik, ez a csatorna egyszersmind megteremetené a visztula—feketengeri összeköttetést. A Visztula pedig Lengyelország szívében van és így az árut a Duna megkerülésével lehetne a Fekete tengerről Közép-Európába szállítani.

*

Közben az olasz lapok rendkívül nagy fontosságot tulajdonítanak az olasz ipari és gazdasági tevékenységnek. Részletesen közlik a lignit fokozottabb felhasználását, az aranybányák termelésének növelését, a görög-olasz kereskedelmi szerződésnek Albániára való kiterjesztését — szóval olasz viszonylatban olyan tevékenységről számolnak be, amely az országot nem veszélyes kalandok felé, hanem építő irányban vezeti.

Báró Doblhoff Lili.

Gyermekek

önként kérik a hashajtót, ha egyszer Darmolt kaptak. A Darmol íze kitűnő és fájdalom nélkül hat. Ezért szereti a gyermek. DARMOL

Magyar síruha, paraszt-brokát és más ruhacsodák az Iparművészeti Társulat bemutatóján

Fényárban úszott tegnap délután a pesti *Vigadó* nagyterme, ahol *az Országos Magyar Iparművészeti Társulat* rendezésében *Barthus Irén* iparművésznő érdekes előadást tartott *»Nemzeti öntudat a magyar női öltözködésben«* címmel. Az előadást ruhabemutató követte.

Hat órára zsufolásig megtelt a hatalmas terem és csupán az első sorok fentartott helyei voltak szabadok. A vesztibülben *Szablya* János kormányfőtanácsos, az OMIT ügyvezető alelnöke és ifjú *Richter* Aladár, a társulat kiállítási bizottságának elnöke fogadta az érkező előkelőségeket. Egymásután érkeznek *Keresztes-Fischer* Ferencné, *Hóman* Bálintné, *Fabinyi* Tihamérné, *Kratochwill* Károlyné, *Törley* Bálintné, vitéz dr. *Haász* Aladár és felesége.

Hóman Béla szobrászművész bevezető szavai után következik *Barthus* Irén iparművésznő előadása. Az előadás során leszögezte Barthus Irén, hogy *minden nemzet fénykorában erősen érezhető az öltözködésben is a nemzeti érzés és öntudat,* viszont a hanyatlás idejében az idegen befolyások erősödnek. A mult század óta Párizs a világ korlátlan divatdiktátora, de a mai háborus idők önkéntelenül magukra utalják az egyes nemzeteket és így mindenütt ki fog alakulni előbb vagy utóbb *az egyéni és nemzetiesebb ízű divat.* A magyar tervezők már régen dolgoznak. Jó és mindenütt megfelelő modeleket terveznek, de most jött el az idő, hogy elegáns és finomult ízlésű magyar női divatot diktáljanak.

— Nem lázadás ez a párizsi divat ellen, — mondja Barthus Irén — de megmutatása annak, hogy *mi is itt vagyunk magunk tervezte ruháinkkal,* amelyeknek minden egyes darabja szépségesen magyar és párizsiasan sikkes.

A magyar ruhatervezők különben mái eredményekről is beszélhetnek, mert a *vonalaikban internacionális,* de díszítésükben és némelykor anyagában is magyar modeleket egyre-másra vesz át a külföld tőlünk. Angliában, Németországban, Hollandiában és a balkáni államokban veszenek át magyar motívumokat ruhák díszítésébe.

Az érdekes előadás után a ruhamodelleket mutatták be. Az ezüstösen fénylő pódium nehézbársony függönyei mögül halk zene hangzott fel és a pódiumon megjelent a reflektorok fényében az első magyaros megoldású toalett: *sí-ruha.* A nézőtér elegáns asszonyai között felmorajlott a meglepődött tetszés hangja. A fehér síruha mellénykéjét gazdag *buzsáki hímzés* borította, pittoreszk és megkapó model. Aztán *fehér korcsolyaruha* következett fekete posztó rátéttel, majd egymásután vonultak fel a manekének a délelőtti és délutáni ruhák elegáns változataiban.

A zene szólt és a divatrevün bemutatott ruhák *bármely párizsi nagyszalonnak* becsületére válhattak volna. Az egyik fekete, délelőtti ruhán diszkrét *írásos disz* képviseli a magyar jelleget. A nézőtér asszonyai elragadtatással nézik. A fekete kosztüm fehér gyapjurátéttel, a fekete komplé keppel, amelyen drap írásos hímzés a dísz, a kék angora ruhák tömege mind egy-egy külön szenzáció. Hatalmas sikert váltott ki egy fekete, rendkívül sikkes délelőtti ruha, amelynek felsőré-

FARSANGI ESTÉK

MA: MEZŐGAZDÁSZ-BÁL A GELLÉRTBEN. Az agrártársadalom farsangi találkozóját, a Mezőgazdász-bált, ma este rendezi a Gellértben a Műegyetemi Mezőgazdasági Hallgatók Egyesülete. Gyönyörű műsora után magyarruhás párok palotás tánca nyitja meg a bált. A vidékről megnyilvánuló érdeklődést a közlekedési nehézségek sem csökkentik.

KRÓNIKA: Tormay Géza államtitkár két leánya tiszteletére estélyt adott. Álgya Papp Marianne-nál délutáni tea, hétfőn délután a MAC szigeti klubházában jólsikerült délutáni tánc volt. Ezek a »csokoládédélutánok« készítik elő a február elsejei Atléta-bált. — A MAC birkózószakosztálya az Országos Kaszinóban rendezett vidám táncos összejövetelt.

FEBRUAR rövid farsangi szakának részletes programja a következő: ELSEJÉN: Atléta-bál a Szigeten, Széchenyi bál a Hungáriában, Állatorvosok farsangi estje a Gellértben, Jacht-bál a Baross Szövetségben, Regnum-tea az Országos Kaszinóban, Örmény-est a TESz-ben. GYERGYÁSZENTELŐKOR: Felvidéki bál a Gellértben, Pestvidéki törvényszék bálja az Országos Kaszinóban, Pesti Szent Imre kollégium estélye a Hungáriában, Erdélyi Katolikus Táncestély a Baross Szövetségben, Technológus bál a Budai Vigadóban. HARMADIKÁN: Vitézi bál a Vigadóban, MEC jelmezes-álarcos bál a Hungáriában. NEGYEDIKÉN, Farsangvasárnap: Szittya-Medikus álarcos bál a Hungáriában. ÖTÖDIKÉN, Farsang hétfőjén: a MITOSz Irók és művészek bálja a NewYork kávéházban és a Bencés táncestély a Gellértben. HUSHAGYÓ KEDDEN: Szent István bál a Hungáriában, Háromszéki Jelmezest a MAC-ban.

Csütörtöki és pénteki rádióműsor

CSÜTÖRTÖK:

BUDAPEST I.: 17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven. **17.15** Az állami mezőgazdasági birtokok a köz szolgálatában. **17.45** A Rádió Szalonzenekara. **18.45** A Greguss-díj. Rédey Tivadar előadása. **19.15** Hírek. **19.25** Korponay Valéria énekel zongorakísérettel. **19.50** Téli dal. Hangjáték egy felvonásban. Irta Babay József. **20.10** Az Operaház zenekara. **21.00** A spanyol lovasiskola Magyarországon. **21.40** Hírek, időjárásjelentés, hírek szlovák és ruszin nyelven. **22.10** Tánclemezek. **23.00** Hírek német, olasz, angol, francia és eszperantó nyelven. **23.25** Sárai Elemér cigányzenekara. **0.05** Hírek.

BUDAPEST II.: 17.15 Szórakoztató zenekari művek hanglemezről. **18.15** Angol nyelvoktatás. **19.30** Egy félreértett magyar tudós. **20.00** Hírek, ügetőversenyeredmények, hírek szlovák és ruszin nyelven. **20.25** Hanglemezek. **21.35** Időjárásjelentés.

PÉNTEK:

BUDAPEST I.: 6.45 Ébresztő. Torna. Hírek. Közlemények. Hanglemezek. Étrend. **10.00** Hírek. **10.20** Ruszin ifjúsági előadás. »A könyv a legjobb barát.« **10.45** Szükséges-e a szemet pihentetni? **11.10** Nemzetközi vízjelzőszolgálat. **12.00** Harangszó. Himnusz. Időjárásjelentés. **12.10** A Rádió Szalonzenekara. **12.40** Hírek. **13.20** Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. **13.30** A Mária Terézia 1 honvédgyalogezred zenekara. **14.30** Hírek. **14.45** Műsorismertetés. **15.00** Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. **16.15** Magyar helyesírás. Ifjúsági közlemények. **16.45** Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. **17.00** Hírek szlovák és ruszin nyelven. **17.15** Rácz Béla cigányzenekara. **18.10** Sportközlemények. **18.20** Marik Irén zongorázik. **18.45** Adyval, Adyról. **19.15** Hírek. **19.25** Muzsikáló térkép Budapestről. **20.55** A Waldbauer-Kerpely vonósnégyes műsora. **21.40** Hírek, időjárásjelentés, hírek szlovák és ruszin nyelven. **22.10** A Budapesti Hangverseny Zenekar műsora. **23.00** Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. **23.20** Tánclemezek. **0.05** Hírek.

BUDAPEST II.: 18.20 Gyorsírótanfolyam. **19.30** Egy francia álomlovag. **20.00** Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven. **20.25** Néprajzi hanglemezek. **21.00** Felvidéki céhek. **21.25** Csorba Gyula cigányzenekara **22.00** Időjárásjelentés.

KASSA: 10.00—11.00 Budapest I. **11.05** Énekes népszokások Menyhén. **11.25** Hanglemezek. **11.40** Hírek magyar és szlovák nyelven, műsorismertetés. **12.00—15.25** Budapest I. **15.25** A szlovák ifjúságnak. »A világegyetem multja és jövője.« **15.40** Hanglemezek. **16.15—0.15** Budapest I.

Külföldi érdekességek

CSÜTÖRTÖK: Szórakoztató zene (17.15) **München.** — Lemezek (19.00) **Bécs.** — Indulók. (19.50) **Firenze.** — Bach: Angol szvit (20.15) **Párizs PTT.** — Stájer est (20.15) **Bécs.** — Verdi: Rigoletto (21.00) **Firenze.** — Lemezek (22.00) **Bécs.** — **Könnyű zene (20.45) Párizs PTT.**

MAGYARORSZÁG KIS KIRAKATA

Frakk és 2-soros szmoking kölcsönzés
Goldner, Rákóczi-út 59

Okleveles óvónő, nagy gyakorlattal állást keres gyermekhez nappalra vagy félnapra. »Komoly 33« jeligére a kiadóba

Elsőrendű módszerrel zongoratanítást korrepetálást, zongoravizsgára való előkészítést vállal zeneakadémiai tanárjelölt T. 122-088

Magyar és nemzetközi gépíró-bajnokságot nyert gépírónő mindennemű leírási munkát vállal. Minden idegennyelvű szöveg másolását a legpontosabban végzi. Megkereséseket „Európabajnoknő" jeligére a főkiadóba kér.

Telefonáljon a leggyorsabb taxigépírónőnek! 297-582

Ügyes fehérneműjavítónő házakhoz ajánlkozik napi 2 pengőért »Gyakorlott b« jeligére a főkiadóhivatalba

KERESEK február 1-ére lehetőleg az I. vagy II. kerületben egyszoba hallos lakást központi fűtés és melegvízzel. Ajánlatot »Hírlapíró« jeligére a kiadóhivatalba

...is elmulasztották, hogy a nyugat-európai szocialista közvéleményt Kelet-Közép-Európa valóságos helyzetéről kellő mértékben és állandóan felvilágosítsák.

A szocialisták vezetői bizalmatlanok voltak nemcsak a mindenkori magyar kormányzattal, ha-

Barthus Irén

lásd okr.

Magy. Iparm

1938. 325. l.

Jelentés a MOIT
diplomonto ülésérol.

a Magdolna mennybevitele.

Barthus Irén

l.

Magy. Iparm.

1938. 136. ~~22~~ l.

(Elölepteteik a
nüvészeti isko-
lakvál)

(1938. az iparm.
isk. szakoktatóvi
nevezéki

Barthus Ireu

nakoktató lett

l. meg „Barthus"

Magyar Tjeorni

1938. 136. l.

kép. *Matteo di Giovanni: Szent Jeromos.*

ényi 13. l. — Z.: Az esztergomi érseki éptár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 74. l. — Maszlaghy II., 52.. szám. — erevich: Az Újság, 1916., júl. 20, 3. l. — erevich: A prímási képtár külföldi mesterei. asárnapi Újság, 1916., 825. l. (Képe 825. l.) - Lepold—Homor 97. l. — Gerevich A, 232. l. (Képe 230. l. Niccolò da Foligno.) - Benesch Belved, 70. l. (Nem Niccolò da oligno.) — Rónay, Maria: Die Schätze des hristlichen Museums in Esztergom. A Műjtő, V., 1931., 6. l. — Berti Toesca, 948. l. Niccolò da Foligno, egy nagyobb oltár felső sze.) — Berenson, 392. l. (Niccolò da oligno.) — Lepold—Lippay 55. l.

AZ EDDIG TARTOTT MŰVÉSZETI HETEK

I. Székesfehérvár

1938. június 4—19.

1938. június hó 4-én, a képzőművészeti kiállítás megnyitása a székesfehérvári Szent István és Szent Imre termekben.

Június hó 15-én, a Budapesti Hangverseny Zenekar hangversenye a Vörösmarty Színházban. Vezényelt Vaszy Viktor. Bevezetőt mondott Harsányi Zsolt.

Június hó 18-án, a Nemzeti Színház előadása a Vörösmarty Színházban. Színre került: Herczeg Ferenc „Kék róka" című színműve. Szerepeltek: Bajor Gizi, Rápolthy Anna, Jávor Pál, Kiss Ferenc, Rajnai Gábor.

II. Győr

1939. április 15—május 6.

1939 április hó 15-én, a képzőművészeti kiállítás megnyitása a Kultúrházban.

Április hó 15-én, Irodalmi és Zenei Est. Közreműködtek: N. Tessitori Nóra, Varga Livia, M. Érsek Mária, Bachmann Géza, Böszörményi-Nagy Béla, Fodor János, Gárdonyi Zoltán, Sik Sándor, Tamási Áron.

a formák, színek és anyagok helyes használatát, vagyis azt: hogyan lehet a legminimálisabb ruházkodási tételek mellett is a csinos és ízléssel öltözködő hölgy benyomását kelteni. Érdemes volna megvalósítani e tervet, mert a mai nehéz időkben igen fontos feladat az öltözködés és divat gyakorlati kérdéseinek minél célszerűbb megoldása.

Ismétlem, elsősorban nekünk, magyar iparművészeknek kell megoldanunk e feladatokat, nekünk kell megteremtenünk Budapest komoly vezetőszerepét a divatban. Rendkívüli jelentősége van ennek minden téren; ezt ma még nem is tudjuk kellőképpen értékelni. Elég utalnom arra, hogy ebben az esetben a textiliparművészet a gazdasági életnek is egyik igen fontos szerve lesz, minthogy a legközvetlenebb módon segíti elő a textilipar fejlesztését. Gondoljunk csak arra, mit ért el az egész francia gazdasági élet csupán Párizs szabósága és divatdiktátorsága által hírnévben, idegenforgalomban, s milyen hatalmas módon lendítette föl ennek révén az ország iparát. Az idegenforgalom, az export, a jövő nagy lehetőségei állnak tehát iparművészetünk előtt.

Meg vagyok győződve, hogy ha kell, hivatalos részről is megkapunk minden segítséget e nagy feladat megvalósítására. Ime ennek első állomása, hogy e kérdés itt, a pécsi Művészeti Hetek tárgysorozatában helyet kapott. Mi, magyar iparművészek komoly alkotómunkát akarunk végezni. Elismerést akarunk kivívni a magyar tervezők munkájának és ezzel egyúttal a külföld figyelmét fokozottabb mértékben irányítani hazánkra. Bízom a sikerben, szinte előre látom, hogy munkánk milyen eredményeket hoz majd ezen a téren, külföldi viszonylatban is. A ruházkodáson kívül a színház, a film, mindannyi új terület, ahol örömmel várják a tervező iparművészek szaktudását és alkotó munkáját. Hiszem, hogy nem sok idő mulva a külföld keresni fogja modelljeinket, amelyek büszkén hirdetik a magyar ízlést. A „made in Hungary" jelzésű védjegy pedig világszerte megbecsülést szerez a magyar névnek és a magyar tehetségnek, amely erejének tudatában s a szebb jövő reményében végzi értékes alkotómunkáját.

Zomboriné Barthus Irén

A bécsi divatházak bemutatóin láttam a német divatiskolák növendékeinek munkáját. E bemutatkozás arról tanuskodik, hogy a divattervezést és a tervezők nevelését a mai Németország igen fontosnak tartja ; nyilvánvaló a törekvése, hogy a divatban ő is vezető szerepet kapjon. Hatalmas szomszédunk azonnal felismerte az adott helyzetet és igyekszik e téren is vezető szerepet biztosítani.

Nekünk magyaroknak megvan minden képességünk és művészi tehetségünk arra, hogy a divat irányításában szintén vezető szerephez jussunk. A háborús helyzet kezünkbe adja Közép-Európa divatjának vezetését és ez a helyzet önmagától állítja előtérbe Budapestet mint divatközpontot. Nem túlzás, hogy a magyar szabóság és tervezőink munkája külföldön is elismert, a magyar nő eleganciája pedig világhíres. Előttünk áll tehát az egész középeurópai divatirányítás megteremtésének lehetősége és ez a feladat főleg a magyar iparművészekre, a magyar tervezőkre vár. Nyitva a tér, elsősorban visszatért területeinken, megnövekedett hazánkban, de földrajzi helyzetünknél fogva a Balkánra is joggal számíthatunk. Itt az ideje, hogy a divattervezés szakkezekbe kerüljön, hogy hozzáértő, technikailag is teljesen képzett tervezők és szakemberek irányítsák nálunk is a divatot. Van istenadta tehetségünk, fantáziánk, szín- és vonalérzékünk, a magyar nők „sikk"-je és divatízlése közismert. Csak pár év komoly munkája kell ahhoz, hogy tervezőink tehetsége kibontakozhassék, hogy munkájukat kizárólag divattervezésre fordíthassák s az anyag és forma harmóniáját minél tökéletesebbé tegyék.

Az Iparművészeti Iskola növendékei már öt-hat év óta ilyen irányban kapnak kiképzést. Szabóműhelyben tanulnak szabni, varrni annyit, hogy egy esztendő alatt az alapismereteket teljesen elsajátítják. Állandóan szemük előtt a modellek, azokon tanulmányozzák a divat évszakonként változó alakulását, így készülnek a felsőbb évfolyamok tanulmányi rendjében előírt divattervezésre.

Régi kedvenc gondolatom egy az ízlés és öltözködés kérdéseit feltáró divattanfolyam, ahol meg lehetne tárgyalni minden erre vonatkozó tapasztalatot, az öltözködés művészetét,

A technika fejlődésével, a vasút, a villany, az autó és repülőgép korszakában az emberek életkörülményei gyökeresen megváltoztak. Az élet tempóját a társadalom minden megnyilatkozása átveszi, így természetesen a divat is. Mert hiszen krinolinban ugyan kinek jutna eszébe autótaxiba ülni, vagy ki tudná elképzelni reggelenként a dolgozónők tömegét, amint régimódi biedermeier ruhában villanyosra és autobuszra vár. A modern életforma új asszonytípust teremtett, a dolgozó nőét, aki reggeltől estig hivatalban vagy más munkakörben van elfoglalva. E kor divatjának szükségképpen praktikusnak, de egyben nőiesnek is kell lennie. A mai nő gyakran a munkaasztaltól siet társaságba vagy szórakozni, nincs ideje naponta többször átöltözni, ügyes ötletekkel, veleszületett leleményességgel kell tehát megoldani öltözködési problemáit.

Korunk divatjának nagy egyéni szabadsága mellett is vannak közös szabályai, hiszen a divat ma már majdnem mindenütt azonos törvényekhez igazodik. A vezető divattervezők, a divat nemzetközi irányítói általánosságban elfogadott formák és vonalak szerint tervezik meg a mindenkori „legújabb divatot", illetőleg modelleket. Részletekben, színben, anyagban, díszítésben persze teljes az egyéni szabadság.

Hosszú évtizedeken át Párizs volt a divat Mekkája ; a párizsi cégek modelljei uralkodtak a kontinensen és azon túl is. Amit Párizs hozott, az látatlanul győzött, és ha valaki ettől függetlenül próbált valamit a maga egyéni elgondolásai alapján megvalósítani, képtelen volt sikert elérni, mert a párizsi márkával szemben nem lehetett fölvenni a versenyt ! Jött azonban az újabb világháború, a nemzetközi élet felborult, a gazdasági viszonyok gyökeresen megváltoztak és ezzel együtt a párizsi divatdiktatúra hirtelen megszűnt. A divat közvetítői magukra maradtak.

E körülmények utaltak bennünket is saját tehetségünkre. És ezzel a magyar iparművészet új munkakörrel bővült, amelyet az élet adottságai, a változott viszonyok teremtettek meg. A magyar divatkreátorok, tervezők és női szabók, akik eddig észrevétlenül dolgoztak, majdnem minden esetben külföldi márka alá rejtve egyéni leleményüket, most nyiltan kiléphetnek közönségük elé, bevallhatják, hogy modelljeiket maguk tervezik.

vagy a Mosoly országában, az nem igen képezi beszéd, megbeszélés, megítélés tárgyát.

Ennek a tipikusan mai helyzetnek a fonákságát nem is kell külön kiemelnem; hiszen a tulajdonképpeni zenei mondanivalóval szemben a puszta technikát helyezi méltatlanul előtérbe zenei megítélésünkben.

Mindez a fonákság önmagától megszűnik, tárgytalanná lesz a helyesen felépített és céltudatosan irányított melódikus dallamkultúrában. A remélt jövőnek abban a magyar társadalmában, ahol minden valamirevaló és nem éppen botfülű fiatal magyar megtanulta majd énekelni és megszeretni az ősi magyar dallamvilág csodálatos melódiáit (és esetleg melléje a gregorianum jellegzetes szemelvényeit is, ami tapasztalat szerint egyáltalában nem rontja le, sőt ellenkezőleg erősíti, támogatja a magyar népzenei dallamok megértését, studiumát), már lesz érzékünk és kritikánk valamely melódia vagy téma belső értéke, kifejező ereje iránt. Akkor mindenki felismeri, átérzi majd azt, hogy az igazi művészi muzsika kvalitása az élmény erejében van és nem az előadás, a produkció technikájában.

Általában be kell már egyszer látnunk azt, hogy a ma még mindig divatozó (bár már erősen apadóban levő) tisztán technikai irányú zenei nevelés (pl. zongora, hegedűtanítás) tulajdonképpen nem zenész-nevelés, mert alapjában véve nem zenei tartalmakat közöl, hanem puszta technikai ismereteket. Ezt tehát igenis ki kell egészíteni a céltudatos, korszerű zenei neveléssel (a szó modern értelmét vesszük: „nevelésen" tudatos emberformálást értve), amelynek alapját nálunk éppen a zenei melodikának, a magyar népzenekincs tervszerű megismertetésének kell alkotnia!

Lássuk be, hogy ezt az igazi zenei nevelőmunkát csak magyar anyagon, magyar szellemben végezhetjük. Amiként a serdülőkorú gyermek jellemnevelését nem idegen nyelven kezdjük és végezzük, hanem magyarul szólunk hozzája, hogy magyar embert neveljünk belőle, úgy a modern nevelőmunka szellemében az alapvető zenei nevelést sem idegen dallamok segítségével fogjuk végezni, hanem csakis magyar dallamokkal!

Dr. Bartha Dénes

Művészeti Hetek Ungvár
1941

DIVAT ÉS IPARMŰVÉSZET

Divat öröktől fogva van és lesz, amíg nő él a földön. A nő mindig szeretett szépen öltözködni, minden idők divatszalonjai és divatkreátorai megteremtették a maguk korának divatát, amelynek a nők akarva-akaratlanul engedelmeskednek.

A primitív életkörülmények között élő ember ruházatával — állatbőrökkel és más kezdetleges anyagokkal — pusztán az időjárás viszontagságai ellen védekezett. A civilizáció azonban csakhamar kifejlesztette a ruházkodás választékosabb formáit, a társadalmi rétegeződés folytán pedig idővel kialakultak a népi és társadalmi osztálykülönbségeket is feltüntető viseletek. Minden nemzetnek, sőt minden társadalmi osztálynak megvolt a maga viselete, mely külsőleg is kifejezésre juttatta közösségi hovátartozását.

Idők multán a sajátos népi viseleteket általánosabb, egyöntetűbb öltözködési modor váltotta fel. A nemzetek az egymásközti érintkezésben elsajátítva a társas élet közös szokásait, az öltözködésbeli különbségeket is kiegyenlítették. Igy az újabb korban az öltözködés már nem annyira jellegzetesen egyéni, bizonyos egyöntetűségre tett szert.

A divatluxus a XVII—XVIII. században, a francia Lajos királyok alatt érte el az újabb korban legtúlzottabb méreteit. Fény és pompa mindenben, nemcsak a Mme Pompadourok és Maintenonok körében, de az alacsonyabb rétegekben is, sőt a férfidivat is feltűnően elnőiesedett a ruhák drága selyem- és bársonyanyagával, csipkékkel, szalagokkal, stb.

Barthus Frén

lárd okv.

Muskáth. 1938.

117 ~~és köv. ll.~~ 118 l.
(A magyar divat.

(~~Magyar Iparmin~~
~~verzet. 1938~~
~~4-10 sz~~)

u. o. 122. l.
123 l. (Kepek
kel

133 1915 szám

Határidő:

A válaszirat alapjául szolgáló jelentés, megkeresés, rendelet, stb.

Száma: 43-1915

Tárgy: A tordai kulturház helyreállitása

Tek.

Müemlék országos

Tisztelettel jelente

SZINHÁZ ÉS FILM

Rökk Marika Budapesten tölti szabadságát

Rökk Marika

Rökk Marika, a berlini UFA budapesti származású, világhírű sztárja, Budapestre érkezett, hogy néhánynapos szabadságát, amelyet az UFA két film felvételei között engedélyezett számára, Budapesten töltse el. A Pest munkatársának alkalma volt beszélni Rökk Marikával, aki budapesti utazásával kapcsolatban megcáfolta azokat a híreket, amelyek szerint filmen és színpadon is fellép a magyar fővárosban.

— Sajnos, — mondotta Rökk Marika a Pest munkatársának — sokkal rövidebb időre érkeztem csak haza, semhogy bármiféle feladatot vállalhatnék. Néhány nap mulva vissza kell utaznom Berlinbe, ahol új film forgatását kezdjük meg. Párnapos pesti szabadságom alatt azonban tárgyalni fogok néhány színházi szakemberrel egy operett főszerepéről, amelynek eljátszására a szezonban valószínűleg alkalmam nyílik.

Ma lesz a premierje a Décsiben és az Átriumban az

IGEN VAGY NEM?

című magyar filmvígjátéknak

Szerdán este tartották meg a borotvaélen táncoló érdekes és fordulatos magyar filmvígjátéknak, az »*Igen vagy nem?*« című *Daróczy*-produkciónak a díszbemutatóját — óriási sikerrel.

Igen vagy nem? Ezt kérdezi önmagától *Muráti* Lili, aki a gyönyörűen berendezett agglegénylakásban reggel az ágyban ébred fel. Altatót vett be aszpirin helyett és nem tudja, történt vele az éjszaka olyasmi, amiért a tisztességes nőnek a közönség előtt restelkednie kellene... Ebből származik a bonyodalom... A forgatókönyv írói, *Asztalos* Miklós és *Vaszary* János kitűnő munkát végeztek. De dícséret illeti *Bánky* Viktor rendezőt és *Daróczy* József producert is. A szereplők frissen, vidáman és jókedvűen bonyolítják a cselekményt. *Muráti* Lili, *Jávor* Pál, *Páger* Antal, *Szörényi* Éva, *Mály* Gerő, *Kiss* Manyi, *Pethes* Sándor, *Kőváry* Gyula, *Rózsahegyi* Kálmán és *Kürthy György* alakításai kabinetalakítások. A filmet ma mutatja be a *Décsi* és az *Átrium*.

Móricz Zsigmond darabja az Uj Színházban

Jelentettük, hogy a Nagymező-utcában Uj Színház cím alatt új magánszínház, kezdi meg működését októberben. A színház helyiségét a Clariss-kávéházból alakították át és igazgatója, egyben a színház anyagi támogatásáról gondoskodó kft igazgatója Földessy Géza lesz, akinek egy mágnáscsalád bocsátotta rendelkezésére a megfelelő tőkét. A színház három egyfelvonásossal nyitja meg kapuját, majd bemutatja Móricz Zsigmond egész estét betöltő darabját. Az Uj Színház harmadik ujdonsága egy francia vígjáték lesz.

„Valahol Pesten...“

A Pódium új műsora

Szerdán este a Pesti Színházban mutatta be új műsorát a Pódium Írók Kabaréja. A műsor gerincében ismét *Békeffi* László konferansza áll, amelyet ennek a különleges műfajnak elsőszámú pesti művelője a kor igényének megfelelő módon lehalkított, témáinak megválasztásában megrostált és jórészt elhagyta belőle azokat a politikai célzásokat, amelyek ildomtalan művelését több ízben szóvátettük. *Békeffi* ezúttal a szerelemről beszél szellemesen és könnyedén, de még mindig nem tagad meg magától bizonyos hatáskereső bemondásokat.

A műsor sikerében nagy része van *Bulla* Elmának, aki két kis darab főszerepét játssza el, azzal a mély és ösztönös drámai erővel és készséggel, amely a legremekebbül kifejező színésznők közé emeli. Kitűnő *Greguss* Zoltán és *Kondor* Ibolya kolozsvári jelenete, a névtelen Mihályról szóló bájos és poétikus kis jelenet, amelyben *Bihari* József, a legjobb magyar epizódszínész csodálatos egyszerűséggel elevenít meg egy öreg népfelkelőt. *Kőváry* Gyula *XIV. René* paródiája sok vidám percet szerzett, a színház állandó tagjainak kisebb vidám jeleneteivel, amelyekben *Mihályffi*, *Markovics*, *Buttykay* Emmi és *Tarnay* Vera szerepeltek komoly sikerrel. Csak az utolsó szordinót kell még feltenni erre a különben remekül hangszerelt együttesre és máris készen van a valóban irodalmi magyar kabaré. **(B. G.)**

Október elsején kezdődik a miskolci évad

Turay Ida

Miskolcról jelentik, hogy vitéz *Bánky* Róbert cseretársulata október elsején kezdi meg nagy érdeklődéssel várt évadját Miskolcon. A társulat a »*Makrancos hölgy*« díszelőadásával kezd Miskolcon, a főszerepben *Turay* Idával, a cseretársulat állandó vendégével. A nagylétszámú társulat vegyes műsort mutat be és második darabja a »*Tokaji aszu*« lesz. Vitéz *Bánky* Róbert kitűnő cseretársulatának tagjai között szerepel *Móricz* Lili, *Móricz* Zsigmond leánya is.

Jávor Pál

Decemberben lesz a Jávor-darab premierje

A Pest jelentette elsőnek, hogy Jávor Pál, a Nemzeti Színház művésze háromfelvonásos színjátékot írt, amely műfajára nézve kulcsdarab és Jávor Pál életének egy epizódját eleveníti fel. Értesülésünk szerint a darab előadására irányuló tárgyalások a sikeres befejezéshez közelednek és a »Nyári szünet« című Jávor színjáték decemberben színre kerül Budapesten, a főszerepben Jávor Pállal, a szerzővel.

*** Tompa Mihály szobrának leleplezése.** A magyar rádió szombaton délelőtt tizenegy órakor helyszini közvetítést ad a Margitszigetről. *Tompa* Mihály szobrának leleplezéséről. Az ünnepség keretében beszédet mond *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Előzetes jelentés a Corso holnapi bemutatójáról

Mindenért fizetni kell

„A VÖRÖS TALÁR“

Az amerikai filmek eredeti címszalagján, amely soha nem kerül a budapesti közönség elé, mindig szerepel ez a szó: present. Ami annyit jelent, hogy a producer »bemutatja« a közönségnek a főszereplő színészeket. De a »present« szó ajándékot is jelent és ilyen ajándékot nyujt most át Marcel Pagnol, a világhirű francia iró a világ moziközönségének Harry Baur új filmjével, amely a magyar változatban »Mindenért fizetni kell« címmel kerül a közönség elé.

Marcel Pagnol tömérdek cikkben fejtette ki véleményét a művészi filmgyártásról, miután azonban nem hallgattak rá, maga alapított filmgyárat és saját finom érzéke és művészi tudása segítségével gyárt filmeket. Ebből a művész-studióból került ki a »Mindenért fizetni kell«.

HARRY BAUR A FILM EGYIK JELENETÉBEN

Harry Baur egy főügyészt játszik a filmen. Öregedő, hatvan év körüli embert alakít, aki hivatásának ridegségét a magánéletbe is átvitte. Nővérének házasságát elrontotta, fiát akarata ellenére akarja házasságba kényszeriteni, egyik kollegáját a legszigorúbb erkölcsbirákat megszégyenítő hipokrizissel akarja nyugdíjba kergetni és önmagától is megtagad minden derűt, az élet minden szépségét addig... addig, amíg belenéz egy kék szempárba, észreveszi egy bájos fiatal lány szőke hajának aranycsillogását... és fehérpettyes-piros nyakkendőt hozat magának a komor fekete kravátli helyett.

Azért a mosolyért, amely a főügyész arcára rajzolódik, meg kell fizetni a keserű csalódással, amikor kiderül, hogy Betty Stockfield — ő játssza a kék szempár és aranyhaj tulajdonosát — mást szeret. Harry Baur a lelki meghasonlást és a keserű csalódás tragédiáját önmagát felülmuló művészettel játssza meg. Marcel Pagnol első filmgyárosi produkciója igazolja a finomstílusú iró művészetét.

A filmet pénteken mutatja be a Corso-mozgószínház.

Failoni Sergio olaszországi vendégszerepléséről

Failoni Sergio, Operaházunk kitűnő karmestere most jött haza Olaszországból és vendégszereplésével kapcsolatban a következőket mondotta:

— Körülbelül két hónapig voltam odahaza és közben Milánóban és Torinóban szerepeltem. Nyolc operaestét vezényeltem Milánóban és egy rádiókoncertet Torinóban. Milánóban népszerű olasz operákat vezényeltem, minden alkalommal zsúfolt ház előtt. Hiszen, aki az olasz lelket ismeri, az tudja, hogy nem lehet annyi operát adni az olasz közönségnek, hogy az minden alkalommal zsúfolt házzal ne adózzon.

Az idei évad programjára kerül a szó.

— Természetesen most pihen egy-két hetet?

Mosolyog és újra felvillanyozódik, amint új programjáról beszél:

— Szó sem lehet róla, sőt már dolgozom is. Mindennap bemegyek az Operába és készülök énekeseimmel. Legnagyobbrészt a régi repertoáromat vezénylem ebben a szezónban és emellett két ujdonságra készülök. Az egyik *Rocca Monte Ivnor*-ja, a másik pedig *Respighinek* hatalmas történelmi operája, amelyet a római operaház is csak a mult szezonban mutatott be, a *Lucrezia*. Azonkívül lesz egy estém a filharmonikusokkal is *Svéd* Sándor közreműködésével, aki *Ravel* egyik szerzeményét énekli. **(v. j.)**

„Hegyaljai szüret“

A rádió pénteken este 8 óra 10 perekor viszi mikrofon elé ifjabb Ambrózy Ágostonnak, a kitűnő fiatal írónak »Hegyaljai szüret« című hangjátékát, amelyet Csanády György rendez, míg a főszerepeket Páger Antal, Hajmássy Miklós, Gózon Gyula, vitéz Garamszeghy Sándor és Babocsay Erzsi játsszák.

Film Mozart életéről

A német filmgyártás idei tervezetében szerepel egy film *Mozart* életéről és műveiről. A film, amelynek *El nem muló melódiák* címen kerül bemutatásra a közeljövőben, regényes formában öleli fel Mozart életét és munkáját. Film szakemberek a szezón legsikerültebb filmjének mondják a nagy zeneszerző filmjét.

MÜNCHENBEN NAGYARÁNYÚ KIÁLLÍTÁST RENDEZ AZ IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT

Talán a nép lelkéből felsarjadzó, ősi háziiparnak és népművészetnek van mozgatóereje abban a vonatkozásban is, hogy

a magyar iparművészet néhány esztendő óta rohamosan fokozódó jelentőséggel tör előre

az élet szépítésének útvonalán. Ebben a fejlődésben sokévtizedes multtal, komolysággal és mégis mindig fiatal aktivitással jár elől az iparművészet hivatalos szerve és irányítója: az *Országos Magyar Iparművészeti Társulat.*

Néhány nappal ezelőtt a társulat igazgatósága és választmánya *munka- és program-szemlére gyült egybe,* hogy legfőbb vonalaiban *ellenőrizze* az iparművészet tevékenységét s az esetleg szükséges, legközelebbi irányelveket kijelölje az iparművészet számára. Ebben az érdekes és tanulságos kérdésben a *Pest* munkatársa beszélgetést folytatott *Szablya* Jánossal, a társulat ügyvezető alelnökével, akitől megtudta a programot, a *közeljövő eseményeit, s általában a társulat állásfoglalásait.*

40.000 márkás megrendelés a magyar iparművészetnek

A mult évben végzett munka-sorozatból kiemelkedik *két külföldi kiállítás* éspedig a *newyorki világkiállítás magyar pavillonjáé,* valamint a hetedik *milánói* nemzetközi iparművészeti kiállításé. Mind a kettőnek átütő sikere volt, s az elsőt *Roosevelt* köztársasági elnök, a másikat *III. Viktor Emánuel* olasz király és császár megjelenése tette ünnepivé!

A két államfő elismerő szavait a legszebb sikerként könyvelheti el a magyar iparművészet.

Belföldön *három* hatalmas kiállítást rendezett a társulat éspedig a gazdag anyagú *Protestáns Kiállítás*-t, a *Herend 100 éves*-kiállítást, továbbá a magyar lelkiségre artisztikusan épült *Új magyar otthon*-kiállítást.

A társulat mélységes hálával fogadta a legelső magyar asszonynak: vitéz nagybányai *Horthy* Miklósnénak azt a nemes gesztusát, amellyel a magyar iparművészek megsegítésére *4000 pengőt utaltatott át a társulat elnökségéhez.* A társulat művészetpártoló tevékenységéből ki kell emelni a *szignett*-pályázatot; nemkülönben *a magyar divat fejlesztése érdekében rendezett két bemutatót,* amelyeket *Zsindelyné, Tüdős* Klára és *Barthus* Irén iparművésznők *magyartervezésű* és *díszítésű* ruháiból rendeztek. A *Tárgysorsjátékon Pásztor* János kis remeke nyerte az első díjat.

Gazdasági szempontból nagy eredmény volt, hogy

a magyar iparművészet számára sikerült 40.000 márka értékű német kiviteli kontingenst szerezni.

A kiállítások során a társulat gazdasági szervezete tekintélyes összegeket biztosított iparművészetünknek. A *nagy család* harmonikus érdekeit szolgálta, hogy *a társulat a tagoknak tanácsadással áll andóan a rendelkezésére állt;* a hatóságokat pedig *informatív* szolgálattal támogatta szakműködésükben.

Gerevich Tibor előadást tart a milánói sikerről

A most kezdődő iparművészeti év előterében három érdekes előadás áll. Dr. *Gerevich* Tibor egyetemi tanár a milánói nemzetközi kiállítás nagy, magyar iparművészeti tanulságairól, *Weichinger* Károly építész a newyorki kiállítás sikereiről, dr. *Kampis* Antal egyetemi tanár a modern magyar iparművészet fejlődéséről ad majd érdekes áttekintést.

A társulat programjában szereplő, praktikus és gazdag anyagú, *idei karácsonyi kiállításon* kívül máris folynak az előkészületek arra a grandiózus, jubiláris bemutatkozásra, amelyet

az Iparművészeti Iskola 60. esztendős fennállása alkalmából rendeznek.

Dr. *Karafiáth* Jenő főpolgármester védnökségével most készíti elő a társulat *a budapesti divattervezés* iparművészeti alapokon való fejlesztését. Az iparművészek erkölcsi és anyagi érvényesülését *kollektív kiállításokon,* valamint a hatalmas arányokban tervezett *kassai és kolozsvári bemutatkozásokon* teszik lehetővé. Külföldi relációban — a *Bajor Iparművészeti Társulat* meghívására — *Münchenben* rendez a társulat nagyanyagú, magyar iparművészeti bemutatót.

Válasz egy támadó röp ratra

A társulat igazgatóságának legutóbbi ülése *foglalkozott azzal a támadó szellemű röpirattal,* amely néhány héttel ezelőtt, *három iparművész aláírásával* s *»Uj magyar iparművészet felé«* — címmel jelent meg. Az igazgatóság elhatározta, hogy a nagyközönség tárgyilagos tájékoztatása céljából a röpiratra *nyomtatásban válaszol.* Ez a válaszirat most készült el.

Mindenekelőtt megállapítja a társulat elnöksége, hogy a röpirat *egyoldalú és téves szempontok alapján* támadja meg a társulat munkáját, valamint a sok nehézség és akadály

Prima, divatos
szőrmebundák
Palugyai
Győző Viktor
szűcsnél
Váci-utca 15
Nagy választék, olcsó árak!
Tel.: 380-121.

. . . Amelyből menekül egy asszony . . .
. . . ami magával sodor embereket . . .
. . . a mai fiatalság küzdelmei . . .
. . . ahol a szerelem mégis csak győz!

Bemutatja ma este az Uránia

Rendezte: **G. Lamprecht**

A nagyváradi református püspökség sorsa

Debrecen, szeptember 26
(A Pest debreceni tudósítójának telefonjelentése)

Erdély visszatérése folytán számos nagyfontosságú egyházi kérdés megoldása tette szükségessé *Sulyok* István nagyváradi református püspök és *Turi* Kálmán egyházkerületi főgondnok debreceni látogatását. A vendégek tegnap este érkeztek meg a városba és nyomban felkeresték dr. *Révész* Imrét, a tiszántúli református egyházkerület püspökét, akivel az egyházkormányzatot és a felekezeti oktatást érintő kérdéseket tárgyalták meg. Elsősorban azt óhajtották tisztázni, hogy

mi lesz a nagyváradi református egyházkerület sorsa.

A bécsi döntés következtében ugyanis a nagyszalontai és a bánsági egyházmegyék Romániának jutottak és csak a bihari, érmelléki, nagykárolyi és nagybányai egyházmegyék maradtak a nagyváradi püspökség fenhatósága alatt, amelyek annakidején a tiszántúli református egyházkerülethez tartoztak.

közötti elért eredményeit, amelyek pedig mind az *iparművészet* és a *műipar* érdekében valósultak meg, nagy fáradsággal. A röpirat legfőbb pontjaira egyébként a társulat elnöksége az alábbiakban válaszolt:

Az *Iparművész Kamara* nem a röpirat szerzőinek eredeti gondolata, sőt éppen a társulat tagjai között van régóta

sok kiváló harcosa a kamarai gondolatnak,

amellyel hosszabb idő óta behatóan foglalkozik a kultuszminisztérium illetékes osztálya is. Azonban *elszigetelt* formában a kérdés nem oldható meg, hanem *csak az egész,* magyar, művészeti élet rendezése során. *A művészkataszterek összeállítása folyamatban van,* sőt már a parlament elé került a művészkamarákról szóló *kormányrendelet-törvény-javaslat* is.

A főiskola kérdése

Az Iparművészeti Iskolának *főiskolává való átalakítását* éppen az iskola igazgatósága, tanári kara s a társulat sürgeti. Ellenben a röpiratszerzők baráti köre néhány év előtt még *»merő hiúság«-nak* neveztek ezt a követelést.

A röpirat szerzői — a nemzetközi viszonylatban is *legkiválóbb művészeti iskolák közé számító* Iparművészeti Iskolát — méltatlan módon, s az igazság eltüntetésével szerepeltetik, mert az iskola a kedvezőtlen körülmények között is *mintaszerűen oldotta meg az iparművészek nevelését.* Egyébként éppen az iskola igazgatósága terjesztette *Hóman* kultuszminiszter elé külön memorandumban az *iparművészeti oktatás* reformszempontjait.

Művészet és üzlet

Nagyon furcsán hangzik a szerzőknek az a kijelentése, hogy *»minden iparművész egyben üzletember is«* s hogy az iskolának ebben a szellemben kellene nevelnie az iparművész-ifjúságot! A társulatnak ezzel szemben az a pedagógiai álláspontja, hogy

a művésziskolának a növendékeket művészekké kell nevelnie,

s hogy az *üzletember-jelleg* az egyéni adottságok közé tartozik s a kifejlesztése nem lehet feladata a művésziskolának.

Hasonló a röpiratnak az a része, amely *»szervezeti reform«*-ot sürget, holott *az Iparművészeti Társulat immár 55 esztendő óta tölti be magasrendű hivatását* s e hosszú idő alatt mindig a legfőbb céljának tekintette, *hogy a fiatal magyar tehetségeket felkarolja.* Ez az irányzat az utóbbi esztendőkben különösen erős volt s a társulat minden erkölcsi és anyagi erejét az iparművészek és műiparosok érvényesülési lehetőségének előmozdítására fordította.

A „minőségi forradalom"

A röpirat szerzői *»Iparművész Szövetség*-et is sürgetnek, *fixfizeteses állásokkal;* továbbá sürgetik *»a minőség forradalmát«, a kutatómunkát, szakkönyv kiadását.* E követelésekből úgy látja a társulat elnöksége, hogy a röpirat három szerzőjének nincsen tudomása az *»Iparművészet könyvé«*-ről, amit 1800 oldalon és gazdagon illusztrálva *a társulat elnöksége adott ki, de — »minőségi forradalom« nélkül!* A modern magyar iparművészetről pedig a közeljövőben jelenik meg könyv, a társulat égisze alatt.

Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat *válaszirata* azzal végződik, hogy a személyi ambiciókra feleslegesnek tart külön rámutatni. Csupán annyit állapít meg, hogy a magyar iparművészet nagy kérdéseit *a »támadó hármak«* csak akként vélik megoldhatónak, ha *a reformok végrehajtását* elveszik a Magyar Iparművészeti Társulattól.

Az ingatlanforgalom korlátozásának feloldása a jugoszláv északi határvidéken

Belgrád, szeptember 26
(NST)

A jugoszláv minisztertanács az igazságügyminiszter javaslatára *hatályon kívül helyezte* azt az intézkedést, amelyet még 1936-ban hoztak az északi határvidékeken való területeken *az ingatlaneladások korlátozására.* A rendelkezés értelmében ezeken a területeken földbirtokokat és telkeket csak külön bizottság engedélyével volt szabad vásárolni. A jövőben ez a korlátozás csupán olyan földterületekre vonatkozik, amelyek *határerődítmények közelében vannak.*

Amerika légi fegyverkezése

Washington, szeptember 26
(A Pest külön tudósítójától)

A hadügyminisztérium tegnap este 171 millió dollár értékű rendelést adott az amerikai repülőgép- és fegyvergyáraknak. A rendelések közül a legnagyobbakat és a legsürgősebbeket a két nagy amerikai gyár, a *Curtiss—Wright* és a *Dorthen American Aviation Company* kapta 10.000 repülőgépnek azonnali és további 10.000 repülőgépnek valamivel későbbi szállítására. *Az amerikai repülőgépgyárak történetében egyszerre ilyen nagy rendelésre még nem volt példa.*

ANNI KELLY PREMIERJE PÉNTEKEN A
NEGRESCO-BAN
ZENE: **MALCSINER-TRIÓ**

KÖZGAZDASÁG

A német ipar lengyelországi gyarapodása

A német birodalmi statisztikai hivatal most közzétett jelentése foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy mit nyert Németország ipara a Lengyelországtól visszacsatolt területekkel. A statisztikai közlemény szerint Lengyelország egész *cukoripara* a Németországhoz visszacsatolt területre esik és a birodalom összesen 61 cukorgyárral gyarapodott. A 61 volt lengyelországi cukorgyár évi termelése összesen több mint félmillió tonna.

Ipari szempontból a Lengyelországtól visszacsatolt *Kelet-Szilézia* jelenti a legértékesebb gyarapodást a birodalom számára. Kelet-Szilézia *szénbányászata és fémipara* hatalmas gazdasági erőforrásokat jelent a németek számára. Ezeken a helyeken a bányák és ércolvasztók már mindenütt teljes üzemben dolgoznak. Ezenkívül *sóbányák*, értékes *kőolajforrások* jutottak német kézre a visszacsatolt területeken, ezek mind lényegesen fokozzák a német ipar teljesítőképességét.

Jelentősen emelkedett a német *szövőipar* is a lodzi textilgyárak bekebelezésével. Ebben az egyetlen városban 1700 textilüzem működik 1.8 millió orsóval és 50.000 szövőszékkel. Nagyon jelentős a *vegyiipar* is, amely a volt lengyel területeken működött. A német vegyiipar a visszacsatolt lengyel területekkel kereken 1000 különböző vegyészeti gyárral gyarapodott.

21 amerikai köztársaság közös bankot alapít

Washington, január 18. *(NST)* A huszonegy amerikai köztársaság kormánya elhatározta, hogy közösen bankot alapít. A pénzintézet székhelye NewYork lesz és az lesz a feladata, hogy *megvédje az amerikai államok valutáit és kereskedelmét az európai háború kihatásaitól.* A bank törekedni fog arra is, hogy hozzákapcsolja a különféle amerikai köztársaságok valutáit az *Egyesült Államok* dollárjához.

Új magyar tengerjáró hajók. A *Neue Zürcher Zeitung* jelentése szerint különböző magyar pénzcsoportok semleges kikötőkben rekedt német hajók megvásárlásáról tárgyaltak. *Összesen hatvanezer tonnát kitevő ürtartalmú hajók vásárlásáról van szó.* Az ilyen vásárláshoz a hadviselő felek hozzájárulása szükséges és a zürichi lap úgy tudja, hogy az angol és francia kormány meg is adta az engedélyt, ami annál érdekesebb, mert eddig még egyetlen más semleges érdekeltség sem jutott ilyen engedélyhez.

Mezőgazdasági hitelakció Romániában. *Bukarestből* jelentik: A román kormány 70 millió lei hitelt bocsátott a mezőgazdaság rendelkezésére a tavaszi vetések céljából. Az őszi vetés ugyanis az időjárás és más akadályozó körülmények miatt hiányos volt és most tavasszal akarják pótolni. A földmívelésügyi minisztérium ezért az összegért főleg *textilnövény- és takarmánymagvakat vásárol és bocsát a mezőgazdák rendelkezésére.*

Tiltakozás az új jugoszláv adótörvény ellen. *Belgrádból* jelentik: A jugoszláv gazdasági és ipari élet képviselői Ljubljana városában összejövetelt tartottak, amelyen *tiltakoztak az új adótörvény ellen, amely súlyosan terheli az ipart.* A gazdasági vezető személyiségek a törvény olyan megváltoztatását igyekeznek elérni, hogy az az állami adóbevételeket se csökkentse, de ugyanakkor az ipar életképességét továbbra is biztosítsa.

A hivatalos valuta- és devizaárfolyamok.

PÉNZNEMEK:	KÜLFÖLDI KIFIZETÉSEK:
Angol font 14.90—15.10	Amsterd. 201.05—202.65
Belga 63.45—64.15	Athén 3.025—3.065
Dán kor. 72.80—73.60	Brüsszel 63.73—64.17
Dinár 7.60—7.90	Berlin 135.70—136.70
USA doll. 378.60—384.20	Brüsszel 63.63—64.07
Francia fr. 8.40—8.55	Bukarest 3.41—3.44
Holl. frt 200.65—202.65	Koppenhága 73.—73.60
Cseh-Morva protektorátus 11.45—11.80	London 14.935—15.085
(20 K-nál nagyobb címletek kivételével)	Madrid —.—
Szlovákia 11.55—11.90	Milánó 17.66—17.8864
(20-K-nál nagyobb címletek kivételével)	Newyork 378.60—381.20
Kanadai doll. 340—345	Oslo 85.95—86.65
Leu 3.20—3.40	Prága 11.79—11.93
Leva 3.30—3.60	Párizs 8.45—8.55
Lira 17.40—17.90	Szófia 4.11—4.15
(Csak 10 lírás bankjegyek és érmék vásárolhatók)	Stockholm 90.15—90.85
Német márka —.—	Varsó —.—
Norv. kor. 85.75—86.65	Zürich 84.825—85.525
Svájci fr. 84.60—85.50	Isztanbul 268—271
Svéd kor. 89.95—90.85	Bratislava (Pozsony) 100 szlovák koronát 11.79—11.93

ÉLELMISZERÁRAK

A csarnokban a forgalom lanyha, a felhozatal kielégítő.

A budapesti élelmiszerpiac fogyasztói (zárójelben nagykereskedelmi) árai kg-ként:

Húsok és hústermékek: Marhahús, rostélyos és felsál 180—260, leveshús (fartő, tarja, szegye) 120—200, borjúhús, comb 240—280, vesés 160—240, pörkölt 180, juhhús, hátulja 140—190, eleje 120—140, sertéshús, karaj 200—250, tarja, comb 168—200, oldalas 148—172, zsírszalonna 160—172, sertéshéj 176—186.

Vad és vadhús: Szarvas 1 kg 40—400, őz 1 kg 40—500. vaddisznó 1 kg 200—250, fenyvesmadár 1 drb 40—50.

Tojás: Tojás, válogatott drb 14—16, kg 250—270, ládaáru (230), kiolvasva (240—250), főző- és aprótojás drb 12—14, kg 240—250.

Tejtermék: Tejföl (100—110), teavaj, tömbben (350), pasztörözött (370—380), sovány tehéntúró (56—60).

Szárazfőzelék: Bab, fehér, aprószemű 42—44. borsó, hántolt, feles 72—88 (72—80), lencse, hazai 60—84 (42—74).

Zöldségfélék: Vegyes zöldség, zöldjével 36—50 (30—38), kalarábé kg 22—36 (20—25), karfiol, hazai, levéllel (50—70), tisztított 80—120 (70—110), vöröshagyma, érett, makói 14—18 (12.5—14), fokhagyma 24—40 (12—30).

Káposztafélék: Fejeskáposzta, hazai 38—48 (34—38), kelkáposzta 35—50 (38—44), fejessaláta (5—10).

Burgonya: Őszi rózsa 14 (10.6), Ella (10), Krüger, étkezési 11—12 (9.4).

Főzelékfélék: Sütőtök (5—12), csiperkegomba, mezei (200—280), paraj, tisztított (280), sóska, melegágyi (500).

Gyümölcs: Alma, nemesfaj (40—100), közönséges, válogatott (12—40), körte, nemesfaj (55—100), közönséges, válogatott (40—50), dió (160).

Déligyümölcs: Gesztenye, külföldi 96—120 (60—94), narancs, sárgabélű 64—90 (52—70), vörösbélű (72—100), mandarin 82—120 (69—92).

Fűszer: Kék mák (196—148).

Sertésvásár. A mai ferencvárosi sertésvásár összfelhajtása 4500 darab. Vásári állományból angol hússertésfelhajtás 1380 darab. Az irányzat élénk. *Árak:* uradalmi zsírsertés 340 kg-on felül 100—114, szedettsertés I. 94—102, III. 70—82, angol sonkasertés I. 92—103, II. 82—90, exportzsír márkázott 172 fillér kilogramonként.

Húsvásár. Készlet: nagymarha 28 (26), borjú 268 (200) bárány 1277 (677), lehúzott sertés 70 (70), szalonnás 175 (175), süldő 415 (415), malac 215 (200) darab, marhazsiger 129 (129), sertészsiger 222 (222) kg. (Zárójelben az eladottak száma.) A vásár irányzata lanyha.

Árak: II. marhahús egészben 96, hátulja 120, csontoznivaló 20—60, I. borjú bőrben 110—116, II. 90—108, bárány bőrben 60—110, lehúzott sertés 116—136, szalonnás 120—130, süldő 100—146, malac 130—170, marhazsiger 70, sertészsiger 90—100 fillér kilogramonként.

Lóvásár. A csütörtöki lóvásárra felhajtottak 332 darab lovat, eladtak 161 darabot, visszamaradt 171 darab. A vásár irányzata közepes volt.

Árak: könnyebb kocsiló, hintós és jukker 550—725, igás kocsiló, nehéz, nyugati faj 460—800, könnyű 280—360, alárendelt 25—240, vágó 30—160 pengő. A főváros 46-ot, a vidék 24-et vásárolt vágóra.

Nagy érdeklődéssel folynak az országos mezőgazdasági kiállítás és tenyészállatvásár előkészületei. Közöltük már, hogy az országos mezőgazdasági kiállítást és tenyészállatvásárt március 30-tól április 7-ig tartják meg. A mezőgazdasági kiállítás és a vele kapcsolatos tenyészállatvásár megrendezésének a mai rendkívüli viszonyok között fokozott jelentősége van. A tenyészállatbejelentések január 6-án lejárt határidejéig az ország összes neves tenyészetei és nevesebb népies tenyésztési körzetei bejelentették részvételüket a kiállításon s a multévi keretek biztosítva vannak.

Barátságos az értéktőzsde

Tartott nyitás után ma is barátságos irányzat alakult ki az értéktőzsdén. A forgalom kissé csökkent ugyan, azonban az érdeklődés a részvénypiac szélesebb területeire terjed ki és a legjobban favorizált Köszén, Bauxit, Salgó és Rima mellett megszilárdult és javult a Cukor, Nasici és Gumi árfolyama is. — A fixpiac irányzata szilárd, a fővárosi kötvények árfolyama ma is emelkedett.

Értéktőzsdei árfolyamok

	Előző zárlat	Előfordult kötések	Zárlat
Nemzeti Bank	188.—	188	188.—
Első M. Bizt.	485.—	490—495	490.—
Békéscsabai	14.95	13.75	13.75
Első Bp. malom	—	—	12.25
Hungária malom	29.—	—	28.75
Bauxit	228.—	228—232.5	232.—
Becsesini	14.5	14.8—15	14.8
Borsodi szén	9.90	9.90—10.2	10.1
Szentlőrinci	—	—	6.80
Cementia	79.—	82—82.5	82.5
Kohó	24.—	24.5—25	24.8
Aszfalt	5.30	5.40	5.30
Köszén	400.—	400—406	405.—
Nagybátonyi	45.75	46	46.—
Salgó	42.5	42.6—43.25	43.1
Urikányi	36.25	36.5—38.5	38.3
Fegyver	42.5	41.6—43.5	43.25
Ganz	20.5	20.7—21.1	20.95
Láng	41.—	—	41.—
Acél	36.—	38	38.—
Rima	95.75	96—97.6	97.5
Ofa	12.5	13—14	13.5
Nasici	85.5	85.75—87.75	87.5
Duna-Száva	—	8.25	8.—
Levante	0.25	—	0.25
Nova	18.—	18	18.—
Tröszt	53.6	53—54.5	54.4
Államvasút	—	8	8.—
Délcukor	93.—	94—95	94.—
Magyar cukor	98.—	101.8—103	101.8
Georgia	26.—	—	26.—
Stummer	61.—	59	58.5
Izzó	—	134—136	134.—
Dreher-Haggen.	162.—	162	162.—
Gschwindt	845.—	849—851	850.—
Gyapjúmosó	3.60	—	3.68
Győri textil	54.5	54.5	54.5
Pamutipar	35.—	35	35.—
Szegedi kender	49.5	—	51.—
Chinoin	15.75	—	15.75
Műtrágya	43.5	43	43.—
Klotild	—	14.2	14.25
Brassói	37.—	37	37.—
Gumi	59.5	61	61.—
Vasúti forg.	19.9	19.8—20.5	20.4
Telefon	8.80	8.90	8.90
Államadósság, kötvények, záloglevelek:			
1939. évi ptjegy	100.—	100	100.—
Beszkár kötv. A	—	—	8.—
1910. évi főv. 4%	170.—	175	175.—
1914. évi főv. 4.5%	322.—	328—330	329.—
1927. évi főv. 6%	99.75	100—99.75	99.75

Élénk kukoricaüzlet a gabonatőzsdén

A kukoricapiacon ma a szokottnál élénkebb forgalom alakult ki, amelynek keretében az árak 10 fillérrel javultak. A kereslet megélénkülését az újból bekövetkezett kemény hideggel hozzák összefüggésbe, az ipari hizlaldák igyekeznek megfelelő készleteket biztosítani. A kereslettel szemben elég kielégítő volt a kínálat is és így az árak csak mérsékelten javultak.

A hivatalos forgalom keretében elkelt összesen 1350 métermázsa, ebből csak 150 métermázsa a dunántúli prompt áru, míg a többi februárban Szolnokon át szállítandó, amelyért 21.90 pengőt fizettek. A márciusban leszállítandó tételek 22.10—22.30 pengőért keltek el. Kisebb forgalom volt búzából és sörárpából, változatlan árakon. A magpiac forgalma elég élénk, a Viktoria-borsó ára 2 pengővel javult.

Búza: tiszavidéki, felsőtiszai, duna-tiszaközi, fejérmegyei, dunántúli és kisalföldi 77 kg-os 20.05, 78 kg-os 20.55, 79 kg-os 20.85, 80 kg-os 21.05.

Rozs: pestvidéki 15.70—15.95, más származású 15.90—16.15.

Takarmányárpa: Ia 65—66 kg-os 17.80—18.05, középminőségű 17.30—17.55.

Sörárpa: kiváló 22.25—22.55, prima 21.25—21.55, sörárpa 20.25—20.30.

Zab: középminőségű 19.90—20.15.

Tengeri: tiszántúli 21.30—21.50, egyéb áll. 20.80—20.90.

Őrlemények (ab Budapest zsákkal): korpa 14.10—14.35, 8-as liszt 16.30—17.

A készáruüzletben az alábbi kötések jöttek létre:

Búza: 450 mm 80-as 21.05 Bpest paritás.

Sörárpa: 150 mm 22.55, 100 mm 22.55 Bpest paritás.

Tengeri: 150 mm dunántúli 21.—, 300 mm márc. 22.10, 300 mm Szolnokon át febr. 20. 21.90, 150 mm Szolnokon át febr. 19. 21.90, 150 mm Szolnokon át febr. második fele 22.30 Bpest paritás.

Repce: 100 mm 40.50 Bpest paritás.

Biborhere: 25 mm m. sz. 75.0, 30 mm alj 10.— állomás.

Lucerna: 7 mm m. sz. 262.— állomás, 25 mm fehérbárcás 320.— állomás, 6 mm 90%-os 275.— Bpest, 15 mm m. sz. 242.— Léva, 13 mm m. sz. 248.— Szombathely, 7 mm m. sz. 270.— Bpest, 25 mm fehérbárcás 320.— Bpest.

Lóhere: 17 mm alj 60.— Bpest, 12 mm m. sz. 165.— állomás, 50 mm fehérbárcás ó 193.— Szombathely, 15 mm m. sz. 170.— ab Léva.

Csillagfürt: 50 mm lapos 19.75 Dunántúl.

Magvak és hüvelyesek. Köles, fehér 32—35, vörös 31—31.50, egyéb 30.50—31, mák, kék 130—135, borsó, Viktória, sterilizált 46—52, zöld (expressz) sterilizált 42—46, lencse, nagyszemű sterilizált 36—47, középszemű, sterilizált 27—33, kisszemű, sterilizált 23—26, fehér szokványbab, dunai 30.50—31.25, dunántúli 29.25—29.75, felsőmagyarországi 29.25—29.75, gömbölyű fürjbab 33—35, hosszú fürjbab 33—35, barnabab 31—35, tarkabab 26.50—28, lucernamag, nyers, arankás 250—275, fehérbárcás, legalább 10 q 315—320, lóheremag, nyers, arankás 145—165, fehérbárcás, legalább 10 q 205—210, bíborheremag 65—75, muharmag 39—43, bükköny, tavaszi 39—42, szöszös 52—58, csillagfürt, fehér, lapos 18—19.

A Budapesti Lisztárjegyzőbizottság árjegyzései: Búzaliszt: dara 38.48—39.48, 0gg 37.48—38.48, 0g 37.48—38.48, 0f 37.48—38.48, 2gg 36.13—36.63, 2g 36.13—36.63, 2f 36.13—36.63, 4-es 33.88—34.88, 5-ös 31.63—32.63, 6-os 26.63—28.63, 7-es 19.38—20.38. Egységes kenyérliszt 32.10—33.10. Rozsliszt: 0-ás 30.05—32.05, 0/1-es 27.30—29.05, I-es 21.30—23.05, II-es 18.55—19.55, rozs, fehér 27.25—29, kenyér 21.25—23.

LONDONI ÉRTÉKTŐZSDE

London, január 18. *(A Magyarország külön tudósítójától.)* A mai tőzsdén az irányzat nyitáskor szilárd volt. A vásárlási hajlandóság jelentősen megélénkült. Az érdeklődés előterében aranyszélű papírok állottak. A többi vezető részvényekben is kisebb-nagyobb javulások kerültek felszínre.

A nemzetközi devizaforgalomban a változások ma aránylag szűk keretek között mozogtak. A belga frank jegyzése Amszterdamban 31.66 (31.65), Zürichben pedig változatlanul 75.10 volt. A dollárt Amszterdamban 188¼-del (188⅛), Zürichben változatlanul 4.46-tal jegyezték. Valamivel lényegesebben változott az angol font, amennyiben Amszterdamban 7.44-re, Zürichben 17.61¼-re gyengült. A holland forint Zürichben 236.92½-lel (237) került jegyzésre. Ennek megfelelően a svájci frank Amszterdamban 42.22-re (42.18) emelkedett.

Mai árfolyamok (zárójelben az előző zárlat): Royal Dutch (33.50) —, Anaconda (7.375) 7.25, Rio Tinto (16.25) —, Central Mining (14.25) 14.50, Canadian Pacific (7) —.

Bécs: barátságos. *Bécs, január 18.* Kreditanstalt (271.50) 271.50, Alpesi (15) 15, Semperit (75.75) —.

Nemzetközi devizapiac

Zürich, január 18. *(Záróárfolyamok.)* Párizs 9.28½, London 17.62, NewYork 446, Brüsszel 75.05, Milánó 22.50, Amszterdam 236.95, Berlin 178.60, Stockholm 106.15, Oslo 101.35, Koppenhága 86.05, Szófia 5.30, Belgrád 10, Athén 3.35, Isztanbul 3.50, Bukarest 3.30, Buenos Aires 101⅜, Jokohama 104⅜.

London, január 18. NewYork 4.02½—4.03½, Párizs 176.50—176.75, Montreal 4.43—4.47, Amszterdam 7.53—7.58, Brüsszel 23.80—23.90, Zürich 17.85—17.95, Stockholm 16.85—16.95, Oslo 17.65—17.75, Buenos Aires 17.55—17.90, Jáva 7.47—7.55. Nemhivatalos jegyzések: Madrid 39, Milánó 77.75, Koppenhága 20.37 áru.

Párizs, január 18. London 176.62½, NewYork 43.80, Brüsszel 736, Zürich 985, Amszterdam 2329, Oslo 996.50, Stockholm 1044.

A francia-angol-török kölcsön részletei. *Párizsból* jelentik: Ankarából ideérkezett jelentések további részleteket közölnek arról, mit nyujt Törökországnak a nemrég Franciaországgal és Angliával kötött *gazdasági és pénzügyi megállapodás.* A megállapodás értelmében Törökország több kölcsönt kap. Ezek a kölcsönök húsz év mulva járnak le. A kamatláb aránylag alacsony. Az egyik kölcsön esetében *4.4 milliárd francia frank összegű fegyverkezési hitelről* van szó. Törökország ezenkívül *2.64 milliárd franknyi aranykölcsönt* és *616 millió franknyi kereskedelmi hitelt* kap. Franciaország és Anglia továbbá kötelezte magát arra, hogy *évente tízmillió angol font értékű árut* vásárol Törökországban.

HIREK

A HIDEG TOVÁBB FOKOZÓDIK

A Meteorológiai Intézet jelenti január 18-án délben:

A szárazföld belsejéből származó rendkívül hideg légtömegek tegnap este betörtek a magyar medencébe és az európaszerte uralkodó kemény fagy most már hazánkra is kiterjeszkedik. Éjjel megélénkült a hideg szél és a hőmérséklet sok helyen —15, —17 fokig szállt le. Ma délelőtt a havazás a keleti megyékre húzódott és a hőmérséklet általában —10 fokon alul maradt. A Dunántúl nagy részéről és Szeged vidékéről hófuvást jelentenek. A csapadék mennyisége általában 5 milliméter, a Bakony és Pilishegység vidékén 10 milliméter körüli volt. A hótakaró általában 5—10 cm. A Dunántúl nagy részén 20 cm Kárpátalja völgyeiben 20—30 cm vastag. Az új havazás folytán most már a budai hegyeken is van sportolásra alkalmas hó.

A Balaton jegének vastagsága ma reggel: Keszthelyen 35, Bogláron 42, Balatonfüreden 39, Siófokon 30, Balatonkenesén 35 cm.

Budapesten ma délben a hőmérséklet minusz 12 fok, a tengerszintre átszámított légnyomás 759 mm, gyengén süllyedő irányzatú.

Várható időjárás a következő 24 órára: Még élénk északkeleti szél, havazások már inkább csak a déli és keleti megyékben. Sok helyen hófúvás. A hideg tovább fokozódik.

— **Merénylet okozta a Dupont-lőszergyár robbanását. A híres amerikai fegyverművek newjerseyi telepén történt robbanást — mint a vizsgálat megállapitotta — merénylet okozta.**

— **Szálasi összbüntetése: három évi, egy hónapi és 13 napi fegyház.** *Szálasi* Ferenc összbüntetési ügyét tárgyalta ma a törvényszék *Krayzell*-tanácsa. Szálasit a kúria tudvalevőleg államfelforgatás vétsége miatt három évi fegyházra ítélte. Később egy izgatási perben egy hónapi fogházat kapott és akkor összbüntetésül három évi és húsz napi fegyházat állapították meg. Tavaly augusztus 9-én a kúria felekezetelleni izgatás vétsege címén Szálasit ismét egy hónapi fogházra ítélte és ezért újabb összbüntetés kiszabása vált szükségessé. *A törvényszék most Szálasi összbüntetését három évi, egy hónapi és tizenhárom napi fegyházban állapitotta meg.*

— **»A Hore-Belisha ügyet méltóságteljesen eltemették.«** A *Giornale d'Italia* számol be ilymódon a volt angol hadügyminiszter alsóházi búcsúztatásáról. »Az alsóház angol politikusai — írja — csodálatraméltó példáját adták annak, *hogyan lehet elkerülni a szennyes nyilvános kiteregetését.*«

— **Letartóztattak egy autófosztogatót.** A rendőrségen letartóztatták a budapesti autók fosztogatóját: *Érsek* Béla 27 éves szövősegédet. Érsek, aki Balogh Béla álnéven lakott a Király uccában, az uccán álló lezárt autókat felnyitotta és elvitte belőlük az elemelhető értékeket. Eddig *10 autófosztogatást* ismert be és elmondta, hogy *mintegy 8000 pengő értékű holmit vitt el.*

— **A »Magyar Iparművészet«** legújabb számában »Herend 100 éves« címü kiállítással foglalkozik. Kampis Antal, Siklóssy László és Lataбár Károly írtak cikkeket

Pest–Magyarország–IBUSz
sí-week-endje hálókocsiban
VOLÓCRA
Minden péntektől hétfőig
Lakás a hálókocsiban. Ellátás étkezőkocsiban.
P 56.—
Jelentkezés:
Pest-Magyarország Utazási- és Menetjegyiroda, VII. Erzsébet-körút 18-20
és
IBUSz-MÁV Hiv. Menetjegyiroda, V., Vigadó-tér 2

Kedélyes betörő a filmsztárnál

Pénzt nem talált és távozóban megigérte, hogy majd küld egy kis ajándékot a színésznőnek

Hollywood, január 18. Különös kalandja volt Wendy *Barrie* Hollywodban élő angol filmszínésznőnek. A 26 esztendős filmsztár *hajnali 4 órakor lármára ébredt a hálószobájában.* Mielőtt megszólalhatott volna, szigorú férfihang rivalt rá:

— *Nehogy kiabáljon!*

— Ki az? — kérdezte a színésznő rémülten.

— *Nem fogok magának bemutatkozni.* Annyit mondhatok, ha kinyitja a száját, *azonnal agyonlövöm.*

A nagyobb nyomaték kedvéért a színésznő ágyához lépett és *kesztyűs kezével befogta Wendy Barrie száját.* Később meggyujtotta zsebvillanylámpáját és revolverrel a kezében kedélyesen beszélgetni kezdett a színésznővel.

— Keljen fel szépen az ágyból, *szedje elő a készpénzét és minden ékszerét.*

A színésznő sírva mondotta, hogy semmi pénze nincs otthon és az ékszereit is bankszéfben szokta tartani. A betörő nem akarta elhinni »ezt a mesét«.

— *Ne játsszon most nekem filmet,* hanem azonnal adja ide minden értéktárgyát, mert az életéről van szó.

A filmszínésznő nagynehezen bebizonyította, hogy csakugyan nincs a lakásán semmi pénze. Erre a betörő, aki álarcot viselt, *visszakergette az ágyba.*

— *Még megfázik itt ebben a könnyű hálóingben!*

Leült az ágya szélére és egy óra hosszat beszélgetett az áldozattal. Közlékenyen *elhencegte legutóbbi hőstetteit.*

— Ha nem tudná, azt a híres betörést Richard *Barthelmess*-nél is én követtem el. *Rendesebb gyerek, mint maga:* mégis találtam nála a párszáz dollárt és néhány ékszert.

Wendy *Barrie* panaszkodott, hogy neki nincsenek értékes drágakövei.

— *Majd lesznek!* — válaszolta a rabló. — Ha legközelebb sikerül egy betörésem, *küldök magának ajándékba egy pár apróságot.*

A rendőrségen, amikor a filmszínésznő előadta a kellemetlen éjszakai kalandot, megkérdezték tőle, hogy *miért nem kiáltott segitségért*, vagy miért nem vette elő a revolverét, amely megtöltve ott feküdt a hálószekrényében.

— Csak a vásznon vagyok hősnő, — mondotta a színésznő — *az életben rendkívül gyávának érzem magam.*

— **Személyhajókból repülőgépanyahajók. Amerika két 35.000 tonnás személyszállitó gőzöst átalakittat repülőgépanyahajóvá.**

— **Barthus** Irén iparművésznő január 24-én délután ½6 órakor a pesti Vigadó nagytermében »Nemzeti öntudat a magyar nő öltözködésében« címmel előadást tart. 50 ruha kerül bemutatásra. A bevezetőt *Ohmann* Béla szobrászművész tanár mondja. Jegyek kizárólag az *Országos Magyar Iparművészeti Társulat* titkári hivatalában (V., Mária Valéria u. 12.) válthatók 2 pengőért.

— **A második demokrata elnökjelölt.** *Garner* alelnök után most *Vicdonaney* ohiói szenátor is bejelentette, hogy demokrata programmal jelölteti magát az elnökválasztáson.

— **Megmérgezte magát egy volt színész.** Az éjszaka a Tisza Kálmán tér 28. számú házban levő lakásán megmérgezte magát Szecskó Ferenc 41 éves volt színész. Mire a mentőket kihívták, már halott volt. Nyomora miatt lett öngyilkos.

— **Ujabb amerikai hadiipari rendelések. A nyugati szövetségesek 300 millió dollárért fegyvereket és lőszert rendeltek Amerikában.**

— **Cseh »életöröm-szervezet.«** A német Kraft durch Freude mintájára a cseh nemzeti népközösségi párt mozgalmat szervez »*Életöröm*« néven.

— **Mellbelőtte magát a vonatban egy kereskedő.** Székesfehérvárról jelentik: A Budapestről Székesfehérvár felé haladó éjszakai személyvonat egyik fülkéjében *Grossmann* Béla 22 éves kereskedő öngyilkossági szándékból mellbelőtte magát. Súlyos állapotban szállították a székesfehérvári kórházba.

— **Velencében nem tudnak temetni.** A temető szigeten fekszik, a lagunákon a jég miatt nem tudnak közlekedni.

Két jól jövedelmező
bérház
a főváros belterületén, legforgalmasabb helyen
eladó! Cím a kiadóban

— **Kétévi börtön és azonnali letartóztatás kerítésért.** A büntetőtörvényszék *Krayzell*-tanácsa ma tárgyalta *Takács* Andorné ügyét. Az ügyészség kerítés büntette címén emelt ellene vádat. A bíróság mindvégig zárt ajtók mögött tárgyalta le a bűnügyet, de a nyilvánosság előtt hirdette ki ítéletét, amelyben *Takács Andornét kerítés bűntette címén kétévi börtönre ítélte és elrendelte azonnali letartóztatását.* Az ítélet nem jogerős.

— **Agyonnyomott egy fékezőt a tehervonat.** Ma hajnalban félnégy órakor a Rákos-rendező pályaudvaron egy Budapest felől érkező tehervonat beleszaladt a pályaudvaron tartózkodó szolnoki tehervonatba. A tehervonat utolsó kocsijának fékező fülkéjében volt *Bakó* Béla 32 éves MÁV-fékező. Az összeütközés következtében az a fékezőfülke, ahol *Bakó* volt, valósággal összepréselődött. A szerencsétlen fékező *szörnyethalt.*

— **A pozsonyi szlovák egyetem** nagy ünnepségek keretében avatta *első* rektorává dr. *Tuka* miniszterelnököt. Tuka rektori székfoglalójának tárgya: »*Az albán vérbosszú*« volt.

— **Felakasztotta magát egy utazó.** A Bálvány ucca 10. számú házba hívták ki csütörtökön délben a mentőket. *Honig* Imre 53 éves utazó felakasztotta magát. Mire a mentők kiérkeztek, halott volt. Nem tudják, miért lett öngyilkos.

— **Japán katonai megfigyelő Francia-Indokínában.** A japánok Susumu Nishiura alezredest katonai megfigyelőként Francia-Indokínába küldték. A küldetés valószínűleg összefügg a Kínába irányuló idegen fegyverszállítások ellenőrzésével.

— **A Magyar Protestáns Irodalmi Társaságunk** január 21-én délután 6 órakor a Kálvin téri református templomban egyházzenei és irodalmi délutánt rendez, amelynek keretében verseiből felolvas Áprily Lajos író. Előadást tart: Kapi Béla evangélikus püspök.

— **Csak választási fegyverszünet!** *Attlee* őrnagy egyik beszédében kifejtette, hogy a munkáspárt nem mondott le a kormány birálatáról, csak választási fegyverszünetet kötött Chamberlainékkel a háború idejére.

— **Uj szlovák rádióállomás készül.** Nagyszombat környékén állítják fel 100—120 kilowattos energiával. Tizenhétmilló koronát vettek fel rá a költségvetésbe.

HOTEL IMPERIAL
Biró Lajos világhirű regénye * Isa Miranda. Ray Milland
Kizárólag CAPITOL

HUNYADI-SÓ GYORS ÉS ENYHE
EZT HASZNÁLD HA GYOMROD RENYHE
Hunyadi János természetes forrássó a 75 éve bevált keserűviz ujszerü párlata. Borítékja csak 16 fillér, ize sós nem keserű!

— **Diplomáciai gyorsasági rekord.** *Cudahy,* Amerika most kinevezett brüsszeli nagykövete, búcsúlátogatások nélkül eltávozott előbbi állomáshelyéről, repülőgépen utazott Dublinból Brüsszelbe, kedden délben megérkezett, szerdán már be is mutatta megbízólevelét Lipót királynak.

— **A térképkiállítás nagy sikere.** Az Esterházy uccai Festetics palotában lévő térképkiállítás — amelyet az M. Kir. Térképészeti Intézet rendez — állandóan nagy tömegeket vonz. Eddig több mint 6000-en tekintették meg. A látogatók sorában volt az elmult napokban *József* főherceg, vitéz *Sónyi* Hugó gyalogsági tábornok, a honvédség főparancsnoka, *Hóman* Bálint kultuszminiszter és mások. A magas vendégeket vitéz *Somogyi* Endre vezérkari ezredes, a Térképészeti Intézet parancsnoka vezette végig a termeken. A kiállítást most az iskolák és szaktanfolyamok nézik meg egymásután. A rendezőség kéri a csoportos látogatókat, hogy látogatási szándékukat a 319—311. számú telefonon *legalább két nappal előbb jelentsék be.*

— **Árokba fordult egy teherautó, sofőrje koponyaalapi törést szenvedett.** Ma hajnalban a biatorbágyi viaduktnál egy budafoki teherautó, amelyet *Bakó* Mihály 26 éves sofőr vezetett, *befordult az árokba Bakót koponyaalapi töréssel és kartöréssel* vitték a mentők az Új Szent János-kórházba.

— **Új nyaraló épül II. Péter király számára.** *Belgrádból* jelentik: A jugoszláv király *Szuvobor* nevű nyári kastélyát, amely Szlovéniában a Veldesi tó partján áll, lebontják és helyébe új, modern nyaralópalotát építenek. Az új királyi nyaraló előreláthatóan 1941-re, az ifjú *II. Péter* király nagykorúságára készül el. A régi bledi kastélyt még 1885-ben építették. Eredetileg *Windischgrätz* Ernő hercegé volt. Amikor Szlovénia elszakadt Ausztriától, a kastély az államé lett és azt Sándor akkori jugoszláv trónörökösnek és későbbi királynak ajándékozta. Azóta lett *Bled* a jugoszláv udvar nyári tartózkodási helye.

— **Gyászrovat.** *Ambrus* Miklós szfőv. főtiszt január 17-én elhúnyt. Temetése pénteken délután 3 órakor lesz a Kerepesi temetőben.

— **Orosz cáfolat.** A leningrádi vezérkar cafolja azt a hírt, hogy szovjet repülőgepek bombázták Helsinki munkásnegyedeit.

— **Összedült a színpad, 30 sebesült.** Lisszabonból jelentik: A Malgaco közelében levő *Remcaesben* az előadás alatt összeomlott a rögtönzött színpad. A szerencsétlenség következtében harmincan megsérültek, közülük kettő súlyosan.

— **Zátonyra futott egy 20.000 tonnás kanadai hajó.** *Londonból jelentik:* A 20.021 tonnás kanadai *Duchess of York* személyszállító hajó, amely négy nappal azelőtt indult el Kanadába, zátonyra futott *Skócia* partjai mentén. A hajó némileg megsérült s felszabadulása után kénytelen volt egy északnyugat-angliai kikötőbe térni.

— **Új tandíjmentes nyelvtanfolyamok a Magyar Külügyi Társaság védnöksége alatt.** Január 25-ike és február 5-ike között lehet ismét beiratkozni a most meginduló új angol., német, francia, olasz és spanyol tanfolyamokra a Barcsay uccai gimnázium épületében. A beiratási díj 10 pengő, közalkalmazottaknak 9 pengő.

— **Amerika és Japán kapcsolatai.** A szenátus külügyi bizottsága 31-én — mint bejelentették — meg fogja vizsgálni az USA és Japán közötti kapcsolatok kérdését.«

Barthus Irén

Barthus Irén, az Orsz. magyar kir. iparművészeti isk. tanára. IV Gróf Károlyi-u. 24. 383-179

Bpstávb. 1940. Sept.
u 1942 jan

— **A rádió vitaelőadásaira érkezett hozzászólások jutalmazása.** A rádió most tette közzé a december 4-én és 18-án megtartott vitaelőadásokra beküldött hozzászólások jutalmazott szerzőinek névsorát. Minthogy a Rudai Rezső és Császár Imre „Koreszmék és magyarság" című vitaelőadásához beküldött hozzászólások közt legalább öt olyan volt, amelyet a jutalmak kiosztásánál nem lehetett mellőzni, a rádió ezuttal nem három, hanem öt hozzászólást jutalmazott 50—50 pengővel. Jutalomban részesültek: Cserepes Gyula gimnáziumi tanár (Budapest), Földy András művezető (Budapest), Katter János kamarai tisztviselő (Sopron), Losonczy György egyetemi hallgató (Cegléd) és Németh-Varga János vasmunkás (Budapest). Makkai Sándor és Nagy Géza „Nevelés és nemzet" című vitaelőadásához is több jutalomra feltétlenül érdemes hozzászólás érkezett. A rádió itt is felemelte a szokásos jutalomösszeget és három helyett négy jutalmat osztott ki. A 100 pengős jutalmat Nagy László eleki állam elemi iskolai igazgató hozzászólása nyerte el. 80 pengő jutalomban részesült Harsányi István dr. gimnáziumi tanár (Sárospatak). A két 50—50 pengős jutalmat Kéry István közgazda, munkaszolgálatos szakaszparancsnok (Székesfehérvár) és Soós Ervin (Kassa) hozzászólásai nyerték el. A jutalmakat a rádió a közeli napokban postán küldi szét a nyerteseknek. A legközelebbi vitaelőadás hétfőn, január 29-én, délután lesz 6 óra 50 perces kezdettel. Kovrig Béla dr. egyetemi magántanás és Vargha Gyula folytat vitát arról a kérdésről, hogy „Javul-e a munkásember sorsa?" E vitaelőadás hozzászólói közt is jutalmakat oszt szét a rádió.

— **Milyen találmányok küldhetők be a honvéd légierők parancsnokságához?** A honvéd légierők parancsnoksága közli: „A honvéd légierők parancsnokságához naponta érkeznek oly találmányok és elgondolások, amelyek teljesen naivak és minden szakértelmet nélkülöznek, továbbá olyanok, amelyek műszakilag megvalósíthatatlanok vagy megvalósíthatók ugyan, de már megfelelő formában meg is valósították. Ezeknek áttanulmányozása szakközegeinknek egyéb fontos munkájuk mellett igen sok felesleges munkát ad. Ezért ezúton értesítjük az érdekelteket, hogy a mai naptól kezdve csak az olyan találmányokkal fogunk érdemileg foglalkozni, amelyek repülővonatkozásban valóban újítást jelentenek, a részletes számításokat és terveket, valamint a mintapéldány gyakorlati kipróbálásának eredményeit szakszerű összeállításban tartalmazzák. Mintapéldányok elkészítésével, továbbá a találmányok anyagi támogatásával nem foglalkozunk. A fenti követelményeknek meg nem felelő találmányokat érdemi elbírálás nélkül félretesszük minden további felelősség vállalása nélkül."

— **Öngyilkosság.** Szerdán délelőtt Viday Sándor, a Nemzeti Bank felülvizsgáló tisztviselője az Irányi-utca 21-es számú házban lévő lakásán mellbelőtte magát. A mentők sulyos állapotban szállították szanatóriumba. Viday már hosszabb idő óta betegeskedett s elölötti elkeseredésében határozta el, hogy megválik az élettől.

— **A külügyi társaság angolnyelvi tanfolyama.** A külügyi társaság kebelében működő British-Hungarian Society védősége mellett tizenhárom éve fennálló angolnyelvi tanfolyamok a második félévben is a Bólyai-gimnázium épületében nyilnak meg (V. Markó-utca 18—20). Beiratások január 29-től február 3-ig délután 5—8 óra között a gimnáziumban. Beiratási díj az egész félévre 10 pengő. Tandíj nincs. Bővebb felvilágositást szóbelileg ad az igazgatóság.

— **Előadások az olasz alkotmányról.** Carle Alberto Biggini pisai egyetemi tanár az olasz alkotmányról előadássorozatot tart a budapesti olasz kulturintézetben (IV. Eskü-út 6). Az előadások január 25-én, 26-án és 27-én, azaz csütörtökön, pénteken és szombaton mindig délután hat órakor kezdődnek. Érdeklődőket szívesen lát a kulturintézet igazgatósága.

x **Háziasszonyok figyelmébe.** A katolikus háziasszonyok országos szövetsége az elektromos müvekkel karöltve főzőtanfolyamokat rendez a IV. Eskü-út 5. szám alatti ujonnan berendezett villamos konyhában. A tanfolyamok 6—6 hétig tartanak külön a kezdők, külön a haladók számára. A résztvevők megtanulják a polgári konyhának megfelelő ételek készítését. Ezenkivül külön tanfolyam keretében a háziasszonyok és kenyérkereső nők elsajátíthatják a gyorskonyha ételeinek készítési módját. A tanfolyamok február első felében kezdődnek. Jelentkezni lehet a katolikus háziasszonyok szövetsége VIII. Mária-utca 7. sz. I. em. 15. sz. alatti központi irodájában, valamint az elektromos müvek összes bemutató helyiségeiben.

— **A vasuti forgalom már csak néhány vonalon szünetel.** A Máv igazgatósága közli, hogy a hóakadályok miatt a forgalom ezidőszerint még a következő vonalakon szünetel: Türje—Balatonszentgyörgy, Szabadbattyán—Tapolca, a székesfehérvár—celldömölki vonalon Székesfehérvár és Várpalota, valamint Veszprém külső és Herend állomások között, a győr—veszprém—alsóörsi vonalon Eplény, Veszprém külső és Veszprém-Alsóörs állomások között. A helyreállítási munkálatok mindenütt folyamatban vannak.

— **Eltemették Kosutány Ignác professzort.** Szeged tudományos és társadalmi életének impozáns részvéte mellett temették el szerdán délután Kosutány Ignác professzort, a január 20-án 89 éves korában elhunyt nagynevű egyházjogászt. Kosutány 1851-ben született Mátészalkán, pályáját a pesti törvényszéken kezdte, majd a pécsi és a pozsonyi jogakadémián lett tanár. 1900-ben az egyházjog rendes tanárává nevezték ki a kolozsvári egyetemre, ahol később a rektori méltóságban is működött. Innen került a szegedi tudományegyetemre, s ott mint az egyetem tanára, dékánja, majd rektora fejtett ki értékes munkásságot.

— **Meghosszabbították a kárpátaljai területeken lakó nyugdíjasok jelentkezési határidejét.** A hivatalos lap mai számában megjelent 560/1940. M. E. számú rendelet szerint a kormány a kárpátaljai területeken lakó állami és önkormányzati nyugdíjasok, özvegyek és árvák igazolási és ellátásmegállapítás iránti kérelmének előterjesztésére a 11.000/1939. M. E. számú rendelettel az 1940 január 31-ik napjában megállapított határidőt az 1940 március 15-ig meghosszabbította.

— **A magyar élet pártja józsefvárosi fiatal választóinak szervezete** nagyválasztmányi ülést tartott, amelyen Füredy Lajos értekezett érdekes gazdasági és szociális problémákról. Megállapította, hogy a multtal szemben szociális téren jelentős haladás történt s kifejtette, hogy a kormányzat az utolsó öt év szociálpolitikai intézkedéseit összhangba tudta hozni a termelés többi érdekével. Nógrády Tibor elnök, Piller Lajos és Szentirmay Márton hozzászólása után az ülés véget ért.

— **Műsoros teadélután a finnek javára.** A Mansz központi leányköre a finnek javára jólsikerült teadélutánt rendezett, amelyen Tóbiás Kornél dr. miniszteri osztálytanácsos „Finnország, a tavak országa" címmel tartott előadásában ismertette Finnország nagyobb városait, természeti szépségeit és a sajátos északi kulturát. Mányoky Vilma tanárnő a finn nők nemzetvédelmi szervezettségéről adott értékes beszámolót. A teadélután teljes bevételét eljuttatják a finn követséghez.

Halálozás

Fáyliss Géza dr. okl. mezőgazda, állampénztári tiszt Beregszászon 39 éves korában elhunyt. Temetése január 26-án, pénteken délután fél 4 órakor lesz Budapesten a farkasréti temető ravatalozójából.

Fettl Lipótné, gimnáziumi tanár özvegye Budapesten elhunyt. Temetése pénteken, január 26-án délután fél 4 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából.

Szőke László 61 éves korában Tatabányán elhunyt. Nagy részvéttel temették el az ottani bányaközségi sírkertben.

Sportversenyek

Ismét versenyez Nurmi

Helsinki, január 24.

Mäki, a világ mai legkiválóbb távfutója és *Nurmi,* minden idők legnagyobb futója, hétfőn este hajóval útrakeltek Amerika felé. Mäki az ujságíróknak adott nyilatkozatában kifejtette, hogy hazafias kötelességből vállalkozott erre az útra Nurmival egyetemben. Mindketten bemutatókat futnak majd Amerikában a legkiválóbb futók ellen s a Finnország érdekében végzendő propaganda mellett versenyeik bevételét is a finn hadsereg felszerelése javára adják. A világrekorder úgy nyilatkozott, hogy kimerítő katonai szolgálata ellenére is rövidesen visszanyeri jó formáját, csak egyelőre még azt nem tudja, hogy milyen távokon fog futni. *Mäki legszivesebben 5000 és 10.000 méteren indulna, de megjegyezte, hogy akár 100 m-es futásban is indul, ha ezzel szolgálatokat tehet hazájának.* Nurmi megrendülten hangoztatta: *sosem hitte volna, hogy valaha is újra fel kell húznia a szegescipőt.* Öregedő napjaira is örömmel tér vissza a versenypályára s akárcsak Mäki, ő is úgy nyilatkozott, hogy teljesen mindegy: 1. mérföldet, avagy marathoni távot fut, ha ezzel hozzájárulhat hazája sorsának jobbrafordulásához.

Sportkicsek

() **Az FTC az esélyese az ökölvivó csapatbajnokságnak.** Az ökölvivó csapatbajnokság döntőjének mezőnye már kialakult. A legjobb négy küzdelmében vasárnap az FTC a Beszkárttal, a BTK a B Vasutassal csap össze a Városi Színházban. A szakértők a legkiválóbb gárdával rendelkező FTC-ben látják a csapatbajnokság győztesét. A zöldfehérek, hagyományos balszerencséjükre való hivatkozással, nem biznak ennyire sikerükben. Intő példa a ferencvárosiak előtt, hogy a legutóbbi két esztendőben is a bajnokság küszöbén állottak s az utolsó pillanatban mégis elestek tőle. Tavaly például már biztos győztesnek látszott a Fradi, amikor váratlan vereséget szenvedett a Beszkárttól s most vasárnap ismét a Beszkárttal találkozik a szorítóban. Pompás harcot igér a magdolnavárosiak és a vasutasok összecsapása.

() **Az olasz Beccali ötödik lett Amerikában.** A napokban rendezett bostoni fedettpálya atlétikai versenyen az egy angol mérföldes futásban indult Beccali, az olasz olimpiai bajnok is, kísérlete azonban nem járt sikerrel. Nagy meglepetésre Wenske győzött 4:13.1 p-s idővel Sunningham előtt, aki után Rideout és San Romani következett. Beccali messze hátul, ötödikként futott a célba.

A testőrség spanyol lovasiskolájának ujabb bemutatói

Ma már európai viszonylatban is kitünő csengésü a testőrség spanyol lovasiskolájának a neve. Együtt emlegetik a kultúrállamokban a világhirre szert tett bécsi spanyol lovasiskolával, amely a lovassportnak ebben a legszebb, legúribb, legnehezebb ágában az elérhető tökély színvonalára fejlesztette müvészetét. *A magyar testőrség spanyol lovasiskolája idegen szakértők elfogulatlan véleménye alapján is méltó versenytársa a bécsi lovaskultúrának.* A szakközönség emlékezetében még élénken él a spanyol lovasiskola 1938. évi bemutató előadásainak felejthetetlen sport és erkölcsi sikere. Azóta mind tudásban, mind a lóállományban tovább fejlődött a testőrség iskolája s valóban elmondható, hogy elérte a klasszikus lovasmüvészet legfelső fokát.

A testőrségi lovasiskola **január 27-én és** 28-án, szombaton és vasárnap két bemutatót tart a nemzeti lovardában. A nagy érdeklődést kiváltó bemutatók müsorának keretében rendezi szokásos tavaszi nagy sportünnepélyét a nemzeti lovarda. A legkiválóbb úrlovasokon kivül világhirü lovastisztjeink és úrlovasnőink java is szerepel. Hogy csak néhányat említsünk, elég *Pados* Gusztáv tábornok, a neves olimpiai lovas, továbbá az úrlovasnők közül a norvég *Johnson Gudrun* kisasszony, vitéz *Cseh* Kálmánné, *Derka* Clarisse, *Fáy-Halász* Ida és *Szabó* Edit neveire utalni. A jegyeket a nemzeti lovarda pénztáránál lehet előre megváltani; tribünjegy 2 pengő, páholyülés 3 pengő.

Serleg- és tiszteletdijazások a Hungária evezősegyletben

Nagymultú evezősegyletünk, a Hungária EE most tartotta díjkiosztó vacsoráját, amelyen az évben legeredményesebb munkát végzett klubtagokat részesitették jutalomban. A népszerű hungaristák eredményes tevékenységét mi sem bizonyitja jobban, mint a kiosztásra került sok serleg, tiszteletdij és érem. Lássuk hát, kik voltak 1939-ben az egylet legszorgalmasabb tagjai!

Mödlinger Henrik bizonyult a klub legfáradhatatlanabb tagjának, amennyiben tavaly 2037 kilométert abszolvált versenyek, illetve evezős kirándulások keretében. Serleggel jutalmazták.

Az egylet szempontjából legértékesebb sportbeli eredményt a nyolcas válogatottban szereplő *Czike* Gyula, *Győri* Károly, *Inotai* Ákos, *Mamusich* Tibor dr. és *Molnár* László érték el, akik öt kis serleget kaptak „Legtöbbet a Hungáriáért 1939-ben" felirással. *Farkas* István a HEE ezüstérmét kapta a bécsi főiskolai világbajnokságokon kiverekedett bajnoki címéért. *Bauer* Ágoston, *Mödlinger* Henrik, *Szabó* Sándor és *Téri* Árvéd, mint a kiegészítő négyes tagjai egyleti bronzérmeket nyertek. Az egyleti élet fellendítésében szerzett érdemei jutalmául ezüst éremmi tüntették ki *Jaskievicz* Iványt. *Török* Zoltán dr. edző, *Ballya* Hugó dr., *Kaposy* Imre, *Szabó* László és *Szendey* Antal, a Pannonia evezősklub válogatottjai az egyletekközti harmónia és sportbarátság szép bizonyságául ugyancsak öt remekmívü serleget kaptak „A győztes válogatottaknak a Hungária" felirással. *Mórich* Ervin ugyancsak szép serleget kapott értékes munkásságáért.

A csütörtöki ügetőversenyek

A Kerepesi-úti ügetőversenypályát sikerült megtisztitani a hótömegtől, ügyhogy *a csütörtökre hirdetett versenyeket zavartalanul lebonyolithatják.* A kilencfutamos müsor legkiemelkedőbb eseménye a nemzetközi verseny. Jelöltjeink:

I. futam. Trieszti-díj. *Ezres — Pungyor — Nelly.*

II. futam. Kettesfogatú **úrkocsisverseny.** *Nem jelölünk.*

III. futam. Nemzetközi verseny. *O-ha — Doba — Jónás-hajtás.*

IV. futam. Gépies-hendikep. *Jónás — Oculi — Perun.*

V. futam. Bandi-díj. *Czinka Panna — Vérta — Gábor.*

VI. futam. Hendikep. *Napsugár — Good Trott — Bajadére.*

VII. futam. Somló-díj. *Marczi — Bimbi — W. Aladár.*

VIII. futam. Hendikep. *Willy — Zeppelin — Ali.*

IX. futam. Kétegyháza-díj. *Lenke II. — Urfi.*

A versenyek délután fél 3 órakor kezdődnek.

*

() **Három új keresztény könyves a BÜE-ben.** A BÜE miniszteri biztosa közli, hogy Duma Jenő, Kovács Lajos és Zalay Béla könyveseknek 1940 február 1-től az év végéig terjedő időre az ügetőüzemben érvényes bukmékeri engedélyt adott. A vonatkozó megállapodást az érdekeltek csütörtökön irják alá.

Kisszakasz

A Kisszakasz milliméter sor ára 40 fill. Legkisebb hirdetés (10 mm) 4 P. Álláskeresőknek 50% kedvezmény

Levelezés

Francia négyes visavi! negl.... nem tőlem, hanem akit **szeretek,** imádok, örökké várok, milliószor csókolok, **attól** függ minden.

Magánnyomozó

Dr. Békési Tibor ny. rendőrkapitány, **magánnyomozó,** Erzsébet-körút 17. Tel.: 223-802

Nemesség

Nemesség kutatását, őskutatást, belügyi igazoltatását, névváltoztatást, címerek megfestését vállalja: **Heraldika,** Gróf Károlyi-utca 14.

Butor

BUTOR és TEXTIL keresk. rt., Liszt Ferenc-tér 5. **Egy helyen, egy számlán** Hálók, ebédlők, kombináltak. Teljes lakberendezések, szőnyegek, függönyök, kelengyék. — **Kényelmes, hosszú folyószámlahitel.** — Vidékre díjtalan képes árajánlatot küldünk.

NAGY SÁNDOR 26 Károly-körut

Gyönyörü új és használt mübútorok, márkás hálók, ebédlők, úriszobák, bőrgarnitúrák, styl-szalónok, irodabútorok, csodás kombinált berendezések. Nagy Sándor, Károly-körút **26.** Városháznál.

BUTORMAGAZIN Mária-utca 48 Részletre is

Használt hálók 150-től, telehálók 240-től, luxuskivitelben 300-tól. Használt ebédlők gyönyörű fazonokban 170-től, luxuskivitelben 300-tól. Használt kombinált berendezések 260, komplett új kombinált 315-től. Használt konyhák. — Használt berendezéseket veszünk.

Részletre komplett hálók

kombinált szobák Modern Bútornál, Baross-utca 42.

NINCS FÉNYES KIRAKAT,

olcsón kis részletre, konyha, szalon, matrac, recamier, hálók, kombinált berendezések kaphatók Károly-körút 16. udvarban

Használt butorok

kitünő karban, legolcsóbban, részletre is: Bútorüzlet, Klauzál-utca 26.

SZINES KISIPARI BUTORTERMÉKEK óriási választékban. Konyha, kombinált és hallberendezések, kitünő minőség, olcsón, fizetési kedvezménnyel is. Csak **NAGYMEZŐ-UTCA 12**

Vétel, eladás

Irógépek újak, 2 évi részletre is kaphatók. Használt és újjáépitett irógépek eladása és cserélése. — Irógép-kellékek, karbantartások, szakszerű javitások. **KELEMEN JÓZSEF** irodagépszaküzlete, **Szolnok,** Barossutca 13. Őskeresztény cég — A Baross-Szövetség tagja

ARANYAT, FOGARANYAT

EZÜSTÖT, BRILLIÁNST és **ZÁLOGJEGYET** mindenről legmagasabb árban vesz **Baross-ékszerház,** Baross-utca 83. Telefonszám: 13-47-70.

Zálogcédulát, aranyat, ezüstöt, brilliánst legdrágábban vesz **SINGER I.,** Egyetem-utca 11

SÍLÉCEK mélyen leszállitott áron Nedelkó utódainál, **IV., Gerlóczy-u. 11.** Városházánál.

MOZISZÉKEK KERTISZÉKEK, hajlitott kávéházi és karosszékek, használtak, olcsón kaphatók: **ROSENFELD,** Népszinház-u. 31.

Ruházkodás

Csodálatos árakat fizetek használt férfiruhákért, zálogcédulákért. Fischbein, Dob-utca 25. Telefon **13-54-22.**

Hangszer

BÖSENDORFER, Förster, Ehrbar, Stingl, Lauberger, Öser, stb. zongorák, pianinók, húszpengős részletre: FENYŐNÉ, Erzsébet-körút huszonhat.

Szobát keres

KÖZTISZTVISELŐ HÁZASPÁR FEBRUÁR ELSEJÉRE butorozott szobát keres XI. kerületben. Telefon: 268-166, 2-től 5 óráig.

Ingatlan

Rákospalotán házhelyeim nagy választékban, sürgősen, olcsón eladók, részletre is. **Közvetitőt** díjazom. Budapest, Éva-utca 19, Király-u. 1. öt órakor. Grünspan.

Hirdessen a KISSZAKASZ-ban!

Esetleg Budapesten tartják meg az európai japán nagykövetek értekezletét

Belgrád, január 24.

A *Politika* értesülése szerint *az európai államokban akkreditált japán nagykövetek és követek február elején közös értekezletet tartanak.* Hasonló értekezletet már kétízben tartottak, mégpedig Olaszországban és Törökországban. *A mostani értekezlet színhelye Zürich, Budapest vagy Belgrád lesz.*

A Politika értesülése szerint az értekezleten előreláthatóan szóváteszik az Egyesült Államok, Olaszország és a Vatikán békeakcióját, amelyhez állítólag Japán is csatlakozni kíván.

CSEMEGE ALMÁT

válogatott fajtákból, **fagymentes csomagolással** bruttó **20 kg-os** postaládákban **9 pengő 50 fillérért** szállít **LÁNG KÁROLY** okleveles gazda gyümölcskertészete, **ZEMPLÉNAGÁRD.** (Postaportó filléres csomag díjszabása szerint!)

— **Hóman Bálint mondja a Gömbös Gyula emlékserlegavató beszédet.** A husz évvel ezelőtt megalakult nemzetvédelmi egyesületek sorozatos ünnepségeket rendeznek 1940-ben, megalakulásuk kétévtizedes jubileumán. Az ünnepségek közül kimagaslik a társadalmi egyesületek szövetségének január 31-én tartandó jubileuma, amely alkalommal Pest vármegye székházában diszközgyűlést és zászlóavatást rendeznek. A diszközgyűlés megnyitóját Uzdóczi-Zadravetz István ny. tábori püspök, a Tesz országos elnöke, az ünnepi beszédet pedig Tasnádi Nagy András, a képviselőház elnöke mondja. A zászlóavatást is Uzdóczi-Zadravetz István püspök végzi. Ugyanaznap este a Gellért-szálló márványtermében emlékvacsorát rendeznek, amelyen felavatják a Gömbös Gyula emlékére alapított serleget. A serlegavató beszédet Hóman Bálint kultuszminiszter tartja. A diszvacsorán felszólal vitéz Endre László dr., Pest vármegye alispánja is. A szövetség huszéves munkájáról Szörtsey József ad beszámolót.

Báli idényre óriási választék különleges estélyi- és fényi lakkcipőkben

Münchengrätzi nél, Kossuth Lajos-u. **10.**

— **Evangélikus gyülekezetek egymásért.** Fontos és példaadó elhatározásra jutott a budapesti evangélikus egyházmegye lelkészeinek és gondnokainak értekezlete. A számvevőszéki jelentésből megállapítván, melyek az egyházmegyének azok a gyülekezetei, ahol a magasabb egyházközületi tartozások veszélyeztetik az egyházközségek anyagi egyensulyát, kérést intézett a jobb körülmények között élő társgyülekezetekhez, vállalják magukra e közterheket hat éven át. Igy lehetségessé válik, hogy a megsegített egyházak kellő ellenőrzés alatt törleszthessék felszaporodott adósságaikat és ismét meg tudjanak felelni kötelezettségeiknek. Kemény Lajos, az egyházmegye esperese örömmel jelentette be az érdekes és szokatlan egyházi eseményt s azt a reményét fejezte ki, hogy más egyházmegyék is felbuzdulnak a kezdeményezésen és az erősebb gyülekezetek testvéri áldozatkészséggel gondoskodnak a gyengébbekről.

— **Megfagytak a hóviharban.** Miskolcról jelentik: Kovács Bertalan gömbösfalvai földműves vadászatról hazatérőben nagy hóviharba került és eltévedt. Hozzátozói másnap reggel megfagyva találták. Szilvási Imre 82 éves hejcei napszámos Abaujszántóról hazafelé menet a hóviharban megfagyott.

Keresünk gyakorlattal biró könyvelési férfi tisztviselőket

(szaldakontistákat) **németül tudók előnyben**

Ajánlatokat részletes életleirással és fizetési igények megjelölésével „Csak őskeresztény jön tekintetbe" jelige alatt **Haasenstein és Vogler r. t.** Dorottya-u. 8. továbbit.

— **Megdrágult a koporsó.** A főváros közegészségügyi bizottságának ülésén elhatározták, hogy 320.000 pengőt fordítanak a közkórházak tatarozására. Vita nélkül tudomásul vették, hogy a szerződéses koporsók előállítási árát öt százalékkal emelik. Salamon Géza tanácsnok informálta a bizottság tagjait arról, hogy Budapest területén a hó átlagos magassága 65 centiméter, mennyiségben mintegy 6 millió köbméter. A szerdai napon 12.000 hómunkás dolgozott az eltakarításon, 52 lófogatú és 19 motoros eke, a villamos- és autóközlekedést biztositották.

— **A hypochondria** mindazon eseteinél, amelyeket az elégtelen bélürülés és esetleg aranyeres bántalmak idéznek elő, a természetes **„Ferenc József"** keserüvíz — reggelenként éhgyomorra egy-egy pohárral bevéve — kitünő szolgálatot tesz. Kérdezze meg orvosát!

— **A kormányzóné Barthus Irén iparművésznő előadásán.** Az iparművészeti társulat rendezésében szerdán este Barthus Irén iparművésznő „Nemzeti öntudat a magyar nő öltözködésében" cimmel tartott előadást a pesti Vigadóban. Az előadáson megjelent vitéz nagybányai Horthy Miklósné, ott volt továbbá vitéz Keresztes-Fischer Ferencné, Hóman Bálintné, Fáy Istvánné, Say Géza miniszteri osztálytanácsos és még sok más előkelőség. Ohmann Béla szobrászművész megnyitó szavaiban hálás köszönetet mondott a kormányzónénak azért a szeretetért, amellyel a mai nehéz időkben nemcsak a képzőművészetet, hanem az iparművészet ügyét is felkarolja. A közönség lelkesen ünnepelte a főméltóságú asszonyt, majd Barthus Irén tartotta meg előadását. Utalt arra, hogy még ma is sok nő kizárólag a párisi divatot követi. Régebben minden nemzetnek saját divatja volt s nálunk is a mult század közepéig tartott a magyaros ruhák divatja. Ma már öntudatos munkával sikerült elérni, hogy a magyaros divat ismét népszerű lett. Ez a divat izléses, észszerű és dekorativ, éppen ezért remélni lehet, hogy Budapest a vezető divatvárosok közé emelkedik. Az előadás után ötven magyaros ruhamodellt mutattak be nagy tetszés mellett.

Befutta az utat a hó

(Közlekedési akadályok miatt a képviselőház szerdán nem tartott ülést)

(Pintér Jenő rajza)

JELÖLTEK, ÖNJELÖLTEK: Hiába, sehogyse lehet oda jutni, pedig azt hittük, hogy mégis csak bekerülünk, majd ha fagy...

— **Uj kormányfőtanácsosok.** A kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére Andó László dr. államvasuti igazgatóhelyettesnek, Hamary Géza dr. államvasuti üzletigazgatónak, Gebauer Béla és Bárány Béla államvasuti igazgatóhelyetteseknek értékes és eredményes munkásságuk elismeréséül, továbbá Balás Elek dr. és Boda Gyula dr. ügyvédeknek a közélet terén szerzett érdemeik elismeréséül a kormányfőtanácsosi cimet adományozta.

— **Lezuhant és kigyuladt egy amerikai katonai repülőgép.** Newyorkból jelentik: Az amerikai hadsereg egyik hárommotoros repülőgépe a kaliforniai Boxspringnél lezuhant és kigyuladt. A gép a Monteny közelében folytatott gyakorlatoktól tért vissza. A szerencsétlenség valószinüleg annak a nagy viharnak tulajdonitható, amely megbénította a délkaliforniai polgári repülőgépforgalmat és 38 katonai repülőgépet, amely a hamiltoni repülőtértől Marschfield felé haladt, Bakersfieldnél leszállásra kényszerített. A szerencsétlenül járt repülőgép nem tartozott ezekhez a gépekhez. A bombavető repülőgép legénységének négy tagja halt meg: két hadnagy, egy őrmester és egy közlegény. A legénység másik két tagja, egy őrmester és egy közlegény ejtőernyővel épen földet ért.

— **Elveszett 160 darab osztálysorsjegy.** Weiner Károly sorsjegyárus bejelentette a főkapitányságon, hogy az egyik 3-as jelzésű villamoson szerdán délelőtt 11 óra tájban elvesztett egy papircsomagot, melyben 160 darab osztálysorsjegy volt összesen mintegy 5000 pengős eladási árban. A tisztviselő elmondta a detektiveknek, hogy a Véső-utcai megállónál szállt fel a 3-as villamoskocsira, amellyel a Váci-úton keresztül a Nyugati-pályaudvarig utazott. Az is lehetséges, hogy a sorsjegyeket ellopták tőle. A sorsjegyek a február 6-án kezdődő ötödik osztály huzásaira érvényesek. A károsult az esetleges megtalálónak illő pénzjutalmat helyezett kilátásba. A sorsjegyeket egyébként nyereség esetére azonnal letiltották.

— **Ungváron inséglakásokat építenek.** Ungvárról jelentik: A téli és tavaszi inségmunkák részére 210.000 pengő áll Ungvár város rendelkezésére. Ebből az összegből elsősorban inséglakásokat építenek 40—50 család elhelyezésére, akik még mindig a csehek által létesitett vagonlakásokban élnek. A téli inségmunkák még nem kezdődtek meg, mert a munkákra alig van jelentkező. Ez azzal magyarázható, hogy ma Ungváron sokkal több a munkaalkalom, mint az elmult években volt.

Elsülyedt egy dé'szláv torpedózuzó

Belgrád, január 24.

A *Ljubljana* délszláv torpedózúzó szerdán délután öt óra után a sibeniki (sebenicoi) kikötőben tengeralatti sziklába ütközött és elsülyedt. A szerencsétlenséget megelőzően a hajó a kikötő bejáratánál manőverezett a *Beograd* és a *Zagreb* torpedóhajókkal együtt. A hatóságok azonnal megindították a vizsgálatot és csendőrzárólánccal vették körül a kikötőt. Ugy tudják, hogy az áldozatok száma nagy.

Irógép részletre, kedvező feltételekkel

Készpénzért nagyon olcsón!

Kovács Aladár Budapest, VII., Nagyatádi Szabó (Kertész)-utca **46** Telefon: 142—861.

— **Kitüntetések.** A kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére vitéz görgői és toporci Görgey László dr. felsőházi tagnak a közélet terén szerzett érdemei elismeréséül, Oltay Károly egyetemi tanárnak, az egyetem ifjúsági jóléti irodája vezetőjének az ifjúság egyetemi képzése és a felcőoktatás terén szerzett érdemei elismeréséül, Benisch Arthur dr. nyugalmazott tanügyi főtanácsosnak több évtizeden át kifejtett értékes munkássága elismeréséül a magyar érdemrend középkeresztjét, Mihálkovics Miklósnak, a székesfővárosi vízművek nyugalmazott helyettes vezérigazgatójának három évtizedet meghaladó időn át teljesitett értékes munkássága elismeréséül a magyar érdemrend tiszti keresztjét adományozta.

30 év óta

birja a Darmol sok millió ember bizalmát. Ez a legjobb bizonyiték, hogy a Darmol milyen jól bevált hashajtószer. – Székrekedés ellen a jó és kedvelt hashajtószer, a **DARMOL**

— **A tiszamarosi választás a közigazgatási bíróság előtt.** A közigazgatási bíróság Borsos Endre-tanácsa szerdán tárgyalta a tiszamarosi egyéni választókerületben országgyűlési képviselővé választott vitéz Várady László mandátuma ellen Dukay Lukács és társai által beadott panaszt. Pfeiffer Zoltán dr., a panaszosok jogi képviselője a választásnak Eckhardt Tibor javára való kiigazitását kérte. Schubert Zoltán dr., a panaszlott jogi képviselője a panaszirat visszautasitását indítványozta alaki okokból. A közigazgatási bíróság rövid tanácskozás után megkezdte a panasz érdemi tárgyalását. Pfeiffer Zoltán dr. arról beszélt, hogy a szavazatok összeszámlálása alkalmával Eckhardt Tibor javára leadott ötszáznál több szavazatot Várady László javára irták. Ötömössy Zoltán dr. előadóbíró közölte, hogy a közigazgatási bíróság már átvizsgálta a szavazatokat egy kerület kivételével, amelynek iratai elvesztek és megállapította, hogy Várady László javára egyetlen esetben sem történt elírás. A petició tárgyalását csütörtökön folytatják.

CSILLÁRBÉRLET csak **VOGEL**-nél

Vétel esetén a bérleti dijat beszámitjuk.

Károly-körút 28. Mária Terézia-tér 1.

— **Az Oti orvosi tanácsa a tuberkulózistörvénytervezetről.** Az Oti központi orvosi tanácsa legutóbbi ülésén foglalkozott a gümőkór és nemibetegség elleni védekezésről szóló törvénytervezettel, amelynek intencióit helyesnek és szükségesnek tartja. A gyakorlati kivitel tekintetében azonban az orvosi tanács aggályát fejezte ki az Oti-biztositottak érdekei, valamint az orvosi érdekképviselet szempontjából. Sérelmesnek jelölték meg azt, hogy a fertőzésnek leginkább kitett orvosokról a tervezet szerint gondoskodás nem történik.

Sebészorvos keresteltik február végére

főútvonalon lévő vidéki magánkórházhoz vezető sebészorvos helyére, lakás, ellátás és fix fizetéssel. Ajánlatokat „Sebészorvos" jeligére **Blockner J.** hirdető irodájába, Budapest, Városház-utca 10. szám.

— **Lesodorta a szélroham a háztetőn havat söprő házmestert.** Székesfehérvárról jelentik: Kovács Gábor házmester kétemeletes ház tetejéről a havat söpörte le. Közben a hirtelen jött széláramlat lesodorta a háztetőről. Szerencsére a háztetőről letakarított hókupacra esett és igy az ijedtségen kivül egyéb baja nem történt.

Házasság

Hermándy Makkát (Békéscsaba) eljegyezte *Hankovszky* Iván tüzérfőhadnagy (Szolnok).

Bartha Lánló

festőművén

A művén festői Zorna Zaina 2 elemzése.

Úi Tü Zö.
1989 ápr. 20.

Holdtölte

pezést feltalálták,
áfus azonnal egy-
g az aktfotográfia
en esztendő során
orlátlan lehetősé-
Mozgásterét első-
lom túlzott érzé-
zhetjük álszemé-
pmutatásnak is)
akkor éppen ezek
k, ezek biztosítot-
sát. Elsősorban
elen, a mezítelen-
ábrázoló aktfény-
, arattak sikert.
lyek a mindenre
llt a képzőművé-
ózokba állítva mu-
ltve fel főleg a fér-
. A *Pin up 1900* cí-
bumból választott
forduló ízlésvilágát
nyképek között ta-
setlent, az ízlésha-
zépen megformáltat
jellemző azonban
vezet, a mai szem-
testtartás és arcki-
nehéz elképzelni,
ér hajadonok vala-
olták az érzékeket.

GERA MIHÁLY

Bartha László, Munkácsy-díjas festőművész

Megnyílt a Műcsarnokban az Orsz. Képzőművészeti Kiállítás. Szembetűnő, hogy minden műhely, függetlenül a helységtől, számos új árnyalat jegyében lép a porondra. Kurucz D. István, Bartha László – és még több alkotó – művei jelzik, hogy mindenütt az országban a legmagasabb szintre törekednek. – Igazán inspiráló Bartha László mértékadó részvétele.

Losonci Miklós: Országos Képzőművészeti Kiállítás.
Zalai Hírlap, 1984. márc. 31.

Bartha László, festő

L: Deim Pál

Vadas József: Tárt kapuk

12

Élet és Irodalom Bp. 1985 ápr. 12. XXIX/15

BARTHA László (festőművész)

BERTALAN Lajos: Bartha László művészetéről. = Vasi Szemle, XXXIX. évf. 1. sz. 1985. 54-59.p.

Barthus Irén

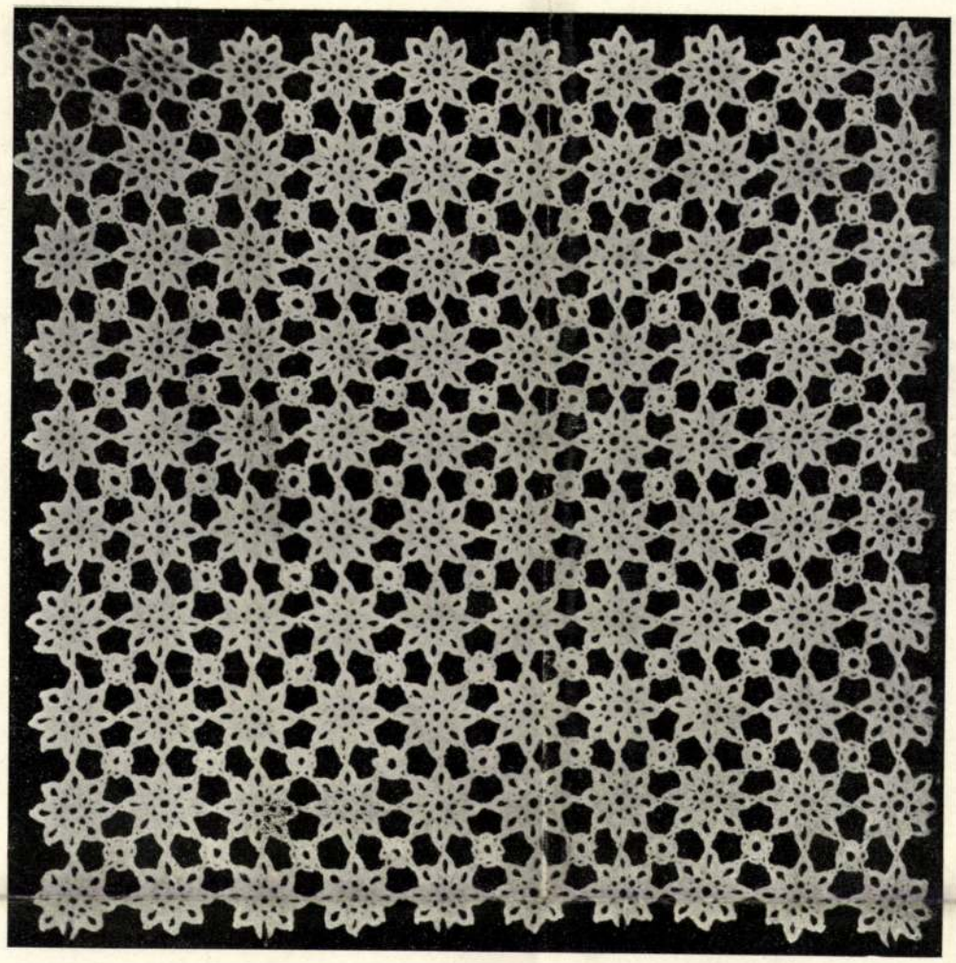

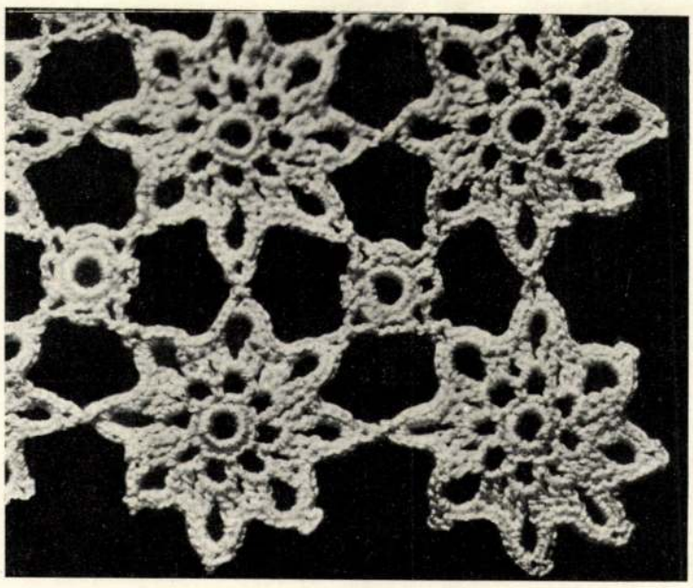

Horgolt csipke és annak részlete. Tervezte és készítette Biczó Judith. — Gehäkelte Spitze und Detailansicht derselben. Entworfen und verfertigt von Judith Biczó. — Crochet-lace and detail-view of the same. Designed and made by Miss Judith Biczó.

Foto : Wachter Klára

Magyaros női ruhák. Barthus Irén tervei. — Damenkleider in ungarischem Styl, von Irene Barthus. — Ladies' dresses in Hungarian style. Designs by Miss Irene Barthus.

Barthus Irén

l.

Orsz M. Iparmkongr

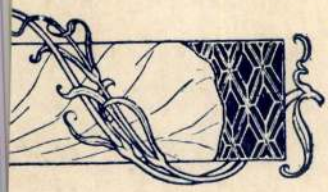

Hetési hímzett férfiing eleje. — Vorderteil eines gesticken Herrenhemdes aus Hetés. — Breast-part of an embroidered man's shirt from Hetés.

Balra: Magyaros női ruha. Just Krisztina terve. Jobbra: Magyar estélyi ruha. Barthus Irén terve. (Foto: Wachter Klára). — Links: Damenkleid in ungarischem Styl. Entwurf von Christine Just. Rechts: Ungarisches Abendkleid. Entwurf von Irene Barthus. (Photo: Klara Wachter). — To the left: Lady's dress in hungarian style. Design by Miss Christine Just. To the right: Hungarian evening-dress. Design by Miss Irene Barthus. (Photo: Claire Wachter).

Muskátli 1940. 18. l.

Barthus Irén

Pesti Hírlap 1940. jan. 25

— **A magyar ruha ünnepe.** Az Országos Iparművészeti Társulat már régóta igyekszik kiállításokkal és előadásokkal fokozni a közönség érdeklődését a magyar iparművészet és műipar iránt. Különösen a magyaros öltözködés érdekében tesz sokat. Ennek a gondolatnak jegyében folyt le az az előadás és ruhabemutató is, amelyet szerdán este rendezett a társulat a Pesti Vigadóban. Az esten *Barthus Irén* iparművésznő szerepelt „Nemzeti öntudat a magyar nő öltözködésében" című előadásával. Még ma is igen nagy azoknak a nőknek a száma, mondotta, akik Párist követik a divatban. Régen minden nemzetnek saját öltözködési módja volt, amelyre büszkék voltak hölgyeik. Nálunk is egészen a mult század közepéig megmaradt a magyaros jelleg a nők és férfiak ruházatán. Ma már sikerült elérnünk, hogy hölgyeink érdeklődnek az igazi magyaros divat iránt. De joggal, hiszen egyesíti ez magában az izlést, az észszerüséget és a pompás megjelenést. A külföld is meleg érdeklődéssel fordul a magyaros motivumok felé és remélhetjük, hogy Budapest rövidesen divat terén is vezető várossá emelkedik. Ezután került sor a pompás ruhabemutatóra, amelyen ötvennél is több mintát mutattak be a közönségnek. Estélyi, délutáni és utcai ruhákat láttunk izléses, modern és mégis megkapó magyaros díszekkel. A bemutatót ifj. *Richter Aladár*, az Iparművészeti Társulat kiállítási bizottságának elnöke végezte, míg a színpad és a külső díszítés *Strohmayer Ferenc* iparművész izléses és szép munkája. A bemutatón megjelent *Hóman Bálintné*, vitéz *Keresztes-Fischer Ferencné*, *Fabinyi Tihamérné*, *Karafiáth Jenő* főpolgármester, a kultuszminisztérium részéről vitéz *Haász Aladár* osztályfőnök és még sokan a társadalmi élet előkelőségei közül.

A kötetet szerkesztő SZEKFŰ GYULA mellett szellemi életünk számos kiválósága sorakozik fel, hogy vagy szubjektív vallomással, vagy szaktudománya eredményeinek közlésével vezesse el az olvasót a magyar önismeret forrásaihoz. RAVASZ LÁSZLÓ és BABITS MIHÁLY a magyar lélek egyetemes törvényeit vizsgálja; ECKHARDT SÁNDOR azt mutatja meg, milyennek látott bennünket a külföld ezer éven át; KERESZTURY DEZSŐ a magyarság önszemléletének változásait kíséri végig; BARTUCZ LAJOS az antropológiai vonásokat elemzi; ZSIRAI MIKLÓS és ZOLNAI BÉLA nyelvünk sajátságait fejti ki; FARKAS GYULA és KERECSÉNYI DEZSŐ az irodalom, VISKI KÁROLY a népélet, KODÁLY ZOLTÁN a zene, GEREVICH TIBOR pedig a képzőművészetek magyar jellegét világítja meg; végül SZEKFŰ GYULA tanulmánya a magyar jellem történelmi szintézisét adja.

A kötet védőborítékát Jeges Ernő festőművész tervezte.

*

Ára egészvászonkötésben 12 P

Bartha László

- Országos képzőművészeti kiállítás

- nem megmelítve

Fejér Megyei Hírlap
1984. márc. 31.

Télikabátok. Farnadi Ilona tervei.

BARTHUS IRÉN RUHABEMUTATÓJA. 1940. január 24-én tartotta a pesti vigadó nagytermében Barthus Irén iparművésznő, az Iparművészeti Iskola szakelőadója szép és ízléses bemutatóját „Magyar öntudat a magyar nő öltözködésében" — címmel. Visszapillantva a multba, néhány keresetlen szóval vezette be előadását.

A „divat" már a rómaiaktól kezdve kimutatható. Minden nemzetnek megvolt a maga sajátos népi viselete, amely párhuzamban fejlődött a nemzet történelmével. Hazánkban 1800—1848-ban kialakult nemzeti öltözködés fejlődése, sajnos csak a mult század közepéig tarthatott. Ezt a magyar öntudatot visszatükröző ruházkodást a falvak közül is csak azok tudták megőrizni és folytatni, amelyek távol estek a városoktól.

Páris kezd diktálni. Teszi oly behízelgő varázszsal, hogy öt világrész asszonya felfigyel rá. — A felolvasó e kettőt akarja összeegyeztetni: „legyen szépségesen magyar, de párizsiasan sikkes." Ezt a gyönyörű törekvését igyekezte erősen alátámasztani az 50 darab bemutatásra került ruhával. Tervezőjük és készítőjük nem híve, a nagy tarkaságnak, a túl díszítettségnek, hanem a maga egyszerű finomságával igyekszik beecsempészni a népművészet csodálatos remekeit, azok szeretetébe is, akik eddig nem voltak hívei.

Az a gondolat vezérli hogy szívesen, magyar öntudattal a lelkében öltse magára a divathölgy, a feltűnést kerülő középosztály leánya és asszonya.

Az ízléses nagy gonddal összeállított bemutatót — amelynek a budapesti sajtóban is nagy sikere volt — nagyszámú előkelő közönség nézte végig, sokat tapsolva és nem üres szívvel távozva a látottak után.

MÜLLERNÉ KONKOLY THEGE ILONA

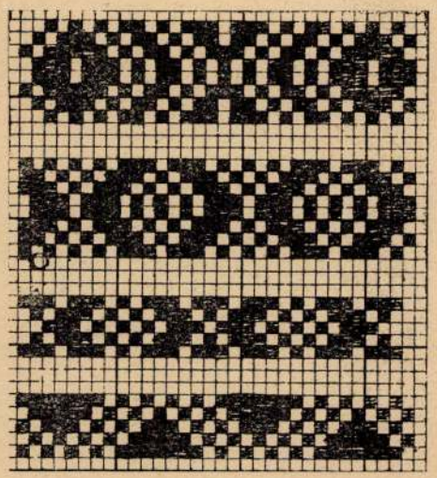

Zsubrika műhelyrajzok a kúnhegyesi házipar munkáiból. G. Papp Emilia rajza.

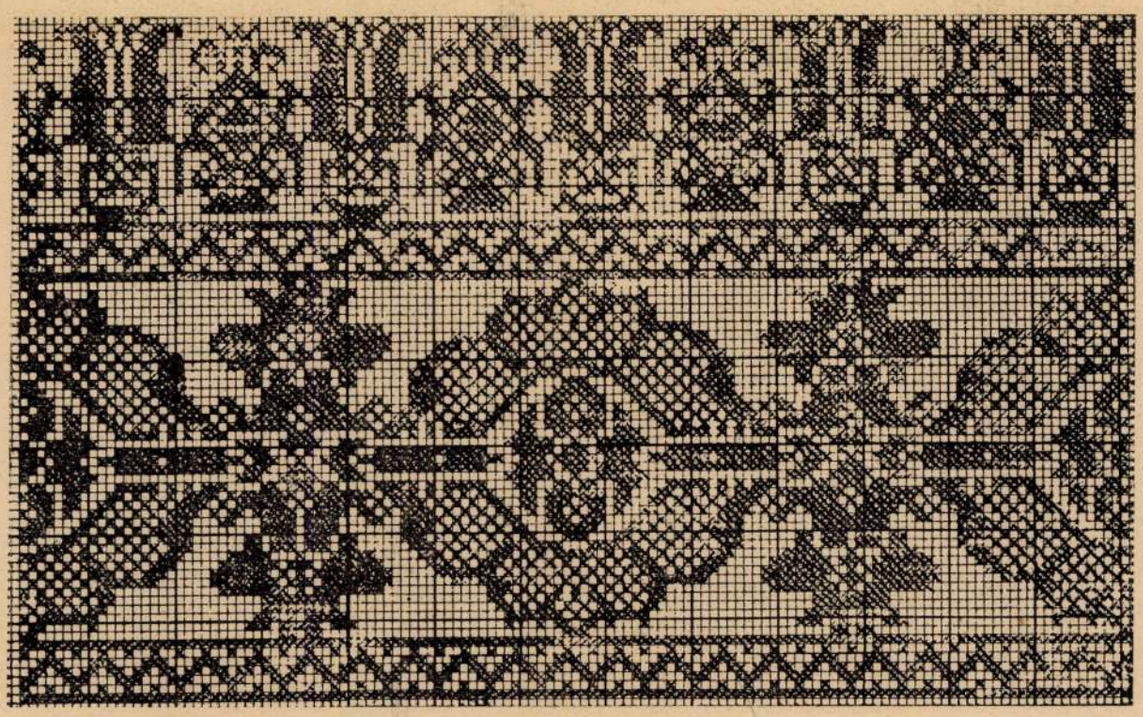

Keresztszemes minta felső Zemplénből. A „Nagykúnsági" Házipar gyüjtése. G. Papp Emilia rajza.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: vitéz Spolarich László. 33.121. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F.: Thiering R.)

Munkáli
1940-12. l.

Bartus Ivan

sikdiszités

1919 – 1922

Éinnisk 1930. 81. l.

BET

TÁSA

g

Bartus Irén

1917/18 – 1919/20 I.

Ferképzőmfőiskérk

65. l.

Barthus Irén

l.

MAGYAR IPARMUVESZET

1940. 51. l.

Szablya Janis

A VII. Triennale

MI 1940 51 l.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MANIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Barta János

TELEFON

grafikus

1984 JUN 20

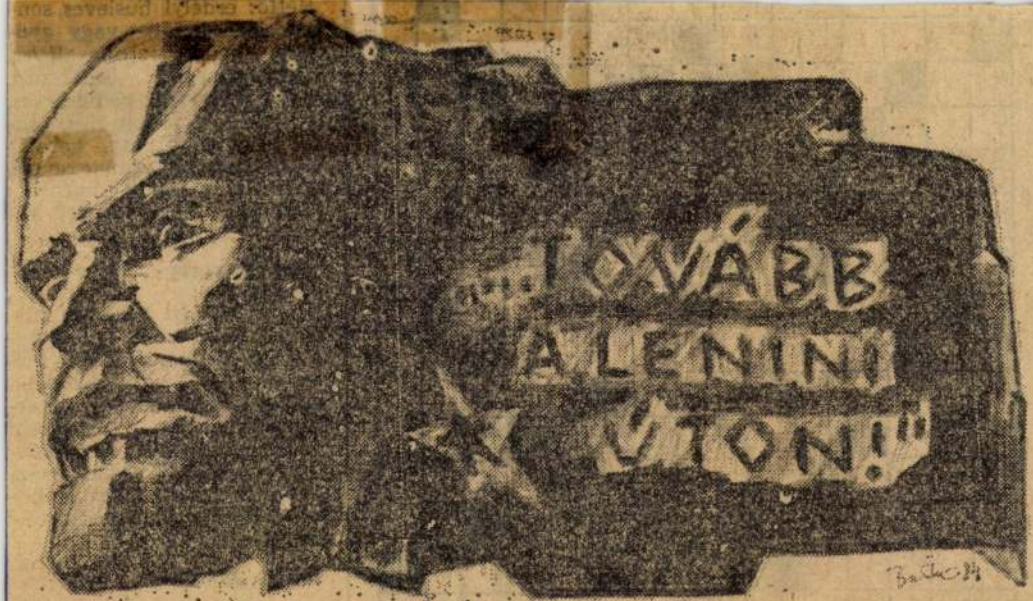

Barta János grafikája

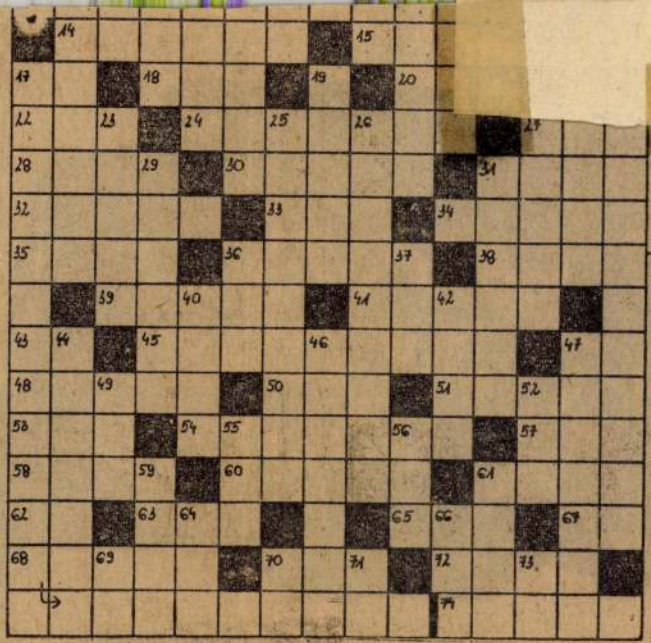

vanyúság; csütörtök: karalábéleves, brassói aprópecsenye, burgonya, savanyúság; péntek: csontleves, nyári töltött káposzta.

FEHÉR JEGY:

Hétfő: erdélyi húsleves, piskótatekercs, csoki öntet, befőtt vagy gyümöics; kedd: tarhonyaleves, karalábéfőzelék, natúrszelet, sütemény; szerda: gombaleves, debreceni vagdalt, burgonya, savanyúság; csütörtök: karalábéleves, temesvári szelet, galuska, befőtt; péntek: csontleves, töltött paprika.

ZÖLD JEGY:

Hétfő: erdélyi húsleves, darásmetélt, befőtt vagy gyü-

ADHOCLAB 02
BARTHA SÁNDOR KIÁLLÍTÁSA

MEGNYITJA: HEGYI DÓRA
MEGNYITÓ: 2002. JÚLIUS 9-ÉN, KEDDEN 18 ÓRAKOR
MEGTEKINTHETŐ:2002. JÚLIUS 9 - AUGUSZTUS 2-IG

LIGET GALÉRIA

NYITVA:KEDD KIVÉTELÉVEL NAPONTA 14 - 18 ÓRÁIG
LIGET GALÉRIA, 1146-H BUDAPEST, AJTÓSI DÜRER SOR 5.
CSEREPESHÁZ, 1144 BP VEZÉR U. 28/B

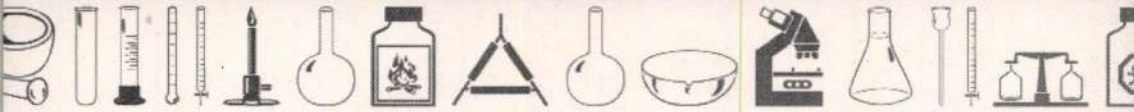

ADHOCLAB 02

BARTHA ZSOLT PÉTER

PÉCSI JÓZSEF ÖSZTÖNDÍJASOK FOTÓKIÁLLÍTÁSA
EXHIBITION OF PHOTOGRAPHERS ON JÓZSEF PÉCSI SCHOLARSHIP

Dorottya Galéria

1994. április 14 – április 30. / April 14 – April 30, 1994

1991-ben négy fiatal fotóművész nyerte el a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, illetve a művész özvegyének nagylelkű támogatásával létrehozott Pécsi József ösztöndíjat. Kiállításuknak a Dorottya Galériában való megrendezését az is indokolja, hogy ennek a háznak a legfelső emeletén működött – 1916 és 1945 között – Pécsi József híressé vált fotóstúdiója. A kiállító művészek: Bartha Zsolt Péter, Drégely Imre, Farkas Antal és Szilágyi Lenke.

Orosz Péter, a kiállítás rendezője

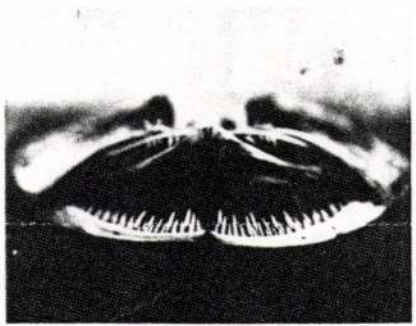

Bartha Zsolt Péter:
„Natures Mortes" (cápa / Shark)

In 1991, four young photographers were granted the József Pécsi scholarship established with the generous support of the Ministry of Culture and Education and the artist's widow. An opportune reason for staging their exhibit in the Dorottya Gallery is the fact that between 1916 and 1945 the famous photo studio of József Pécsi was run on the uppermost storey of the same building.
The exhibiting artists are Zsolt Péter Bartha, Imre Drégely, Antal Farkas and Lenke Szilágyi.

Péter Orosz, curator

Bartha Sándor kiállítása

2000 február 18 - 28

megnyitja: **Timár Katalin**
2000 február 18-án 19 órakor

BUDAPEST 62
13. 2. 00
AL-I/49

MAGYARORSZÁG
≈026
FORINT

Uj Művészet Szerkesztőség
SINKOVITS PÉTER főszerkesztő úr

Budapest
~~Báthori utca 10.~~
1054

VI. Nagymező u. 4

megtekinthető: szerdán, pénteken és szombaton 15 és 19 óra között

NYOMTATVÁNY

SOCIETY MAMÜ TÁRSASÁG
1071 Budapest, Damjanich u.39.Lejárat a Murányi utcából
Info: 306 1587, 342 5839, 37/34 1012, ma-mu freemail.hu

Támogatók: Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, Erzsébetváros Önkormányzata
Nemzeti Kulturális Alapprogram, MAK, Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága

állítások/settings

BARTHA Lászlóné gyüjteménye

Muzeumi kincsek : Válogatás a Savaria Muzeum
és a Nádasdy Ferenc Muzeum gyüjteményéből.
Szombathely, 1990 35 - 41.p. ill.
4.p.
A neves festő nejének ajándéka

e Word Processor tool, you can justify text. Justified text is lines of equal length—that is, each line is flush left *and* flush tween words is manipulated to fill out each line.

uld also be used with discretion. Because PowerPoint doesn't phenate and run down—or split—words over two lines, if only of a few words set in a rather large type size, you might d up with large, visually distracting "holes" (white spaces) in vn in Figure 5-19.

sor tool offers a decimal-alignment feature. This allows you with numbers—say, dollars-and-cents figures—aligned l point.

l-aligned tables, create a Word Processor box. Then choose from the Text menu. With the Text Ruler exposed, click-and- with the dot inside and insert it at the desired spot below the bers tabbed to this point in the Word Processor box will align

All thr
before

For exa
can ch
on the
text by
Center
tered v

Adjusti

You c
and in

After
Text r
deter

MD K

Barta Lászlóné, ip.müv.

művészi alkotásokkal/?/ szerepelt.

Schalk-ház. Kassa. -/?/: A kassai iparművészeti kiállitás.
Népszava. 1943. május 9. X. lo. l.

Bartha Lídia

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 AUG 15

DOLGOZÓK LAPJA
Tatabánya

Feltámasztják a fazekas mesterséget

1021

Köcsögvásár Tihanyban

Idegenforgalmi látványossággá vált Tihanyban a népművészeti ház mellett tavaly megnyílt fazekasház. Az itt dolgozó fiatal népművész, Bartha Lídia a hajdani balatonfelvidéki gelencséripar legszebb hagyományait és a Habán kultúra kedvelt motívumait kelti életre. Az állandó kiállításon kívül érdekes látványosságnak számít a szabadtéri népikerámia bemutató és köcsögvásár. Az idei vásár csütörtökön nyílt meg és 10 napig tart.

bátorságról, az
bánatról, a gyi
retetről, e vég
ről, amelyet m

emlegetnek a végrehajtó bizottság ülésén csupán a kijelentéseket idézik fel — persze csak tartalmukban — melyekkel annak idején tiltakoztak, hogy minek költekeznek az ilyen népségre. S maguk a putrilakók is szit-

fogadták" a

Eper, vanília, pisztácia / Strawberry, Vanilla, Pistachio

Bartha Sándor kiállítása / exhibition of Sándor Bartha

Megnyitó / Opening: 2009. 08. 25. 19 h
Megnyitja / Opened by: Hegedüs Orsolya művészettörténész / art historian

Nyitvatartás mindennap / Open each day: 11 - 05 h
Helyszín / Location: Holdudvar Galéria - Margitsziget (a régi Casino épületében) 5 perc séta a Margit híd lejárójától / Holdudvar Gallery - Margitsziget (in old Casino building) 5 minute walking from Margit Bridge

HOLDUDVAR GALÉRIA

Telefon / Phone: +36 (20) 993 9126,
e-mail: galeria@holdudvar.net, www.holdudvar.net

FRANCIA INTÉZET

peer
rodina
registrácia

Bartha Sándor /Székelyudvarhely,1962.jan.1. -- /: festő,grafikus. -- Sz:Bartha József tisztviselő,Tamás Borbála htb. F:Angel Judit muzeológus. -- 198o-ban a marosvásárhelyi művészeti középiskolában érettségizett. 1982/86:a Bukaresti Nicolae Grigorescu Képzőm. Főisk. festészeti szakán szerzett okl. 1986/89: rajztanár Vízaknán. 1989/9o: az aradi textilgyár tervezője. 1991-től az Aradi Művészeti Líceum tanára. -- Nagyméretű kompozíciós műveket alkot. 199o:egyéni kiáll. Bukarestben.

C.Ro. -- 29oo Arad,Str.Revoluţiei Nr.49/53.ap.1o. -- T.966/36-135.